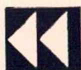
JOSEF SCHLEIFSTEIN · JOHANNES VON HEISELER

LENIN JA TROTSKI

Kansankulttuuri

LENIN JA TROTSKI

Lenin ja Trotski

Johdanto ja kokoonpano
Josef Schleifstein ja
Johannes von Heiseler

KANSANKULTTUURI OY

HELSINKI

Alkuteos
LENIN ÜBER TROTSKI
ilmestynyt 1969

Johdannon suomennos
ja teoksen toimitustyö
ILPO HALONEN

Satakunnan Yhteisvoima Oy Pori — 1970

Johdanto

Trotskin kirjoituksia julkaistaan nykyään runsaasti Saksan liittotasavallassa. Samalla ilmestyy yhä enemmän sellaisia poliittisia erittelyjä, jotka vetoavat muodossa tai toisessa Trotskiin tai omaksuvat "trotskilaisia" näkökantoja, ilman että ne tunnustautuisivat avoimesti Trotskin tai trotskismin kannalle.

Herää kysymys: Mistä johtuu tämä yhtäkkinen kiinnostus Trotskiin ja mitä aatteellista ja poliittista merkitystä sillä on nykyisten yhteiskunnallisten kiistakysymysten kannalta? Yksikään asianomaisista kustantajista ei tähän mennessä ole julkaissut ainoatakaan Leninin kirjoitusta, joten Trotskin "löytämiseen" on syynä aivan konkreettinen ja mitä suurimmassa määrin maallinen "tarve". Sen sanelee tässä maassa käytävä ideologinen taistelu. Jokaisessa yksityistapauksessa kustantajien ei tarvitse itse olla edes tietoisia motiiveistaan.

Trotski-muodin objektiivinen tehtävä on lyhyesti ja ytimekkäästi seuraava: Trotskin avulla on määrä taistella Leniniä, kommunistisia puolueita ja erityisesti Neuvostoliittoa ja muita sosialistisia maita vastaan. Siis reaalisesti olemassaolevaa sosialismia vastaan, joka muodostaa päävoiman imperialismin vastaisessa taistelussa. Ja sosialismi saksalaisella maaperällä on yksi tämän hyökkäyksen kohde.

Meistä on välttämätöntä julkaista tämän vuoksi kokoelma Leninin kirjoituksia, jotka kohdistuvat Trotskin poliittisiin näkökantoihin ja teoreettisiin käsityksiin. Esillä oleva kokoelma, joka on syntynyt Marxilaisen opinto- ja tutkimusinstituutin (Institut für Marxistische Studien

und Forschungen IMSF) piirissä Frankfurt am Mainissa, tarjoaa vain noin puolet Leninin kaikkiin teoksiin sisältyvästä Trotskia ja "trotskilaisuutta" käsittelevästä aineistosta. Tämä pieni kirja ei pyri täydellisyyteen. Useat Leninin Trotskia polemisoivista kirjoituksista ovat nykyään ymmärrettävissä vain, kun ne nähdään historiallisessa yhteydessä. Jos ne olisivat mukana tässä teoksessa, ne näyttäisivät ilman laajempaa tarkastelua puhtaasti henkilökohtaisilta kiistoilta. Oli tarpeen rajoittua Leninin ja Trotskin välisten erimielisyyksien ydinkohtiin.

Kirja ei pyri olemaan vastine vuonna 1964 ilmestyneelle kirjaselle "Trotski Leninistä", kustantajana Europäische Verlagsanstalt. Leninillä ei näet ollut mahdollisuutta esittää yhteenvetoaan ja jälkiarviotaan Trotskista ja trotskismista. Mutta tämänkertaisten kirjoitusten etuna on, että niissä ei ole kysymys jälkeenpäin kirjoitetuista Leninin ja Trotskin suhteiden "esittelystä", vaan historiallisista asiakirjoista, joissa heidän suhteensa näyttäytyy objektiivisena, konkreettisissa teoreettis-poliittisissa kiistoissa. Tähän kootuista kirjoituksista käy myös ilmi, miten suuressa määrin kirjoitelma "Trotski Leninistä" on sepustusta ja tosiasioiden vääristelyä.

Kirjoitusvalikoima osoittaa, että myöhemmän trotskismin juuret ulottuvat kauas taaksepäin ja tulevat esiin peruspyrkimyksiltään jo niissä teoreettisissa ja poliittisissa erimielisyyksissä, joita Leninin ja Trotskin välillä oli kaudella 1903—1920. Tässä julkaistut kirjoitukset osoittavat samalla, että Trotskin väite, jota hän levitti omaelämäkerrassaan ja historiaa käsittelevissä kirjoituksissaan, puhuessaan omasta "läheisestä taistelukumppanuudestaan" Leniniin on legenda — ja vieläpä heikosti keksitty legenda.

I

Leo Trotski (Lev Davidovitš Bronstein), syntyi v. 1879 Janovkassa Hersonin kuvernementissa Etelä-Ukrainassa. Hän liittyi jo kouluaikoinaan oppositioliikkeeseen ja myöhemmin marxilaiseen liikkeeseen. Hänen mielenkiintonsa kohteena oli etenkin kirjallisuus ja kirjallisuuskritiikki. V. 1902 hänet karkotettiin tsaarin Venäjältä ja hän pakeni Lontooseen, jossa hän tuli vanhan Iskra-lehden piiriin. Useimmat vanhan Iskran toimittajista — Lenin, Vera Zasulitš, Martov ja Potresov — elivät siihen aikaan Lontoossa, vain Plehanov ja Axelrod Sveitsissä.

Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen (VSDTP) toisessa puoluekokouksessa Trotski joutui niiden periaatteellisten erimielisyyksien keskipisteeksi, joita käytiin puolueorganisaation luonteesta, organisaation koostumuksesta, aikaisemmalta ajanjaksolta periytyvän hajaannuksen voittamisesta sekä Venäjän marxilaisten yhdistämisestä vallankumouksellisen ohjelman ympärille.

Suurimmat erimielisyydet syntyivät organisaatiokysymyksestä. Vaikka vanhan Iskran toimitus olikin tullut ensin yksimielisenä puoluekokoukseen, niin lopulta se hajosi tämän kysymyksen kohdalla. Trotski joka aluksi puolusti niin kiivaasti Leninin kantaa, että sai lisänimen "Leninin nuija", siirtyi puoluekokouksen aikana toiselle puolelle. Tämä osapuoli, joka jäi kokouksessa vähemmistöön, sai siitä nimen menševikit (vähemmistöläiset).

Koko seuraavan kauden ajan Venäjän ensimmäiseen vallankumoukseen saakka 1905 Trotski pysytteli menševistisellä kannalla. Hän pauhasi Leninin käsityksiä vastaan vastustaen lujan, valittujen keskuselinten johtaman puolueorganisaation luomista ja Leninin vaatimaa puoluekuria. Trotski uskoi osuneensa erikoisen tehokkaasti Leniniin kuvaamalla hänet jakobiiniksi ja syyttämällä Leniniä siitä, että tämä pyrki proletariaatin diktatuurin asemesta diktatuuriin proletariaatin yläpuolella.[1]

Menševikit ensin boikotoivat II puoluekokouksen jälkeen valittua keskuskomiteaa ja valtasivat sitten Iskran itselleen, niin että lehdestä tuli menševikkien taistelulehti. He alkoivat rakentaa puolueen sisälle keskuskomiteasta riippumatonta puoluetta. Trotski kuului lyhyen aikaa tähän menševistiseen keskukseen ja myöhemminkin, sen jälkeen kun oli eronnut sieltä poliittisten erimieli-

syyksien vuoksi, hän julkaisi kirjoituksiaan "uudessa" Iskrassa. Seuraavalla kaudella Trotski esiintyi "sovittelijana", muka fraktioiden yläpuolella olevana ei-ryhmäkuntalaisena poliitikkona, joka "harjoitti vasemmistolaisia fraaseja ja oikeistolaista politiikkaa" (Lenin).

Tietyn poikkeuksen muodostaa vuoden 1905 vallankumous, jolloin Trotski esitti tärkeää osaa Pietarin työläisneuvoston johtajana. On tyypillistä Trotskille, että hän tällaisella kaudella osoitti poliittista oivallusta ja rohkeutta. Mutta on kokonaan toista taistella hyvin sellaisina aikoina, jolloin yleinen virta on myötäinen vallankumoukselle kuin silloin, kun olisi uitava vastavirtaan.

Pietarin neuvoston kukistumisen jälkeen Trotski vangittiin ja tuomittiin elinkautiseen maanpakoon. Vielä vankeudessa hän kirjoitti teoksen "Saavutuksia ja näköaloja"[2], jossa myöhemmän "trotskismin" muutamat idut ovat jo alullaan. Teos käsittelee kysymyksiä, joista oli keskusteltu jo pitkään Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian piirissä — kysymystä vallankumouksen luonteesta ja siihen läheisessä yhteydessä olevaa kysymystä niiden eri luokkavoimien liittoutuman luonteesta, jotka tulisivat toteuttamaan vallankumouksen Venäjällä.

Trotski nojautuu porvarillisiin kantoihin jo niin ensiarvoisen ongelman kuin venäläisen yhteiskunnan analyysissa. Joskin hän sanallisesti sanoutuu irti Miljukovin teoriasta, jonka mukaan valtiovalta olisi synnyttänyt Venäjällä säädyt, hän kuitenkin muotoilee asian siten, että Venäjällä kapitalismi näyttäisi olevan valtiosta versoavaa.

Kaikkein kysymyksenalaisinta tässä kirjoituksessa on kuitenkin Trotskin arvio talonpoikaiston roolista. Trotski näkee tosin olevan välttämätöntä, että proletariaatti esiintyy Venäjällä talonpoikaiston vapauttajana. Mutta hän pitää talonpoikia vain määrällisesti suurena yhteiskuntaluokkana, jolla on rajoitetut intressit. Koska talonpojat Trotskin mielestä ovat kykenemättömiä koordinoituun yhteistoimintaan, nämä intressit eivät voisi varsinaisessa mielessä muodostua historiallisesti aktiiveiksi tekijöiksi.

Näin Trotski kieltää heidän vallankumoukselliset mahdollisuutensa, etenkin kaikissa klassisen porvarillisen vallankumouksen rajojen ulkopuolelle menevissä kysymyksissä.

Tähän aikaan Trotski kehittää (nojautuen Parvusiin) teoriansa "jatkuvasta vallankumouksesta". Hänen teoriansa suuntautui Leninin vuoden 1905 vallankumouksessa luomaa käsitystä vastaan. Lenin oli määritellyt porvarillis-demokraattisen vallankumouksen suhteellisen itsenäisen kehitysasteen, jossa hegemonia oli työväenluokalla ja jossa päämääränä oli työläisten ja talonpoikien vallankumouksellis-demokraattinen diktatuuri. Lenin ymmärsi tämän vaiheen prosessina, joka etenisi sosialistisen vallankumouksen suuntaan.

Trotski sitävastoin julisti nopeasti tapahtuvaa, automaattista siirtymistä sosialistiseen vallankumoukseen. Erittäin luonteenomainen on kirjoitus, jonka hän julkaisi 1909 jälkiarviona ja jossa hän syytti bolševikkeja siitä, että "demokraattisen, ei-sosialistisen diktatuurin" käsite johtuisi hedelmättömästä abstraktiosta, se merkitsisi proletariaatin rajoittumista porvarillis-demokraattiseksi. Profeetan suurin elein Trotski "ennusti", että nämä bolševismin "antivallankumoukselliset piirteet" muodostuisivat "suunnattomaksi vaaraksi" vallankumouksen voiton jälkeen. Vuoden 1905 vallankumousta käsittelevän kirjansa toisessa painoksessa, joka ilmestyi 1922 — sen jälkeen kun Trotski vähän ennen voittoa oli liittynyt bolševikkeihin — hän lisäsi eräässä alaviitteessä, että hänen ennustuksensa ei ollut toteutunut muka siksi, että bolševikit olivat Leninin johdolla "varustautuneet ideologisesti uudelleen"[3].

Lenin otti aina huomioon talonpoikaiston vallankumouksellisen potentiaalin, minkä hän ilmaisi selvästi puhuessaan "proletariaatin ja talonpoikaiston demokraattisesta diktatuurista". Trotskilla talonpojat sen sijaan näyttäytyivät ehkäisevänä ja passiivisena aineksena, joka ensin tulisi sietämään vallankumouksen, mutta kapinoisi sitten niin kovasti proletaarista kollektivismia ja prole-

taarista internationalismia vastaan, että sosialistisen yhteiskunnan ja talouden rakentaminen Venäjällä olisi mahdotonta, ellei proletaarinen vallankumous olisi voittanut jo muissa maissa.

"Ilman eurooppalaisen proletariaatin suoraa valtiollista tukea ei Venäjän työväenluokka voi pysyä vallassa ja muuttaa väliaikaista herruuttaan pysyväksi sosialistiseksi diktatuuriksi".[4]

Trotski kielsi siis kategorisesti sen mahdollisuuden, että sosialismin rakentaminen voitaisiin aloittaa Venäjällä sen ollessa eristettynä ja sama ajattelu leimaa koko Trotskin myöhempää toimintaa. Tähän seikkaan välittömässä yhteydessä on hänen teoreettisten käsitystensä muuan toinen elementti, jonka hän säilyttää loppuun saakka — ajatus vallankumouksen viennistä Venäjältä Länsi-Eurooppaan. "Ellei proletariaatti, joka on väliaikaisesti päässyt valtaan, siirrä vallankumousta omasta aloitteestaan Euroopan maaperälle, niin Euroopan feodaalis-porvarillinen taantumus pakottaa sen siihen".[5]

Historia on osoittanut kestämättömäksi trotskilaisen dogmin, ettei sosialismi Venäjällä olisi mahdollista, niin kauan kuin Venäjän vallankumous jää yksin. Teoreettiselta kannalta tämä väittämä paljasti Trotskille tyypillisen, esseistisesti värittyneen eklektisismin. Yhteiskunnallistaloudellinen erittely luokkaetujen, luokkataistelun ja luokkaristiriitojen lopullisena perustana jäi hänellä aina erittäin pintapuoliseksi. Niinpä hän ei kyennyt käsittämään, että jo taloudellisen kehityksen ja luokkavoimien epätasaisuus imperialistisissa maissa tekisi todennäköiseksi proletaarisen vallankumouksen yhdessä tai toisessa yksityisessä maassa (Lenin 1915), ja että tämä maa ei voisi jäädä "odottamaan" sosialismin rakentamista, kunnes muissa maissa tapahtuva vallankumous tulisi sen avuksi, koska juuri "odottaminen" olisi väistämättömästi tuonut mukanaan vallankumouksen tuhon.

Yhtä vähän Trotski saattoi kuvitella, että jonkin maan hallitseva luokka milloinkaan onnistuisi pitämään työväenluokkaa integraation ja terrorin avulla otteessaan siinä määrin, että taantumuksellinen porvarishallitus saattaa lähettää oman maan työläiset sotaan luokkaveljiään vastaan, kun nämä ovat päässeet valtaan. "Feodaalis-porvarillisen Saksan sota vallankumouksellista Venäjää vastaan merkitsee väistämättä proletaarista vallankumousta Saksassa", hän kirjoittaa ja jatkaa edelleen: "Kenestä tämä väite tuntuu liian kategoriselta, hän kuvitelkoon mielessään toisen historiallisen tapahtuman, jossa Saksan työläisten ja saksalaisten taantumuksellisten välille syntyvä avoin voimainkoetus saattaisi olla todennäköisempi".[6] Veriset kokemukset fasistien ristiretkestä Neuvostoliittoa vastaan ovat tällä välin tuominneet valheeksi Trotskin kategorisen väitteen, jonka perustana on pohjimmiltaan väittämä siitä, että työväenluokka oivaltaisi luokkaetunsa välittömästi ja automaattisesti.

Trotskin unelmat vallankumouksen viennistä eri muodoissa ovat nykyäänkin vielä kaikenlaisen "vasemmiston" piirissä suosittuja. Ne ilmenevät yhtä kovaäänisinä kuin halpamaisinakin sosialististen maiden ja etenkin Neuvostoliiton "tuomitsemisina", kun nämä eivät halua eivätkä voi ryhtyä harjoittamaan oman ja myös muiden maiden työväenliikkeen todellista kehitystä vaarantavaa seikkailupolitiikkaa, eivätkä halua asettaa vallankumouksellisten fraasien tähden peliin tärkeimpiä kansainvälisen työväenliikkeen valloittamia asemia.

Tsaarin vallankumousta vastaan harjoittaman koston vuodesta 1907 alkoi ajanjakso, joka johti liikkeen uuteen nousuun 1912. Tänä aikana vallankumouksellinen liike koki Venäjällä raskaan laskukauden ja joutui perääntymään. Trotskin heikkoudet ilmenivät aina tuollaisina raskaina aikoina, jolloin oli uhmattava vastuksia, pystyttävä uimaan vastavirtaan ja harjoitettava itsepäistä, tinkimätöntä ja voimaperäistä ideologista ja organisatorista työtä.

Tältä ajalta on monia kiinnostavia Trotskin julkaisemia kirjoituksia, esimerkiksi kirjoitukset saksalaisesta lyriikasta sekä ranskalaisesta ja venäläisestä romaanikirjallisuudesta; hän puuhailee myös psykoanalyysin parissa. Trotski käy väittelyä "substitutionalismista" Venäjän his-

toriassa: dekabristit olisivat 19. vuosisadan alussa "substituoineet" (=korvanneet) keskikerrokset, joita ei vielä ollut syntynyt; sitten ilmestyivät narodnikit talonpoikien puolestapuhujiksi — ja nyt esiintyvät marxilaiset intellektuellit työväenluokan edustajina. Huolimatta loppulausumasta, jonka mukaan puheenvuoro olisi nyt ensimmäisen Venäjän vallankumouksen jälkeen 1905/06 joukoilla itsellään eikä enää heitä edustaneilla, tämä koko ajatuksenkulku osoittaa Trotskin syvää defaitismia ja hänen ymmärryksen puutettaan marxilaisen puolueen tehtävien suhteen.

Juuri vallankumouksen aikana oli onnistuttu levittämään voimakkaasti marxilaisia aatteita työläisten keskuudessa ja kehittämään marxilaista työläiskaaderia. Mutta Trotskille marxilainen teoria on intellektuellien asia latistettuna sellaiseksi, mitä se tosiasiallisesti oli ainoastaan emigranttien klubeissa. Trotskismin myöhempi vihamielisyys teoriaa ja koulutusta kohtaan on jo tässä ennakoituna. Samoin myös proletariaatin asettaminen fetišsiksi siten, että proletariaatti kohotettiin ihanteeksi, mitä se ei ollut vielä koskaan ansainnut. Unohdettiin takapajuisuus, jonka järjestelmä oli proletariaatin keskuudessa synnyttänyt ja jota se piti yllä. Sen sijaan että olisi valmisteltu proletariaattia teoreettisesti ja käytännöllisesti tuleviin taisteluihin ja historiallisiin tehtäviin, sen ihannoinnilla väheksyttiin juuri taantumusaikoina elintärkeää tietoisen etujoukon, puolueen roolia.

V. 1910 yritetään puolueessa jälleen saada aikaan yhtenäisyyttä pääsuuntausten välillä. Yhtenäisyyspyrkimysten osapuolina ovat bolševikit ja toisaalla puolueuskolliset, illegaalin puolueorganisaation likvidoimista vastustavat menševikit. Trotski joka aikaisempina vuosina kätki menševistisen oikeistolaisuutensa "sovittelijan" tunnuksen alle, ihastuu nyt uusista näköaloista toivoen voivansa esiintyä suurena "ei-ryhmäkuntalaisena" yhdistäjänä. Jo syyskuussa 1909 Lenin kirjoittaa kirjeessään Pariisista: "Trotskin suhteen ei valitettavasti tule mitään. Olemme tarjonneet hänelle ihanteelliset ehdot, koska toivomme todella *vilpittömästi* liittoa hänen kanssaan: toimeentulon hänelle, "Pravdan" vajausten korvaamisen, tasavertaisuuden toimituksessa, muuttoa tänne; hän ei suostu, vaan vaatii *enemmistöä* toimituksessa (kaksi trotskilaista ja yksi bolševikki!). On selvää, että emme voi ylläpitää puolueen ulkopuolella olevaa trotskilaista lehteä jossakin toisessa kaupungissa. Trotski ei halua rakentaa puoluetta yhdessä bolševikkien kanssa, vaan luoda *oman* fraktion. No, yrittäköön sitä vaan! 'Omalla' fraktiollaan hän saa joitakuita kääntymään menševikkeihin, joitakin harvoja loittonemaan meistä, mutta lopulta hän johdattaa työläisiä väistämättömästi bolševismiin".[7]

Yhtenäistymisen ehdot olivat seuraavat: molemmat ryhmät purkavat erityisorganisaationsa, menševikit erottavat ne, jotka kannattavat illegaalin puolueorganisaation hajottamista, ns. likvidaattorit; bolševikit sulkevat pois duumaboikotin kannattajat, ns. otzovistit; taloudelliset varannot yhdistetään ja asetetaan Karl Kautskyn, Franz Mehringin ja Clara Zetkinin valvontaan, Trotskin lehdestä Pravdasta tulee koko puolueen äänenkannattaja.

Ensin asiat näyttivät sujuvan hyvin. Mutta menševikit, joiden riveissä likvidaattorit olivat niin runsaasti edustettuina, että he pelkäsivät menettävänsä vaikutuksensa, jos nämä erotettaisiin, eivät lopulta suostuneet ehtoihin. Lenin joka oli jo aikaisemmin johdonmukaisesti erottanut otzovistit bolševikkien riveistä vaati ehtojen hyväksymistä.

Menševikit — ja Trotski heidän mukanaan — selittivät nyt, että puolueessa täytyisi olla sijaa "eriäville mielipiteille". Bolševikit vastasivat, että tässä ei lopulta ollut kysymys eriävistä mielipiteistä, vaan siitä, että likvidaattoriuden kannattajat (oloissa joissa organisoitu legaalinen puoluetyö oli melkein mahdotonta) tahtoivat päästä eroon illegaalista työstä, joka oli epämukava painolasti, ja asettivat siten puolueen olemassaolon vaakalaudalle. Näin ollen heille ei kuulunut sijaa siinä.

Trotski selitti tosin, että oli illegaalisen puoluetoiminnan kannalla — mutta käytännössä hän tuki niitä, jotka

suojelivat likvidaattoreita. Hän väitti olevansa puolueen yhtenäisyyden kannalla – mutta suojeli niitä, jotka käyttivät hyväkseen oikeutta eriävään mielipiteeseen selittäen heillä olevan oikeuden käsityksiinsä, jotka olivat puoluetta vastaan suunnattuja ja yhtenäisyyden kanssa yhteensopimattomia.

Trotskin taktiikka tässä "yhtenäistymis"-vaiheessa on erinomaisen kuvaava sekä poliittisesti että psykologisesti – ja tulemme kohtaamaan sen yhä uudelleen. Näihin aikoihin Lenin kirjoitti Maksim Gorkille: "...yhteistyö Trotskin kanssa, joka intrigoi likvidaattorien ja otzovististen "Vperjod"-ihmisten kanssa, on mahdotonta. Plehanov ja minä protestoimme jo Kööpenhaminassa (Kansainvälisessä sosialistikongressissa 1910, tek.) voimakkaasti Trotskin "Vorwärts"-lehdessä julkaisemaa halpamaista artikkelia vastaan. Ja minkälaisia hävyttömyyksiä hän on vastikään julkaissut "Neue Zeitissa" venäläisten sosialidemokraattien sisäisten taistelujen historiallisesta merkityksestä"[8]

Venäjän työväenliikkeen kahden virtauksen lopullinen jakautuminen seurasi vuonna 1912. Prahan konferenssissa bolševikit järjestäytyivät omaksi puolueeksi. Trotski tahtoi nyt ryhtyä harjoittamaan uutta "yhtenäisyyttä" kerrassaan periaatteettomalta pohjalta. Hän yritti hankkia myös kansainvälisesti sosialistisessa liikkeessä kaikkea poliittista ja aineellista tukea ja päästi valloilleen raivokkaan kampanjan bolševikkeja ja etenkin Leniniä vastaan.

Henkilökohtaisena ystävänkauppana Rudolf Hilferdingille Trotski toimitti "yhtenäisyyspyrkimyksiä" palvelevia artikkelejaan "Vorwärtsin" ulkomaantoimitukseen, jossa Hilferding silloin oli työssä. Vastaavasti hän menetteli venäläisten sosialidemokraattien eräästä jäämistöstä peräisin olevien rahavarojen suhteen. (Ne olivat Kautskyn, Franz Mehringin ja Clara Zetkinin hallinnassa). Saattaakseen ne pois bolševikkien käsien ulottuvilta Trotski matkusti syyskuussa 1911 yhdessä menševikki P. B. Axelrodin kanssa Jenassa pidettävään saksalaisten sosialidemokraattien puoluekokoukseen varta vasten

suostutellakseen Kautskyn kulissien takaisissa neuvonpidoissa "heidän mielestään edulliseen ratkaisuun rahojen suhteen". Trotskilla ja Axelrodilla oli tuolloin vain yksi pelko, jota Axelrod itse kuvasi: "että joutuisi sellaisten kokousedustajien tunnistamaksi, jotka olivat lähellä Zetkiniä ja Luxemburgia".[9]

Elokuussa 1912 vastakkaiset ryhmittymät sitten kohtasivat Wienissä: menševikit, ultravasemmistolaiset bolševikit (otzovistit), 'Bund' (erillinen juutalaisten sosialidemokraattinen järjestö), "jumalan etsijät" ja trotskilaiset. Vain yhdestä asiasta nämä olivat yhtä mieltä: bolševikkien vastaisuudesta. He muodostivat ns. elokuun ryhmittymän, ja tämän ideologisesti ja poliittisesti täysin periaatteettoman yhdistyksen tärkein puhemies oli Trotski. Hän väitteli lakkaamatta Leniniä vastaan nimittäen tätä "hajottajaksi".

Trotski ei käsittänyt tai ei halunnut käsittää hajaannuksen todellistä syytä. Se ei johtunut joistakin intellektuellien riidoista, vaan periaatteellisesti toisenlaisesta vallankumouksen peruskysymysten arvioinnista, eri luokkien välisten suhteiden ja aseman sekä puolueen poliittisten ja organisatoristen periaatteiden arvioinnista.

Trotski näki myöhemmin paljon vaivaa häivyttääkseen näkyvistä teoreettis-ideologisen vastakohtaisuutensa Leniniin ja vähentääkseen siten Leninin teoreettisen kokonaistyön merkitystä. Hän yritti sitä jopa niin, että luonnehti Leninin suuruutta – erona Marxiin – puhtaasti käytännön vallankumousmiehen suuruudeksi. Trotskin mukaan Lenin eläisi historiassa, vaikka hän ei koskaan olisi julkaissut yhtään kirjaa.[10]

II

Juuri ennen ensimmäisen maailmansodan puhkeamista Trotski työskenteli vapaamielisten sanomalehtien kirjeenvaihtajana Balkanilla. Imperialistinen sota saattoi hänet selkkauksiin menševikkien kanssa. Hän osallistui

Zimmerwaldin konferenssiin ja loittoni voimakkaasti vanhan internationaalin avoimesti sosiaališovinistisesta siivestä. Jonkin aikaa hän työskenteli sotilastieteellisten kysymysten parissa. Mutta hänen teoreettispoliittinen asemansa Venäjän vallankumousliikkeessä oli nytkin keskustalainen. Trotski ei ollut valmis asettumaan avoimesti Kautskya ja kautskylaisuutta vastaan.

Saksankielisessä kirjeessään Henriette Roland Holstille (maaliskuussa 1916) (julkaistu vasta 1964 aikakauslehdessä "International Review of Social History") Lenin kuvaa Trotskin asennetta seuraavasti — (sanatarkasti Leninin mukaan): "Missä on meidän erimielisyytemme Trotskin kanssa? Tämä kuuluu kiinnostavan Teitä. Lyhyesti sanoen: hän on kautskylainen, so. hän haluaa yhtenäisyyttä kautskylaisten kanssa Internationaalissa, Tšheidzen ryhmäkunnan kanssa Venäjällä. Olemme ehdottomasti sellaista yhtenäisyyttä vastaan. Tšheidze kätkee fraaseillaan sen (että hän on muka Zimmerwaldin puolesta: ks. hänen viimeistä puhettaan "Vorwärtsissä", 5. III) että hän menisi *"organisaatiokomitean"* ja niitten ihmisten kanssa *yhteen*, jotka osallistuvat *sotakomiteaan*. (Kysymyksessä ovat tsaristisen hallituksen sotatalouskomiteat. Tek.) Trotski on nyt 'organisaatiokomiteaa' vastaan (Axelrodia ja Martovia), mutta hän kannattaa yhtenäisyyttä Tšheidzen ryhmäkunnan kanssa duumassa! Me olemme ehdottomasti sitä vastaan."[11]

Trotskin teesi, että "vallankumous ei välittäisi useiden tappioiden kasaantumisesta", oli "vasemmistolainen" väännös sosiaališovinististen isänmaanpuolustajien asenteesta. Trotskin tuolloisella tunnuksella "Euroopan yhdysvalloista" ei ollut sitä luokkasisältöä vailla olevaa merkitystä, jonka oikeistososialidemokraatit tälle tunnukselle antoivat, vaan Trotski ilmaisi sillä kieltävänsä yhdessä maassa tapahtuvan vallankumouksen ja sosialismin rakentamisen mahdollisuuden. Mutta juuri siten hän verhosi "vasemmistolaiseksi" politiikan, joka olisi johtanut odottamiseen, passiivisuuteen, sodanvastaisista joukkoesiintymisistä luopumiseen jne.

Muuan psykologisesti hallitseva piirre Trotskin persoonallisuudessa, näytellä ehdottomasti jotakin suurta roolia — Lenin nimittää häntä kirjeessään Gorkille teeskentelijäksi"[12] ja puhuu siitä, että Trotski käyttäytyy kuin "halpamaisin karriäristi"[13] — selittää paljon siitä, että sitä mukaa kuin bolševistisen liikkeen mahdollisuudet kasvavat, Trotski lähenee julkisesti bolševikkeja.

Trotskin elämäkerran kirjoittaja Deutscher, puolalainen trotskisti, huomauttaa: "Omaelämäkerrassaan Trotski esittää kehityksensä bolševismiin, ikään kuin hän olisi itsestään lähentynyt yhä enemmän ja enemmän Leniniä, eikä tee oikeutta niille työtovereilleen, jotka häneen tuolloin vaikuttivat. Totuus, sellaisena kuin se Naše Slovon[14] sivuilta käy ilmi, on se että häntä painostivat ja työnsivät tähän suuntaan bolševikkeihin kallistuvat henkilöt toimituksessa, miehet jotka olivat tosin paljon pienempää kaliberia, mutta jotka käsittivät nopeammin uudelleenasennoitumisen ja painostivat häntä katkaisemaan vanhat siteensä ja vetämään johtopäätöksiä uudesta tilanteesta".[15]

Vähän ennen helmikuun vallankumouksen alkamista, tammikuun 13. päivänä 1917, Trotski saapui Ranskasta Amerikkaan; ja vielä tuolloin hän työskenteli venäläisen sosialidemokratian oikeistolaisimman siiven edustajien kanssa. Kirjeessään Inessa Armandille Lenin kirjoittaa 19. helmikuuta[16]: "On saapunut myöskin kirje ystävältämme Kollontaylta, joka (mutta tämä jää toistaiseksi entre nous[17]) on palannut Amerikasta Norjaan. N.Iv.[18] ja Pavlov (latvialainen joka oli Brysselissä: Pavel Vasiljevitš[19]) olivat, niin hän kirjoittaa, *vallanneet* 'Novyi Mirin' (saan tätä lehteä kauhean huonosti käsiini) mutta... silloin saapui Trotski, ja tämä lurjus on heti tehnyt saman tempun 'Novyi Mirin' *oikeisto*siiven kanssa vasemmistozimmerwaldilaisia vastaan!! Siinä sitä nyt ollaan!! Tämä juuri on Trotski! Hän pysyy aina samanlaisena: Täynnä verukkeita, roistona. Hän näyttelee vasemmistolaista ja *auttaa* oikeistolaisia, sikäli kuin vain voi..."

Trotski palasi toukokuussa 1917 maanpaosta Pohjois-Amerikasta Pietariin, mutta nytkään vielä hän ei aluksi

liittynyt bolševikkeihin. Huhtikuun konferenssissaan bolševikit olivat päättäneet pyrkiä niiden ryhmittymien lähentymiseen ja yhdentymiseen, joilla oli internationalistisia näkökantoja. Toukokuun 10. päivänä 1917 Lenin itse kävi "Yhtyneitten sosialidemokraattien" istunnossa (Trotskin Mežraiontsy-nimellä tunnetun ryhmän luona tarjoten Trotskille paikkaa "Pravdan" toimituksessa ja valmistelevan puoluekokouksen organisaatiokomiteassa. Trotski vastasi ylimielisesti (Leninin henkilökohtaisten muistiinpanojen mukaan): "Bolševikit ovat epäbolševisoituneet, enkä voi nimittää itseäni bolševikiksi. On mahdotonta vaatia minulta tunnustautumista bolševismiin".[20]

Yhä vielä Trotski tahtoi sovintoa kaikkien mahdollisten virtausten välillä uuden nimen alla. Vasta heinäkuussa 1917 bolševikkien joukkovaikutuksen mahtavan kasvun jälkeen ja sen jälkeen kun Kerenski oli nimitetty hallituksen johtoon Trotski liittyi mežraiontsylaisineen (noin 4000 kannattajaa) bolševikkeihin. Nämä ovat historiallisia tosiasioita, joista Trotski vaikenee tietoisesti sekä omaelämäkerrassaan että kirjoituksissaan Leninistä ja Stalinista.

Heinäkuun liikkeen jälkeen taantumus vangitsi Trotskin bolševikkina. Kun hän oli päässyt vapaaksi syyskuun alussa, hänestä tuli bolševikkipuolueen keskuskomitean jäsen. Vähän sen jälkeen — 23. syyskuuta — Pietarin neuvosto valitsi hänet puheenjohtajakseen. Samaa tehtävää Trotski oli hoitanut jo kerran aikaisemmin, vallankumouksen aikaan vuodesta 1905 miltei siihen saakka, kun Pietarin neuvosto hajotettiin.

Trotski tuli bolševikkien keskuskomiteaan hetkellä, jolloin KK:n sisällä alkoi kiista aseellisesta kapinasta. Lenin, joka oli nähnyt objektiivisten edellytysten vallankumouksen voitolle ilman aseellisia taisteluita olleen aikaisemmin monin verroin suuremmat, edusti kiistassa sitä kantaa, että nyt ei enää ollut mahdollista välttää aseellisia taisteluita. Hän otti tällöin huomioon mielialat talonpoikaiston ja sotilaiden keskuudessa ja piti kaiken perustana työläisjoukkojen taisteluvalmiutta. Arvioituaan toisaalta Kerenskin hallituksen ilmeisen kyvyttömäksi hallitsemaan edelleen vanhaan tapaan ja nähdessään nopeasti kehittyvän vastavallankumouksen vaaran, Lenin katsoi aseellisen kapinan tulleen mahdolliseksi ja väistämättömäksi. Zinovjev ja Kamenev edustivat kantaa, jonka mukaan bolševikeilla ei olisi mitään oikeutta "asettaa koko tulevaisuutta aseellisen kapinan kortin varaan". He katsoivat ennen muuta kansainvälistä tilannetta ja totesivat siihen viitaten, että saksalaisten matruusien kapinalla oli tosin suunnaton merkitys, mutta "ettei se ollut vielä läheskään mitään aktiivista tukea proletaariselle vallankumoukselle Venäjällä". Tämä merkitsee, että Zinovjev ja Kamenev torjuivat aseellisen kapinan, koska he eivät voineet kuvitella vallankumousta Venäjällä ilman länsieurooppalaisten taholta tulevaa tukea.

Trotski kylläkin tuki tässä kysymyksessä Leniniä, mutta aivan muilla perusteilla. Ne ovat sangen kuvaavia Trotskille. Yhtä vähän kuin Zinovjev ja Kamenev, hänkään ei saattanut kuvitella menestyksekästä vallankumousta Venäjällä. Mutta Trotski oli sitä mieltä, että proletaarinen vallankumous Saksassa voittaisi aivan lyhyessä ajassa, ja vaikkapa siten, että vallankumous vietäisiin Saksaan. "Jos vallankumouksellinen Saksa ei nouse tai jos liike on liian heikko, silloin asetamme rykmenttimme liikkeeseen... emme puolustaaksemme itseämme, vaan ryhtyäksemme vallankumoukselliseen hyökkäykseen."[21]

Tärkeä yhtäläisyys itse toiminnassa jätti noihin aikoihin piiloon periaatteelliset erot Leninin ja Trotskin välillä. Niiden oli pakko puhjeta pian sen jälkeen kiivaina. Myös muuan toinen eroavuus Leninin ja Trotskin näkökannoissa joutui tapahtumien vuoksi taka-alalle.

Trotski kehitteli ajatusta siirtää kansannousun johto ei puolueelle ja sen elimille, vaan Pietarin neuvostolle ja omalle toimintakoneistolleen. On itsestään selvää, että vallankumous saattoi olla voitokas vain, kun se nojasi mitä laajimpiin proletaarisiin joukkoihin ja niiden eli-

miin, neuvostoihin; mutta tämä oli bolševistisessa puolueessa kiistämättömästi toteutunut. Toisin kuin Trotski aikaisemmalla kaudella oli kerran väittänyt ja kuten porvarillinen historiankirjoitus yhä vielä väittää, Lenin tai muut bolševikkijohtajat eivät koskaan esittäneet ajatusta, että tietoiset vallankumoukselliset voisivat yksin, salaliitossa, vallankaappauksen avulla päästä valtaan ilman mitä laajimpien kansanjoukkojen osallistumista. Ero Leninin ja Trotskin kannoissa oli toisaalla: Trotskin politiikka kapinan valmistelussa osoittaa, että hän ei tahtonut alistaa kapinan *sotilaallista keskusjohtoa* tietoisen ja organisoidun vallankumousliikkeen osan, puolueen valvontaan.

Jokainen ymmärtää, että porvariston keskitettyä, organisoidusti ja tietoisesti toimivaa valtakoneistoa vastaan työväenluokka tarvitsee poliittisen (ja aseellisen kapinan aikoina myös keskitetyn sotilaallisen) keskusjohdon. Se että keskusjohtoa *ei* valvo työväenluokan tietoisin osa, että sotilasjohto *ei* ole alistettu poliittiselle johdolle, ei voi olla mikään keino saada suurempia joukkoja osallistumaan demokraattisesti vallankumoukselliseen nousuun, mutta se voi sen sijaan vaarantaa vakavasti koordinaatiota ja siten vähentää vallankumouksen iskuvoimaa ja voitonmahdollisuuksia.

Trotskin politiikka ilmeni mm. siinä, että hän perusti sotilaallisen vallankumouskomitean neuvoston elimeksi eikä puolueen elimeksi. Yksistään sen takia, että Pietarin neuvosto oli olennaisilta osiltaan bolševikkien käsissä ja toisaalta Leninin harkitun johdon ansiosta tämä Trotskin politiikka ei johtanut raskaisiin takaiskuihin.

Trotskilla ei ollut bolševikkien keskuskomiteassa vielä turvattua asemaa. Vanhat bolševikit pitivät aikaisempaa menševikkiä ja bolševikkeja vastustaneen Elokuun ryhmittymän entistä johtajaa epäluotettavana. Sitä vastoin neuvostossa Trotski nautti arvonantoa, jonka hän oli hankkinut ensimmäisessä Pietarin neuvostossa. Niin kokeneen ja samalla niin paljon henkilökysymyksillä eikä asiakysymyksillä operoivan poliitikon kuin Trotskin suhteen syntyy epäilys, että perustaessaan vallankumouksellisen sotilaskomitean neuvoston avulla hän eteni poliittisesti epävarmaa tietä varmistaakseen itselleen johtavan aseman tulevaa aikaa varten.

Vallankumouksen voitettua lokakuussa puhkesi tapahtumien verhoon jäänyt syvä vastakohtaisuus Leninin ja Trotskin välillä rauhanneuvotteluissa imperialistisen Saksan kanssa Brest-Litovskissa. Neuvostovaltuuskunnan johtajana oli Joffe, joka oli aloittanut 9. joulukuuta neuvottelut. Trotski tuli 9. tammikuuta 1918 (27. joulukuuta 1917) neuvostovaltuuskuntaan. Hänen illuusionsa sotilaallisesta vallankumouksen maastaviennistä kokivat jo matkalla Brestiin kovan kolauksen. Kaikkialla rintamalla hän tapasi venäläisten sotilaiden jättämiä asemia. Kaipuu lepoon ja rauhaan oli niin voimakas etteivät enää perin "vallankumoukselliset" puheetkaan voineet tehota.

Keisarillisen Saksan valtuuskunta kiristi rauhanehtoja. Käytännöllisesti katsoen ne merkitsivät sitä, että Venäjä antaisi saksalaiselle imperialismille lahjaksi baltialaiset, puolalaiset ja ukrainalaiset alueensa. Tammikuun alkupuolella neuvostovaltuuskunta katkaisi neuvottelut.

Tällä välin oli bolševikkipuolueessa rauhansolmimiskysymykseen nähden kaksi jyrkästi vastakkaista näkökantaa. Buharin, Osinski ja muut ns. "vasemmisto"-kommunistit edustivat sitä kantaa, että rauhan solmiminen ja alistuminen saksalaisten imperialistien häpeällisiin ehtoihin olisi petos Venäjän vallankumousta ja koko vallankumousta kohtaan Länsi-Euroopassa. Moskovan aluetoimistossa, jossa tällä ryhmällä oli enemmistö, julistettiin tunnus vallankumoussodan välttämättömyydestä.[22]

Toisella puolella oli Lenin, joka selitti, että lännessä vallankumous oli vasta raskaana. Tarkalleen ei voitu määrätä milloin se synnyttäisi. Venäjän vallankumous sitä vastoin oli terve, kovaäänisesti kirkuva lapsi, ja Venäjän vallankumouksen suojeleminen oli sen vuoksi myös kansainvälisesti maailman tärkein asia. Saksan orjuuttavien ehtojen allekirjoittaminen merkitsi tosin häpeällistä rauhansopimusta, mutta imperialistista Saksaa vastaan ei

ollut olemassa minkäänlaisia sotavoimia. Sota saattaisi ainoastaan viedä vallankumouksen häviöön myös Venäjällä. Neuvostotasavalta tekisi ainoan tehokkaan palveluksensa vallankumoukselle lännessä sillä, että se turvaisi oman elämänsä jatkumisen.

Trotski jonka myös paluumatkallaan täytyi todeta, että Leninin arvio vastasi tarkalleen tosiasioita, ei kuitenkaan edustanut puolueristiriidoissa Leninin kantaa, vaan hän esitti viisastelevan, harhakuvitelmiin perustuvan ja itsemurhaa merkitsevän tunnuksen: "Ei sotaa eikä rauhaa!" Sillä hän tarkoitti, että neuvostohallituksen pitäisi lopettaa sota, demobilisoida armeija, mutta jättää rauhansopimus allekirjoittamatta. Leninin polemiikki Trotskia vastaan tässä kysymyksessä tulee vasta silloin täysin ymmärrettäväksi, kun ensin tunnetaan Leninin vakava kiista "vasemmisto"-kommunistien kanssa.[23]

Trotskin "kompromissitunnus" oli ehdottomasti epärealistinen. Kovaksikeitetyt saksalaisen imperialismin kaupankäyjät olisivat vetäneet siitä vain sen johtopäätöksen, että Neuvosto-Venäjä ei tahtonutkaan rauhansopimusta, vaan halusi pitää kätensä vapaina aloittaakseen jo huomenna yksin tai jopa yhdessä Entente-valtojen kanssa sodan uudelleen.

Sitä paitsi jokainen viivytys rauhansopimuksen solmiamisessa heikensi vallankumouksen joukkopohjaa etenkin talonpoikaiston keskuudessa. Trotskin kompromissitunnus tuki tässä vallankumouksen kannalta elintärkeässä tilanteessa tosiasiallisesti sodankannattajien näkökantoja puolueessa, noita "vallankumouksellisen fraasin" sankareita, joita vastaan Lenin niin katkerasti kamppaili.

Helmikuun 10. päivänä 1918 Trotski katkaisi vastoin Leninin ohjeita uudelleenaloitetut neuvottelut Brest-Litovskissa selittäen, että neuvostohallitus lopettaisi sodan, mutta kieltäytyisi allekirjoittamasta ehtoja. Tämä oli — kuten Lenin oli ennustanut — juuri se signaali, jota Saksan imperialistit olivat kaivanneet. Saksan valtakunnan hallitus julisti 16. helmikuuta, että saksalaisten sotatoimet alkavat 18. helmikuuta kello 12 puolen päivän

aikaan. Saksalaisten hyökkäys, joka ei tavannut juuri mitään vastarintaa, osoitti miten oikeaan Leninin arvio oli osunut. Vaikka Lenin heti saatuaan tiedon saksalaishyökkäyksestä antoi ohjeen rauhansopimuksen allekirjoittamisesta Trotski halusi nytkin vielä odotella uutta saksalaishyökkäystä.

Helmikuun 18. päivän iltatunneilla Lenin toisti määräyksensä ehdottomana. Trotski ehdotti nyt, että kysyttäisiin saksalaisilta, mitä he halusivat. Lenin vastasi keskuskomitean iltaistunnossa 18. helmikuuta: "Nyt ei voida odotella. Odottelu merkitsee Venäjän vallankumouksen tuhoa... Jos tiedusteltaisiin saksalaisten mielipidettä, se olisi pelkkä paperipala. Se ei ole politiikkaa. Ainoana mahdollisuutena on ehdottaa saksalaisille neuvottelujen uusimista. Me kirjoittelemme papereita, mutta he valtaavat sillä aikaa varastoja ja vaunuja, ja me menehdymme. Nyt on olemassa vaara, että leikittelemällä sodalla me luovutamme vallankumouksen kohtalon saksalaisten käsiin".[24]

Vasta kun saatiin tietää, että Saksan armeija oli vallannut Dvinskin, saivat rauhan puolestapuhujat voiton puolueessa. Ehdot jotka jouduttiin allekirjoittamaan, olivat Trotskin viivyttelyjen takia yhä koventuneet. Trotskin täytyi väistyä ulkoasiainkomissaarin paikalta.

Tässä kiistassa käyvät ilmi eräät piirteet, jotka ovat merkittäviä myöhemmän trotskismin kannalta. Niitä on Trotskin taipumus *sankarilliseen eleeseen* tilanteen reaalisen arvioinnin kustannuksella; *fraasinomainen* internationalismi, joka väheksyy Venäjän olemassaolevan vallankumouksen osuutta odottaessaan vallankumousta lännessä. Vallankumouksen jo saavuttama voitto Venäjällä asetetaan näin vaakalaudalle.

Siihen kuuluu edelleen halu vallankumouksen *"sotilaalliseen maastavientiin"* ja ajatus *"sysäyksestä"*, joka olisi tarpeen pannakseen joukot liikkeelle lännessä.

Lopuksi sille on ominaista *luottamuksen puute siihen historialliseen mahdollisuuteen*, että sosialismia voitaisiin rakentaa ensiksi Venäjällä, maassa, joka on saanut pe-

rintönä takapajuisuuden, ja huolimatta maan eristämisestä ja vihamielisestä ympäristöstä. Tässä nähdään, että Trotski *ei* pohjimmiltaan *koskaan päässyt eroon menševistisistä käsityksistään.*

Melkein kaikkien II internationaalin oikeistolaisten ja keskustalaisten johtajien pääväite Venäjän Lokakuun vallankumousta vastaan oli aina se, että Venäjän taloudellinen, sivistyksellinen ja henkinen "taso" ei muka ollut kyllin kypsä sosialistiseen vallankumoukseen. Lenin pilkkasi eräässä viimeisistä kirjoituksistaan näiden katsomusten pikkumaisuutta, niiden täydellistä marxilaisen historiallisen dialektiikan tajun puutetta, ja hän vastasi menševikki Suhanoville: "Jos sosialismin aikaansaamiseen tarvitaan tiettyä kulttuuritasoa (vaikka kukaan ei osaa sanoa, mikä tämä tietty kulttuuritaso nimenomaan on, koska se on erilainen kussakin Länsi-Euroopan valtiossa) niin miksi emme saisi aloittaa ensiksi siitä, että luomme vallankumouksen tietä edellytykset tälle tietylle tasolle, ja vasta sen jälkeen lähdemme työläisten ja talonpoikien vallan sekä neuvostojärjestelmän luomalta pohjalta tavoittamaan muita kansoja."[25]

Jo sotakomissaarina toimiessaan Trotskissa kehittyy taipumus byrokraattiseen hallitsemiseen, mikä tässä tapauksessa saattoi saada selityksensä työn laadusta. 8. puoluekokous, joka käsitteli avoimesti Trotskin sotilaspolitiikkaa, moitti hänen menettelyään armeijan komissaareja kohtaan nuhteissa, joita ei saatettu julkisuuteen.

Vaaralliseksi tämä Trotskin asenne tuli, kun hän siirtyi toisille alueille, joissa edellytykset olivat aivan toisenlaiset. Sen jälkeen kun sisällissota oli päättynyt ja kun maan taloudellinen rakennustyö nousi jättiläistehtävänä etualalle, Trotski kaavaili sotilaallisen mobilisoinnin keinojen ja menetelmien käyttöä hävitetyn maan jälleenrakennustyön mobilisoimiseksi. Työn oli määrä noudatella sotilaallista kuria ja teollisuusyksiköiden sotilashallinnon piti johtaa työväestöä. Sotilaan passiin oli määrä merkitä hänen ammattitaitonsa, niin että hänet voitiin

osoittaa suoraan sinne, missä hänen ammattipätevyyttään tarvittiin.

Olisi paljonkin sanottavaa niistä kahdesta "työläisarmeijasta", jotka näiden käsitysten mukaisesti muodostettiin Ukrainaan ja Uraliin. Mutta Trotski teki tästä parhaassa tapauksessa hädän synnyttämästä väliaikaistoimenpiteestä periaatteen. Hänen päiväkäskyissään on luettavissa: "Tehkää työtänne väsymättömällä tarmolla, ikään kuin marssilla ollessanne tai taistellessanne kentällä... Komentajat ja komissaarit ovat vastuussa osastoistaan samalla tavoin työssä kuin taistelukentällä... Poliittisten osastojen on kasvatettava sotilaassa työläisen henkeä ja ylläpidettävä työläisessä sotilaan henkeä... Työn luopio on yhtä halveksittava ja kavahdettava kuin karkuri taistelukentällä. Ankara rangaistus molemmille!"[26]

Hän käytti "ravistelu"-menetelmää ammattiliittoihin erottamalla valitut edustajat ja nimittämällä ammattiyhdistysjohtajat. Tätä menetelmää hän oli käyttänyt hyvällä menestyksellä äkillisen hädän hetkellä kuljetuksissa. Nyt siitä tuli yleisparantava lääke, teesi, johon hän yritti etsiä teorian tukea selittämällä, että ammattiyhdistykset olisivat muka menettäneet vallankumouksen voiton jälkeen tehtävänsä työläisten etujärjestönä.

Kun verrataan Trotskia tällä kaudella, jolloin häntä nimitettiin "byrokraattien patriarkaksi", siihen myöhempään Trotskiin, joka esiintyy syyttäjänä "neuvostobyrokratismia" vastaan, herää epäilys, että Trotskin myöhempi "antibyrokraattisuus" oli puhtaasti demagogista laatua. Trotskin esitykset "työn militarisoimisesta" ja koko hänen asennoitumisensa ammattiyhdistyskeskustelussa osoittaa vielä yhden piirteen, joka on tyypillinen Trotskille — nimittäin todellisten ristiriitojen aliarvioinnin sosialismin rakennustyön vaiheessa.

III

Jos seurataan Trotskin tietä Leninin kuolemaan saakka, niin ulkonaisesti syntyy kuva miehestä, joka antibolševistisen menneisyytensä jälkeen tukeutuu vallankumouksessa bolševikkeihin ja on huolimatta monista vakavista virheistä kaiken kaikkiaan johtava bolševikki, jolla on suuria kykyjä. Trotskismin tärkein elementti, joka ei käy ilmi vielä Trotskin tähän asti kuvatuista käsityksistä ja piirteistä, syntyy vasta vähitellen.

Ensimmäinen oire on, kun Leninin kuoleman jälkeen alkanut "kirjallisuusdebatti" johtaa siihen, että Trotskista tulee hajallaan olevan neuvostovastaisen opposition toiveiden ylläpitäjä.[27] Oppositio oli käsittänyt, että se ei kykenisi enää saavuttamaan jalansijaa avoimesti antibolševistisella esiintymisellä ja näki sen vuoksi parhaan edustajansa johtavassa bolševikissa, joka hyökkäsi puoluejohtoa vastaan "vallankumouksellisin" perusteluin. Tästä ei ollut enää pitkä matka ryhmäkunnan perustamiseen. Trotski pyrki kokoamaan tähän fraktioonsa kaikki ne, jotka vastustivat Stalinin ajamaa keskuskomitean enemmistön politiikkaa, olivatpa he sitten Zinovjevin kannattajia taikka vanhan "työläisopposition" jäännöksiä.

Eri fraktiot, joita Trotski vuodesta 1926 lähtien pyrki kokoilemaan, muistuttivat siinä suhteessa trotskilaista Elokuun ryhmittymää vuodelta 1912, että ne olivat ristiriitaisten ainesten periaatteettomia liittoutumia, yksimielisiä vain ennen muuta Stalinin ajaman poliittisen linjan vastaisuudessaan. Tämä linja — etenkin sikäli kuin se koski sosialistista teollistamista ja myöhemmin maatalouden kollektivisointia, vastasi historiallisia välttämättömyyksiä. Ristiriitaisista subjektiivisista vaikuttimista syntyneet ryhmäkunnat, joita Trotski kasasi KK:n enemmistöä vastaan, muodostuivat neuvostotasavallan ollessa eristettynä objektiiviselta olemukseltaan neuvostovastaisiksi.

Se että Stalin myöhemmin vääristelee historiallisesti oikeata politiikkaa, että Stalinin palvonnan aikana sosialistista laillisuutta loukataan ja että aiheutetaan monia raskaita ja tarpeettomia uhreja,[28] siinä on Stalinin historiallinen virhe. Mutta Trotski, joka ei hyökännyt todellisia virheitä vastaan, vaan Neuvostoliiton kommunistisen puolueen koko poliittista kokonaisnäkemystä vastaan, ei tässä yhteydessä voi laskea itselleen ansioita — hänen poliittinen peruslinjansa olisi loppujen lopuksi jättänyt Neuvostoliiton kapitalistisen ulkomaailman ja lopulta fasistisen hyökkäyksen armoille.

Trotski itse ja hänen varhaisemmat ja myöhemmät kannattajansa ovat yrittäneet yhä uudestaan käyttää väärin hyväkseen Leninin muistiinpanoja vuoden 1922 joulukuulta ja 1923 tammikuulta[29] "todisteena" siitä, että Lenin itse olisi tavallaan nähnyt Trotskin "seuraajanaan". Näissä kirjoituksissaan Lenin kuvaili Kommunistisen puolueen keskuskomitean johtavien henkilöiden luonteenominaisuuksia (ja toisinhan ei voisi ollakaan, sillä eri henkilöiden konkreettinen poliittinen suhtautuminen konkreettisiin historiallisiin tilanteisiin ei ole tarkoin ennustettavissa), jotka mahdollisesti horjuttaisivat puolueen vakavuutta ja voisivat aiheuttaa hajaannuksen vaaran. Tässä niin sanotussa testamentissaan Lenin tosin korosti Trotskin huomattavia kykyjä (samoin kuin Stalinin), mutta hän myös alleviivasi sen seikan, että Trotskilla oli "liian paljon itsetietoisuutta" ja "liian suuri halukkuus puhtaasti hallinnollisiin toimenpiteisiin".

Voidaan kyllä sanoa, että juuri nämä ominaisuudet olivat luonteenomaisia myös Stalinille. Mutta Trotskilla ei ollut juuri tuona ajanjaksona Leninin kuoleman jälkeen sellaista *todellista historiallista ja poliittista tajua,* jotta hän olisi Stalinin tavoin kyennyt suunnattomista vaikeuksista huolimatta lähtemään horjumatta Leninin nerokkaasti luonnehtiman sosialismin rakentamisen tielle maassa, joka oli yhä kaikkialta kapitalismin ympäröimä ja joka luokkavoimat tarkkaan punniten ei voinut laskea saavansa pikapuoliin tukea lännessä tapahtuvalta vallankumoukselta.

Omaelämäkerrassaan ja myöhemmin Trotski näki vaivaa esittääkseen itsensä Leninin hengen ja leniniläisen käytännön varsinaisena perillisenä. Nyt julkaistavat kirjoitukset osoittavat, samoin kuin Leninin arvio Trotskista, että tämä vaatimus on vailla kaikkea perustaa. Sivumennen sanoen Trotski esitti myöhemmin saman vaatimuksen Rosa Luxemburgin suhteen. "On kuvaavaa", kirjoittaa vasemmistoporvarillinen Luxemburg-elämäkerran kirjoittaja Peter Nettl, jota ei varmasti tarvitse epäillä minkäänlaisista sympatioista kommunistisia puolueita kohtaan, "on kuvaavaa, että Trotski, jonka suhde häneen (Rosa Luxemburgiin — tek.) oli vuosikymmeniä ollut viileä, jopa vihamielinen, esiintyi IV internationaalin perustamispäivästä lähtien hänen henkisenä perillisenään."[30] Ja toisessa kohdassa: "Rosa ei koskaan lausunut hyvää sanaa hänen puolestaan tai hänen vuokseen (Trotskin — tek.)... Vielä tärkeämpää oli se, että Rosalla oli paljon enemmän yhteistä Leninin kanssa, jonka ryhmän kanssa SdKPiL (Puolan vallankumouksellinen sosialidemokratia — tek.) tuohon aikaan työskenteli läheisessä yhteistyössä (etenkin Venäjän vallankumouksen aikana ja sen jälkeen v. 1905, tek.)."[31]

NKP:n (bolševikit) erimielisyydet ilmenivät Leninin kuoleman jälkeen ideologisina Trotskin kehittämässä teoriassa *jatkuvasta vallankumouksesta*, ja siinä kiistassa, jota käytiin *sosialismin rakentamisen mahdollisuudesta yhdessä maassa.* Jatkuvan vallankumouksen käsite ei ole peräisin Trotskilta, vaan Marxilta, mutta Trotskilla se saa täysin toisen sisällön. Marx oli muotoillut: "Tämä sosialismi on vallankumouksen julistamista jatkuvaksi, proletariaatin luokkadiktatuuria, joka on välttämätön siirtymävaihe luokkaeroavaisuuksien hävittämiseksi yleensä, niiden tuotantosuhteiden hävittämiseksi, joihin luokkaeroavaisuudet perustuvat, noita tuotantosuhteita vastaavien yhteiskunnallisten suhteiden hävittämiseksi, näistä yhteiskunnallisista suhteista johtuvien aatteiden kumoamiseksi".[32] Marx käytti siis jatkuvan vallankumouksen käsitettä vetääkseen sosialistisen vallankumouksen rajaa yhtäältä sellaisiin poliittisiin mullistuksiin, jotka saavat aikaan vain henkilövaihdoksia valtakoneistossa ja muuttavat toiseksi hallitsemistyyliä (kuten esim. meidän aikanamme mitä erilaisimpien porvarillisten ryhmittymien "vallankumoukset" tai upseerikeikaukset latinalaisessa Amerikassa). Toisaalta hän käytti tätä käsitettä erottaakseen sosialistisen vallankumouksen pikkuporvarillis-demokraattisista kumouksista, jotka jättävät koskematta kapitalismin taloudellisen perustan ja pysähtyvät sen vuoksi puolitiehen.

Ennen kaikkea tätä toista puolta Marxin käsityksestä jatkuvan vallankumouksen suhteen Lenin on tarkoittanut, kun hän kirjoitti konkreettisista tehtävistä Venäjällä: "Demokraattisesta vallankumouksesta me alamme heti siirtyä, juuri voimiemme, tietoisen ja järjestäytyneen proletariaatin voimien mukaan, alamme siirtyä sosialistiseen vallankumoukseen. Me olemme keskeytymättömän vallankumouksen kannalla. Me emme pysähdy puolitiehen."[33]

Trotskilla käsite saa sitä vastoin — kuten osaksi jo olemme osoittaneet — täysin toisen merkityksen. Selvimmin tämä toinen merkitys, jonka Trotski antaa käsitteelle, esiintyy hänen myöhemmin maanpaossa julkaisemassaan teoksessa, jonka nimi on Jatkuva vallankumous. Siinä sanotaan: "Määräämättömän pitkän ajan kuluessa ja jatkuvien sisäisten taistelujen kautta kumoutuvat kaikki yhteiskuntasuhteet. Yhteiskunta luo nahkansa. Prosessilla on välttämättä poliittinen luonne, so. se kehittyy uudelleen muotoutuvan yhteiskunnan eri ryhmien yhteentörmäysten kautta. Kansalaissotien ja ulkoisten sotien purkaukset vaihtelevat "rauhallisten" reformien ajanjaksojen kanssa. Talouden, tekniikan ja tieteen; perheen, moraalin ja tapojen vallankumoukset kehittyvät monimutkaisessa vuorovaikutuksessa eivätkä päästä yhteiskuntaa tasapainoon. Siinä juuri on sosialistisen vallankumouksen jatkuvuus".[34]

Kiistassaan puolueen kanssa Trotski oli pian Leninin kuoleman jälkeen yrittänyt erottaa sen alkuperäisistä

konkreettisista kysymyksistä. Niin myös tässä jatkuvan vallankumouksen määritelmässä hän irrottaa "sisäiset voimat", "eri ryhmien yhteentörmäykset" kaikesta siitä merkityksestä, mikä sisältyy päämäärään ja siirtää itse vallankumouksen sisällön näihin yhteentörmäyksiin.

Trotskilainen jatkuvan vallankumouksen teoria on sen vuoksi ideologisena siltana yhdistämässä Trotskin asennetta vuodelta 1928, vähän ennen hänen karkottamistaan Alma Ataan, jolloin hän pahastuneena torjuu antibolševististen kannattajiensa ajatukset "uuden puolueen" perustamisesta, siihen Trotskiin, joka ollessaan maanpaossa 1933 julistaa "uuden puolueen" välttämättömyyttä Neuvostoliitossa, tilanteessa, jossa porvarillisetkin fasismin vastustajat liittyvät kommunisteihin taistelussa fasismia vastaan.

Trotskismin hallitsevaksi piirteeksi tulee Trotskin maanpakolaisvuodesta 1929 lähtien neuvostovastaisuus. Trotskin ympärille ryhmittyvät kaikki, jotka ovat "vasemmistolaisin" perustein antikommunistisia tai neuvostovastaisia – aina James Burnhamiin, "Johtajien vallankumous"-teoksen kirjoittajaan saakka, joka samalla on Neuvostoliittoa vastaan käytävän ehkäisevän atomisodan esitaistelija. Taistelu Neuvostoliittoa vastaan ja kommunistisia puolueita vastaan on kaiken trotskilaisen teorian ja käytännön pääsisältö ja päämenetelmä, vieläpä fasistisen diktatuurin pystyttämisen jälkeen.

Niinpä ei ole mikään sattuma, että "byrokraattien patriarkkana" ammattiyhdistyskeskustelussa tunnettu Trotski maanpaossa ollessaan kehittelee tuon mitä epähistoriallisimman utopian työläisvaltiosta, jossa kaikki hallinnolliset muodot ja ainekset olisi suljettu pois jo kapitalismista sosialismiin siirryttäessä. Tuo utopia perustuu siihen, että *työläisvaltioon sijoitetaan kapitalistinen luokkaherruus ja poliittinen vallankäyttö,* mikä on vastoin totuutta. Tuo utopia tarjoutuu siten yhtä hyvin anarkististen ja anarkosyndikalististen kuin porvarillis-konservatiivisten ideologienkin käyttöön. Käytännössä se voi johtaa vain työläisvallasta luopumiseen. Trotskin *teoria byrokratiasta* merkitsee lopullista *siirtymistä avoimen, sotaisen antikommunismin maaperälle.*

3. 9. 1938 perustettiin Pariisin lähellä 21 edustajan toimesta ns. IV (trotskilainen) internationaali. Trotski itse ei ottanut osaa perustamiseen. Aikaisemmat yritykset olivat kariutuneet aina uudelleen eri ryhmittymien välisiin vastakohtaisuuksiin. Jo 1933 oli aloitettu ensimmäiset neuvottelut, mutta viidessä vuodessa vuoteen 1938 mennessä oli paljon muuttunut. Tänä aikana erosivat joukosta juuri ne ryhmittymät, jotka 1933 olivat läsnä – kuten Saksan sosialistinen työväenpuolue (SAP). Puolue ja suurimmaksi osaksi sen jäsenet asettivat etusijalle yhteisen taistelun fasismia vastaan kaikkien siihen valmiina olevien voimien kanssa. V. 1938 eivät IV internationaalin perustajat hyväksyneet mukaan edes espanjalaista POUMia, koska sen pelättiin olevan liian lähellä kansanrintamaa – vaikka POUM osoitti Espanjan sisällissodan aikana kyllin selvästi Espanjan vallankumoukselle turmiollisen antikommunisminsa.

Trotskistien silloin hyväksymien teesien päähyökkäys suunnattiin kommunistisia puolueita ja niitä sosialisteja ja vasemmistososialidemokraatteja vastaan, jotka (osaksi sosialidemokraattisten joukkojen painostuksesta) olivat siihen aikaan valmiit yhdessä kommunistien kanssa antifasistiseen kansanrintamaan. Vain puolalaiset trotskistit (kuten Isaac Deutscher) asettuivat perustamista vastaan, koska he olivat sitä mieltä, että sellainen internationaali saattaisi niissä oloissa hajottaa syntyvää antifasistista rintamaa.

Tämän tehtävän IV internationaali täytti tosiasiassa alusta alkaen. Trotskismin erikoisrooli – verrattuna muihin antikommunistisiin virtauksiin – on siinä, että se pyrkii ennen muuta vaikuttamaan *vasemmalle, työläisiin ja intellektuelleihin,* jotka ovat taipuvaisia kommunismiin tai ylipäätänsä sosialistisiin kannanottoihin, sekä erityisesti kommunistisiin ja myös sosialistisiin ja sosialidemokraattisiin järjestöihin.

Kuten porvarillis-antikommunistiset ideologitkin trots-

kismi työskentelee kääntääkseen päälaelleen *vallankumouksellistavia kokemuksia,* ja siis kääntääkseen ne kommunistisia puolueita sekä sosialistisia maita vastaan. Niitä kokemuksia, joita kapitalististen maiden työläiset saavat pääoman ja sen valtion organisoituneesta vallasta, käytetään sosialismia vastaan työväenluokan sosialismissa toteuttaman järjestäytyneen vallan vastaisuuden aikaansaamiseksi. Kokemuksia, joita kapitalististen maiden vasemmisto saa oikeistososialidemokraattisten johtajien politiikasta käytetään kommunistisia puolueita vastaan. Trotskistit eivät taistele oikeistolaisimpia johtajia vastaan sosialidemokraattien ja vasemmistososialistien keskuudessa, siis niitä vastaan, jotka ovat antikommunisteja, vaan kaikkein kovimmin he taistelevat kommunistien kanssa yhteistyöhön halukkaita vastaan.

Myöhempi Trotski pelaa tässä suhteessa jo avoimesti yhteen kansainvälisen imperialismin politiikan kanssa vaatimalla uutta "vallankumousta" Neuvostoliitossa. Vuonna 1931 hän vielä pukee vaatimuksen vastavallankumouksesta Neuvostoliiton järjestelmän "poliittista uudistamista" esittävään tunnukseen: "Nykyisen neuvostovaltion tunnustaminen työläisvaltioksi merkitsee, sen lisäksi että tunnustetaan porvariston olevan kykenemätön valtaamaan valtaa muutoin kuin aseellisella kapinalla, myös sen seikan tunnustamista, että SNTL:n proletariaatilla on yhä mahdollisuus kukistaa byrokratia, elävöittää puoluetta ja tervehdyttää diktatuuri — ilman uutta vallankumousta, uudistuksen menetelmin ja uudistuksen tietä."[35] Mutta jo vuonna 1936, fasismin hyökätessä bolševismia vastaan Kominternin vastaisen sopimuksen syntymisen aikoina, Trotski julistaa jo avoimesti vastavallankumousta: "Kaikki viittaa siihen, että kehityksen kulussa kansan kulttuurisesti kasvaneiden voimien täytyy joutua väistämättömästi vastakkain byrokraattisen oligarkian kanssa. Rauhallista ulospääsyä kriisistä ei ole. Yksikään paholainen ei ole leikannut kynsiään vapaaehtoisesti. Neuvostobyrokratia ei luovu asemistaan ilman taistelua. Kehitys johtaa yksiselitteisesti vallankumouksen tielle."[36]

IV

Trotskistit ovat nykyään jakaantuneet eri ryhmiin. Mainita kannattaa ennen muuta "frankistit", "vasemmistotrotskistit" ja "posadistit". Mutta kaikkien trotskilaisten virtausten hallitseva elementti on nykyään enemmän kuin koskaan niiden suuntautuminen sosialistisia maita ja kommunistisia puolueita vastaan.

Niinpä Lothar Boepplen (L. B. julkaisee myös "frankistien" teoreettista julkaisua "die internationale") julkaisemassa aikakauslehdessä "was tun"[37] jo etusivulla on luettavissa: "Organisoikaa vallankumous kaikkia niitä vastaan, jotka polkevat päivästä päivään sosialistisia periaatteita!" Nyt kuvittelisi, että seuraavaksi mainitaan Wehner tai Wilson, mutta otsikko jatkuu: "Syöskää alas suuret ja pienet Brežnevit, Ulbrichtit, Kadarit..." Varmuuden vuoksi nämä sanat asetetaan vielä suurikokoisen Leninin kuvan suuhun. Ja samassa julkaisussa päättyy ensimmäinen artikkeli 'Tšekkoslovakian miehitystä vastaan' sanoihin: "Byrokratia tekee uuden vallankumouksen väistämättömäksi. Tämän on interventio opettanut meille."

"Vasemmistotrotskistit" eivät tässä keskeisessä kohdassa eroa "frankisteista". Tämä tulee ilmi esim. artikkelissa vuoden 1953 heinäkuun 17. päivän tapahtumista DDR:ssä jonka "vasemmistotrotskistit" julkaisivat nimellä Kiertokirje vallankumouksellisen nuoriso-organisaation rakentamiseksi.[38] Kirjoitus on täydellisesti sopusoinnussa heinäkuun 17. päivän vastavallankumouksellisen liikkeen tavoitteiden kanssa. Ennen muuta surkutellaan artikkelissa sitä, että "kansannousuun osallistuvilla" oli liian vähän "keskitettyä johtoa". SPD:tä syytetään siitä, ettei se käyttänyt tarpeeksi hyväkseen mahdollisuuksiaan puuttua tapahtumien kulkuun. (Tässä kohden tulee kirjoituksen tarkoitusperä erityisen hyvin ilmi: Schumacher ja Wehner "sosialistisen vallankumouksen" esitaistelijoina!)

Samassa numerossa "vasemmistotrotskistit" ilmaisevat solidaarisuutensa Puolan antisosialistisille virtauksille, ni-

mittäin herroille J. Kuron ja K. Modzelewski, kahdelle puolalaiselle antikommunistille, jotka tosin pitävät itseään trotskilaisina, mutta joiden teoreettiset lähtökohdat punoutuvat läheisemmin yhteen anarkistien klassisten näkökantojen kanssa kuin Trotskin käsityksiin.[39]

"Posadisteilla" ei tässä pääkysymyksessä ole havaittavissa sen enempää eroa. Niinpä heidän länsisaksalaisessa äänenkannattajassaan "Die Arbeiterstimme"[40] sanotaan: "Länsisaksalaisten työläisten tehtävänä on lyödä murskaksi kapitalismi, samoin kuin DDR:n työläisten tehtävänä on tuhota neuvostobyrokratia, joka samalla tavoin on suuressa kriisissä."

Mikä erottaa eri trotskilaisryhmittymiä? Kannoissaan sosialistisiin maihin he ovat tietyistä taktisista eroavaisuuksista huolimatta[41] yksimielisiä. Kaikki pitävät itseään vuoden 1938 IV internationaalin perillisinä. "Frankistit" ja "posadistit" jopa kiistelevät nimestä ja molemmat nimittävät järjestöjään "IV internationaaliksi", kun taas "vasemmistotrotskistit" kutsuvat järjestöään nimellä "komitea IV internationaalin uudelleenrakentamiseksi". Jos tarkastellaan trotskilaisten ryhmien hajaantumisen väsyttävän mutkikasta "historiaa" ja etsitään olennaisia eroja eri trotskilaisten suuntausten välillä liittotasavallassa, saadaan seuraava kuva:

"Frankistit" ovat kauan aikaa yrittäneet saavuttaa ja säilyttää tiettyjä asemia sosialidemokratian sisällä ja ammattiyhdistysliikkeessä. Heidän työnsä SPD:n sisällä nojautuu trotskilaiseen "entrismin" teoriaan, jonka mukaan on tunkeuduttava työläisten joukkojärjestöihin. Liittotasavaltaan sovellettuna tämä merkitsi "frankisteille" sitä, että he näkivät päätehtävänään olevan asemien valtaamisen SPD:stä ja siten vaikutusvallan hankkimisen ilman että heitä tunnistettaisiin trotskisteiksi. Tällöin kävi ilmi sama poliittinen käytäntö joka ilmenee edelleenkin: koska he esiintyvät antikommunismin suhteen "asiantuntijoina", heidän tehtävänsä myös sosialidemokraattisen puolueen sisällä ja monissa ammattiyhdistyksissä on oikeistojohdolle mitä miellyttävintä, varsinkin kun useat "entristeistä" asemansa säilyttääkseen välttävät suuressa määrin virallisen sosialidemokraattisen politiikan arvostelua.[42]

Asemat joita "frankistit" tällä tavoin olivat vallanneet, saattoivat tosin poliittisesti hyödyttää trotskilaista virtausta melkeinpä yksinomaan sosialidemokraattisissa ja ammattijärjestöjen nuoriso-organisaatioissa. Tosin ei voi kieltää vaikutusta, joka heillä on vasemmistososialidemokraatteihin ja vasemmistolaisiin ammattiyhdistyspiireihin. Tämä näkyy erityisesti julkaisutoiminnassa. Etenkin tällä tasolla trotskilainen argumentointi ja reformistinen sisältö lyövät usein yksiin.

"Vasemmistotrotskistit" ovat sitä vastoin julistaneet jo varhain kuolleeksi "entrismin" politiikan ja omistautuneet ylioppilasliikkeille. Käännyttyään pois "entristisestä" teoriasta ja käytännöstä "vasemmistotrotskistien" on mahdollista kritikoida terävästi SPD:tä ja ammattiyhdistysliikkeen oikeistovoimia. Toisaalta voidaan myös "vasemmistotrotskisteista" todeta, että he tähän päivään mennessä ovat yhä lausumissaan kiinni SPD:ssä, esimerkiksi kun he ennen 1969:n liittopäivävaaleja (!) vaativat, ei vaihtoehtoa liittopäivävaaleihin, vaan "SPD:n yksinhallintaa".[43]

"Posadistit" julistavat sitä vastoin uutta versiota entrismiteoriasta: ei pitäisi pyrkiä tunkeutumaan sosialidemokraattisiin puolueisiin asemien valtaamiseksi sieltä trotskisteille, vaan olisi tunkeuduttava kommunistisiin järjestöihin ja saatava siellä aikaan trotskilaista ryhmäkuntalaistyötä. "Edellytykset ovat olemassa, jotta voitaisiin toteuttaa tämän etapin tehtävä: vallankumoukseen suuntautuva järjestö kommunistisissa puolueissa."[44]

"Vasemmistotrotskilaisen" argumentoinnin ja ulkoisten tekijöiden vaikutuksesta on liittotasavallassa toimivista ryhmittymistä määrällisesti tärkeimmän, "frankistien" ryhmittymän poliittinen asennoituminen tosin asteittain muuttunut. Tämä muutos on nähtävissä etenkin "internationalen" uudessa julkaisussa heinäkuusta 1968 lähtien.[45] Myöskään "frankistit" eivät ole enää säästelleet polemiik-

kiaan oikeistolaista sosialidemokratiaa vastaan ja heidän esiintymisensä tulee avoimemmaksi. Nähtävästi pyritään itsenäiseen organisaatioon.

Tie trotskilaiseen puolueeseen kulkisi tällöin trotskilaisen nuorisojärjestön kautta. "Vasemmistotrotskistit" olivat julkaisseet ensimmäisenä tunnuksen "vallankumouksellisen nuorisojärjestön" aikaansaamisesta. "Frankistit" ottivat tämän käsityksen omakseen. Sen jälkeen kun yritys "ottaa omaksi" myös muutamia SDAJ:n (Sozialistische Deutsche Arbeiterjugend; marxilais-leniniläinen nuorisojärjestö — suom.) Mannheimin osastoja epäonnistui, he ovat nyt muodostaneet Länsi-Berliinissä "vallankumouksellisen nuorisojärjestön aloitekomitean"[46]. Johdossa ovat Jochen Ebmeier, Peter Brandt (Willy Brandtin poika — suom.) ja muita henkilöitä. Heidän lisäkseen tähän komiteaan kuului aikaisemmin länsiberliiniläisessä sos.dem. nuorisojärjestössä "Falkenissa" järjestäytyneitä trotskisteja sekä koululaisryhmiä. Aluksi oltiin yhteistyössä maolaisten ja muiden ryhmittymien kanssa. Tämä ideologisesti sekava liittoutuma otti tehtäväkseen esiintyä "vallankumouksellisen nuorisojärjestön" ydinjoukkona Länsi-Berliinissä ja Länsi-Saksassa. Pitemmän tähtäimen päämääränä on nimenomaan trotskilaisen puolueen organisoiminen, mihin viittaavat pitkät artikkelit organisaatiokysymyksistä "was tun"-lehdessä.

Kaikkien trotskilaisten virtausten peruspiirre on niiden pureva kritiikki laajan antifasistisen ja antimonopolistisen rintaman rakentamisyrityksiä vastaan. Nimenomaan pyritään kiistämään niitä havaintoja, jotka kansainvälinen kommunistinen liike on saanut taistelukokemuksistaan fasismia vastaan, ja jotka saivat teoreettisen ilmauksensa Kommunistisen internationaalin VII maailmankokouksessa (ja myöhemmin Saksan kommunistisen puolueen puoluekokouksessa Brysselissä).

Marxin, Engelsin, Leninin, Rosa Luxemburgin ja monen muun uraauurtaviin käsityksiin liittyen ja yleistäen niitä kokemuksia, jotka erityisesti Ranskan KP Maurice Thorezin johdolla ja Espanjan KP oli hankkinut, kehittivät Georgi Dimitrov, Palmiro Togliatti (Ercoli) ja Wilhelm Pieck Kominternin VII maailmankokouksessa tärkeitä ajatuksia demokraattisen ja sosialistisen taistelun suhteesta. Jo Lenin oli vastustanut voimaperäisesti sitä, että sosialistinen taistelu asetettaisiin demokraattista taistelua *vastaan.* "Kaikki yleisdemokraattiset vaatimukset ovat *porvarillis*-demokraattisia vaatimuksia, mutta vain anarkistit ja opportunistit saattavat tehdä tästä johtopäätelmän, joka kieltää proletariaattia puolustamasta mitä johdonmukaisimmin näitä vaatimuksia".[47]

Koska Leninin perintöä ei täysin noudatettu, ei kommunististen puolueiden 20-luvun lopussa ja 30-luvun alussa onnistunut voittaa tiettyjä lahkokuntalaisia pyrkimyksiä eikä niiden fasismin vaaran huomioonottaen onnistunut käydä taistelua porvarillisen demokratian puolustamiseksi kaikkien kanssa jotka olivat siihen valmiit. Katkerat kokemukset osoittivat sittemmin, ettei *taistelu demokratian puolesta* tosiasiallisesti ollut eikä ole vastakohta, vaan *edellytys ja osa sosialismin puolesta käytävää taistelua.* Silloin kun hallitseva luokka itse hyökkää porvarillisen demokratian kimppuun repiäkseen sen alas, marxilaisten päätehtävä on organisoida kaikki voimat työväenliikkeessä ja sen ulkopuolella saartaakseen monopolikapitalismilta tien avoimeen fasistiseen diktatuuriin ja poistaakseen sen jälkeen ne taloudelliset perusrakenteet, jotka yhä uudestaan tuovat mukanaan taipumuksen fasistiseen taantumukseen.

Koska tuollainen työväen yhtenäisyyden ja monopolien vastaisen liiton strategia edustaa *todellista* uhkaa monopolikapitalismin voitontavoittelulle ja valtaeduille, merkitsee jokainen monopolienvastaista liittoa hajottava virtaus voittoa hallitseville. Se mitä sos.dem. johdon oikeistolainen politiikka tekee yhtäällä, sen tekevät toisaalla trotskismi ja muut valevallankumoukselliset ja "vasemmistolaiset" ryhmät.

Jos sos.dem. johdon antikommunismi kääntyy niiden puoleen, jotka yhä ovat tämän yhteiskunnan luonnetta koskevien harhakuvitelmien lumoissa, niin trotskistien

antikommunismi kääntyy niiden puoleen, jotka ovat havainneet tämän yhteiskunnan monopolikapitalistisen järjestyksen, mutta jotka eivät vielä kykene ymmärtämään etujensa yhteyttä kommunistien ja sosialististen maiden kanssa.

Trotskismi omaksuu siis jälleen tuon roolin, jota se esitti jo Weimarin tasavallan loppuaikoina ja Hitlerin fasismin aikaan. Etenkin asettamalla vastakkain sosialistisen ja demokraattisen taistelun trotskismi yrittää heikentää ja hajottaa järjestelmää vastaan oppositiossa olevaa demokraattista liikettä.[48]

Kommunistien päätavoitteena väitetään tällöin olevan vallankumouksellisen liikkeen tukahduttaminen ja sen ohjaaminen vallasta käytävän taistelun ulkopuolelle. Lukeepa melkein minkä tahansa trotskilaisen suuntauksen julkaisuja, saa pakosta vaikutelman kuin liittotasavallassa olisi olemassa mahtava vallankumousliike aivan poliittisen vallan saavuttamisen partaalla ja että pian olisi odotettavissa tuotantosuhteiden uudelleenjärjestely. Samalla annetaan se kuva kuin suunnattoman mahtava kommunistinen organisaatio yhä uudestaan viime hetkellä vakiinnuttaisi olemassa olevat luokkaherruussuhteet monopolipääoman hyväksi. Tästä todellisuuden parodiasta johdetaan sitten, että "todellisen vallankumouksellisen" tärkein tehtävä olisi taistella vallankumousliikettä ehkäisevää kommunismia ja sen järjestöjä vastaan.

Nykyisten luokkaristiriitojen erikoispiirteenä on että *hallitseva luokka* on jo kauan sitten *alkanut repiä maahan porvarillista demokratiaa.* Mikään demokratian puolustamista vakavasti haluava voima ei voi nykyään enää ajaa asiaansa *taaksepäin suunnatulla, abstraktilla porvarillis-demokraattisella,* vaan ainoastaan *eteenpäin suunnatulla antimonopolistis-demokraattisella ohjelmalla.*

Trotskismi arvostelee kommunistisia puolueita Länsi-Euroopassa niiden omaksumien näkökantojen vuoksi, niiden monopolienvastaisen liittoutuman vaatimuksen vuoksi, liittoutuman, joka suuntautuisi monopolien poliittista, taloudellista ja ideologista valtaa vastaan. Tämä arvostelu

lähtee sellaisesta kannasta, joka vallitsi Saksan kommunistisessa puolueessa Fischer-Maslovin aikakautena. Tämä kanta on myöhemmin todistettu vääräksi ei vain teoreettisesti, vaan myös syvällisten historiallisten kokemusten kautta. Hallitsevan luokan objektiiviseksi eduksi koituisi paluu poliittisesti ja historiallisesti kumottuihin vasemmistolahkolaisiin kantoihin.

Sama trotskismi — ja tämä osoittaa trotskilaisen arvostelun sisäisen "jakamattomuuden" ja todellisen tehtävän — jättää yhtäaikaisesti ylipäänsä arvostelematta todella oikeistolaisia näkökantoja työväenliikkeessä tai arvostelee niitä vain päällisin puolin.[49] Trotskilaiset entristit SPD:ssä ja ammattiyhdistysliikkeessä samoin kuin oppositiossa olevassa nuorisoliikkeessä avoimesti toimivat trotskistit suuntaavat päähyökkäyksensä ei Wehneriä tai Schmidtiä vastaan, vaan kommunistisia puolueita, vasemmistososialisteja ja muita vasemmistovoimia vastaan, jotka ovat valmiit työskentelemään yhdessä kommunistien kanssa. Niinpä samat "vasemmistotrotskistit", jotka esiintyivät Frankfurt am Mainissa vappuna 1969 vaatimuksin "sosialidemokraattisesta yksinhallinnasta"[50] jakoivat Länsi-Berliinissä samana päivänä lentolehtistä, jossa julistettiin: "SED-byrokratialta meidän ei kannata odottaa mitään. Stalinismi ei voi auttaa meitä taistelussamme kapitalismia vastaan".[51] Ja kirjoituksessa Länsi-Berliinin vapputapahtumista 1969, jolloin esitettiin kolme eri vappujulkilausumaa: senaatinpuolueiden CDU:n, FDP:n ja SPD:n taantumuksellinen tiedoksianto yhdessä Länsi-Berliinin DGB:n (ay-liikkeen) johdon kanssa, SDS:n ja muiden opiskelijaliittojen organisoima tiedoksianto ja SEW:n vappumielenosoitus yhdessä kreikkalaisten ja espanjalaisten työläisten kanssa, he valitivat (välittämättä siitä, että omaksuivat porvarillisen lehdistön massajulistusten tyylin) ei suinkaan sitä, että sosialistiset ja demokraattiset voimat eivät asettaneet senaatin ja Sickertien julkilausumaa vastaan päättäväistä vastalausumaa, vaan he kirjoittivat: "SDS ja sen vasallit samoin kuin SEW antautuivat SPD:lle. Ne pitivät 'vastamielenosoituksen', ne hajot-

tivat jo hajallaan olevaa työväenluokkaa."[52]

Tämähän voi merkitä vain sitä, että he olisivat nähneet mieluummin, että "yhteinen" länsiberliiniläisen vasemmiston mielenosoitus olisi toteutunut yhdessä CDU:n ja sellaisten antisosialististen, äärioikeistolaisten SPD:läisten kanssa, kuten Walter Sickertin, Klaus Schützin ja kaikkien Länsi-Berliinin työväenliikkeen hajaannuksesta todellisen syyn kantavien henkilöiden kanssa. Mutta "vasemmistotrotskistit" kertoivat "SPD":n (todellisuudessa kaikkien senaatinpuolueiden) virallisesta vapputiedonannosta mainitsematta nimeä Sickert. Samassa artikkelissa kuvataan sitten vapunvietto Berliinissä (DDR) militaristiseksi, mielenosoitukseksi johon SED-byrokratia pakottaa itäsaksalaiset työläiset. Oikeistotaantumukselliset lehdet eivät osaisi sitä paremmin. Näin trotskilaiset näkevät ystävänsä ja vihamiehensä.

Kansainvälisesti trotskistit yrittävät käyttää hyväkseen jokaista mielipide-eroavuutta kommunististen puolueiden ja sosialististen maiden välillä. "Frankistit" yrittävät asettaa sosialistisen Kuuban muita sosialistimaita vastaan.[53] Sitä vastoin "posadistien" polemiikki on juuri Kuubaa kohtaan erityisen kärkevää. Todennäköisesti tämä on yhteydessä siihen, että "posadisteilla" on tukipisteitä vain latinalaisessa Amerikassa. Toisaalta samaistuvat "posadistit" osittain maolaiseen "kulttuurivallankumoukseen", joka taas on "frankistien" katkerien hyökkäysten kohde — mikä taas ei estä näitä solmimasta liittoja maolaisten ryhmittymien kanssa.[54]

Trotskistien neuvostovastainen ja antikommunistinen asenne saa erikoisen merkityksen Saksan liittotasavallassa. Länsisaksalaiset trotskistit ovat taktisesti "solidarisoituneet" useiden kommunististen puolueiden kanssa, nimittäin silloin, kun ovat voineet havaita mielipide-eroja kommunistisen liikkeen sisällä eri voimien välillä, tai milloin he ovat otaksuneet sellaisia olevan tai ainakin uskoneet voivansa saada sellaisia aikaan. *"Ainoastaan"* saksalaisissa marxilaisissa puolueissa DKP:ssä, SED:ssä ja SEW:ssä trotskilaiset eivät ole koskaan löytäneet sellaista

piirrettä, jonka he arvioisivat myönteiseksi; *"ainoastaan"* saksalaisesta sosialistisesta valtiosta DDR:stä he eivät ole vielä milloinkaan löytäneet edistyksellisiä aineksia.

Meidän maassamme työväenluokka on saanut kokea sangen erilaisissa muodoissa neuvostovastaista ja antikommunistista "sosialismia". Olivatpa tämän antikommunistisen sosialismin mallin edustajat nimeltään Kurt Schumacher ja Herbert Wehner[55] tai Lothar Boepple ja Helmut Dahmer, se ei muuta miksikään sitä, että he näkevät aina vaivaa heikentääkseen ja hajottaakseen jokaista monopolipääoman valtaa *todella* uhanalaiseksi saattavaa liikettä.

Koska *antikommunistinen aines* on trotskismissa *määräävä,* ovat trotskilaisille mahdollisia merkilliset liittoutumat, kuten toisaalla oikeistolaisten sosialidemokraattien ja toisaalla "maolaisten" kanssa. Sillä, niin vähän kuin näillä kumppaneilla muutoin on yhteistä keskenään, antikommunismissaan he lyövät yksiin. Samassa määrin kuin mahdollisuudet vasemmiston toimintayhtenäisyyteen kasvavat, kasvaa myös tämän yhtenäisyyden hajottajien aktiivisuus. Taistelu hajottavia voimia vastaan on kaikkien niiden yhteinen tehtävä, jotka näkevät toiminnan yhtenäisyydessä tärkeimmän edellytyksen poliittisten voimasuhteiden menestyksekkäälle muuttamiselle. Rajankäynti trotskismiin on tullut tarpeelliseksi, ei sen vuoksi, että trotskismi tarjoaisi jotakin teoreettisesti mielenkiintoista, vaan jotta taistelua vasemmiston toimintayhtenäisyydestä, kaikkien demokraattien ja sosialistien liittoutuman puolesta käytäisiin tehokkaammin.

Josef Schleifstein Johannes Henrich von Heiseler

Frankfurt am Main, heinäkuussa 1969

Viitteet

[1] Trotski: Naši polititšeskie sadatši (Meidän poliittiset tehtävämme), Geneve 1904, s. 95. Brošyyri ilmestyi omistettuna "kalliille opettajalleni P. B. Axelrodille" ja siinä jo syyte "substitutionalismista" oli osoitettu marxilaiselle puolueelle. Mielenkiintoinen on kenties luonnehdinta, jonka trotskisti Isaac Deutscher on antanut tästä Trotskin kirjasta: "Kaikista niistä kirjoituksista, jotka ovat neljän vuosikymmenen ajan lähteneet Trotskin hedelmällisestä kynästä, tämä on ehkä kaikkein hämmästyttävin dokumentti, sen vuoksi, että se sisältää niin oudon kokoelman suuria ajatuksia ja joutavia poleemisia koukeroita, yhdistää samalla kertaa niin terävää historiallista oivallusta ja mahtipontisia korulauseita. Tuskin yhtäkään menševististä kirjailijaa vastaan Lenin on hyökännyt henkilökohtaisesti niin raivoissaan kuin tätä. 'Kauhea', 'rappiollinen', 'demagoginen', 'ilkeä ja moraalisesti luotaantyöntävä', 'kurja asianajaja' näitä korusanoja Trotski kohdisti mieheen, joka tarjosi hänelle vielä hetkistä aikaisemmin ystävän kättä, oli tuonut hänet Länsi-Eurooppaan ja suositellut häntä parhaansa mukaan ja suojellut häntä Plehanovin karkeuksilta. Marxilaiset, varsinkin venäläiset, se myönnettäköön, tapasivat puhua suunsa puhtaaksi brutaalin avoimesti. Mutta tavallisesti he pidättäytyivät henkilökohtaisilta loukkauksilta. Trotskin loukkaus tätä sääntöä vastaan ei selity johtuvaksi nuoruuden ylitsekuohuvasta temperamentista – hän ilmaisi siten vain erään luonteenpiirteen, josta hän ei koskaan päässyt eroon: hän ei voinut erottaa asiaa ihmisestä." (I. Deutscher: Trotski, osa I, Der Bewaffnete Prophet, Stuttgart 1962, s. 99). Deutscherin viimeinen lause sisältää koko ongelman ytimen: ei ole kysymys siitä, että Trotski ei kyennyt erottamaan "asiaa" "ihmisestä", vaan siitä, että Trotski ei kyennyt erittelemään luokkavoimia, poliittisia voimia ja erottamaan niiden päämääränasettelua sekä niiden *objektiivista funktiota* siitä *subjektiivisesta roolista*, jota hänen oma henkilönsä tai toiset, hänen mielestään sympaattiset tai epäsympaattiset ihmiset osoittivat näissä taisteluissa.

[2] Itogi i Perspektivi (Saavutuksia ja näköaloja), ilmestyi ensin 1906, sitten Moskovassa 1919. Saksaksi: Leo Trotski: Ergebnisse und Perspektiven, Frankfurt am Main, 1967.

[3] E. H. Carr: The Bolshevik Revolution 1917–1923, Vol. I, Penguin Books 1966, s. 70 lähtien.

[4] Leo Trotski: Saavutuksia ja näköaloja, moskovalainen painos 1919, s. 71. Saksalainen julkaisu Frankfurt am Mainissa 1967 s. 109 (venäläistä teosta lainattu Deutscherin mukaan).

[5] Sama, moskovalainen teos, s. 74. saks. s. 112.

[6] Vrt. ed. saks. painos, s. 113.

[7] V. I. Lenin: Kirjeitä, osa II, Berliini 1967, s. 207.

[8] V. I. Lenin: Kirjeitä, osa III, Berliini 1967, s. 1.

[9] Peter Nettl: Rosa Luxemburg, Köln 1967, s. 553.

[10] Trotskin puhetta 2. 12. 1918, Trotskin teoksesta: Leninistä, lainattu Carrin teoksesta, vrt. ed. s. 35 lähtien. Saksalainen teos: Leo Trotski: Über Lenin, Frankfurt am Main 1964, s. 138.

[11] V. I. Lenin: Kirjeitä, osa IV, Berliini 1967, s. 186 lähtien.

[12] V. I. Lenin: Kirjeitä, osa II, Berliini 1967, s. 136.

[13] Sama, s. 186.

[14] Naše Slovo oli Trotskin Ranskassa maailmansodan aikana julkaisema äänenkannattaja.

[15] Isaac Deutscher: Trotski, osa I, Stuttgart, 1962 s. 226.

[16] V. I. Lenin: Kirjeitä, osa IV, Berliini 1967, s. 387. Vertaa myös Leninin kirjeeseen 17. 2. 1917 Aleksandra Kollontaylle, sama teos s. 385.

[17] Meidän kesken.

[18] Buharin.

[19] Bersin.

[20] Leninski Sbornik, osa IV, Moskova 1925, ss. 301—303.

[21] Isaac Deutscher: Trotski, osa I, Stuttgart 1962, s. 257.

[22] Vrt. V. I. Lenin: Kummallista ja hirvittävää, samannimisestä kirjoituksesta s. 131 eteenpäin. Lenin, Teokset, Petroskoi 1960, osa 27, ss. 50—58.

[23] Sen vuoksi tämän kirjasen tekstiosassa julkaistaan Leninin kirjoitus "Kummallista ja hirvittävää", vrt. alaviite 22.

[24] V. I. Lenin: Teokset, osa 26, s. 508 eteenpäin.

[25] V. I. Lenin: Teokset, osa 33, s. 467 eteenpäin.

[26] Pravda, 16. tammikuuta 1920, lainattu I. Deutscherin teoksen Trotski, osa I, s. 464 mukaan.

[27] Tämän vahvistaa trotskilainen Max Eastman. Vrt. Max Eastman: Since Lenin Died, Lontoo, 1925, s. 128 eteenpäin.

[28] Vrt. tähän problematiikkaan liittyviä tärkeitä näkökantoja: Werner Hoffmann: Stalinismus und Antikommunismus, edition suhrkamp, Frankfurt am Main 1967.

[29] V. I. Lenin: Teokset, osa 36, ss. 577—589, tässä erityisesti s. 572—573.

[30] Peter Nettl: Rosa Luxemburg, Köln—Berlin 1967, s. 25.

[31] Sama, s. 359.

[32] Karl Marx: Luokkataistelut Ranskassa (1850), Marx/Engels: Valitut teokset, I osa, s. 179.

[33] V. I. Lenin: Sosialidemokraattien suhde talonpoikaisliikkeeseen. (Syyskuu 1905), Lenin: Teokset, osa 9, s. 223.

[34] Leo Trotski: Die permanente Revolution (Jatkuva vallankumous), Berliini 1930, s. 28 ed.

[35] Leo Trotski: Kehitysongelmia SNTL:ssä, s. 23.

[36] Leo Trotski: Verratene Revolution (Kavallettu vallankumous), Frankfurt am Main 1968, s. 279.

[37] was tun. Mannheim, n:ro 3 elokuu/syyskuu 1968.

[38] Kiertokirje nuorison vallankumouksellisen järjestön rakentamiseksi. Frankfurt am Main, nro 10, heinäkuu 1968. "Vasemmistotrotskistit", joita nimitetään ranskalaisen johtajansa Lambertin mukaan myös "lambertisteiksi", julkaisevat Frankfurt am Mainissa vielä yhtä äänenkannattajaa, "Internationale Arbeiter-Korrespondenz" -lehteä.

[39] Samoin frankistit, esim. "was tun" -lehden numerossa 5/1969 artikkelissa, jonka on kirjoittanut Arno Schuh: Solidaarisuutta tovereille Kuron ja Modzelewski (24 ja 21 v.). Kuronin ja Modzelewskin käsitysten sisällöstä vrt. J. Kuron, K. Modzelewski: An open letter to the Party (Avoin kirje puolueelle). Lontoo 1968. (Ilmestyi tällä välin myös frankistien ylläpitämän kustantamon "Verein für internationale sosialistische Publizistik" julkaisemana Mannheimissa saksankielisenä otsikolla "Avoin kirje Puolan yhtyneelle työväenpuolueelle").
Tässä kirjoituksessa tekijät edustavat "teoriaa", jonka mukaan työväenluokka joutuisi sosialistisissa maissa siellä "hallitsevan luokan" riistämäksi. (Sosialistisia maita K. ja M. nimittävät "byrokraattisiksi maiksi".) Hallitseva luokka ei heidän mukaansa ole työväenluokka, vaan "poliittinen keskusbyrokratia", joka omistaa muka kollektiivisesti tuotantovälineet (s. 15). Tekijät paljastavat maailmanhistoriallisesti ainutkertaisen ilmiön, "hallitsevan luokan", joka ei työskentele oman edun vuoksi. "Byrokratian luokkaetu ei ole voitto ja sen kasaaminen, vaan lisätuote sen fyysisessä muodossa ja tuotannon kasvu, so. tuotanto tuotannon vuoksi". (s. 19). Tämä todistetaan muka oikeaksi sillä, että byrokratia pyrkisi tehokkaasti pysyttämään kulutuksen kasvua tuotannon kasvun jäljessä (s. 20). Myöhemmin tekijät tosin selittävät, että tämä seikka vastasi takapajuisen maan kehitysvaihetta silloin, kun suurteollisuudelle luotiin perustaa (vrt. s. 27). Tästä "byrokratian luokkaintressistä" eikä kapitalismilta periytyneestä takapajuisuudesta, tästä erittäin monimutkaisesta lainalaisuudesta sijoittaa samanaikaisesti suuria arvoja modernin teollisuuden rakentamiseen, joukkojen elintason kohottamiseen ja kansansivistystyön valtaviin tehtäviin, terveydenhoitoon ja puolustuslaitokseen aiheutuvat muka kaikki taloudelliset vaikeudet sosialistisissa maissa.
K. ja M. kehittelivät sitten trotskilaista päämääränaset-

teluaan vaatien: koska nämä ristiriidat sosialistisessa järjestelmässä ovat ratkaisemattomia, on "byrokratian vastainen vallankumous väistämätön" (s. 54). Mutta se olisi vasta sitten menestyksekäs, kun se käsittäisi samanaikaisesti useampia ja lopulta kaikki sosialistiset maat.

Seuraava kappale riisuu tekijöiltä täydellisesti naamarin: se osoittaa millaisiksi he arvioivat tilanteen imperialistisissa maissa ja millaisena he näkevät imperialistisen strategian sosialistisia maita vastaan. Sen mukaan "on epätodennäköistä, että läntinen imperialismi, joka mielellään valtaisi vallasta syöstyn byrokratian paikan, puuttuisi asiaan interventiolla päästäkseen tuohon tavoitteeseen". (Tämä USA:n Vietnamia vastaan suorittaman hyökkäyksen ollessa lakipisteessään!). Sen lisäksi perustellaan tätä imperialistisen intervention "epätodennäköisyyttä" sillä, että työväenluokka "kehittyneissä läntisissä maissa on saavuttanut suhteellisen laajan pelivaran demokraattisten vapauksien suhteen itselleen ja koko yhteiskunnalle" ja että sota edellyttäisi "suunnitelmallista julkisen mielipiteen muokkausta" (s. 56).

Tyypillistä trotskismille on, että se ollessaan aina kaiken muun voittavan neuvostovastaisuuden hallitsemaa – ivaa sisäpolitiikassa taistelua demokraattisten vapauksien puolesta reformistisena ylistääkseen sitten puolestaan kapitalististen maiden "vapautta" (esim. neekerityöläisten vapaudet USA:ssa tai konkreettiset vapaudet "hätätilan" uhatessa Länsi-Saksassa) joka merkitsisi muka suojaa interventiolta. On täysin tarkoituksellisesti väheksyttävä vaaraa, jotta pysyisi näkymättömissä se, että "antibyrokraattinen vallankumous" on yksinkertaisesti vastavallankumous ja aina sidottu johonkin imperialistisen intervention muotoon.

40 Die Arbeiterstimme, n:o 1 toukokuu 1969. Posadistit viittaavat täynnä ylpeyttä siihen, että Uruguayn valtion radio on kolme kertaa viikossa heidän käytössään "vallankumouksellisia" tarkoitusperiä varten. Vrt. "Bulletin der trotzkistischen Militanten den IV Internationale in Deutschland", n:o 1, heinäkuu 1968.

41 "Solidarisoitumiset" jonkin sosialistisen maan kanssa ovat enimmäkseen sangen mielivaltaisia ja tähtäävät ennen muuta siihen, että voitaisiin käyttää hyväksi kommunistisessa liikkeessä todella vallitsevia ristiriitoja tai keksiä ristiriitoja, joita ei tuohon tarkoitukseen ole vielä olemassa.

42 Kuvaavaa on yhteistyö äärioikeistolaisen sosialidemokraatin Hans-Jürgen Wischnewskin (nykyinen SPD:n liittovaltioasioiden osastopäällikkö) ja siihen aikaan keskeisen frankistien teoreettisen äänenkannattajan "die internationalen" vastaavan toimittajan trotskilaisen Georg Jungclasin välillä. Jungclasin johtama "Algerian ystävien työryhmä" julkaisi vuodesta 1958 vuoteen 1962 aikakauslehteä "Vapaa Algeria". Wischnewski, joka myöhemmin tunnettiin arabimaissa länsisaksalaisen monopolipääoman yhdysmiehenä nimellä "Ben Wisch", oli vuoden 1959 alussa päätoimittajana ja kirjoitti myöhemminkin avustajana lehteen.

43 Tunnus, joka toisissa oloissa (esim. vaalien jälkeen sosialidemokraattisen enemmistön kanssa) voi vahvistaa SPD:n vasemmistoa sen kiistassa SPD:n oikeistojohdon kanssa, toimii puoli vuotta ennen liittopäivävaaleja kokonaan toisella tavoin: Ensinnä se vahvistaa niitä harhakuvitelmia, että Brandtin, Wehnerin ja Schillerin valitseminen voisi merkitä vaihtoehtoa CDU/CSU:lle; toiseksi se johtaa ajatukset pois siitä tosiasiasta, että sosialidemokraattista vasemmistoakin voi vahvistaa vain esittämällä todellinen demokraattinen vaihtoehto suurpääoman puolueille ja SPD:lle, jonka johto auttaa toteuttamaan oman puolueen sisällä ja ulkopuolella CDU:n politiikkaa. Trotskistien tunnus "SPD:n yksinhallinta" voi nykyisenä ajankohtana vain voimistaa vallitsevaa sekaannusta ja palvelee siten sosialidemokratian sisällä SPD:n oikeistojohtoa ja sosialidemokratian ulkopuolella poliittista taantumusta.

44 Die Arbeiterstimme, n:o 1, toukokuu 1969, s. 14. Tämän "sisäisenä entrisminä" kuvatun posadistien taktiikan päämäärät paljastetaan samassa "Arbeiterstimmen" numerossa s. 1. Siinä sanotaan: "Tämän liikkeen yleinen pyrkimys on erottautua byrokraattisista, konservatiivisista johtajista, sillä nämä pelaavat kapitalismin mukana. Pyrkimyksenä on syrjäyttää ne. Se on liikkeen tavoite. Tuollainen taantumus vaatii välttämättä – ja siihen on jo olemassa mahdollisuus, että nämä johtajat kukistetaan. Tämä on se asia, josta puhuimme, kun analysoimme sisäistä entrismiä. "Byrokraattisiksi" ja "konservatiivisiksi" kuvattuja johtajia eivät ole Deferre SFIO:ssa (Ranskan sos.dem.) eikä Wehner SPD:ssä, vaan kommunististen puolueiden johtajat; eivät sosialidemokraattisten puolueiden oikeistojohtajat, vaan kommunististen puolueiden johtajat ovat niitä, jotka posadistit haluavat "kukistaa sisäisen soluttautumisen avulla".

[45] Jo v. 1965 keskusteltiin frankistisen IV internationaalin 8. kokouksessa Sveitsissä tähän suuntaan. Selostajina kongressissa olivat Livio Maitan, Ilario Rivera, Ernest Germain (Ernest Mandel) ja Pierre Frank. Kongressin julkaisemassa asiakirjassa "Länsieurooppalaisen kapitalismin kehitys ja vallankumouksellisten marxilaisten tehtävät" todetaan tästä kysymyksestä: "Länsi-Saksassa ja Belgiassa on olemassa mahdollisuus taktiseen muutokseen, joka on meidän toimestamme jo suureksi osaksi toteutunut. Länsi-Saksassa ovat työskentelymahdollisuudet (!) SPD:n sisällä vuosi vuodelta huonontuneet. Ne jäävät pian epäilemättä erittäin vähäisiksi. Tähän puolueeseen kuuluminen on näissä oloissa oikeutettua ensi sijassa sen vuoksi, että se helpottaa työtä ammattiyhdistyksissä. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että vallankumouksellisten marxilaisten toiminnalla tässä puolueessa olisi nyt vain ohimenevä taktinen merkitys ja että alkuperäisestä strategisesta päämäärästä olisi luovuttu". (die internationale, 11. vuosikerta elokuu 1966, n:ro 2/3, s. 114). "was tun"-lehdessä n:ro 5/1969 käsittelee muuan artikkeli ongelmaa, pitäisikö "vallankumouksellisten marxilaisten" työskennellä SPD:ssä ja siinä tullaan päätelmään: Kun aika kuluu, erotkaa SPD:stä — jos olette yksin". (s. 2 c). Saman artikkelin mainitsemasta "riippumattoman sosialidemokraattisen liikkeen" käsitteestä selvenee kaiketi, mitä vuoden 1965 "strategisella päämäärällä" tarkoitettiin. "was tun" -lehdellä on varsin kirjava ja kauas järjestäytyneiden trotskilaisten ulkopuolelle ulottuva toimitus — ilmeisesti länsisaksalainen muunnelma Trotskin vuoden 1912 antibolševistisesta Elokuun ryhmittymästä. Toimituksessa olivat toukokuussa 1969 esittelyn mukaan: Bernhard Achterberg, Günter Amendt, Lothar Boepple, Peter Brandt, G. Dolezal, Rudi Dutschke, Jochen Ebmeier, Dieter Giesen, H. Hamburger, J. Kelter, Rainer Kippe, B. Kübler, Werner Lehrke, Elfi Rosenstrauch, Thomas Schmitz-Bender, A. Schuh, Hans-Jürgen Schulz, H. Wendler ja Wolfgang Zeller; vastaava toimittaja on Lothar Boepple Mannheimissa, joka vastaa myös "internationalen" Uudesta sarjasta. "was tun" on neljässä ensimmäisessä numerossaan omistanut paljon enemmän tilaa kommunististen puolueiden ja sosialististen maiden vastaiselle taistelulle kuin muille ongelmille, kuten länsisaksalaisen imperialismin erittelylle. Tästä on n:rosta 5 lähtien toistaiseksi luovuttu. Ilmeisesti sellainen määrä antikommunistisia artikkeleita on tehnyt vilpittömiä vasemmistolaisia lukijoita epäluuloisiksi. Samaan aikaan täytyi myös koventaa asennetta sosialidemokratiaa vastaan. On oletettavissa, että kovin luottamusta herättävältä ei voinut vaikuttaa sekään, että samaan aikaan kun kommunisteja syytettiin taukoamatta "sosialidemokraattisiksi reformisteiksi" SPD:n oikeistolaisia näkökantoja säästettiin arvostelulta.

[46] Vrt. Peter Brandtin, Jochen Ebmeierin ja Wolfgang Zellerin artikkelia "was tun" n:ro 5/1969, ss. 6—8 ja Peter Brandtin kirjoitusta: Günter Amendt ym: Lasten ristiretki. Rowohlt, rororo-Band, Reinbek bei Hamburg 1968.

[47] V. I. Lenin: Kadetit ja kansojen itsemääräämisoikeus (joulukuu 1913), Lenin: Teokset, osa 19, s. 525.

[48] Vrt. esim. artikkelia "Terve teille, jälkijoukon toverit" "was tun" numerossa 4/1968, s. 2, joka käsittelee Saksan kommunistisen puolueen (DKP) uudelleen perustamista. Siinä sanotaan: "Kaikkien demokraattien ja sosialistien suuri liitto on etualalla. Mitä vastaan väittämistä hallitsevilla olisikaan sellaisen puolueen suhteen?".

[49] On jo viitattu siihen täydelliseen kritiikin säästelyyn, mitä "was tun"-lehden ensimmäisissä numeroissa oli harjoitettu oikeistolaisen sosialidemokratian suhteen. Myöhempää taktista siirtoa on myös selvitetty. Vrt. alaviite 45.

[50] Internationale Arbeiter-Korrespondenz, n:ro 18. toukokuu 1969, s. 5. Vrt. alaviite 43.

[51] Sama, s. 7.

[52] Sama.

[53] Esim. "was tun" heinäkuussa 1968 (ensimmäinen numero viimeistä edellinen sivu). Ei ole vaikea arvata, miten trotskilaiset reagoivat kuubalaisen tarkkailijavaltuuskunnan edustajan Rodriguezin julistukseen kommunististen puolueiden neuvottelukokouksessa heinäkuussa 1969 Moskovassa. "Rodriguez sanoi, että Kuuban ja SNTL:n välisen ystävyyden vuosina oli toisinaan ilmaantunut mielipide-eroja, jotka toisinaan olivat jossakin määrin kärjistyneet. Mutta Kuuban KP:n KK on siinä käsityksessä, että Neuvostoliitto on päälinnoitus kansojen taistelussa imperialismia vastaan ja on esittänyt näinä vuosina historiallista osaa tukemalla sekä Kuubaa ja arabimaita että myös Vietnamin kansan asiaa. Hän puhui niistä 20 miljoonasta uhrista, jotka SNTL:n oli annettava pelastaak-

seen maailman natsismilta ja mitä kuubalaiset eivät koskaan unohtaisi. Rodriguez sanoi lopuksi, että Kuuba on jokaisessa vakavassa selkkauksessa asettuva Neuvostoliiton puolelle samantekevää, olipa sitten kysymys Neuvostoliiton toimenpiteistä imperialismin konnuuksien aiheuttamaa sosialistisen järjestelmän hajoamisen vaaraa vastaan tai provokaatiosta tai hyökkäyksestä neuvostokansaa vastaan, josta se aina kykenee selviytymään". (Neues Deutschland, 12. 6. 1969).

[54] Esim. jo yllä lainattu artikkeli "was tun" 5/1969 s. 6 ed. Tosin jo nyt on osoittautunut, etteivät maolaisryhmät ole halukkaita jatkamaan tätä omalaatuista "liittoa". Vrt. esim. maolaisryhmien kirjoittamassa artikkelissa Frankfurtin ylioppilaslehdessä "Diskus", 19. vuosikerta, n:ro 5/6, Frankfurt am Main, heinäkuu 1969, ss. 6 ja 8, olevia kiivaita hyökkäyksiä trotskilaisia vastaan.

Trotskilaisten arvostelu Ranskan kommunistista puoluetta vastaan vuoden 1968 toukokuun liikkeen yhteydessä on luettavissa "internationalen" uuden sarjan n:rossa 1/1968, "internationalen" erikoisnumerossa syyskuussa 1968 ja Ernest Mandelin artikkelissa, joka on ilmestynyt "alternative"-lehdessä, n:ro 64, helmikuu 1969. Vrt. Marxilainen kritiikin kritiikki Verlag Marxistische Blätter kustantamon julkaisemassa Laurent Salinin teoksessa: Ranskan työläisten toukokuu 1968.

[55] Samaan aikaan, jolloin Kurt Schumacher taisteli menestyksekkäästi SPD:n ja KPD:n yhdistämistä vastaan länsivyöhykkeellä ja rikastutti länsiliittoutuneiden imperialistista Saksan politiikkaa oikeistolaisella SPD-muunnelmalla, hän propagoi "sosialismia päiväntehtävänä" ja syytti kommunisteja siitä, etteivät he olleet muka kyllin vallankumouksellisia.

I. Kysymys puolueorganisaatiosta (1903)

Leninin puhe puolueen sääntöjen käsittelyn yhteydessä elokuun 2. (15.) pnä 1903 VSDTP:n II edustajakokouksessa[1]

Ennen kaikkea haluaisin tehdä pari henkilökohtaista huomautusta. Ensimmäinen koskee Axelrodin ystävällistä (sanon tämän ilman ironiaa) ehdotusta "sopia kaupoista". Noudattaisin mielelläni tuota kehotusta, sillä en ollenkaan pidä erimielisyyttämme niin oleellisena, että siitä riippuisi puolueen elämä tai kuolema. Huonon sääntöjen pykälän vuoksi emme suinkaan vielä joudu tuhoon! Mutta kun kerran on valittava jompikumpi *kahdesta* sanamuodosta, en millään voi luopua siitä lujasta vakaumuksestani, että Martovin sanamuoto on alkuperäisen luonnoksen *huonontamista* joka *voi* aiheuttaa puolueelle tietyissä oloissa paljonkin vahinkoa. Toinen huomautus koskee tov. Bruckeria. On aivan luonnollista, että halutessaan kaikessa sovellettavan valitsemisperiaatetta tov. Brucker hyväksyi sanamuotoni, joka yksin vain määrittelee enemmän tai vähemmän tarkasti käsitteen puolueen *jäsen.* Senpä tähden en käsitä, miksi tov. Martov on hy-

[1] Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen toinen edustajakokous pidettiin 17. (30.) 7.—10. (23.) 8. 1903. Puoluekokouksen 13 ensimmäistä istuntoa pidettiin Brysselissä, mutta sitten ne jouduttiin poliisivainon vuoksi siirtämään Lontooseen. Puoluekokouksen keskeinen kiista koski puolueorganisaatiota.

villään siitä, että tov. Brucker on kanssani samaa mieltä. Pitääkö tov. Martov todellakin *ohjeenaan* jotain päinvastaista kuin mitä Brucker sanoo, analysoimatta hänen vaikuttimiaan ja todisteitaan?

Siirtyessäni itse asiaan sanon, että tov. Trotski ei ymmärtänyt ollenkaan tov. Plehanovin pääajatusta ja sivuutti siitä syystä päätelmissään kysymyksen koko ytimen. Hän puhui intelligenteistä ja työläisistä, luokkakannasta ja joukkoliikkeestä, mutta ei huomannut erästä peruskysymystä: rajoittaako vai laajentaako sanamuotoni käsitettä puolueen jäsen? Jos hän olisi esittänyt itselleen tämän kysymyksen, hän olisi helposti huomannut, että sanamuotoni rajoittaa tätä käsitettä, jota vastoin Martovin sanamuoto, jonka erikoisuutena (Martovin oman, aivan oikean sanonnan mukaan) on "elastisuus", laajentaa sitä. Ja nimenomaan "elastisuus" puolue-elämämme tällaisella kaudella, jollaista me elämme, epäilemättä avaa ovet kaikille hajaannuksen, horjunnan ja opportunismin aineksille. Ennen kuin tämä yksinkertainen ja ilmeinen johtopäätös voidaan kumota on todistettava, ettei tällaisia aineksia ole, mutta tov. Trotski ei edes aikonutkaan tehdä sitä. Eikä sitä voidakaan todistaa, sillä kaikki tietävät, ettei sellaisia aineksia ole vähän ja että niitä on työväenluokassakin. Puolueen linjan lujuuden ja periaatteiden puhtauden suojeleminen on nimenomaan nyt muuttumassa sitäkin tärkeämmäksi tehtäväksi kun yhtenäisyytensä palauttanut puolue ottaa riveihinsä hyvin paljon epävakaita aineksia, joiden lukumäärä on kasvava sitä mukaa kuin puolue kasvaa. Tov. Trotski on kovin väärin ymmärtänyt kirjani "Mitä on tehtävä?" perusajatuksen, kun hän sanoo, ettei puolue ole salaliittolaisjärjestö (monet muutkin ovat esittäneet minua vastaan saman vastaväitteen). Hän on unohtanut, että ehdotan kirjassani[2] useita erityyppisiä järjestöjä mitä konspiratiivisimmista ja suppeimmista alkaen aina verraten laajoihin ja "vapaisiin" (lose) asti. Hän on unohtanut, että puolueen tulee olla vain työväenluokan valtavien joukkojen kärkiosasto, johtaja, työväenluokan, joka kokonaisuudessaan (tai melkein kokonaisuudessaan) toimii puolueen järjestöjen "valvonnan ja johdon alaisena", mutta joka kokonaisuudessaan ei kuulu ja joka ei saa kokonaisuudessaan kuulua "puolueeseen". Tosiaankin, katsokaapa, mihin johtopäätöksiin tov. Trotski tulee perusvirheensä vuoksi. Hän puhui meille täällä, että kylläpä puolueemme olisi kummallinen, jos kaikki työläiset, joita joukoittain vangitaan, ilmoittaisivat, etteivät kuulu puolueeseen! Eiköhän päinvastoin? Eiköhän kummallinen ole tov. Trotskin järkeily? Hän pitää ikävänä sitä, mikä jokaista vähänkin kokeneempaa vallankumousmiestä saattaisi vain ilahduttaa. Jos lakkojen ja mielenosoitusten takia vangitut sadat ja tuhannet työläiset osoittautuisivat puolueen järjestöihin kuulumattomiksi, se todistaisi vain, että järjestömme ovat hyviä ja että me täytämme tehtäväämme, jona on enemmän tai vähemmän rajoitetun johtajapiirin konspiroiminen ja mahdollisimman laajojen joukkojen vetäminen mukaan liikkeeseen.

Martovin sanamuodon kannalla olevien virhe on pohjaltaan siinä, että he eivät vain ole välittämättä eräästä puolue-elämämme peruspahasta, vaan vieläpä siunaavat tuon pahan. Tämä paha on siinä, että melkein yleisen poliittisen tyytymättömyyden ilmapiirissä, työn täydellisen konspiratiivisuuden oloissa, kun toiminta on enimmäkseen keskittynyt ahtaisiin salaisiin kerhoihin ja jopa yksityisiin kohtauksiinkin, meidän on äärimmäisen vaikeaa, melkeinpä mahdotonta erottaa suunsoittajat työntekijöistä. Ja tuskin löytyy toista maata, jossa näiden kahden kategorian sekoittuminen olisi yhtä tavanomaista, aiheuttaisi yhtä suunnattomasti sekasotkua ja vahinkoa kuin Venäjällä. Ei ainoastaan sivistyneistön, vaan myös työväenluokan keskuudessa me kärsimme kovasti tästä pahasta, ja tov. Martovin sanamuoto laillistaa tämän pahan. Tämä sanamuoto pyrkii välttämättä tekemään *kaikista ja jokaisesta* puolueen jäsenen; tov. Martovin oli itsensä pakko

[2] Ks. Teokset, 5. osa, s. 451.

se tunnustaa varauksella — "kyllä, jos niin haluatte" — hän sanoi. Juuri sitä me emme haluakaan! Juuri siksi nousemmekin näin päättävästi vastustamaan Martovin sanamuotoa. Parempi on, että kymmenen työhön osallistujaa ei nimitä itseään puolueen jäseneksi (todelliset työntekijät eivät havittele arvonimiä!), kuin että yhdellä suunsoittajalla olisi oikeus ja mahdollisuus olla puolueen jäsenenä.

...

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1956, osa 6, ss. 485—487.

II. Leninin asenne Trotskin keskustalaiseen linjaan vuodesta 1907 vuoteen 1917

Leninin puhe duumaryhmän toimintaselostuksen johdosta toukokuun 8. (21.) pnä 1907 [1]

Muutama sana Trotskista. Hän puhui "keskustan" nimessä, hän esitti Bundin mielipiteet. Hän löylytti meitä siitä, että esitimme päätöslauselman, jota "ei voida hyväksyä". Hän uhkasi suorastaan kahtiajakautumisella, sillä, että duumaryhmä, jota päätöslauselmamme muka loukkaa, lähtee pois. Korostan näitä sanoja. Kehotan teitä lukemaan huolellisesti päätöslauselmamme uudelleen.

Eikö ole hirveätä, kun virheiden rauhallista tunnustamista, johon ei liity jyrkässä muodossa esitettyjä moitteita, pidetään loukkauksena ja kun sen johdosta puhutaan kahtiajakautumisesta? Eikö se osoita, että puolueemme on sairas, että se pelkää tunnustaa virheensä? että se pelkää arvostella duumaryhmää?

Jo yksistään se, että tällainen kysymys voidaan asettaa, osoittaa, että puolueessamme on jotain ei-puoluekantaista.

---

[1] Lenin piti tämän puheensa VSDTP:n V edustajakokouksessa, joka pidettiin 30. huhtikuuta—19. toukokuuta (13. 5.—1. 6.) 1907 Lontoossa. Keskustelun pääkohtina olivat: työskentely duumassa (Venäjän valtiopäivillä), "työläiskongressi", partisaanitoiminta, työskentely armeijassa ja suhtautuminen porvaripuolueisiin. Viimeksimainitusta kohdasta alusti Lenin. Bolševikeilla oli tässä puoluekokouksessa tukenaan Puolan ja Latvian sosialidemokraatit. Heillä oli sen vuoksi enemmistö.

Tuo ei-puoluekantaisuus esiintyy duumaryhmän suhteessa puolueeseen. Duumaryhmän on oltava puoluekantaisempi, lujemmin sidottu puolueeseen, enemmän kaiken proletaarisen toiminnan alainen. Silloin ei tule valituksia loukkaamisesta eikä kahtiajakamisuhkauksia.

Kun Trotski sanoi: teidän päätöslauselmanne, jota ei voida hyväksyä, estää teidän oikeiden ajatustenne läpiviemistä, huudahdin hänelle: "esittäkää sitten *teidän* päätöslauselmanne!". Trotski vastasi: ei, ottakaa te ensin takaisin omanne.

Eikö "keskustan" kanta olekin mainio? Meidän (Trotskin mielestä) virheemme ("tahdittomuus") takia hän rankaisee koko puoluetta ollen esittämättä sille itse "tahdikkaasti" noita samoja periaatteita! Miksi ette vieneet läpi päätöslauselmaanne? kysytään meiltä paikkakunnilla. Siksi että keskusta loukkaantui siitä ja kieltäytyi loukkaantuneena esittämästä omia periaatteitaan! (Suosionosoituksia bolševikkien ja osaksi keskustan taholta.) Se ei ole periaatteellinen kanta, vaan keskustan periaatteettomuutta.

Edustajakokoukseen tullessamme meillä oli kaksi puolueelle jo aikoja sitten tunnettua taktillista linjaa. Työväenpuolueen on tyhmää ja sopimatonta salata erimielisyyksiä ja peitellä niitä. Verratkaamme selvemmin toisiinsa molempia katsantokantoja. Esittäkäämme ne politiikkamme kaikkiin kysymyksiin sovellettuina. Tehkäämme selvät yhteenvedot puolueen kokemuksesta. Vain siten me täytämme velvollisuutemme ja teemme lopun horjumisista proletariaatin politiikassa. (Suosionosoituksia bolševikkien ja osaksi keskustan taholta.)

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1956, osa 12, ss. 439—440.

Proletariaatin taistelun päämäärä vallankumouksessamme [2]

. . .

Mitä tulee Trotskiin, jonka toveri Martov pakotti osallistumaan järjestämäänsä kolmansien henkilöiden väittelyyn, johon ottivat osaa kaikki muut paitsi hän, ketä väittely koskee, niin tässä yhteydessä emme voi millään syventyä käsittelemään täydellisesti hänen katsomuksiaan. Se vaatisi laajaa erikoiskirjoitusta. Kosketellessaan Trotskin virheellisiä katsomuksia ja esittäessään irrallisia pätkiä hänen mielipiteistään toveri Martov synnyttää lukijoissa koko joukon väärinkäsityksiä, sillä irralliset pätkät sitaateista eivät selitä, vaan sekoittavat asiaa. Trotskin perusvirhe on se, että hän jättää ottamatta huomioon vallankumouksen porvarillisen luonteen, ettei hänellä ole selvää ajatusta kysymyksessä, joka koskee siirtymistä tästä vallankumouksesta sosialistiseen vallankumoukseen. Tästä perusvirheestä johtuvat ne erilliset virheet, joita tov. Martov *toistaa* esittäessään pari lainausta, joihin hän suhtautuu myönteisesti ja hyväksyvästi. Ettei asia jäisi niin sekavaksi, jollaisena toveri Martov sen esittää, osoitamme ainakin sen, miten vääriä ovat ne Trotskin päätelmät, jotka ovat saaneet osakseen toveri Martovin hyväksymisen. Proletariaatin ja talonpoikaiston liittoutuma "edellyttää, että joko jokin olemassa olevista porvarillisista puolueista valtaa talonpoikaiston tai että talonpoikaisto luo mahtavan itsenäisen puolueen". Tämä ilmeisesti ei pidä paikkaansa sen enempää yleisteoreettiselta kuin Venäjän vallankumouksen kokemuksenkaan kannalta. Luokkien "liittoutuma" *ei lainkaan* edellytä tämän tai tuon mahtavan puolueen olemassaoloa eikä yleensä puolueisuutta. Luokkia koskeva kysymys sekoitetaan tässä puoluetta koske-

---

[2] Tämä kirjoitus ilmestyi allekirjoituksella "N. Lenin" Sotsial-Demokrat-lehdessä n:o 3 ja 4 maaliskuun 9. (22.) ja 21. (huhtik. 3.) pnä 1909.

vaan kysymykseen. Mainittujen luokkien "liittoutuma" *ei lainkaan* edellytä *sen enempää* sitä, että jokin olemassa olevista porvarillisista puolueista valloittaisi talonpoikaiston, *kuin* sitäkään, että talonpoikaisto loisi mahtavan itsenäisen puolueen! Teoreettisesti tämä on selvää, koska, ensinnäkin, talonpoikaistoa on kovin vaikea järjestää puolueeksi ja toiseksi, talonpoikaispuolueiden luominen on porvarillisessa vallankumouksessa erittäin vaikea ja pitkällinen prosessi, niin että "mahtava itsenäinen" puolue saattaa ilmaantua esimerkiksi vasta sitten, kun vallankumous on jo päättymässä. Venäjän vallankumouksen kokemuksesta näkyy niin ikään selvästi, että proletariaatin ja talonpoikaiston "liittoutumista" on tapahtunut *kymmeniä ja satoja kertoja* mitä erilaisimmissa muodoissa ilman mitään talonpoikaiston "mahtavaa itsenäistä puoluetta". Tätä liittoutumista toteutettiin silloin, kun oli "yhteistä toimintaa" sanokaamme työväen edustajain neuvoston ja sotilaiden edustajain neuvoston kesken tai rautatieläisten lakkokomitean tai talonpoikaisedustajain kanssa jne. Kaikki tuollaiset järjestöt olivat pääasiallisesti *puolueettomia*, ja siitä huolimatta kaikessa tällaisten järjestöjen yhteisessä toiminnassa oli ehdottomasti olemassa *luokkien* "liittoutuma". Samalla hahmottui, syntyi ja muodostui talonpoikaispuolue — vuoden 1905 "Talonpoikaisliiton" ja vuoden 1906 "Työryhmän" muodossa — ja *sitä mukaa* kuin tällainen puolue kasvoi, kehittyi ja itsenäistyi, *luokkien* liittoutuma sai erilaisia muotoja, epämääräisistä ja muotoilemattomista sopimuksista alkaen aina täysin selväpiirteisiin ja muotoiltuihin poliittisiin sopimuksiin saakka. Esimerkiksi ensimmäisen duuman hajottamisen jälkeen julkaistiin *kolme* allalueteltua kapinakehotusta: 1) "Armeijalle ja laivastolle"; 2) "Koko Venäjän talonpoikaistolle"; 3) "Koko kansalle". Ensimmäisen julistuksen allekirjoittivat soisalidemokraattinen duumaryhmä ja "Työryhmän" komitea. Ilmenikö tässä "yhteisessä" toiminnassa" *kahden luokan liittoutuma?* Tietysti ilmeni. Sen kieltäminen merkitsisi nimenomaan koukkuilua tai laajan tieteellisen "luokkien liittoutuma" -käsitteen muuttamista suppeasti juridiseksi, sanoisinpa miltei notariaaliseksi käsitteeksi. Edelleen, voidaanko kieltää, että tätä yhteistä kapina*kutsua*, jonka työväenluokan ja talonpoikaiston duumaedustajat allekirjoittivat, seurasi kummankin luokan edustajain yhteinen *toiminta* osittaisissa paikallisissa kapinoissa? Voidaanko kieltää, että yhteinen kehotus yleiseen kapinaan ja yhteinen osallistuminen paikallisiin ja osittaisiin kapinoihin velvoittaa tekemään sen johtopäätöksen, että oli muodostettava yhteisesti väliaikainen vallankumoushallitus? Tämän kieltäminen merkitsisi koukkuilua ja "hallitus"-käsitteen rajoittamista vain lopullista ja täysin muotoutunutta ilmiötä merkitseväksi, sen seikan unohtamista, että lopullinen ja täysin muotoutunut syntyy aina keskeneräisestä ja muotoutumattomasta.

Edelleen, toisen kapinakehotuksen allekirjoittivat VSDTP:n *keskuskomitea* (menševistinen!) sekä Työryhmän komiteaa ja sosialidemokraattista edustajaryhmää lukuunottamatta myös eserräpuolueen keskuskomitea, Yleisvenäläinen talonpoikaisliitto, Yleisvenäläinen rautatieläisten ja Yleisvenäläinen opettajain liitto, ja kolmannen kapinakehotuksen alla ovat Puolan sosialistisen puolueen sekä Bundin allekirjoitukset ja kaikki edellämainitut allekirjoitukset, kolmea liittoa lukuunottamatta.

Siinä teillä on puolueiden ja puolueettomien järjestöjen muotoutunut poliittinen liittoutuma! Siinä teillä on "proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuri", joka *on julistettu* uhkauksena tsarismille, kehotuksena koko kansalle, mutta jota ei ole vielä toteutettu! Ja tuskinpa nykyään löytyy paljonkaan sellaisia sosialidemokraatteja, jotka olisivat samaa mieltä vuoden 1906 menševistisen *"Sotsial-Demokratin"*, sen 6. numeron kanssa, jossa näistä kehotuksista sanottiin seuraavaa: "Mainitussa tapauksessa puolueemme ei tehnyt muiden vallankumouksellisten puolueiden ja ryhmien kanssa poliittista yhteenliittymää, vaan taistelusopimuksen, jota olemme aina pitäneet tarkoituksenmukaisena ja välttämättömänä" (vrt. *"Proletari"* n:o 1, elo-

kuun 21. pnä 1906 ja n:o 8, marraskuun 23. pnä 1906[3]). Taistelusopimusta ei saa asettaa poliittisen liittoutuman vastakohdaksi, sillä se sisältyy tähän jälkimmäiseen käsitteeseen. Poliittista liittoutumaa toteutetaan historian eri ajankohtina milloin "taistelusopimuksena" kapinaa suoritettaessa, milloin parlamenttisopimuksena "yhteisestä toiminnasta mustasotnialaisia ja kadetteja vastaan" yms. Proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurin aate sai vallankumouksen kulussa tuhansia erilaisia käytännöllisiä ilmaisumuotoja, alkaen veronmaksulakkoon ja talletusten takaisin ottamiseen kehottavan manifestin allekirjoittamisesta (joulukuu 1905) tai kapinakehotusten allekirjoittamisesta (heinäkuu 1906) ja päätyen äänestyksiin, joita II ja III duumassa suoritettiin vuosina 1907 ja 1908.

Yhtä väärä on Trotskin toinenkin lausunto, jonka tov. Martov esittää. Ei pidä paikkaansa, että "koko kysymys on siitä, kuka antaa sisällön hallituspolitiikalle, kuka siinä liittää yhteen samanlaatuisen enemmistön" jne. Erikoisen väärä se on silloin, kun tov. Martov esittää sen todistusperusteeksi proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuria vastaan. Trotski itse pitää tässä päätelmässään mahdollisena "demokraattisen väestön edustajain osallistumista" "työväenhallitukseen", so. hän pitää mahdollisena proletariaatin *ja* talonpoikaiston edustajista muodostettua hallitusta. Millä ehdoilla pidetään sallittavana proletariaatin osallistuminen vallankumouksen hallitukseen, se on eri kysymys, ja on varsin mahdollista, että tässä kysymyksessä bolševikit ovat eri mieltä ei ainoastaan Trotskin, vaan vieläpä puolalaistenkin sosialidemokraattien kanssa. Mutta kysymys vallankumouksellisten luokkien diktatuurista ei missään tapauksessa rajoitu kysymykseen "enemmistöstä" yhdessä tai toisessa vallankumoushallituksessa eikä kysymykseen niistä ehdoista, joilla voidaan sallia sosialidemokraattien osallistuminen yhteen tai toiseen hallitukseen.

[3] Ks. Teokset, 11. osa, ss. 134—149 ja 291—303.

Lopuksi, virheellisin on Trotskin kolmas mielipide, jonka tov. Martov esittää ja joka tuntuu tov. Martovista "oikeudenmukaiselta": "olkoon, että se (talonpoikaisto) ei teekään tätä ("yhdy työväendemokratian komentoon") sen tietoisemmin kuin se tavallisesti yhtyy porvarilliseen komentoon". Proletariaatti ei voi rakentaa laskelmiaan talonpoikaiston kehittymättömyyden ja ennakkoluulojen varaan, niinkuin porvarillisen komennon valtiaat tekevät ja joihin he nojautuvat, eikä se liioin voi olettaa että talonpoikaisto pysyisi vallankumouskaudella yhtä kehittymättömänä ja passiivisena kuin se on tavallisesti. Venäjän vallankumouksen historian tosiasiat osoittavat että jo ensimmäinen nousuaalto, vuoden 1905 lopulla, sysää talonpoikaistoa heti sellaisen poliittisen järjestön luomiseen (Yleisvenäläinen talonpoikaisliitto), joka epäilemättä oli erikoisen talonpoikaispuolueen itu. I ja II duumassa, siitäkin huolimatta, että vastavallankumous oli tuhonnut eturivin talonpoikain ensimmäisen polven, talonpoikaisto — nyt ensi kerran yleiskansallisessa mitassa, yleisvenäläisissä vaaleissa — laskee heti perustan "Työryhmälle", joka on erityisen talonpoikaispuolueen epäilemätön itu. Epäilemättä näissä alkioissa ja iduissa on vielä paljon epävarmaa, epämääräistä ja horjuvaa, mutta kun vallankumouksen alku synnytti tällaisia poliittisia ryhmityksiä, on aivan ilmeistä, että vallankumous, joka on viety sellaiseen "päätökseen" tai, oikeammin, niin korkealle kehitysasteelle kuin on vallankumouksellinen diktatuuri, luo paremmin muotoutuneen ja voimakkaamman vallankumouksellisen talonpoikaispuolueen. Toisenlaisten päätelmien tekeminen merkitsisi samaa kuin sellainen olettamus, että eräät olennaiset elimet voivat aikaihmisellä jäädä kokonsa, muotonsa ja kehitysasteensa puolesta aivan lapsuusasteelle.

Joka tapauksessa toveri Martovin johtopäätös, että konferenssi hyväksyi nimenomaan Trotskin kannan kysymyksessä proletariaatin ja talonpoikaiston keskinäisistä suhteista taistelussa vallasta, on hämmästyttävässä ristiriidassa tosiasiain kanssa, siinä totta tosiaan yritetään

"imeä" *sanasta* irti sellaista, jota konferenssissa ei lainkaan pohdittu, josta siellä ei lainkaan mainittu ja jota ei lainkaan tarkoitettu.

V. I. Lenin, Teokset, Petroskoi 1956, osa 15, ss. 366—370.

Publisistin kirjoituksia [4]

Kaksi mielipidettä yhdistymisestä

Likvidaattorit ja otzovistit haukkuvat liikuttavan yksimielisesti bolševikkeja suut ja silmät täyteen (ensin mainitut Plehanoviakin). Syy on bolševikeissa, syy on Bolševikkikeskuksessa, syy on "Leninin ja Plehanovin individualistisissa tottumuksissa" ("Välttämättömän lisäyksen" 15. sivu), syy on "Bolševikkikeskuksen entisten jäsenten" "vastuuttomassa ryhmässä" (ks. "Vperjod" ryhmän lehtistä). Likvidaattorien ja otzovistien solidaarisuus on tässä suhteessa mitä täydellisin; heidän ortodoksista bolševismia vastaan tähdätty *liittoutumansa* (joka luonnehti *useasti* myös taistelua täysistunnossa; siitä tarkemmin tuonnempana) on eittämätön tosiasia; kahden yhtäläisesti porvarillisiin aatteisiin alistumista ilmentävän ja yhtäläisesti puoluevastaisen äärimmäisen virtauksen edustajat ovat aivan yhtä mieltä puolueen sisäisessä politiikassaan, taistelussaan bolševikkeja vastaan ja pää-äänenkannattajan julistamisessa "bolševistiseksi". Mutta Axelrodin ja Aleksinskin kiukkuisinkin haukkuminen vain verhoaa sitä, että he eivät ymmärrä ollenkaan puolueen yhdistämisen tarkoitusta ja merkitystä. Trotskin (— wieniläisten) päätöslauselma eroaa vain ulkonaisesti Axelrodin ja Aleksinskin "vuodatuksista". Se on laadittu hyvin "varovasti" ja on olevinaan "puolueryhmien yläpuolella olevaa" oikeudenmukaisuutta. Entä mikä on sen ydinajatus? Kaikki on muka "bolševikkijohtajien syytä", se on sitä samaa "historian filosofiaa" kuin Axelrodilla ja Aleksinskillakin.

Wieniläisessä päätöslauselmassa sanotaan heti ensimmäisessä kappaleessa: "... päätöksellään..." (täysistunnossa) "kaikkien puolueryhmien ja -virtausten edustajat ottivat tietoisesti ja harkitusti vastuun hyväksyttyjen päätöslauselmien täytäntöönpanosta *tietyissä oloissa, yhteistyössä tiettyjen henkilöiden, ryhmien ja laitosten kanssa*". Kysymys on "pää-äänenkannattajassa tapahtuneista konflikteista". Kuka "vastaa" täysistunnon päätöslauselmien täytäntöönpanosta" pää-äänenkannattajassa? On selvää, että pää-äänenkannattajan enemmistö, ts. bolševikit ja puolalaiset; hehän ovat vastuussa täysistunnon päätöslauselmien täytäntöönpanosta — "yhteistyössä tiettyjen henkilöiden kanssa", so. golosilaisten ja vperjodilaisten kanssa.

Mistä puhuu täysistunnon tärkein päätöslauselma siinä kohdassa, joka koskee puolueemme "kipeimpiä" kysymyksiä, jotka ennen täysistuntoa olivat eniten kiistanalaisia ja joiden piti täysistunnon jälkeen tulla vähimmän kiistanalaisiksi?

Siitä että *proletariaattiin kohdistuvan porvarillisen vaikutuksen ilmauksena* on toisaalta illegaalisen sosialidemokraattisen puolueen kieltäminen, sen osuuden ja merkityksen mataloittaminen jne. ja toisaalta se, että kielletään sosialidemokraattien duumatoiminta ja legaalisten mahdollisuuksien käyttäminen, ettei käsitetä näiden kummankaan tärkeyttä jne.

Nyt herää kysymys, mikä tarkoitus tällä päätöslauselmalla sitten on:

Sekö että golosilaisten piti vilpittömästi ja peruuttamattomasti vetää risti illegaalisen puolueen kieltämisen, mataloittamisen ym. yli, piti tunnustaa se syrjään poikkeamiseksi, piti vapautua siitä ja tehdä myönteistä työtä tuon poikkeamisen vastaisessa hengessä; — että vperjodilaisten piti vilpittömästi ja peruuttamattomasti vetää risti duumatoiminnan ja legaalisten mahdollisuuksien käytön

[4] Artikkeli julkaistiin "Diskussionnyi Listokin" numeroissa 1 ja 2 19. 3. ja 7. 6. 1910.

kieltämisen ym. yli; — että pää-äänenkannattajan enemmistön piti kaikin tavoin vetää golosilaisia ja vperjodilaisia ”yhteistyöhön” *sillä ehdolla*, että he luopuvat niistä ”poikkeamisista”, jotka on kuvattu yksityiskohtaisesti täysistunnon päätöslauselmassa?

Vai tarkoittaako päätöslauselma sitä, että pää-äänenkannattajan enemmistö on vastuussa päätöslauselmien täytäntöönpanosta (likvidatoristen ja otzovististen poikkeamisien voittamisesta) ”yhteistyössä *tiettyjen*” golosilaisten kanssa, jotka *jatkavat* kuten ennenkin ja vieläpä häikäilemättömämminkin likvidaattoruuden puolustamista, sekä tiettyjen vperjodilaisten kanssa, jotka jatkavat kuten ennenkin ja vieläpä häikäilemättömämminkin otzovismin, ultimatismin jne. lailllisuuden puolustamista?

Ei tarvitse muuta kuin asettaa tuo kysymys, niin nähdään, kuinka sisällöttömiä Trotskin päätöslauselman helisevät fraasit ovat, kuinka ne *käytännössä* palvelevat saman kannan puolustamista, jolla Axelrod ja kumpp. sekä Aleksinski ja kumpp. ovat.

Jo päätöslauselmansa ensimmäisissä sanoissa Trotski ilmaisi mitä pahinta sovittelevaisuutta, ”sovittelevaisuutta” lainausmerkeissä, kerhosovittelevaisuutta, poroporvarillista sovittelevaisuutta, joka ottaa perustaksi ”tietyt henkilöt” eikä tiettyä linjaa, ei tiettyä henkeä eikä tiettyä puoluetyön aatteellis-poliittista sisältöä.

Juuri siinä Trotskin ja kumpp. ”sovittelevaisuus”, joka teoissa palvelee uskollisesti likvidaattoreita ja otzovisteja ja on sen vuoksi sitä vaarallisempana paheena puolueessa, mitä kavalammin, hienommin ja kaunopuheisemmin sitä verhotaan muka puoluekantaisilla ja muka ryhmäkuntalaisvastaisilla jaaritteluilla, juuri siinä tuo sovittelevaisuus eroaakin perinjuurin todellisesta puoluekantaisuudesta, joka merkitsee puolueen puhdistamista likvidaattoruudesta ja otzovismista.

Mikä meille on oikeastaan tiettyä puolueen tehtävänä? Onko ”tiettyä” ”tietyt henkilöt, ryhmät ja laitokset”, jotka täytyy ”sovittaa” riippumatta niiden linjasta, riippumatta niiden toiminnan sisällöstä, riippumatta niiden suhtautumisesta likvidaattoruuteen ja otzovismiin?

Vai onko meillä tietty puoluelinja, koko toimintamme tietty aatteellis-poliittinen suunta ja sisältö, tietty tehtävä puhdistaa tämä toiminta likvidaattoruudesta ja otzovismista, tehtävä, jota on toteutettava ”henkilöistä, ryhmistä ja laitoksista” riippumatta, huolimatta niiden ”henkilöiden, laitosten ja ryhmien” vastustuksesta, jotka eivät hyväksy tätä linjaa tai eivät noudata sitä?

Kaikkinaisen puolueyhdistymisen merkitykseen ja toteuttamisehtoihin nähden voi olla kaksi näkökantaa. Näiden näkökantojen eroavuuden ymmärtäminen on äärettömän tärkeää, sillä ”yhdistymiskriisimme” kehityksen kulussa nämä näkökannat sekoittuvat ja sotkeutuvat, ja ellei toista näkökantaa eroteta toisesta, on mahdotonta saada selvää tästä kriisistä.

Toinen näkökanta yhdistymiskysymyksessä voi asettaa etualalle ”tiettyjen henkilöiden, ryhmien ja laitosten” ”sovittamisen”. Niiden mielipiteiden yhtäläisyys puoluetyöhön ja sen linjaan nähden on toisarvoinen kysymys. Erimielisyyksistä on pyrittävä vaikenemaan eikä selvittämään niiden juuria, niiden merkitystä, niiden objektiivisia edellytyksiä. Henkilöiden ja ryhmien ”sovittaminen” — se on pääasia. Elleivät ne ole yhtä mieltä yleisen linjan toteuttamisessa, tätä linjaa on tulkittava sillä tavalla, että kaikki voisivat sen hyväksyä. Elä itse ja anna toistenkin elää. Se on poroporvarillista ”sovittelevaisuutta”, joka kiertämättä johtaa kerhodiplomatiaan. Erimielisyyksien lähteiden ”tukkimiseen”, niistä vaikenemiseen, ”selkkausten” ”sovittamiseen” hinnalla millä hyvänsä, toisilleen vihamielisten suuntien neutralisoimiseen — juuri siihen on suunnattu tuollaisen ”sovittelevaisuuden” päähuomio. On ymmärrettävää, että illegaalisen puolueen toiminnan ulkomaisen tukikohdan oloissa tämä kerhodiplomatia avaa ovet selkoselälleen niille ”henkilöille, ryhmille ja laitoksille”, jotka esittävät kaikenlaisissa ”sovittelu”- ja ”neutralisointi”-yrityksissä ”kunnon meklarien” osaa.

Eräästä tällaisesta täysistunnossa tehdystä yrityksestä Martov kertoo ”Golosin” 19.—20. numerossa seuraavaa:

"Menševikit, 'pravdalaiset' ja bundilaiset ehdottivat sellaista pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpanoa, joka turvaisi puolueen kahden vastakkaisen ajatusvirtauksen *'neutralisoinnin'*, ei antaisi selvää enemmistöä kummallekaan ja siten *pakottaisi* puolueen äänenkannattajan viitoittamaan jokaisessa oleellisessa kysymyksessä sen *keskilinjan,* joka voi yhdistää puoluetyöntekijäin enemmistön".

Menševikkien ehdotus, kuten tiedetään, ei mennyt läpi. Trotski joka oli asettunut itse ehdokkaaksi pää-äänenkannattajaan ollakseen *neutralisaattorina,* äänestettiin kumoon. Bundilaista ehdokasta samaan toimeen — jota menševikit olivat puheenvuoroissaan ehdottaneet — ei asetettu edes äänestettäväksi.

Siitä näette, mitä osaa esittävät *todellisuudessa* ne "sovittelijat" sanan pahassa merkityksessä tarkoitettuna, jotka kirjoittivat wieniläisen päätöslauselman ja joiden mielipiteet on ilmaistu juuri nyt saamassani "Otkliki Bunda" julkaisun 4. numerossa olevassa Ionovin kirjoituksessa. Menševikit *eivät rohjenneet* ehdottaa sellaista pää-äänenkannattajan toimitusta, jossa olisi enemmistö *heidän* suuntansa edustajia, mutta tunnustivat samanaikaisesti, kuten näkyy esittämästäni Martovin päätelmästä, että puolueessa on *kaksi vastakkaista virtausta.* Menševikeille ei tullut mieleenkään ehdottaa sellaista pää-äänenkannattajan toimitusta, jossa olisi enemmistö *heidän* suuntansa edustajia. He eivät edes yrittäneet saada sellaista pää-äänenkannattajaa, jolla olisi määrätty suunta (niin selvää oli täysistunnossa suunnan puuttuminen menševikeiltä, joilta vasta vaadittiin, vasta odotettiin vilpitöntä ja johdonmukaista luopumista likvidaattoruudesta). Menševikit pyrkivät saamaan pää-äänenkannattajassa aikaan "neutralisoinnin" ja esittivät *neutralisaattoreiksi* bundilaisen ja Trotskin. Bundilaisen ja Trotskin tuli esittää sellaisen puhemiehen osaa, joka ottaisi tehtäväkseen "tiettyjen henkilöiden, ryhmien ja laitosten" välisen "avioliiton solmimisen" siitä huolimatta, luopuisiko toinen puoli likvidaattoruudesta vai ei.

Tämä puhemiehen näkökanta muodostaakin Trotskin ja Ionovin sovittelevaisuuden koko "aatteellisen perustan". Kun he valittavat ja itkevät sitä, ettei yhdistymisestä tullut mitään, se on ymmärrettävä cum grano salis[5]. Se on ymmärrettävä siten, ettei kosimisesta tullut mitään. Niiden yhdistymistoiveiden "raukeaminen", joita Trotski ja Ionov olivat vaalineet, toiveiden, jotka tarkoittivat "tiettyihin henkilöihin, ryhmiin ja laitoksiin" yhdistymistä riippumatta näiden suhtautumisesta likvidaattoruuteen, merkitsee vain puhemiesten epäonnistumista, merkitsee sitä, että puhemiehen näkökanta on väärä, toivoton ja surkea, mutta se ei vielä lainkaan merkitse puolueen yhdistymisen epäonnistumista.

On olemassa toinenkin näkökanta tähän yhdistymiseen nähden. Tuo toinen näkökanta on se, että koko joukko syvällisiä, objektiivisia syitä, jotka eivät ole riippuvaisia yhdestä tai toisesta "tiettyjen (täysistunnolle ja täysistunnossa tiettyjen) henkilöiden, ryhmien ja laitosten" kokoonpanosta, on jo aikoja sitten alkanut aiheuttaa ja tulee jatkuvasti aiheuttamaan Venäjän sosialidemokratian kahdessa vanhassa, kahdessa tärkeimmässä puolueryhmässä sellaisia muutoksia, jotka luovat — joskus eräiden "tiettyjen henkilöiden, ryhmien ja laitosten" tahdosta ja tietoisuudestakin riippumatta luovat — aatteellista ja organisatorista perustaa yhdistymiselle. Näiden objektiivisten ehtojen juuret ovat Venäjän nykyisen porvarillisen kehityskauden erikoisuuksissa, porvarillisen vastavallankumouksen kauden ja itsevaltiuden porvaristyyppiseksi monarkiaksi muuttumisen yritysten kauden erikoisuuksissa. Nämä objektiiviset ehdot aiheuttavat samanaikaisesti ja erottamattomassa yhteydessä toisiinsa muutoksia työväenliikkeen luonteessa, työväen sosialidemokraattisen etujoukon kokoonpanossa, tyypissä ja olemuksessa sekä muutoksia sosialidemokraattisen liikkeen aatteellis-poliittisissa tehtävissä. Tämän vuoksi tuo proletariaattiin kohdistuva porvarillinen vaikutus, joka synnyttää likvidaattoruuden

[5] — suurin varauksin.

(= puoliliberalismin, joka tahtoo lukeutua sosialidemokratiaan) ja otzovismin (= puolianarkismin, joka tahtoo lukeutua sosialidemokratiaan), ei ole sattuma, ei mikään henkilökohtainen paha aikomus, tyhmyys tai virhe, vaan mainittujen objektiivisten syiden vaikutuksen kiertämätön tulos — ja koko nykyisen Venäjän työväenliikkeen "perustasta" erottamaton päällysrakennus. Sen tajuaminen, että kumpikin syrjäpoikkeama on vaarallinen, epäsosialidemokraattinen ja työväenliikkeelle vanhingollinen, aiheuttaa eri puolueryhmien ainesten lähenemisen ja raivaa "kaikkien esteiden yli" tien puolueen yhdistymiselle.

Tältä kannalta katsottuna yhdistyminen saattaa tapahtua hitaasti ja vaivalloisesti, siinä voi ilmetä epäröintiä, horjuntaa ja taka-askeleita, mutta se ei voi olla tapahtumatta. Tältä näkökannalta ei yhdistyminen suinkaan tapahdu välttämättä "tiettyjen henkilöiden, ryhmien ja laitosten" kesken, vaan tietyistä henkilöistä riippumatta, se alistaa heidät, heittää "tietyistä" pois ne, jotka eivät käsitä tai eivät halua käsittää objektiivisen kehityksen vaatimuksia, se nostaa esiin ja vetää puoleensa uusia, "tiettyihin" kuulumattomia henkilöitä, aiheuttaa vanhoissa puolueryhmissä, virtauksissa ja suuntavivahteissa muutoksia, siirtymisiä ja uutta ryhmittelyä. Tältä näkökannalta yhdistyminen ei ole erotettavissa aatteellisesta perustastaan ja se edistyykin vain aatteellisen lähentymisen pohjalla; sellaisten syrjäpoikkeamien kuin likvidaattoruuden ja otzovismin ilmaantumiseen, kehittymiseen ja voimistumiseen se ei ole sidottu jonkinlaisten polemiikkiesiintymisten, jonkinlaisen kirjallisen taistelun satunnaisilla siteillä, vaan se on niihin sisäisessä, erottamattomassa yhteydessä, kuten syy ja seuraus.

"Taistelu kahdella rintamalla" ja syrjäpoikkeamien voittaminen

Sellaiset ovat kaksi periaatteellisesti erilaista, toisistaan perinpohjin eriävää mielipidettä puolueemme yhdistymisen olemuksesta ja merkityksestä.

Nyt herää kysymys: kumpi näistä mielipiteistä on täysistunnon päätöslauselman perustana? Ken syventyy tähän päätöslauselmaan, hän näkee, että *perustana* on jälkimmäinen näkökanta, vaikka eräissä kohdissa havaitaan päätöslauselmassa olevan selviä ensimmäisen näkökannan hengessä tehtyjen osittaisten "parannusten" jälkiä, mutta nämä "parannukset" *huonontavat* päätöslauselmaa *eivätkä ollenkaan poista sen perustaa,* sen perussisältöä, joka on läpeensä jälkimmäisen näkökannan mukainen.

Osoittaakseni, että asia on niin, että kerhodiplomatian hengessä tehdyillä "parannuksilla" on todellakin osaparannusten luonne, että ne eivät muuta asian ydintä ja päätöslauselman periaatteellista perustaa, pysähdyn tarkastelemaan päätöslauselman niitä eri pykäliä ja eri kohtia, jotka koskevat puolueessa vallitsevaa asiaintilaa ja joita puoluelehdistö on jo kosketellut. Aloitan lopusta.

Syyttäen "vanhojen puolueryhmien johtajia" siitä, että he tekevät kaikkensa estääkseen yhtenäisyyden aikaansaamista, että täysistunnossakin he käyttäytyivät samoin ja että "jokainen askel piti ottaa heiltä taistellen", Ionov kirjoittaa:

> "Tov. Lenin ei halunnut 'voittaa vaarallisia syrjäpoikkeamia' 'sosialidemokraattisen toiminnan laajentamisen ja syventämisen' avulla. Hän pyrki aika tarmokkaasti siihen, että puolueen kaikkien aloitteiden keskiöksi asetettaisiin 'kahdella rintamalla taistelemisen' teoria. Hän ei tahtonut ajatellakaan 'kovennetun suojelustilan' poistamista puolueessa" (s. 22, 1. pykälä).

On puhe puolueen asiaintilaa koskevan päätöslauselman 4 §:n b-kohdasta. Tämän päätöslauselmaluonnoksen minä olin esittänyt keskuskomitealle, ja kyseinen kohta muutettiin vasta valiokunnan työn jälkeen itse täysistunnossa, se muutettiin Trotskin ehdotuksesta, jota vastaan minä taistelin menestyksettä. Minulla oli tässä kohdassa sanat: "taistelu kahdella rintamalla", ellei aivan kirjaimellisesti, niin ainakin sanat, jotka ilmaisevat tämän ajatuksen. "Voiton saaminen laajentamisen ja syventämisen

avulla" lisättiin Trotskin ehdotuksesta. Olen erittäin iloinen, että kertomalla taistelustani tätä ehdotusta vastaan tov. Ionov antaa minulle sopivan tilaisuuden esittää mielipiteeni "parannuksen" merkityksestä.

Mikään ei herättänyt täysistunnossa niin kiivasta — usein koomillistakin — suuttumusta kuin ajatus "taistelusta kahdella rintamalla". Siitä mainitseminenkin saattoi sekä vperjodilaiset että menševikit pois suunniltaan. Tuo suuttumus on historiallisesti täysin selitettävissä, koska vuoden 1908 elokuusta vuoden 1910 tammikuuhun bolševikit *todella* kävivät taistelua kahdella rintamalla, ts. taistelua likvidaattoreita ja otzovisteja vastaan. Koomillista tuo suuttumus oli siksi, että suuttumalla bolševikeille he vain todistivat syyllisyytensä, todistivat että kaikkinainen likvidaattoruuden ja otzovismin tuomitseminen närkästyttää heitä vieläkin. Varkaan hattu palaa.

Trotskin ehdotus, että taistelu kahdella rintamalla vaihdettaisiin "voiton saamiseen laajentamisen ja syventämisen avulla", sai osakseen menševikkien ja vperjodilaisten kiihkeän kannatuksen.

Ja nyt sekä Ionov että "Pravda", sekä wieniläinen päätöslauselma että "Golos Sotsial-Demokrata" riemuitsevat tämän voiton johdosta. Mutta herää kysymys: kun sanat taistelusta kahdella rintamalla heitettiin pois tuosta pykälästä, niin heitettiinkö samalla päätöslauselmasta pois tämän taistelun välttämättömyyden tunnustaminen? *Ei ollenkaan,* sillä kun kerran on tunnustettu, että on olemassa "syrjäpoikkeamia", on tunnustettu niiden "vaarallisuus", on tunnustettu välttämättömäksi tuon vaarallisuuden "selittäminen", on tunnustettu, että syrjäpoikkeamat ovat "proletariaattiin kohdistuvan porvarillisen vaikutuksen ilmausta", niin siten *itse asiassa* onkin tunnustettu taistelu kahdella rintamalla! Yhdessä paikassa muutettiin "epämieluinen" (yhdelle tai toiselle miekkoselle epämieluinen) termi, mutta perusajatus jätettiin! Tuloksena oli vain se, että yhden pykälän yhtä osaa sotkettiin, laimennettiin vedellä, huononnettiin fraasilla.

Kun kyseisessä pykälässä puhutaan voiton saamisesta toimintaa laajentamalla ja syventämällä, niin tosiasiassa se on juuri fraasi ja avuton veruke. Mitään selvää ajatusta siinä ei ole. Toimintaa on aina ja välttämättä laajennettava ja syvennettävä; siitä puhuu yksityiskohtaisesti koko *kolmas* pykälä päätöslauselmassa, puhuu ennen kuin siirtyy erityisiin — ei aina ja ehdottomasti välttämättömiin, vaan erikoisvaiheen olosuhteiden synnyttämiin — "aatteellis-poliittisiin tehtäviin". Neljäs pykälä on omistettu yksinomaan näille erikoistehtäville, ja sen kaikkien kolmen kohdan johdannossa sanotaan suoraan, että nämä aatteellis-poliittiset tehtävät *"ovat astuneet esiin* omalla vuorollaan".

Mitä tästä kaikesta syntyy? Syntyy järjettömyys, että muka toiminnan laajentamisen ja syventämisen tehtävä on *myös* astunut esiin omalla vuorollaan! Ikään kuin *voisi* olla sellainen historiallinen "vuoro", jolloin *tätä* tehtävää ei asetettaisi, kuten aina muulloinkin!

Ja kuinka voidaan syrjäpoikkeamat voittaa sosialidemokraattisen toiminnan laajentamisen ja syventämisen *avulla?* Kaikkinaisen laajentamisen ja kaikkinaisen syventämisen yhteydessä herää kiertämättä kysymys, miten on laajennettava ja miten on syvennettävä; jos likvidaattoruus ja otzovismi eivät ole satunnaisuutta, vaan yhteiskunnallisten olosuhteiden synnyttämiä virtauksia, ne saattavat tunkeutua toiminnan minkälaiseen laajentamiseen ja minkälaiseen syventämiseen tahansa. Toimintaa voidaan laajentaa ja syventää likvidaattoruuden hengessä — siten tekevät esimerkiksi "Naša Zarja" ja "Vozroždenije", se voidaan tehdä myös otzovismin hengessä. Toisaalta taas syrjäpoikkeamien voittaminen, "voittaminen" sanan todellisessa merkityksessä, ottaa välttämättä tiettyjä voimia, aikaa ja energiaa oikean sosialidemokraattisen toiminnan välittömästä laajentamisesta ja syventämisestä. Esimerkiksi sama Ionov kirjoittaa artikkelinsa samalla sivulla:

"Täysistunto on päättynyt. Sen osanottajat ovat matkustaneet pois. Keskuskomitea on joutunut toimintaa järjestäessään voittamaan uskomattoman suuria vaikeuksia,

joista ei ole suinkaan viimeisellä sijalla niin sanottujen" (vainko niin sanottujen, tov. Ionov, eikä todellisten ihka oikeiden?) "likvidaattorien käyttäytyminen, likvidaattorien, joiden olemassaolon tov. Martov niin itsepintaisesti kielsi".

Siinä teille aineistoa — vähän, mutta luonteenomaista aineistoa — sen selvittämiseksi, kuinka sisällöttömiä ovat Trotskin ja Ionovin fraasit. Mihailin, Jurin ja kumpp. likvidaattoriaskeleiden voittaminen on vienyt keskuskomitealta voimaa ja aikaa todella sosialidemokraattisen toiminnan välittömän laajentamisen ja syventämisen vahingoksi. Ellei olisi Mihailin, Jurin ja kumpp. edesottamuksia, ellei olisi likvidaattoruutta niiden joukossa, joita me erheellisesti pidämme edelleenkin tovereinamme, silloin sosialidemokraattisen toiminnan laajentaminen ja syventäminen etenisi menestyksellisemmin, koska sisäinen taistelu ei veisi puolueen voimia. Siispä jos sosialidemokraattisen toiminnan laajentamisella ja syventämisellä ymmärretään agitaation, propagandan, taloudellisen taistelun jne. välitöntä kehittämistä todella sosialidemokraattisessa hengessä, niin taistelu sosialidemokraattien keskuudessa ilmenevien sosialidemokratiasta poikkeamisten voittamiseksi on tälle toiminnalle miinus, niin sanoakseni poisto "myönteisestä toiminnasta", ja näin ollen fraasi syrjäpoikkeamien voittamisesta laajentamisen jne. *avulla* on järjettömyyttä.

Tuo fraasi ilmaisee itse asiassa hämärän toivomuksen, hyväntahtoisen, naiivin toivomuksen, että sosialidemokraattien keskuudessa olisi vähemmän sisäistä taistelua! Mitään muuta tuo fraasi ei kuvastanut, paitsi tätä naiivia toivomusta; se on niin sanottujen sovittelijain *huokaus:* oi, jospa olisi vähemmän taistelua likvidaattoruutta ja otzovismia vastaan!

Tuollaisen "huokailun" poliittinen merkitys on nolla, pahempikin kuin nolla. Kun puolueessa on henkilöitä, joille on edullista "kieltää itsepintaisesti" likvidaattorien (ja otzovistien) olemassaolo, he käyttävät "sovittelijain" "huokailua" pahan peittelemiseksi. "Golos Sotsial-Demokrata" tekeekin juuri niin. Ja sen vuoksi moisten päätöslauselmissa esiintyvien hyväätarkoittavan sisällöttömien fraasien puoltajat ovatkin vain *niin sanottuja* "sovittelijoita". Todellisuudessa he ovat likvidaattorien ja otzovistien apureita, todellisuudessa he eivät syvennä sosialidemokraattista toimintaa, vaan tukevat nimenomaan pahaa pitämällä sitä väliaikaisesti kätkössä ja vaikeuttamalla sen parantamista.

Havainnollistaakseni tov. Ionoville tuon pahan merkitystä muistutan hänen mieleensä erään kohdan "Diskussionnyi Listokin" 1. numerossa julkaistusta tov Ionovin artikkelista. Likvidaattoruutta ja otzovismia tov. Ionov vertasi sattuvasti *hyvänlaatuiseen paiseeseen,* joka "märkiessään vetää itseensä kaikenlaisia vahingollisia aineksia koko elimistöstä ja siten edistää sen tervehtymistä".

Juuri niin. Märkimisprosessi, joka poistaa elimistöstä "vahingollisia aineksia", vie tervehtymiseen. Ja se mikä vaikeuttaa elimistön puhdistumista tällaisista aineksista, tuottaa sille vahinkoa. Miettiköön tov. Ionov tätä hyödyllistä ajatustaan!

. . .

V. I. Lenin: Teokset, osa 16, ss. 203—213, Petroskoi 1957.

Venäjällä käydyn puolueen sisäisen taistelun historiallinen sisältö [6]

Otsakkeessa mainittua aihetta kosketellaan Trotskin ja Martovin kirjoituksissa "Neue Zeit" lehden 50. ja 51. numerossa. Martov selittää menševismin katsomuksia. Trotski laahustaa menševikkien perässä käyttäen kilpe-

[6] Tämä Leninin artikkeli suuntautui Trotskin ja Martovin "Neue Zeit"-lehdessä, saksalaisten sosialidemokraattien äänenkannattajassa, ilmestyneitä kirjoituksia vastaan. Äänioikeusliike oli huipussaan vuoden 1910 Saksassa. Puoluejohto, joka pelkäsi taistelun enempää kärjistymistä,

nään erikoisen komeakaikuista fraseologiaa. Martovin mielestä "Venäjän kokemus" on sitä, että "blanquilainen ja anarkistinen kulttuurittomuus on päässyt voitolle marxilaisesta kulttuurista" (lue: bolševismi päässyt voitolle menševismistä). "Venäjän sosialidemokratia on puhunut liian innokkaasti *venäläiseen tapaan*" *erotukseksi "yleiseurooppalaisista"* taktiikkamenetelmistä. Trotskin "historian filosofia" on samaa. Taistelun syynä on "marxilaisen intelligenssin mukautuminen proletariaatin luokkaliikkeeseen". Etualalle työntyy "lahkolaishenki, älymystöläinen individualismi, ideologinen fetišismi". *"Taistelu vaikutusvallan saamisesta poliittisesti kypsymättömään proletariaattiin"* — siinä on asian ydin.

Teoria joka pitää bolševismin ja menševismin välistä taistelua taisteluna vaikutusvallan saamisesta kypsymättömään proletariaattiin, ei ole uusi. Olemme tavanneet sen vuodesta 1905 (ellei jo 1903) lähtien *liberaalien* julkaisemissa lukemattomissa kirjoissa, kirjasissa ja artikkeleissa. Martov ja Trotski tarjoavat saksalaisille tovereille marxilaisiksi väritettyjä *liberaalien katsantokantoja.*

Venäjän proletariaatti on tietenkin paljon vähemmän poliittisesti kypsynyttä kuin Länsi-Euroopan proletariaatti. Mutta Venäjän yhteiskunnan kaikista luokista nimenomaan proletariaatti osoittautui vuosina 1905—1907 poliittisesti *eniten* kypsyneeksi. Venäjän liberaalinen porvaristo, joka on meillä käyttäytynyt yhtä katalasti, pelkurimaisesti, tyhmästi ja petturimaisesti kuin Saksan liberaalinen porvaristo v. 1848, vihaa Venäjän proletariaattia *juuri sen vuoksi,* että tämä oli vuonna 1905 *kyllin kypsä poliittisesti* riistääkseen tuolta porvaristolta liikkeen *johdon* ja paljastaakseen säälimättömästi liberaalien petturuuden.

"Harhakuvittelua" on luulla, Trotski sanoo, että menševismi ja bolševismi ovat muka "laskeneet juurensa syvälle proletariaatin syviin kerroksiin". Tämä on näyte siitä komeakaikuisesta, mutta sisällyksettömästä fraseologiasta, jota Trotskimme on mestari käyttämään. Menševikkien ja bolševikkien välisten erimielisyyksien *juuret* eivät ole "proletariaatin syvissä kerroksissa", vaan Venäjän vallankumouksen *taloudellisessa sisällössä.* Jättämällä tämän sisällön huomioon ottamatta Martov ja Trotski ovat riistäneet itseltään mahdollisuuden käsittää Venäjällä käydyn puolueen sisäisen taistelun historiallista sisältöä. Asian ydin ei ole siinä, kuinka "syvälle" proletariaatin joihinkin kerroksiin erimielisyyksien teoreettiset määritelmät ovat päässeet, vaan siinä, että vuoden 1905 vallankumouksen taloudelliset ehdot *ovat panneet* proletariaatin suhtautumaan vihamielisesti liberaaliseen porvaristoon — ei ainoastaan työväen olojen parantamista koskevan kysymyksen, vaan myös agraarikysymyksen, vallankumouksen kaikkien poliittisten kysymysten jne. vuoksi. Kun puhutaan Venäjän vallankumouksessa ilmenneestä suuntataistelusta ja jaetaan nimilappuja: "lahkolaisuus", "kulttuurittomuus" yms., mutta ei sanota sanaakaan proletariaatin, liberaalisen porvariston ja demokraattisen talonpoikaiston taloudellisista peruseduista, se merkitsee, että on vajottu vulgäärien sanomalehtimiesten tasolle.

. . .

---

lopetti liikkeen yhtäkkiä. Siitä syntyi kuukausia kestänyt väittely Rosa Luxemburgin ja Karl Kautskyn välille. Karl Kautsky, joka siihen asti oli marxilainen teoreetikko, kehitteli tässä väittelyssä teoriansa "uuvuttamisstrategiasta". Jo silloin julkistui sosialidemokraattisen puolueen myöhempi vastakohtaisuus Spartakus-liittoon. Menševikki Martov veti nyt kirjoituksissaan johtopäätöksiä ja yhtäläisyyksiä Saksan ja Venäjän sosialidemokratian piirissä vallitsevista erimielisyyksistä ja yritti esittää Rosa Luxemburgin taktiikan Saksassa ja Leninin taktiikan Venäjällä romanttiseksi, epärealistiseksi ja blanquilaiseksi. Leninin aikomus vastata "Neue Zeitin" kirjoituksiin, kariutui lehden vastaaviin toimittajiin, Kautskyyn ja Wurmiin. Sen vuoksi Leninin jo vuoden 1910 lopulla kirjoittama artikkeli ilmestyi vasta 29. huhtikuuta (12. toukokuuta) 1911 allekirjoituksella "N. Lenin" Diskussionnyi Listok-lehden numerossa 3. Saksan sosialidemokratiassa vallinneista erimielisyyksistä vrt. Josef Schleifstein: Franz Mehring. Berliini 1959, s. 286 lähtien.

Perinjuurin virheellinen on se katsantokanta, että näiden luokkien diktatuuri on muka "ristiriidassa koko taloudellisen kehityksen kulun kanssa". Asia on juuri päinvastoin. *Vain* tällainen diktatuuri lakaisisi tyyten pois kaikki feodalismin rippeet ja takaisi tuotantovoimien mitä nopeimman kehityksen. Liberaalien politiikka sitä vastoin luovuttaa asian venäläisten junkkerien huostaan, jotka *hidastavat* satakertaisesti Venäjän "taloudellisen kehityksen kulkua".

Liberaalisen porvariston ja talonpoikaiston välinen ristiriita tuli vuosina 1905—1907 täysin selvästi näkyviin. Keväällä ja syksyllä 1905 ja myös keväällä 1906 *kolmasosa, jopa puolet* keski-Venäjän kihlakunnista oli joutunut talonpoikaiskapinoiden valtaan. Talonpojat hävittivät pari tuhatta tilanherrojen kartanoa (valitettavasti se on tuskin $^{1}/_{15}$ siitä, mitä olisi pitänyt hävittää). *Vain* proletariaatti tuki uhrautuvasti tätä vallankumoustaistelua, suuntasi sitä kaikin tavoin, johti sitä ja yhtenäisti sitä joukkolakoillaan. Liberaalinen porvaristo ei tukenut *koskaan, ei kertaakaan* vallankumoustaistelua, vaan katsoi paremmaksi "rauhoittaa" talonpoikia ja saada heitä "sovintoon" tilanherrojen ja tsaarin kanssa. Sama toistui sitten kahdessa ensimmäisessä duumassa (1906 ja 1907) parlamenttiareenalla. Liberaalit jarruttivat *koko ajan* talonpoikien taistelua, kavalsivat heidät, ja *ainoastaan työläisedustajat* kannattivat ja tukivat talonpoikia *liberaaleja vastaan*. I ja II duuman koko historia on yhtämittaista liberaalien taistelua talonpoikia ja sosialidemokraatteja vastaan. Bolševismin ja menševismin taistelu liittyy *erottamattomasti* tähän historiaan taisteluna, jota on käyty liberaalien kannattamisen vuoksi, talonpoikaistoon kohdistuvan liberaalien hegemonian kukistamisesta. Meidän kahtiajakojemme selittäminen intelligenssin vaikutuksesta, proletariaatin kypsymättömyydestä yms. johtuviksi on sen vuoksi lapsellisen naiivia liberaalien kaskujen toistamista.

Samasta syystä on perinjuurin valheellinen se Trotskin ajatelma, että kansainvälisessä sosialidemokratiassa kahtiajaot muka aiheutuvat "vallankumouksellisen yhteiskuntaluokan mukautumisesta parlamentarismin rajoitettuihin (ahtaisiin) oloihin" jne., mutta Venäjän sosialidemokratiassa intelligenssin mukautumisesta proletariaattiin. "Yhtä rajoitettu (ahdas)", Trotski kirjoittaa, "kuin sosialistisen lopullisen päämäärän kannalta oli tämän mukautumisprosessin reaalinen poliittinen sisältö, yhtä hillittömiä olivat sen muodot, yhtä suuri oli tuon prosessin luoma ideologinen varjo".

Tämä todella "hillitön" fraasien käyttö on vain liberalismin "ideologinen varjo". Niin Martov kuin Trotskikin heittävät samaan läjään erilaatuisia historiallisia aikakausia rinnastamalla Venäjän, joka suorittaa porvarillista vallankumoustaan, Eurooppaan, joka on kauan sitten vienyt päätökseen nuo vallankumoukset. Euroopassa sosialidemokraattisen työn reaalisena poliittisena sisältönä on proletariaatin valmentaminen valtataisteluun porvaristoa vastaan, jolla on jo täydellinen herruus valtiossa. Venäjällä *ollaan vasta luomassa* nykyaikaista porvarillista valtiota, joka tulee muistuttamaan joko junkkerimonarkiaa (siinä tapauksessa, jos tsarismi voittaa demokratian) tai talonpoikaista porvarillis-demokraattista tasavaltaa (siinä tapauksessa, jos demokratia voittaa tsarismin). Mutta demokratian voitto on nykypäivien Venäjällä mahdollinen vain siinä tapauksessa, jos talonpoikaisjoukot lähtevät vallankumouksellisen proletariaatin eikä petturiliberaalien mukaan. Historiallisesti tämä kysymys on vielä ratkaisematta. Porvarillisia vallankumouksia ei ole Venäjällä vielä viety päätökseen, ja *näissä puitteissa,* so. sen taistelun puitteissa, jota käydään Venäjän porvarillisen järjestelmän *muodosta, Venäjän* sosialidemokraattien työn "reaalinen poliittinen sisältö" on *vähemmän* "rajoitettua" kuin niissä maissa, missä ei ole mitään talonpoikaiston taistelua tilanherrojen maiden konfiskoimiseksi, missä porvarilliset vallankumoukset on aikoja sitten viety päätökseen.

Ei ole vaikea ymmärtää, minkä vuoksi porvariston luokkaedut pakottavat liberaaleja uskottelemaan työläi-

sille, että näiden osuus vallankumouksessa on "rajoitettu", että suuntataistelu on intelligenssin eikä syvien taloudellisten ristiriitojen aiheuttamaa, että työväenpuolueen tehtävänä *"ei ole* olla hegemonina vapaustaistelussa, *vaan* luokkapuolueena". Juuri tällaisen määritelmän ovat aivan viime aikoina esittäneet golosilais-likvidaattorit (Levitski "Naša Zarjassa"), ja liberaalit ovat hyväksyneet sen. Sanan "luokkapuolue" he ymmärtävät Brentanon ja Sombartin tapaan: pitäkää huolta vain omasta luokastanne ja unohtakaa "blanquilaiset haaveet" kaikkien vallankumouksellisten kansanainesten johtamisesta taistelussa tsarismia ja petoksellista liberalismia vastaan.

Venäjän sosialidemokratian puolueryhmien kehitys vallankumouksen jälkeen ei taaskaan johdu "sivistyneistön mukautumisesta proletariaattiin", vaan luokkien välisissä suhteissa tapahtuneista muutoksista. Vuosien 1905—1907 vallankumous kärjisti, paljasti ja nosti päiväjärjestykseen talonpoikaiston ja liberaalisen porvariston sovittamattoman ristiriidan Venäjän porvarillisen järjestelmän *muotoa* koskevassa kysymyksessä. Poliittisesti kypsä proletariaatti ei voinut olla osallistumatta mitä tarmokkaimmin tähän taisteluun, ja sen suhtautuminen uuden yhteiskunnan eri luokkiin ilmeni bolševismin ja menševismin välisenä taisteluna.

Kolmivuotiskautta 1908—1910 luonnehtii vastavallankumouksen voitto, itsevaltiuden palauttaminen ja III duuma, mustasotnialaisten ja lokakuulaisten duuma. Porvarillisten luokkien välinen taistelu uuden järjestelmän muodosta joutui pois etunäyttämöltä. Proletariaatin *elementaariseksi* ajankohtaiseksi tehtäväksi muodostui sekä taantumukselle että vastavallankumoukselliselle liberalismille vihamielisen oman, proletaarisen puolueen puolustaminen. Tuo tehtävä ei ollut helppo, sillä juuri proletariaattiin kohdistui taloudellisten ja poliittisten vainotoimenpiteiden koko paino ja liberaalien koko viha, joka johtui siitä, että sosialidemokratia oli riistänyt heiltä joukkojen johdon vallankumouksessa.

Sosialidemokraattisen puolueen kriisi on hyvin vaikea. Järjestöt on lyöty hajalle. Suuri joukko vanhoja johtajia (varsinkin sivistyneistön keskuudessa) on vangittu. Uudentyyppinen sosialidemokraattinen työmies, joka on ottamassa puolueen asiat omiin käsiinsä, on jo syntynyt, mutta hänen voitettavanaan on tavattomia vaikeuksia. Tällaisissa oloissa sosialidemokraattinen puolue kadottaa paljon "mukanakulkijoita". On luonnollista, että porvarillisessa vallankumouksessa sosialistien mukaan lyöttäytyi pikkuporvarillisia mukanakulkijoita. Nyt he erkanevat marxilaisuudesta ja sosialidemokratiasta. Tämä prosessi on tullut näkyviin kummassakin puolueryhmässä: bolševikeilla "otzovistisena" virtauksena, joka ilmaantui keväällä 1908, kärsi heti tappion Moskovan konferenssissa ja pitkällisen taistelun jälkeen, ryhmän virallisen keskuksen hylkäämänä, muodosti ulkomailla *erikoisen ryhmäkunnan*, "Vperjodin" ryhmäkunnan. Hajoamiskauden erikoispiirteenä oli se, että tähän ryhmäkuntaan yhtyivät ne "machilaiset", jotka olivat ottaneet *toimintaohjelmaansa* taistelun marxilaisuutta vastaan ("proletaarisen filosofian" puolustamisen varjolla) ja "ultimatistit", nuo häveliäät otzovistit, samoin kuin erityyppiset "vapauden päivien sosialidemokraatit", jotka olivat viehättyneet "värikkäisiin" tunnuksiin, opetelleet ne ulkoa, *ymmärtämättä* kuitenkaan marxilaisuuden perusteita.

Menševikeillä tämä sama pikkuporvarillisten "mukanakulkijoiden" erkanemisprosessi ilmeni likvidaattoruusvirtauksena, joka on nyt täydellisesti muotoutunut hra Potresovin "Naša Zarja" aikakauslehden, "Vozroždenijen" ja "Žiznin" muodossa, "kuudentoista" ja "kolmikon" (Mihailin, Romanin ja Jurin) näkökantana; lisäksi on ulkomainen "Golos Sotsial-Demokrata" itse asiassa ryhtynyt venäläisten likvidaattorien *palvelijaksi* ja suojelee näitä diplomaattisesti julkisuudelta puolueessa.

Trotski joka ei ole ymmärtänyt, mikä historiallis-taloudellinen merkitys on tällä vastavallankumouksen kaudella tapahtuvalla hajoamisella, tällä *epäsosialidemokraattisten* ainesten *erkanemisella* sosialidemokraattisesta työväen-

puolueesta, puhuu saksalaisille lukijoille *kummankin* puolueryhmän *"hajoamisesta"*, "puolueen *hajoamisesta"*, "puolueen *rappeutumisesta"*.

Se on valhe. Ja tuo valhe ilmentää ensinnäkin, että Trotski ei ymmärrä kerrassaan mitään teoriasta. Minkä vuoksi täysistunto totesi *sekä* likvidaattoruuden *että* otzovismin "proletariaattiin kohdistuvaksi porvarillisen vaikutuksen ilmentymäksi", sitä Trotski ei ole laisinkaan ymmärtänyt. Ajatelkaapa tosiaankin: mitä, puolueen hajoamista, puolueen rappeutumista vaiko sen lujittumista ja puhdistumista, ilmentää se, että ne puolueen tuomitsemat virtaukset, jotka ilmentävät proletariaattiin kohdistuvaa *porvarillista* vaikutusta, erkanevat puolueesta?

Toiseksi tämä valhe ilmentää käytännössä Trotskin ryhmäkunnan *mainostus*-"politiikkaa". Nyt kun Trotski on karkottanut "Pravdasta" keskuskomitean edustajan, jokainen näkee, että Trotskin hanke on yritys, jonka tarkoituksena on ryhmäkunnan perustaminen. Mainostaessaan omaa ryhmäkuntaansa Trotski ei kainostele kertoa saksalaisille, että "puolue" on *hajoamassa, kumpikin* puolueryhmä on hajoamassa, mutta hän, Trotski, yksinään pelastaa kaikki. Todellisuudessa me kaikki nyt näemme — ja trotskilaisten uusin päätöslauselma (hyväksytty Wienin klubin nimessä marraskuun 26. p:nä 1910) osoittaa sen erikoisen havainnollisesti — että Trotski nauttii *luottamusta yksinomaan* likvidaattorien ja "vperjodilaisten" keskuudessa.

Kuinka pitkälle Trotski menee tällöin julkeudessaan halventaen puoluetta ja ylistellen itseään saksalaisten edessä, sitä osoittaa esim. seuraava esimerkki. Trotski kirjoittaa, että Venäjän "työväenjoukot" katsovat "sosialidemokraattisen puolueen olevan heidän piirinsä *ulkopuolella"* (kursivointi Trotskin), ja puhuu "sosialidemokratiaa vailla olevista sosialidemokraateista".

Voisivatko hra Potresov ja hänen ystävänsä olla suutelematta Trotskia, kun hän puhuu tällaista?

Mutta ei ainoastaan vallankumouksen *koko* historia, vaan jopa työväenkuuriassa suoritetut III duuman vaalitkin kumoavat nuo puheet.

Trotski kirjoittaa, että "menševikkien ja bolševikkien puolueryhmät ovat osoittautuneet — entisen aatteellisen ja organisatorisen luonteensa vuoksi — aivan kykenemättömiksi toimimaan legaalisissa järjestöissä"; toiminnassa ovat olleet "erilliset sosialidemokraattien ryhmät, mutta kaikki tuo on tapahtunut puolueryhmien puitteiden ulkopuolella, puolueryhmien organisatorisen vaikutuksen ulkopuolella". "Jopa tärkein legaalinen järjestö, jossa menševikeillä on ylivoima, toimii kokonaan ilman menševikkien puolueryhmän valvontaa". Näin kirjoittaa Trotski. Mutta tosiasiat ovat seuraavanlaisia. Alusta pitäen, siitä lähtien, kun III duumassa on ollut sosialidemokraattinen duumaryhmä, bolševikkien puolueryhmä on puolueen keskuskomitealta valtuudet omaavien luottamushenkilöidensä kautta koko ajan suorittanut työtä, jonka tarkoituksena on ollut edistää, auttaa, neuvoa ja valvoa duumassa olevien sosialidemokraattien työtä. Samaa tekee myös puolueen pää-äänenkannattajan toimitus, joka on kokoonpantu puolueryhmien edustajista (puolueryhmien, jotka sellaisina laskivat itsensä hajalle tammikuussa 1910).

Kun Trotski kertoo yksityiskohtaisesti saksalaisille tovereille "otzovismin" typeryydestä ja kuvaa tämän virtauksen koko bolševismille ominaiseksi boikotismin "kiteytymäksi" ja sitten parilla sanalla mainitsee, että bolševismi "ei ole antautunut" otzovismin "voitettavaksi", vaan on "esiintynyt päättäväisesti tai oikeamminkin hillittömästi sitä vastaan", niin saksalainen lukija ei tietenkään voi aavistaakaan, kuinka paljon tuollaisessa esityksessä on hiottua salakavaluutta. Trotskin jesuiittamainen "reservaatio" on siinä, että hän jättää mainitsematta erään pienen, aivan pienen "sivuseikan". Hän "on unohtanut" kertoa, että jo keväällä 1909 edustajiensa virallisessa kokouksessa bolševistinen puolueryhmä sanoutui irti otzovisteista ja erotti heidät. Mutta juuri tämä "sivuseikka" on epämukava Trotskille, joka haluaa puhua bolševikkien

puolueryhmän (ja sitten myös puolueen) *"hajoamisesta"* eikä epäsosialidemokraattisten ainesten *erkanemisesta!*

Me pidämme tällä haavaa Martovia eräänä likvidaattoruuden johtajana, sitä vaarallisempana, mitä "taitavammin" hän puolustaa likvidaattoreita kvasi-marxilaisilla sanoilla. Mutta Martov esittää avoimesti ne katsantokannat, jotka ovat lyöneet leimansa kokonaisiin virtauksiin työväen joukkoliikkeessä vuosina 1903—1910. Trotski taas edustaa vain omia yksilöllisiä horjumisiaan eikä mitään muuta. Vuonna 1903 hän oli menševikki; vuonna 1904 hän loittoni menševismistä, vuonna 1905 palasi menševikkien pariin keikaroiden vain ultra-vallankumouksellisella fraseologialla; vuonna 1906 taas loittoni; vuoden 1906 lopulla puolusti vaaliliittojen solmimista kadettien kanssa (ts. oli tosiasiallisesti taas menševikkien puolella) ja keväällä 1907 Lontoon edustajakokouksessa hän sanoi, että hänen ja Rosa Luxemburgin välinen eroavuus on "pikemminkin yksilöllisten vivahteiden kuin poliittisten suuntausten erilaisuutta". Trotski plagioi tänään toisen puolueryhmän ja huomenna toisen puolueryhmän aatteellisia varantoja ja julistaa sen vuoksi olevansa molempia puolueryhmiä *korkeammalla.* Teoriassa Trotski ei ole *mistään* yhtä mieltä likvidaattorien ja otzovistien kanssa, mutta *käytännössä* hän on *kaikessa* yhtä mieltä golosilaisten ja vperjodilaisten kanssa.

Kun siis Trotski sanoo saksalaisille tovereille, että hän edustaa "puolueen yleistä tendenssiä", minun on sanottava, että Trotski edustaa ainoastaan *omaa* ryhmäkuntaansa ja nauttii tietynlaista luottamusta *yksinomaan* otzovistien ja likvidaattorien keskuudessa. Tässä tosiasiat, jotka todistavat lausuntoni oikeiksi. Tammikuussa 1910 puolueemme keskuskomitea otti kiinteän yhteyden Trotskin "Pravda" lehteen ja nimitti toimitukseen keskuskomitean edustajan. Syyskuussa 1910 julkaistiin puolueen päääänenkannattajassa tiedotus keskuskomitean edustajan ja Trotskin välien *katkeamisesta,* mihin oli syynä Trotskin puolueenvastainen politiikka. Kööpenhaminassa Plehanov puoluekantaisten menševikkien edustajana ja pää-äänenkannattajan toimituksen valtuusmiehenä ja näiden rivien kirjoittaja bolševikkien edustajana sekä eräs puolalainen toveri esittivät jyrkän vastalauseen sen johdosta, miten Trotski kuvaa saksalaisessa lehdistössä puolueasioitamme.

Päätelkööt nyt lukijat, edustaako Trotski "koko puolueen" vaiko "koko puolueen*vastaista*" tendenssiä Venäjän sosialidemokratiassa.

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1957, osa 16, ss. 375—393.

Stolypinilaisen "työväen"-puolueen leiristä [7]

(Omistetaan "rauhanhierojillemme" ja "sovittelijoillemme")

Tov. K:n[8] kirje ansaitsee mitä suurinta huomiota kaikkien niiden taholta, joille puolueemme on kallis. Tuskinpa voitaneen kuvitella mitään sen parempaa "golosilaisten" politiikan (ja golosilaisten diplomatian) paljastamista, sen parempaa "rauhanhierojiemme ja sovittelijoidemme" mielipiteiden ja toiveiden kumoamista.

Olisikohan tov. K:n kertoma tapaus poikkeuksellinen? Ei, tuo tapaus on *tyypillinen* stolypinilaisen työväenpuolueen toimihenkilöille, sillä tiedämme mainiosti, että *useat* "Naša Zarjan", "Delo Žiznin" ym. kynäilijät *ovat* jo *kauemminkin kuin vuoden ajan* ajaneet järjestelmällisesti läpi *nimenomaan näitä* likvidaattoruusajatuksia. Nämä

7–8 Leninin mainitsemassa kirjoituksessa "Sotsial-Demokrat"-lehdelle 1. 9. 1911 numerossa 23 ilmoitetaan samalla, että muuan tunnettu likvidaattori Pietarista esitti Viipurin piirin puolueenjäsenten kokouksessa että puolueorganisaation uudelleenperustamisen asemesta perustettaisiin "aloiteryhmiä" laillista valistustyötä varten. Kukaan ei äänestänyt puolesta.

likvidaattorit eivät aina joudu puoluekantaisten työmiesten pariin, ja puolue saa heidän häpeällisistä esiintymisistään ani harvoin näin tarkkoja tietoja, joista saamme olla kiitollisia toveri K:lle, mutta riippumattomien legalistien *ryhmä* harjoittaa propagandaa *aina ja kaikkialla* nimenomaan tällaisessa hengessä. Mahdotonta on epäilllä tätä tosiasiaa, koska kerran on olemassa "Naša Zarjan" ja "Delo Žiznin" tyyppisiä aikakauslehtiä. Tästä tosiasiasta vaikeneminen on edullista vain peräti pelkurimaisille ja peräti halpamaisille likvidaattorien puolustajille.

Verratkaa tätä tosiasiaa niihin menetelmiin, joita käyttävät Trotskin tapaiset, "sopimuksesta" ja likvidaattoruusvihastaan huutavat miehet. Nuo menetelmät tunnetan liiankin hyvin: huudetaan mahdollisimman äänekkäästi, että me näet "emme ole bolševikkeja emmekä menševikkejä, vaan vallankumouksellisia sosialidemokraatteja", vannotaan ja vakuutellaan uutterasti, että olemme likvidaattoruuden vihollisia ja puolustamme järkähtämättä illegaalista VSDTP:ta, *haukutaan voimien takaa niitä, jotka paljastavat hra Potresovin ja kumpp. joukkoon kuuluvia likvidaattoreja,* sanotaan likvidaattoruuden vastustajien "paisuttavan" kysymystä *eikä puhuta sanaakaan* selviä likvidaattoreja, herroja Potresovia, Martovia, Levitskiä, Dania, Larinia ym. vastaan.

Moisten menetelmien reaalinen merkitys on silminnähtävä. *Sanahelinän* avulla suojataan *todellisia* likvidaattoreja ja yritetään kaikin tavoin *haitata* likvidaattoruuden vastustajien työtä. "Rabotšeje Delo", joka VSDTP:n historiassa on kuuluisa periaatteettomuutensa ansiosta, harjoitti täsmälleen samanlaista politiikkaa: se vannoi ja vakuutti, että me emme muka ole lainkaan ekonomisteja, että olemme kokonaan poliittisen taistelun kannalla, mutta käytännössä se *suojeli* "Rabotšaja Mysliä" ja ekonomisteja suunnaten koko taistelun niitä vastaan, jotka paljastivat ekonomisteja ja kumosivat heidät.

Sen vuoksi on selvää, että Trotski ja hänen kaltaisensa "trotskilaiset ja sovittelijat" ovat kaikkia likvidaattoreja vahingollisempia, sillä vakaumukselliset likvidaattorit esittävät katsomuksensa suoraan, ja työläisten on helppo saada selvää niiden virheellisyydestä, mutta herrat Trotskit *pettävät* työläisiä, *verhoavat* pahan ja tekevät mahdottomaksi sen paljastamisen ja siitä parantamisen. Jokainen joka tukee Trotskin ryhmäkuntaa, tukee samalla valheen ja työläisten pettämisen politiikkaa, likvidaattoruuden suojaamisen politiikkaa. Täyden toimintavapauden turvaaminen herra Potresoville ja kumpp. Venäjällä ja heidän tekojensa verhoaminen "vallankumouksellisella" sanahelinällä ulkomailla — siinä "trotskilaisuuden" politiikan olemus.

Sen vuoksi on edelleen selvää, että jokainen "sopimus" golosilaisten kanssa, joka kiertää kysymyksen Venäjällä olevasta likvidaattorien keskuksesta, ts. "Naša Zarjan" ja "Delo Žiznin" miehistä, ei olisi mitään muuta kuin jatkoa samaan työläisten pettämiseen, samaan pahan verhoamiseen. Vuoden 1910 tammikuun täysistunnosta lähtien golosilaiset ovat täysin selvästi todistaneet pystyvänsä "allekirjoittamaan" millaisia päätöslauselmia hyvänsä antamatta minkäänlaisten päätöslauselmien "rajoittaa" hivenenkään vertaa likvidaattoritoimintansa "vapautta". Ulkomailla allekirjoitetaan sellaisia päätöslauselmia, että illegaalisen puolueen merkityksen kaikkinainen aliarviointi on ilmaus proletariaattiin kohdistuvasta porvariston vaikutuksesta, mutta Venäjällä autetaan herroja Potresoveja, Larineja, Levitskejä, jotka eivät lainkaan osallistu illegaaliseen toimintaan, vaan vieläpä tekevät siitä pilaa ja hajottavat illegaalista puoluetta.

Tällä haavaa Trotski ja hra Lieberin (äärimmäinen likvidaattori, joka on julkisesti puolustanut väittelytilaisuuksissa hra Potresovia ja nyt, saadakseen asian unhoon, puuhaa toraa ja rettelöitä) tyyppiset bundilaiset yhdessä Schwarzin tyyppisten latvialaisten yms. kanssa laativat nimenomaan tuonlaista "sopimusta" golosilaisten kanssa. Älköön kukaan antako pettää itseään: heidän sopimuksensa on oleva sopimus likvidaattorien verhoamisesta.

P. S. Nämä rivit oli jo ladottu, kun lehtiin ilmestyi

tiedotus "sopimuksesta", jonka golosilaiset ovat tehneet Trotskin, bundilaisen ja latvialaislikvidaattorin kanssa. Sanamme ovat täydellisesti käyneet toteen: tuo sopimus on sopimus likvidaattorien *verhoamisesta* Venäjällä, se on hra Potresovin ja kumpp. apurien sopimus.

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1957, osa 17, ss. 226—228.

Sovittelijain eli hyveellisten uudesta puolueryhmästä [9]

. . .

Sovittelevaisuus on niiden mielialojen, pyrkimysten ja katsomusten summa, jotka liittyvät *erottamattomasti* vuosien 1908—1911 vastavallankumouskaudella VSDTP:lle asetetun historiallisen tehtävän itse *olemukseen*. Siitä syystä monet sosialidemokraatit "lankesivat" tuona kautena sovittelevaisuuteen lähtökohtanaan mitä erilaisimmat perusteet. Muita johdonmukaisemmin toi sovittelevaisuuden ilmi Trotski, joka on milteipä yksin yrittänyt rakentaa teoreettista perustaa tälle suunnalle. Tuo perusta on seuraava: puolueryhmät ja ryhmäkuntalaisuus ovat olleet taistelua, jota intelligenssi on käynyt saadakseen "vaikutusvallan kypsymättömään proletariaattiin". Proletariaatin kypsyttyä ryhmäkuntalaisuus häviää itsestään. Puolueryhmien yhtymisen perustana ei ole luokkasuhteiden muutos eikä kahden johtavan puolueryhmän periaatteiden kehitys, vaan koko asia riippuu siitä, noudatetaanko vai ei noudateta *kaikkien* "intelligentti"-ryhmien välisiä sopimuksia. Trotski onkin jo pitkän aikaa julistanut sisukkaasti tällaisen *kaikkien* ja kaikenlaisten ryhmien välisen sopimuksen (eli kompromissin) tekoa horjahdellen tällöin vuoroin enemmän bolševikkien ja vuoroin enemmän menševikkien puoleen.

Vastakkainen mielipide (ks. "Diskussionnyi Listokin"

[9] Julkaistu allekirjoituksella "N. Lenin" 18. (31.) lokakuuta 1911 "Sotsial-Demokrat"-lehden numerossa 24.

2. ja 3. numeroa[10]) on sellainen, että puolueryhmät ovat tulos luokkien välisistä suhteista Venäjän vallankumouksessa. Bolševikit ja menševikit ovat vain muotoilleet vastaukset niihin kysymyksiin, joita vuosien 1905—1907 objektiivinen todellisuus asetti proletariaatille. Sen tähden vain *näiden* ryhmien sisäinen kehitys — "voimakkaiden" puolueryhmien, jotka ovat voimakkaita syystä, että niiden juuret ovat syvällä ja niiden aatteet vastaavat objektiivisen todellisuuden tiettyjä puolia — vain nimenomaan näiden ryhmien sisäinen kehitys voi taata ryhmien *reaalisen* yhtymisen, ts. todella täysin yhtenäisen proletaarisen, marxilaisen sosialismin puolueen luomisen Venäjällä. Tästä seuraa käytännöllinen johtopäätös: vain näiden kahden voimakkaan puolueryhmän läheneminen työssä — ja vain sitä mukaa kuin ne puhdistuvat epäsosialidemokraattisista likvidaattoruus- ja otzovismivirtauksista — on todella puoluekantaista politiikkaa, joka todella yhdistää, yhdistää vaikeasti ja epätasaisesti eikä läheskään yhtäkkiä, mutta reaalisesti, erotukseksi lukemattomista veijarimaisista "kaikkien" puolueryhmien helpon, tasaisen, äkillisen yhdistämisen lupailuista.

. . .

Trotski tarjoaa meille runsaasti esimerkkejä periaatteettomasta "yhdistymis"-haihattelusta. Johdattakaapa mieleenne vaikkapa se (otan erään tuoreimman esimerkin), miten hän kehuskeli pariisilaista "Rabotšaja Žizniä", jota pariisilaiset sovittelijat ja golosilaiset hoitavat tasa-arvoisina. Ilahduttavaa tosiaankin! Trotski kirjoitti, "ei bolševikki eikä menševikki, vaan vallankumouksellinen sosialidemokraatti". Poloinen fraasisankari ei ole huomannut pikkuseikkaa: vallankumouksellinen on vain se sosialidemokraatti, joka on ymmärtänyt vallankumouksen vastaisen mukasosialidemokratismin *vahingollisuuden*

[10] Vrt. "Publisistin kirjoituksia" tässä teoksessa s. 62 jne. ja "Venäjällä käydyn puolueen sisäisen taistelun historiallinen sisältö" tässä teoksessa s. 73 jne.

kyseisessä maassa ja kyseisenä aikana, ts. likvidaattoruuden ja otzovismin vahingollisuuden vuosien 1908—1911 Venäjällä, ja joka *osaa* taistella tuontapaisia *epä*sosialidemokraattisia virtauksia vastaan. Suudellessaan "Rabotšaja Žizniä" — joka ei ole käynyt minkäänlaista taistelua *ei*-vallankumouksellisia sosialidemokraatteja vastaan Venäjällä — Trotski *on* vain *paljastanut* likvidaattorien suunnitelman, joita hän palvelee uskollisesti ja totisesti: *tasa-arvoisuus* pää-äänenkannattajassa merkitsee likvidaattoreja vastaan käydyn *taistelun* lopettamista; likvidaattoreilla on todellisuudessa täydet mahdollisuudet taistella puoluetta vastaan, mutta puolueelta *sidottakoon* sekä kädet että jalat golosilaisten ja puoluemiesten "tasa-arvoisuudella" pää-äänenkannattajassa (ja KK:ssa). Silloin likvidaattorien voitto olisi täydellisesti taattu, mutta vain likvidaattorien lakeijat voisivat ajaa läpi tai puolustaa moista suunnitelmaa.

Sovittelijain osaa vastavallankumouksen kaudella voidaan kuvaannollisesti luonnehtia seuraavasti. Bolševikit kiskovat puoluekuormaamme suurella vaivalla jyrkkää mäenrinnettä ylös. Golosilaislikvidaattorit kiskovat sitä kaikin voiminsa takaisin mäen alle. *Kuorman päällä* istuu sovittelija. Hän on herttaistakin herttaisempi; hänen kasvonsa ovat imeläākin imelämmät aivan kuin Jeesuksella Kristuksella. Koko hahmoltaan hän on ilmetty hyveellisyys. Luoden katseensa kainosti maahan ja kohottaen kätensä kohti korkeutta sovittelija huudahtaa: "kiitän sinua, herra, etten ole *noiden* — päännyökkäys kohti bolševikkeja ja menševikkejä — ilkeämielisten ryhmäkuntalaisten kaltainen, jotka jarruttavat kaikkea edistyvää liikettä". Mutta kuorma liikkuu hiljalleen eteenpäin ja sovittelija istuu kuormalla. Kun ryhmäkuntalaisbolševikit *löivät* likvidaattorien KK:n ulkomaisen byroon ja raivasivat siten paikan uuden talon rakentamista varten, *puolue*ryhmien liittoutumaa (tai edes väliaikaista liittoa) varten, niin silloin tähän taloon astuivat sovittelijat (haukkuen ryhmäkuntalaisbolševikkeja) ja siunasivat tupaantuliaiset... pirskottamalla pyhää vettä, jona olivat imelät puheet ei-ryhmäkuntalaisuudesta!

Mitä olisi tullut vanhan "Iskran" historiallisesti unohtumattomasta työstä, jos se olisi ekonomismia ja "struvelaisuutta" vastaan kohdistuneen johdonmukaisen, leppymättömän periaatteellisen kamppailun asemesta taipunut johonkin liittoutumaan, liittoon tai "yhdistymään" *kaikkien* niiden ryhmien ja ryhmästen kanssa, joita siihen aikaan oli ulkomailla ainakin yhtä paljon kuin nykyään?

Ja kuitenkin nykykautemme ja vanhan "Iskran" kauden väliset eroavuudet tekevät periaatteettoman ja fraasipitoisen sovittelupolitiikan monta kertaa vahingollisemmaksi.

Ensimmäisenä eroavuutena on, että kapitalismin ja porvariston kehityksessä sekä luokkataistelun selvyydessä Venäjällä olemme päässeet nyt paljon korkeammalle. Herrojen Potresovien, Levitskien, Larinien ja kumpp. *liberaalista* työväenpolitiikkaa varten *on* jo (ja *ensimmäisen* kerran Venäjällä on) olemassa tietty objektiivinen maaperä. Kadettien stolypinilainen liberalismi ja stolypinilainen työväenpuolue ovat jo muodostumassa. Sovittelu-henkiset fraasit ja juonittelu likvidaattoreja tukevien ulkomaisten pikku ryhmien kanssa ovat käytännössä sitä vahingollisempia.

Toisena eroavuutena on proletariaatin kehityksen, sen tietoisuuden ja luokkaeheyden mittaamattomasti korkeampi aste. Sitä vahingollisempaa on, että sovittelijat *keinotekoisesti* tukevat hetkellisiä ulkomaisia pikku ryhmiä ("Vperjod", "Pravda" jne.), jotka eivät ole luoneet eivätkä voidaan luoda mitään *virtausta* sosialidemokratiassa.

Kolmas eroavuus: "Iskran" kaudella oli Venäjällä ekonomistien illegaalisia järjestöjä, jotka piti lyödä ja hajottaa, jotta olisi voitu yhdistää vallankumoukselliset sosialidemokraatit niitä vastaan. Nykyään *ei* rinnakkaisia illegaalisia järjestöjä *ole*, kysymyksessä on vain taistelu eristäytyneitä *legaalisia* ryhmiä vastaan. Ja tätä eristymispro-

sessia (joka sovittelijainkin on pakko tunnustaa) he *jarruttavat pelaamalla* poliittista *peliä* ulkomaisten ryhmien kanssa, *jotka eivät halua* eivätkä kykene toimimaan tällaisen rajankäynnin suuntaan.

Bolševismi "on kestänyt" otzovismitaudin, vallankumouksellisen sanahelinän, "vasemmistolaisuus"-leikin, horjahtelut vasemmalle pois sosialidemokratismista. Otzovistit esiintyivät ryhmänä silloin, kun ei *enää* voitu "kutsua pois" duuman sosialidemokraatteja.

Bolševismi kestää myöskin "sovittelu"-taudin, horjahtelut likvidaattoruuden puoleen (sillä *käytännössä* sovittelijat ovat aina olleet leikkikaluina likvidaattorien käsissä). Myös sovittelijat ovat pahasti myöhästyneet esiintyessään ryhmänä silloin, kun he olivat jo ehdyttäneet itsensä sovittelupolitiikan *vallassaoloaikana,* jota kesti $1^1/_2$ vuotta täysistunnon jälkeen, eikä ole enää ketä sovittaa.

V. I. Lenin, Teokset, Petroskoi 1957, osa 17, ss. 242—243, 254—255, 259—261.

Trotskin diplomatiasta ja eräästä puoluemiesten toimintaohjelmasta[11]

Trotskin "Pravda" lehden 22. numero, joka ilmestyi hiljattain pitkän väliajan jälkeen, kuvastaa havainnollisesti niiden ulkomaisten pikku ryhmien kuoleentumisprosessia, jotka ovat yrittäneet rakentaa olemassaolonsa sen pohjalle, että pelataan diplomaattista peliä epäsosialidemokraattisten likvidaattoruus- ja otzovismivirtausten kanssa.

Lehti ilmestyi 29. pnä marraskuuta ul.* — miltei kuukautta myöhemmin Venäjän organisaatiokomission tiedonannon ilmestymistä. *Trotski ei mainitse sanallakaan siitä!*

---

[11] Julkaistu 8. (21.) joulukuuta 1911 "Sotsial-Demokratin" numerossa 25.

* uutta ajanlaskua.

Trotskilla ei VOK:ta ole olemassakaan. Trotski sanoo itseään puoluemieheksi sillä perusteella, että Venäjällä oleva puoluekeskus, jonka on perustanut Venäjän sosialidemokraattisten puoluejärjestöjen valtava enemmistö, on hänelle nollan arvoinen! Vai olisiko päinvastoin, toverit, eiköhän Trotski ulkomaisine pikku ryhmineen liene nollan arvoinen Venäjän sosialidemokraattisille järjestöille?

Trotski painattaa kaikkien lihavimmalla kirjasinlajilla vakuutuksensa — viitsiikin vannoa? — että hänen lehtensä "ei ole ryhmäkuntalainen, vaan puoluehenkinen". Silmäilkääpä hieman tarkemmin 22. numeron sisältöä, niin huomaatte heti, miten mutkatonta peliä pelataan vperjodilaisten ja likvidaattorien *ei*-puoluekantaisten ryhmien kanssa?

Siinä on S. V:n allekirjoittama ja "Vperjod" ryhmää mainostava kirje Pietarista. S. V. moittii Trotskia siitä, ettei tämä ole julkaissut anomuskampanjaa vastustavaa pietarilaisten päätöslauselmaa, joka lähetettiin hänelle jo kauan sitten. Trotski jota vperjodilaiset syyttävät "ahtaasta ryhmäkuntalaisuudesta" (miten hävytöntä kiittämättömyyttä), kiertää ja kaartaa vedoten siihen, ettei hänen lehdellään ole varoja ja että se ilmestyy harvaan. Koko peli on läpinäkyvää: me teille — te meille; me (Trotski) olemme vaiti puoluemiesten taistelusta otzovisteja vastaan ja toisaalta me (Trotski) autamme "Vperjodin" mainostamista, mutta antakaa tekin (S. V.) likvidaattorien pitää "anomuskampanjansa". Kummankin ei-puoluekantaisen ryhmän diplomaattinen puolustaminen — eikö olekin aitoa puoluekantaisuutta?

Siinä on fraaseista rikas pääkirjoitus, jolla on kaikuva otsikko "Eteenpäin!". "Valveutuneet työläiset!", luemme siitä, "nykyään teillä ei ole sen tärkeämpää" (vai niin!) "ja kaikkikäsittävää" (höpsis, miesparka) "tunnusta kuin yhdistysmis-, kokoontumis- ja lakkovapaus." "Sosialidemokratia", luemme edelleen "kutsuu proletariaattia taisteluun tasavallan puolesta. Jottei taistelu tasavallan puolesta olisi pelkkä (!!) harvojen valittujen tunnus, on välttämätöntä, että te, tietoiset työläiset, opetatte joukot

kokemuksen perusteella ymmärtämään yhdistymisvapauden tarpeellisuuden ja taistelemaan tämän elintärkeän luokkavaatimuksen puolesta."

Vallankumouksellisen sanahelinän tarkoituksena on suojella ja puolustella likvidaattoruusvalhetta ja turmella siten työläisten tietoisuutta. Miksi tasavalta-tunnus on *pelkkä harvojen* tunnus, kun tasavalta merkitsee duuman hajottamisen mahdottomuutta? — yhdistymis- ja painovapautta? — talonpoikien vapautumista Markovien, Romanovien ja Puriškevitšien harjoittamasta väkivallasta ja rosvouksesta? Eikö liene selvää, että asia on juuri päinvastoin: "pelkkä" ja järjetön on "kaikkikäsittävänä" tunnuksena "yhdistymisvapaus"-tunnus, *kun se ei liity* tasavalta-tunnukseen?

Järjetöntä on vaatia tsaarin monarkialta "yhdistysmisvapautta", ellei selitetä joukoille, että sellainen vapaus ei sovi yhteen tsarismin kanssa ja että sellaista vapautta varten tasavalta on välttämätön. Yhdistymisvapautta koskevien lakiehdotusten esittäminen duumalle ja samantapaisia aiheita kosketteleva välikysymykset ja puheet olkoot meille sosialidemokraateille nimenomaan sekä aiheena että aineistona tasavallan puolesta harjoitettavassa agitaatiossa.

"Tietoisten työläisten on opetettava joukot kokemuksen perusteella ymmärtämään yhdistymisvapauden tarpeellisuus!" Jo "ekonomistien" käytössä kuluneen vanhan venäläisen opportunismin vanha virsi! Joukkojen *kokemusta* on se, kun ministerit lakkauttavat niiden yhdistyksiä, kuvernöörit ja urjadnikat harjoittavat jokaikinen päivä väkivaltaa — juuri se on todella *joukkojen kokemusta*. Mutta "yhdistymisvapaus"-tunnuksen ylistäminen tasavallan vastapainona on opportunistisen, joukoille vieraan intelligentin sanahelinää. Se on sellaisen intelligentin sanahelinää, joka kuvittelee joksikin "joukkoja" kasvattavaksi "kokemukseksi" "anomusta" (jossa on 1.300 allekirjoitusta) tai vihreän veran alle pantua lakiehdotusta. Itse asiassa joukkoja kasvattaa muunlainen, elämästä eikä papereista saatu kokemus, niitä valistaa agitaatio, jota luokkatietoiset työläiset harjoittavat nimenomaan tasavallan puolesta, mikä poliittisen demokratismin mielessä on ainoa kaikkikäsittävä tunnus.

Trotski tietää vallan hyvin, että legaalisissa julkaisuissaan likvidaattorit nimenomaan *yhdistävät* "yhdistymisvapaus"-tunnuksen tunnukseen: alas illegaalinen puolue, alas tasavaltataistelu. Trotskin tehtävänä onkin suojella likvidaattoruutta heittämällä hiekkaa työläisten silmille.

Trotskin kanssa on mahdotonta väitellä asian olemuksesta, sillä hänellä ei ole minkäänlaisia mielipiteitä. Voidaan ja pitääkin väitellä vakaumuksellisten likvidaattorien ja otzovistien kanssa, mutta sellaisen henkilön kanssa, joka pelaa sillä, että peittelee sekä niiden että näiden virheitä, ei väitellä: hänet paljastetaan... mitä halpahintaisimmaksi diplomaatiksi.

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1956, osa 17, ss. 343—345.

Yhtenäisyyden rikkomisesta, jota peitellään huutamalla yhtenäisyydestä[12]

Nykyisen työväenliikkeen kysymykset ovat monessa suhteessa kipeitä kysymyksiä, varsinkin tämän liikkeen eilispäivän (so. juuri päättyneen historiallisen vaiheen) edustajille. Sellaisia ovat ennen kaikkea kysymykset niin sanotusta ryhmäkuntalaisuudesta, kahtiajakautumisesta jne. Työväenliikkeeseen osallistuvan sivistyneistön taholta kuuluu usein kiihkeitä, hermostuneita, melkein hysteerisiä pyyntöjä, ettei kajottaisi näihin kipeisiin kysymyksiin. Niiden mielestä, jotka ovat kokeneet marxilaisten keskuudessa monina vuosina käydyt, esimerkiksi vuosina 1900—1901 alkaneet taistelut eri virtauksien välillä,

[12] Julkaistu toukokuussa 1914 aikakauslehti "Prosveštšenijen" numerossa 5 allekirjoituksella "V. Iljin".

voivat näitä kipeitä kysymyksiä koskevan aiheen monet käsittelyt olla luonnollisestikin tarpeetonta toistamista.

Mutta marxilaisten keskuudessa ei ole nykyään enää kovinkaan paljon 14 vuotta kestäneeseen taisteluun osallistuneita (ja vielä vähemmän 18—19 vuotta kestäneeseen taisteluun osallistuneita, kun lasketaan "ekonomismin" ilmaantumisen ensi oireista lähtien). Valtava enemmistö nykypäivän marxilaisten riveihin kuuluvista työläisistä on joko unohtanut entisen taistelun tai ei lainkaan tunne sitä. Tälle valtavalle enemmistölle (kuten muun muassa lehtemme kyselykaavakekin osoittaa) ovat nämä kipeät kysymykset erikoisen mielenkiintoisia. Aiommekin pysähtyä tarkastelemaan näitä kysymyksiä, jotka Trotskin "ryhmäkuntien ulkopuolella oleva työväen aikakauslehti" "Borba" on nostanut esille *ikään kuin* uusina (ja työväen nuorelle polvelle todella uusina).

"Ryhmäkuntalaisuudesta"

Trotski sanoo uutta aikakauslehteään "fraktiottomaksi" (ryhmäkuntien ulkopuolella olevaksi). Tämän sanan hän panee etualalle ilmoituksissaan, ja sitä hän korostaa kaikin tavoin toimituksen artikkeleissa niin itse "Borbassa" kuin myöskin likvidaattorien "Severnaja Rabotšaja Gazetassa", jossa ennen "Borban" ilmestymistä julkaistiin tuota lehteä koskeva Trotskin kirjoitus.

Mitä sitten tuo fraktiottomuus on?

Trotskin "työväen aikakauslehti" on Trotskin aikakauslehti työläisiä *varten*, sillä julkaisussa ei ole merkkiäkään työläisten aloitteesta tai sen yhteydestä työväen järjestöihin. Pyrkien olemaan kansantajuinen Trotski selittää työläisiä varten julkaistavassa aikakauslehdessään lukijoille "territorio", "faktori" yms. sanojen merkitystä.

Hyvä on. Minkä tähden ei selitettäisi työläisille myös "fraktiottomuus"-sanaa? Onko se *helpompi* käsittää kuin territorio- tai faktori-sana?

Ei. Kysymys ei ole tästä. Kysymys on siitä, että "fraktiottomuuden" otsikon varjolla ryhmäkuntalaisuuden kehnoimpien rippeiden kehnoimmat edustajat *petkuttavat* työväen nuorta polvea. Tätä sietää selittää tarkemmin.

Ryhmäkuntalaisuus on sosialidemokraattisen puolueen tärkein erikoispiirre eräällä tietyllä historiallisella kaudella. Millä kaudella nimenomaan? Vuodesta 1903 vuoteen 1911.

Selittääksemme mahdollisimman havainnollisesti, mikä oli ryhmäkuntalaisuuden olemus, on palautettava mieliin vaikka vuosien 1906—1907 konkreettiset olosuhteet. Puolue oli silloin yhteinen, se ei ollut jakautunut kahtia, mutta siinä oli ryhmäkuntalaisuutta, ts. yhteisessä puolueessa oli *todellisuudessa kaksi* ryhmää, tosiasiassa kaksi eri järjestöä. Työväen perusjärjestöt olivat yhteisiä, mutta jokaisessa tärkeässä kysymyksessä kaksi ryhmää suunnitteli kaksi taktiikkaa; niiden puoltajat kiistelivät niistä keskenään yhteisissä työväenjärjestöissä (esimerkiksi pohdittaessa tunnusta: duuma- vaiko kadettiministeristö vuonna 1906, tai Lontoon konferenssiin lähetettävien edustajien vaalien yhteydessä vuonna 1907), ja kysymykset ratkaistiin *enemmistön mukaan:* toinen ryhmä joutui häviölle yhteisessä Tukholman edustajakokouksessa (1906) ja toinen yhteisessä Lontoon edustajakokouksessa (1907).

Nämä ovat yleisesti tunnettuja tosiasioita Venäjän järjestyneen marxilaisuuden historiasta.

Tarvitsee vain palauttaa mieleen nämä yleisesti tunnetut tosiasiat, niin huomaa sen törkeän valheen, jota Trotski levittää.

Vuodesta 1912 lähtien, jo yli kahteen vuoteen, Venäjän järjestyneiden marxilaisten keskuudessa *ei ole ollut* ryhmäkuntalaisuutta, ei ole ollut kiistoja taktiikasta *yhteisissä* järjestöissä, yhteisissä *konferensseissa* ja edustajakokouksissa. On *täydellinen* pesäero likvidaattorien ja puolueen välillä, joka tammikuussa 1912 virallisesti julisti, että likvidaattorit *eivät* kuulu tähän puolueeseen. Trotski nimittää usein tätä asiaintilaa "hajaannukseksi", josta nimityksestä puhumme myöhemmin erikseen. Mut-

ta varmaksi tosiasiaksi jää kuitenkin, että "ryhmäkuntalaisuus" sana *ei ole yhtäpitävä totuuden kanssa.*

Tämä sana, kuten jo sanoimme, on *sen* toistamista, epäkriitillistä, typerää, tolkutonta toistamista, *mikä oli totta eilen,* so. jo sivuutetulla kaudella. Ja kun Trotski puhuu meille "ryhmätaistelun kaaoksesta" (ks. n:o 1, ss. 5, 6 ja useat muut), käy heti selväksi, *millainen* aikansa elänyt menneisyys puhuu hänen suunsa kautta.

Katsokaa nykyistä asiaintilaa sellaisen nuoren venäläisen työläisen näkökannalta, jollaisia Venäjän järjestäytyneiden marxilaisten joukossa on nykyään $^{9}/_{10}$. Hän näkee edessään työväenliikkeen eri katsantokantojen tai virtausten *kolme* joukkoilmausta: "pravdalaiset" 40-tuhantisena painoksena ilmestyvän sanomalehden ympärillä, "likvidaattorit" (lehden painosmäärä 15 000) ja vasemmistonarodnikit (lehden painosmäärä 10 000). Numerotiedot painosmäärästä selventävät lukijalle tietyn propagandan *joukko*luonnetta.

Herää kysymys: missä tässä on "kaaos"? Trotski pitää helisevistä ja tyhjistä korulauseista — se on tunnettu asia, mutta "kaaos"-sana *ei olekaan pelkkä* korusana, vaan *lisäksi* se on *eilisen* kauden *ulkomaisten* suhteiden siirtämistä (oikeammin sanoen turha siirtämisyritys) Venäjän nykyisen kauden maaperälle. Siinä on asian ydin.

Marxilaisten taistelussa narodnikkeja vastaan ei ole mitään "kaaosta". Sitä tuskin *edes* Trotskikaan tohtinee väittää. Marxilaisten taistelu nadornikkeja vastaan on jatkunut yli 30 vuotta, aivan marxilaisuuden syntymästä asti. Tämän taistelun syynä on kahden erilaisen luokan, proletariaatin ja talonpoikaiston etujen ja katsantokantojen perinpohjainen eroavuus. Jos siis jossain on "kaaosta", se on vain hassahtaneiden avioissa, jotka eivät tätä käsitä.

Mitä siis jää jäljelle? Marxilaisten ja likvidaattorien välisen taistelun "kaaosko"? Sekään ei ole totta, koska ei voida sanoa kaaokseksi taistelua sellaista *virtausta* vastaan, jonka koko puolue on julistanut virtaukseksi ja tuominnut vuodesta 1908 lähtien. Ja jokainen, joka ei

suhtaudu välinpitämättömästi marxilaisuuden historiaan Venäjällä, tietää, että likvidaattoruus on erottamattomasti ja mikä kiinteimmin yhteydessä "menševismiin" (1903—1908) ja "ekonomismiin" (1894—1903) jopa johtajiston ja osanottajien kokoonpanonkin suhteen. Siis tässäkin on nähtävänämme lähes 20 vuoden historia. Jos oman puolueen historiaan suhtaudutaan kuin "kaaokseen", niin se merkitsee, että pää on auttamattoman tyhjä.

Mutta silmäilkääpä nykytilannetta Pariisin tai Wienin *näkökulmalta.* Kaikki muuttuu heti. *Paitsi* "pravdalaisia" ja "likvidaattoreita" on olemassa *vähintään viisi venäläistä* "fraktiota", so. eri ryhmää, jotka haluavat lukeutua samaan sosialidemokraattiseen puolueeseen: Trotskin ryhmä, kaksi "Vperjod" ryhmää, "puoluemies-bolševikit" ja "puoluemies-menševikit". Kaikki Pariisin ja Wienin marxilaiset (mainitsen esimerkkinä kaksi varsin suurta keskusta) tietävät tämän erittäin hyvin.

Ja tässä Trotski on eräässä mielessä oikeassa: tämä on totisesti ryhmäkuntalaisuutta, tämä on todellista kaaosta!

"Ryhmäkuntalaisuutta", so. nimellistä yhtenäisyyttä (*sanoissa* kaikki ovat samaa puoluetta), mutta tosiasiallista pirstoutuneisuutta (todellisuudessa kaikki ryhmät ovat itsenäisiä, neuvottelevat keskenään ja solmivat sopimuksia suvereenisten valtioiden tavoin).

"Kaaosta", so. (1) kun puuttuu tarkastuksen kestäviä objektiivisia tietoja näiden ryhmien yhteyksistä Venäjän työväenliikkeeseen ja (2) kun puuttuu aineistoa, jonka nojalla voitaisiin arvostella näiden ryhmien todellista aatteellista ja poliittista olemusta. Ottakaa tarkastaaksenne kaksi kokonaista vuotta, 1912 ja 1913. Kuten tunnettua, nämä vuodet olivat työväenliikkeen vilkastumisen ja nousun vuosia, jolloin jokainen vähänkin *joukkoluontoisen* tapainen (ja politiikassa otetaankin lukuun vain joukkoluontoinen) virtaus tai suunta *ei saattanut olla* vaikuttamatta IV duuman vaaleihin, lakkoliikkeeseen, julkisiin sanomalehtiin, ammattiliittoihin, vakuutuskamppailuun yms. Ei yksikään, ei ainoakaan näistä viidestä ulkomaisesta ryhmästä ole koko tämän kahden vuoden aikana

kerrassaan millään huomattavalla tavalla ilmentänyt vaikutustaan *yhteenkään* näistä mainituista joukkoluontoisen työväenliikkeen ilmiöistä Venäjällä.

Tämä on tosiasia, jonka jokainen voi helposti tarkastaa. Ja tämä tosiasia todistaa meidän olleen oikeassa puhuessamme Trotskista kuten "ryhmäkuntalaisuuden kehnoimpien rippeiden" edustajasta.

Ollen sanoissa ryhmäkuntiin kuulumaton Trotski on "Trotskin *ryhmän*" edustaja, mikä on tiettyä kaikille, jotka vähänkin tuntevat Venäjän työväenliikettä; tämä on ryhmäkuntalaisuutta, koska siinä ilmenevät ryhmäkuntalaisuuden molemmat olennaiset tuntomerkit: (1) yhtenäisyyden nimellinen tunnustaminen ja (2) ryhmäeristyneisyys todellisuudessa. Siinä on ryhmäkuntalaisuuden jätettä, koska siitä on mahdoton löytää mitään vähänkään vakavaa yhteyttä Venäjän työväen joukkoliikkeeseen.

Siinä on lopuksi kehnoimman lajin ryhmäkuntalaisuutta, koska sillä *ei ole* mitään selvää aatteellista eikä poliittista kantaa. Ei voida kieltää, että tämä selvä kanta on pravdalaisilla (vieläpä jyrkkä vastustajamme L. Martovkin tunnustaa meidän "yhteenliittyneisyytemme ja kurinalaisuutemme" kaikkiin tunnettuihin virallisiin päätöksiin nähden kaikissa kysymyksissä) sekä myöskin likvidaattoreilla (heillä, ainakin huomatuimmilla heistä, on varsin selvät, nimenomaan liberaaliset eikä marxilaiset kasvot).

Ei voida kieltää olevan jonkinlaista selvää kantaa osalla niistä ryhmistä, jotka Trotskin ryhmän tavoin ovat reaalisesti olemassa yksinomaan wieniläis-pariisilaiselta, mutta ei suinkaan venäläiseltä näkökannalta. Esimerkiksi "Vperjodin" machilaisryhmällä on selvästi *machilaiset* teoriat; "puoluemiesmenševikit" kieltävät selvästi ja jyrkästi nuo teoriat, puolustavat marxilaisuutta ja tuomitsevat samalla likvidaattorit teorian alalla.

Trotskilla taas ei ole mitään selvää aatteellista eikä poliittista kantaa, sillä patentti "ryhmäkuntien ulkopuolella olemisesta" tarkoittaa vain (näemme kohta sen yksityiskohtaisemmin) patenttia rajattomasta vapaudesta *loikata* ryhmästä toiseen ja takaisin.

Johtopäätös:

1) Trotski ei selitä eikä käsitäkään marxilaisuuden eri virtausten ja ryhmien välisten *aatteellisten* erimielisyyksien historiallista merkitystä, vaikka sosialidemokratian 20-vuotinen historia on täynnä noita erimielisyyksiä ja ne koskevat nykyajan peruskysymyksiä (kuten tuonnempana osoitamme);

2) Trotski ei ole käsittänyt *ryhmäkuntalaisuuden* peruserikoisuuksia: nimellistä yhtenäisyyden tunnustamista ja tosiasiallista pirstoutuneisuutta;

3) "ryhmäkuntien ulkopuolella olemisen" lipulla Trotski suojelee erästä niistä ulkomaisista ryhmistä, jotka ovat erikoisen aatteettomia ja joilla ei ole pohjaa Venäjän työväenliikkeessä.

Ei kaikki kultaa mikä kiiltää. Trotskin korulauseissa on paljon loistoa ja helinää, mutta niissä ei ole sisältöä.

Hajaannuksesta

"Kun teillä, pravdalaisilla, ei ole ryhmäkuntalaisuutta, so. nimellistä yhtenäisyyden tunnustamista tosiasiallisen pirstoutuneisuuden vallitessa, niin teillä on pahempaa — pyrkimys hajaannukseen", meille väitetään. Juuri näin sanoo Trotski, joka ei osaa harkita ajatuksiaan eikä liittää yhteen lauseitaan, vaan milloin kirkuu ryhmäkuntalaisuutta vastaan, milloin taas huutaa: "hajaannus tekee itsemurhaan vievän valloituksen toisensa jälkeen" (n:o 1, s. 6).

Tällä lausunnolla voi olla vain yksi merkitys: *pravdalaiset* tekevät valloituksen toisensa jälkeen" (tämä on objektiivinen tosiasia, joka kestää tarkastuksen ja voidaan saada selville tutkimalla Venäjän työväen joukkoliikettä vaikkapa vuosien 1912 ja 1913 ajalta), *mutta minä, Trotski,* tuomitsen pravdalaiset (1) puolueen hajottajina ja (2) itsemurhapoliitikkoina.

Selvittäkäämme tämä.

Ennen kaikkea kiittäkäämme Trotskia: äskettäin (elokuusta 1912 helmikuuhun 1914) hän kulki F. Danin mukana, joka, kuten tunnettua, uhkaili ja kehotti *"murhaamaan"* antilikvidaattoruuden. Nyt Trotski ei uhkaa "murhata" meidän suuntaustamme (eikä puoluettamme — älkää kiivastuko, kansalainen Trotski, tämähän on totta!), vaan ainoastaan ennustaa, että se tekee *itse*murhan!

Tämä on paljon lievempää, eikö totta? Se on jo miltei "ryhmäkuntiin kuulumatonta", eikö niin?

Mutta leikki sikseen (vaikka leikki on ainoa keino vastata leppoisasti Trotskin sietämättömään korulausetulvaan).

"Itsemurha" on pelkkä korusana, tyhjä fraasi, silkkaa "trotskilaisuutta".

Hajottamisesta syyttäminen on hyvin raskas poliittinen syytös. Tätä syytöstä meitä vastaan toistelevat tuhansin tavoin sekä likvidaattorit että kaikki edellä luetellut, Pariisin ja Wienin kannalta epäilemättä olemassa olevat ryhmät.

Ja ne kaikki toistelevat tätä vakavaa poliittista syytöstä ihmeteltävän kevytmielisesti. Katsokaahan Trotskia. Hän myönsi, että "hajaannus tekee (lue: pravdalaiset tekevät) itsemurhaan vievän valloituksen toisensa jälkeen". Tähän hän lisää:

"Lukuisat eturivin työläiset tulevat usein itse täydellisen poliittisen hämmennyksen tilassa hajotustyön asiamiehiksi" (n:o 1, s. 6).

Voitaisiinko löytää esimerkkejä kevytmielisemmästä suhtautumisesta kysymykseen kuin on näillä sanoilla ilmaistu?

Te syytätte meitä hajottamisesta silloin, kun me näemme edessämme Venäjän työväenliikkeen areenalla vain likvidaattoruutta. Te pidätte siis vääränä meidän suhtautumistamme likvidaattoruuteen? *Kaikki* edellä mainitut ulkomaiset ryhmät, erotkootpa ne toisistaan miten suuresti tahansa, ovat todellakin samaa mieltä juuri siinä, että ne pitävät vääränä ja "hajottavana" meidän suhtautumistamme likvidaattoruuteen. Siinä on myös *kaikkien* noiden ryhmien yhdenkaltaisuus likvidaattorien kanssa (ja oleellinen poliittinen lähentyminen heihin).

Jos meidän suhtautumisemme likvidaattoruuteen on teoreettisesti, periaatteellisesti väärä, niin Trotskin olisi pitänyt sanoa tämä *suoraan,* lausua *selvästi,* osoittaa kiertelemättä, missä suhteessa se on hänen mielestään väärä. Mutta Trotski on *vuosikausia* vältellyt juuri tätä oleellista kohtaa.

Jos käytännössä, liikkeen kokemuksen pohjalla meidän suhtautumisemme likvidaattoruuteen hylätään, niin pitää selvittää tämä kokemus, mitä taas Trotski ei tee. "Lukuisat eturivin työläiset", hän myöntää, "tulevat hajotustyön (lue: pravdalaisen linjan, taktiikan, systeemin ja järjestön) *toimeliaiksi asiamiehiksi".*

Minkä vuoksi sitten esiintyy sellainen murheellinen ilmiö, jonka Trotski myöntää kokemuksen vahvistamaksi, että *eturivin* työläiset ja lisäksi *lukuisat* työläiset ovat "Pravdan" kannalla?

Näiden eturivin työläisten "täydellisen poliittisen hämmennyksen" vuoksi, Trotski vastaa.

Selitys on kieltämättä tavattoman mairitteleva Trotskille ja kaikille viidelle ulkomaiselle ryhmälle sekä likvidaattoreille. Trotski selittää hyvin mielellään historiallisia ilmiöitä "oppineen asiantuntijan näköisenä" mahtipontisin ja helisevin, häntä itseään, Trotskia, imartelevin korulausein. Kun "lukuisat eturivin työläiset" tulevat sellaisen poliittisen ja puoluekantaisen linjan "toimeliaiksi asiamiehiksi", joka ei ole Trotskin linjan mukainen, Trotski ratkaisee kysymyksen siekailematta, kerralla ja suoraan: nämä eturivin työläiset ovat "täydellisen poliittisen hämmennyksen tilassa", mutta hän, Trotski, on ilmeisesti poliittisen lujuuden, selvyyden ja oikealinjaisuuden "tilassa"!... Ja rintoihinsa lyöden tuo sama Trotski ruoskii ryhmäkuntalaisuutta, kerholaisuutta, älymystöläistä oman tahtonsa tyrkyttämistä työläisille!..

Totta totisesti, tuollaisia juttuja lukiessa herää tahtomattakin kysymys: hullujenhuoneestako tuollaiset äänet kuuluvat?

Vuodesta 1908 lähtien puolue on asettanut "eturivin työläisille" kysymyksen likvidaattoruudesta ja sen tuomitsemisesta, ja "jakautumis"-kysymys tarkasti määrättyyn likvidaattorien ryhmään nähden (nimenomaan "Naša Zarjan" ryhmään nähden), ts. kysymys siitä, että puoluetta ei voida rakentaa muuten kuin *ilman* tuota ryhmää ja taistellen sitä vastaan, tämä viimeksi mainittu kysymys asetettiin tammikuussa 1912, yli kaksi vuotta sitten. Eturivin työläisten valtava enemmistö *kannatti* nimenomaan "tammikuun (1912) linjaa". Trotski itsekin myöntää tämän tosiasian puhuessaan "valloituksista" ja "lukuisista eturivin työläisistä". Mutta Trotski kuittaa asian sillä, että suorastaan *haukkuu* näitä eturivin työläisiä "hajottajiksi" ja "poliittisesti hämmentyneiksi"!

Järkensä säilyttäneet ihmiset tekevät näistä tosiasioista toisenlaisen johtopäätöksen. Siellä missä tietoisten työläisten *enemmistö* on yhdistynyt täsmällisten ja selvien päätösten ympärille, siellä ollaan mielipiteissä ja toiminnassa *yhtenäisiä,* siellä ollaan puoluekannalla ja siellä on puolue. Siellä missä olemme nähneet työläisten "viralta pois panemia" likvidaattoreita tai puoli tusinaa ulkomaisia ryhmiä, jotka eivät ole kahteen vuoteen *millään tavalla* todistaneet olevansa yhteydessä Venäjän työväen joukkoliikkeeseen, juuri siellä on vallalla hämminki ja *hajotustyö.* Yrittäessään nyt saada työläiset *olemaan noudattamatta* sen "kokonaisuuden" *päätöksiä,* jonka pravdalaiset marxilaiset tunnustavat, Trotski *yrittää* aiheuttaa epäjärjestystä työväenliikkeessä ja saada aikaan hajaannuksen.

Nuo yritykset raukeavat sikseen, mutta silti on paljastettava omahyväisyytensä riehaannuttamat intelligenssiryhmien johtajat, jotka hajotustyötä suorittaessaan huutavat hajotusta vastaan ja jotka, kärsittyään yli kahden vuoden aikana *täydellisen tappion* "eturivin työläisten" edessä, uskomattoman julkeasti *sylkäisevät* näiden eturivin työläisten päätöksille ja tahdolle nimittäen *heitä* "poliittisesti hämmentyneiksi". Sehän on täydelleen Nozdrjovin ja Juduška Golovljovin tapaista.[13]

Ja vastaukseksi toistuviin kirkumisiin hajaannuksesta me sanomalehtimiehinä tulemme uupumatta toistamaan *tarkkoja* tietoja, joita ei ole kumottu eikä voida kumota. Työväenkuurian edustajista oli II duumassa 47 %, III duumassa 50 % ja IV duumassa 67 % bolševikkiedustajia.

Kas siinä on "eturivin työläisten" enemmistö, siinä on puolue, siinä on valveutuneiden työläisten enemmistön mielipiteiden ja toiminnan yhtenäisyys.

Likvidaattorit sanovat (ks. L. M. Bulkinia, "Naša Zarja" N:o 3), että me käytämme hyväksemme Stolypinin kuurioista otettuja todistuskappaleita. Tuo väite on järjetön ja vilpillinen. Saksalaiset mittaavat menestystään vaaleissa Bismarckin vaalilain mukaan, joka on syrjäyttänyt naiset. Vain hullut voisivat moittia siitä Saksan marxilaisia, jotka mittaavat *voimassaolevan* vaalilain vallitessa saavuttamaansa menestystä puolustelematta suinkaan tuon vaalilain taantumuksellisia rajoituksia.

Niinpä mekin, puolustelematta enempää kuurioita kuin kuuriajärjestelmääkään, olemme mitanneet *voimassaolevan* vaalilain vallitessa saavuttamaamme menestystä. Kaikkien kolmen duuman (II, III ja IV) vaaleissa oli kuuriat, mutta yhden ja saman työväenkuurian *sisällä,* sosialidemokratian *sisällä* on tapahtunut *täydellinen* siirros likvidaattoreita vastaan. Ken ei tahdo pettää itseään eikä muita, hänen täytyy myöntää tämä objektiivinen tosiasia, *työväen yhtenäisyyden* voitto likvidaattoreita *vastaan.*

Yhtä "viisas" on toinen vastaväite: "sitä ja sitä bolševikkia äänestivät (tai hänen valitsemiseensa osallistuivat) menševikit ja likvidaattorit". Mainiota! Mutta eikö-

---

[13] Nozdrjov on henkilöhahmo Gogolin "Kuolleista sieluista", Juduška Golovljov on päähenkilö Saltykov-Štšedrinin romaanissa "Golovljovin herrat".

hän tämä koske myöskin *ei*-bolševikkiedustajia, joita II duumassa oli 53 %, III duumassa 50 % ja IV duumassa 33 %?

Jos edustajista saamiemme tietojen asemesta olisi voitu saada tiedot valitsijamiehistä tai työläisten valtuusmiehistä yms., niin olisimme mielellämme ne ottaneet. Mutta sellaisia yksityiskohtaisempia tietoja *ei ole,* ja siis "vastaväittäjät" yksinkertaisesti heittävät hiekkaa yleisön silmiin.

Entä tiedot työläisryhmistä, jotka ovat avustaneet eri suuntien lehtiä? *Kahden* vuoden aikana (1912 ja 1913) on "Pravdaa" kannattanut 2 801 ryhmää ja "Lutšia" 740 ryhmää*. Nämä numerot ovat jokaisen tarkastettavissa, eikä kukaan ole yrittänyt kumota niitä.

Missä tässä sitten on "eturivin työläisten" *enemmistön toiminnan ja tahdon yhtenäisyys* ja missä enemmistön tahdon *rikkominen?*

Trotskin "ryhmäkuntien ulkopuolella oleminen" on juuri hajotuspolitiikkaa työläisten enemmistön tahdon mitä häikäilemättömimmän rikkomisen mielessä.

Elokuun ryhmittymän hajoamisesta

Mutta on olemassa vielä eräs keino, ja hyvin tärkeä keino, jonka avulla voidaan tarkastaa, ovatko Trotskin heittämät syytökset hajotukseen nähden oikeita ja totuudenmukaisia.

Teidän mielestänne juuri "leniniläiset" ovat hajottajia, niinkö? Hyvä. Olettakaamme teidän olevan oikeassa.

Mutta jos te olette oikeassa, miksi sitten kaikki muut ryhmäkunnat ja ryhmät eivät ole *ilman* "leniniläisiä" ja *vastoin* "kahtiajakajien" mielipidettä näyttäneet toteen likvidaattorien kanssa aikaansaatavan yhtenäisyyden mahdollisuutta?... Jos me olemme hajottajia, niin miksi te, yhdistäjät, ette ole yhdistyneet keskenänne ja likvidaattorien kanssa? Sitenhän te osoittaisitte *käytännössä* työläisille yhdistymisen mahdollisuuden ja sen hyödyn!...

Palauttakaamme mieleen viime vuosien tapahtumat.

Tammikuussa 1912 "leniniläiset" "hajottajat" julistivat olevansa puolue *ilman* likvidaattoreita ja heitä *vastaan.*

Maaliskuussa 1912 *kaikki* ryhmät ja "fraktiot": likvidaattorit, trotskilaiset, vperjodilaiset, "puoluemies-bolševikit" ja "puoluemies-menševikit" *yhdistyivät* näitä "hajottajia" vastaan venäläisissä lentolehtisissä sekä myös saksalaisen sosialidemokraattisen lehden "Vorwärtsin" palstoilla. Ne kaikki yhtenä miehenä, yksimielisesti, yhteen ääneen ja samalla tavalla herjaavat meitä "vallananastajiksi", "mystifikaattoreiksi" ja muilla yhtä lempeillä ja hellillä lisänimillä.

Erinomaista, herrat! Mutta mikä olisi ollut teille helpompaa kuin yhdistyä "vallananastajia" *vastaan* ja näyttää "eturivin työläisille" esimerkkiä *yhtenäisyydestä?* Eivätköhän eturivin työläiset, kun he olisivat nähneet yhtäältä kaikkien yhtenäisyyden, niin likvidaattorien kuin *ei*-likvidaattorienkin yhtenäisyyden vallananastajia vastaan ja toisaalta *vain* "vallananastajia", "hajottajia" ym., olisi kannattaneet ensinmainittuja??

Jos erimielisyydet ovat vain "leniniläisten" keksimiä tai paisuttamia yms., mutta todellisuudessa yhtenäisyys likvidaattorien, plehanovilaisten, vperjodilaisten, trotskilaisten ja muiden sellaisten välillä on *mahdollinen,* niin miksi te ette ole todistaneet sitä kahdessa vuodessa *omalla* esimerkillänne?

Elokuussa 1912 kokoontui "yhdistäjien" konferenssi. *Pesäero* alkoi heti: plehanovilaiset olivat kokonaan kieltäytyneet saapumasta, vperjodilaiset saapuivat, mutta poistuivat esittäen vastalauseen ja paljastaen koko hankkeen valheellisuuden.

Likvidaattorit, latvialaiset, trotskilaiset (Trotski ja Semkovski), kaukasialaiset ja seitsikko yhtyivät. Yhtyi-

* Huhtikuun 1. pnä 1914 oli ennakkolaskelmien mukaan 4 000 ryhmää "Pravdan" kannattajia (tammikuun 1. pstä 1912 lähtien) ja 1 000 ryhmää likvidaattorien ynnä kaikkien heidän liittolaistensa kannattajia.

vätköhän? Me sanoimme jo silloin, että he eivät yhtyneet, että se oli vain likvidaattoruuden verhoamista. Ovatko tapahtumat kumonneet meidän väitteemme?

Tasan puolentoista vuoden kuluttua, helmikuussa 1914, osoittautui:

1) Että seitsikko hajoaa — Burjanov on poistunut siitä.

2) Että jäljelle jääneessä uudessa "kuusikossa" Tšheidze ja Tuljakov tai joku muu eivät pääse yksimielisyyteen vastauksen laatimisessa Plehanoville. Sanomalehdistössä he ovat ilmoittaneet vastaavansa hänelle, *mutta eivät ole saaneet vastatuksi.*

3 Että Trotski, joka oli todellisuudessa jo monta kuukautta sitten häipynyt "Lutšista", *erkanee* julkaisten "omaa" aikakauslehteään, "Borbaa". Nimittämällä tätä lehteä "ryhmäkuntien ulkopuolella olevaksi" Trotski sanoo selvästi (selvästi niille, jotka vähänkin tuntevat asiaa), että "Naša Zarja" ja "Lutš" *osoittautuivatkin* hänen, Trotskin mielestä "ryhmäkuntalaisiksi", ts. huonoiksi yhdistäjiksi.

Kun te, armollinen Trotski, olette yhdistäjä, kun te julistatte yhtenäisyyden likvidaattorien kanssa mahdolliseksi, kun te yhdessä heidän kanssaan olette "elokuussa 1912 esitettyjen tärkeimpien aatteiden" kannalla ("Borba" N:o 1, s. 6, "Toimitukselta"), niin miksi *te ette itse* yhtynyt likvidaattoreihin "Naša Zarjassa" ja "Lutšissa"?

Kun "Severnaja Rabotšaja Gazetassa" jo ennen Trotskin aikakauslehden ilmestymistä julkaistiin häijy kirjoitus aikakauslehden piirteiden "epäselvyydestä" ja siitä, että "marxilaisissa piireissä on puhuttu melko paljon" tästä, oli "Putj Pravdyn" (N:o 37)[14] tietenkin paljastettava valhe: "marxilaisissa piireissä on puhuttu" Trotskin salaisesta kirjelapusta lutšilaisia *vastaan;* Trotskin piirteet ja hänen eroamisensa Elokuun ryhmittymästä ovat täysin "selvät".

4) An, tunnettu kaukasialaisten likvidaattorien johtaja,

[14] Vrt. "Elokuun ryhmittymän hajoaminen", V. I. Lenin, Teokset, Petroskoi 1958, osa 20, ss. 146—149.

joka esiintyi ennen L. Sedovia vastaan (ja sai siitä F. Danilta ja kumpp. julkiset nuhteet), on esiintynyt nykyään "Borbassa". Jää "epäselväksi", haluavatko kaukasialaiset nyt kulkea Trotskin vai Danin mukana.

5) Latvialaiset marxilaiset, jotka olivat ainoa täysin kiistaton järjestö "Elokuun ryhmittymässä", olivat *muodollisesti* eronneet siitä sanoen (v. 1914) viime kongressinsa päätöslauselmassa, että

"sovittelijain yritys yhdistyä hinnalla millä tahansa likvidaattorien kanssa (elokuun konferenssi v. 1912) osoittautui turhaksi ja yhdistäjät itse joutuivat aatteelliseen ja poliittiseen riippuvuuteen likvidaattoreista".

Näin on sanonut puolentoista vuoden kokemuksen jälkeen järjestö, joka itse on *puolueettomalla* kannalla haluamatta ottaa yhteyttä *kumpaankaan* keskukseen. Sitä painavamman luulisi tämän *puolueettomien* ihmisten päätöksen olevan Trotskille!

Eiköhän riittäne?

Henkilöt jotka ovat syyttäneet meitä hajotuspyrkimyksestä, haluttomuudesta tai taitamattomuudesta sopeutua olemaan yhdessä likvidaattorien kanssa, eivät *itsekään* ole sopeutuneet heihin. Elokuun ryhmittymä osoittautui virhekuvitelmaksi ja hajosi.

Trotski pettää lukijakuntaansa salaamalla siltä tämän hajoamisen.

Vastustajiemme saama kokemus on todistanut meidän olevan oikeassa, todistanut mahdottomaksi toimia likvidaattorien kanssa.

Sovittelijan neuvoja "seitsikolle"

"Borba" lehden 1. numeron pääkirjoitus "Duumaryhmän jakautuminen" sisältää sovittelijan neuvoja valtakunnanduuman seitsemälle likvidaattoruusmieliselle (tai

likvidaattoruuteen taipuvalle) edustajalle. Näiden neuvojen ytimenä on seuraava lause:

"on käännyttävä kuusikon puoleen lähinnä kaikissa sellaisissa tapauksissa, jolloin sopimus toisten ryhmien kanssa on välttämätön..." (s. 29).

Siinä se järkevä neuvo, jonka vuoksi Trotski muun muassa lienee eri mieltä kuin lutšilaiset likvidaattorit. Duumassa olevan kahden ryhmän välisen taistelun alkamisesta lähtien, kesällä (1913) pidetyn neuvottelukokouksen päätöslauselman hyväksymisen jälkeen, pravdalaiset ovat olleet juuri tällä kannalla. Venäjän sosialidemokraattinen työväenryhmä on monta kertaa jakautumisen jälkeenkin ilmoittanut *sanomalehdissä* olevansa edelleenkin tällä kannalla "seitsikon" uusiutuneista kieltäytymisistä huolimatta.

Alusta alkaen, kesällisen neuvottelun päätöslauselman hyväksymisestä lähtien, olemme olleet ja olemme yhä sitä mieltä, että *sopimukset duuma*toimintaa koskevissa kysymyksissä ovat toivottavia ja mahdollisia: jos sellaisia sopimuksia on useita kertoja tehty pikkuporvarillisten talonpoikaisdemokraattien (trudovikkien) kanssa, ne ovat tietysti sitäkin mahdollisempia ja välttämättömämpiä pikkuporvarillisten, liberaalisten työväenpoliitikkojen kanssa.

Ei pidä liioitella erimielisyyksiä, vaan on katsottava todellisuutta suoraan silmiin: "seitsikko" on ryhmä likvidaattoruuteen kallistuvia henkilöitä, jotka kulkivat eilen täydellisesti Danin mukana, mutta tänään siirtävät kaihoisan katseensa Danista Trotskiin ja taas takaisin. Likvidaattorit ovat puolueesta irtautunut legalistiryhmä, joka noudattaa liberaalista työväenpolitiikkaa. Koska he kieltävät "maanalaisen" toiminnan, ei voi olla puhettakaan mistään yhtenäisyydestä tämän ryhmän kanssa puolueen rakentamista ja työväenliikettä koskevissa asioissa. Ken ajattelee toisin, on joutunut kokonaan hakoteille jättäessään vaille huomiota vuoden 1908 jälkeen tapahtuneiden muutosten syvällisyyden.

Mutta *sopimukset* tuon puolueeseen kuulumattoman eli puoluetta lähellä olevan ryhmän kanssa ovat tietenkin sallittuja erinäisissä kysymyksissä: meidän *pitää* aina pakottaa niin tämä ryhmä kuin trudovikitkin tekemään valintansa työväen- (pravdalaisen) ja liberaalisen politiikan välillä. Esimerkiksi painovapauden puolesta käytävää taistelua koskevassa kysymyksessä paljastui selvästi likvidaattorien horjuminen liberaalisen kysymyksenasettelun, joka kieltää tai syrjäyttää sensuurin tavoittamattomissa julkaistavan lehdistön, ja päinvastaisen, työväenpolitiikan välillä.

*Duuma*politiikan puitteissa, missä ei aseteta välittömästi kaikkein tärkeimpiä, *duuman ulkopuolisia* kysymyksiä, ovat sopimukset työväen seitsemän liberaaliedustajan kanssa mahdollisia ja suotavia. Tähän kohtaan nähden Trotski on siirtynyt likvidaattorien *kannalta* kesällä (1913) pidetyn puolueneuvottelukokouksen *kannalle*.

Ei vain pidä unohtaa, että puolueen ulkopuolella olevan ryhmän näkökannalta sopimuksella tarkoitetaan aivan toista kuin miksi puoluehenkilöt sen tavallisesti ymmärtävät. Puolueeseen kuulumattomille henkilöille "sopimus" duumassa merkitsee "taktillisen päätöslauselman tai linjan *voimistamista*". Puoluehenkilöille sopimus on yritys *saada* muita *mukaan* puoluelinjan toteuttamiseen. Esimerkiksi trudovikeilla ei ole puoluetta. Sopimuksella he tarkoittavat "vapaata", niin sanoaksemme, linjan "valmistamista" tänään kadettien, huomenna sosialidemokraattien kanssa. Me taas tarkoitamme sopimuksellamme trudovikkien kanssa kokonaan toista: meillä on olemassa puolueen päätökset kaikissa tärkeissä taktiikan kysymyksissä, emmekä me peräänny näistä päätöksistä koskaan; trudovikkien kanssa sopiminen merkitsee meille sitä, että *koetamme saada* heidät puolellemme, koetamme saada heidät *vakuuttuneiksi*, että me olemme oikeassa, *emmekä kieltäydy* yhteistoiminnasta mustasotnialaisia ja liberaaleja vastaan.

Trotskin seuraava lausunto osoittaa, missä määrin hän on unohtanut (hän ei sentään ole turhaan ollut likvidaat-

torien parissa!) tämän alkeellisen eroavaisuuden puoluekantaisen ja puolueettoman näkökannan välillä sopimuksiin nähden:

"Internationaalin luottamusmiesten on saatava meidän kahtiajakautuneen parlamenttiedustajistomme molemmat osat kokoontumaan yhteen ja yhdessä niiden kanssa tarkastettava, mikä niitä yhdistää ja mikä niitä erottaa... Voidaan laatia yksityiskohtainen taktillinen päätöslauselma, jossa määritellään parlamenttitaktiikan perusteet"... (N:o 1, ss. 29—30).

Siinä kuvaava ja mitä tyypillisin näyte likvidatorisesta kysymyksenasettelusta! Trotskin lehti on unohtanut puolueen: kannattaako tosiaankaan muistaa moista pikkuseikkaa?

Kun Euroopassa (Trotski puhuu mielellään eurooppalaisuudesta sopimattomassa yhteydessä) eri puolueet tekevät sopimuksia tai yhdistyvät, niin se käy seuraavasti: niiden edustajat kokoontuvat yhteen ja selvittävät lähinnä ne kohdat, missä mielipiteet eroavat (juuri siten kuin Internationaali asettikin kysymyksen Venäjään nähden ottamatta ollenkaan päätöslauselmaan Kautskyn ajattelematonta väitettä, että muka "vanhaa puoluetta ei ole olemassa"). Selvitettyään erimielisyyksien eri kohdat edustajat hahmottelevat, *millaisia päätöksiä* (päätöslauselmia, ehtoja jne.) taktiikkaa, järjestöä ym. koskevissa kysymyksissä *on esitettävä kummankin puolueen edustajakokoukselle.* Jos onnistutaan hahmottelemaan yhtäläiset päätösehdotukset, niin edustajakokoukset ratkaisevat, hyväksytäänkö ne; jos tehdään *erilaisia* ehdotuksia, niin ne samoin käsitellään lopullisesti kummankin puolueen edustajakokouksessa.

Likvidaattoreita ja Trotskia "miellyttävät" vain *eurooppalaiset* opportunismin näytteet, mutta eurooppalaisen puoluehengen näytteet eivät miellytä heitä laisinkaan.

"Yksityiskohtaisen taktillisen päätöslauselman" laativat duumaedustajat!! Venäjän "eturivin työläiset", joihin Trotski on täydellä syyllä niin tyytymätön, voivat tämän esimerkin pohjalla nähdä havainnollisesti, miten kauas

menee Wienissä ja Pariisissa sellaisten ulkomaisten pikkuryhmien naurettava haihattelu, jotka ovat saaneet jopa Kautskynkin vakuuttuneeksi, että Venäjällä "ei ole puoluetta". Mutta vaikka ulkomaalaisia onnistutaankin joskus pettämään tässä suhteessa, niin Venäjän "eturivin työläiset" (senkin uhalla, että saattavat aiheuttaa uutta tyytymättömyyttä ankarassa Trotskissa) nauravat vasten kasvoja noille haihattelijoille.

"Yksityiskohtaiset taktilliset päätöslauselmat", nämä sanovat heille, "on laadittu meillä puolueen edustajakokouksissa ja konferensseissa (emme tiedä, kuinka teillä, puolueettomilla), esimerkiksi vuosina 1907, 1908, 1910, 1912 ja 1913. Tutustutamme kernaasti asiaa tuntemattomat ulkomaalaiset sekä huonomuistiset venäläiset puoluepäätöksiimme ja vielä kernaammin pyydämme "seitsikon", "elokuulaisten" tai "levitsalaisten" edustajia tai ketä tahansa tutustuttamaan meidät heidän edustajakokoustensa tai konferenssiensa päätöksiin ja esittämään heidän tulevassa edustajakokouksessaan ratkaistavaksi selvän kysymyksen kannanotosta meidän päätöslauselmiimme nähden tai v. 1914 pidetyn Latvian neutraalisen edustajakokouksen päätöksiin jne.".

Niin sanovat Venäjän "eturivin työläiset" erilaisille tuulentupien rakentelijoille, niin *ovat jo sanoneet* esimerkiksi Pietarin järjestyneet marxilaiset marxilaisessa lehdistössä. Mieliikö Trotski olla ottamatta huomioon näitä likvidaattoreille julkaistuja ehtoja? Sitä pahempi Trotskille. Meidän velvollisuutemme on varoittaa lukijoita siitä, kuinka naurettava on "yhdistävä" (elokuun "ryhmittymän" tapainen?) haihattelu, joka ei tahdo ottaa huomioon Venäjän valveutuneiden työläisten enemmistön tahtoa.

Trotskin likvidatoriset mielipiteet

Uudessa aikakauslehdessään Trotski on koettanut puhua niin vähän kuin suinkin omista todellisista mielipiteistään. "Putj Pravdy" (N:o 37) jo huomautti, ettei

Trotski ole sanallakaan maininnut enempää maanalaisuuskysymyksestä kuin myöskään taistelusta julkisen puolueen puolesta jne.[15]. Muun muassa juuri tämän vuoksi me puhumme *kehnoimmanlaatuisesta* ryhmäkuntalaisuudesta tässä tapauksessa, kun erillinen järjestö haluaa syntyä *ilman* että sillä olisi mitään aatteellisia ja poliittisia piirteitä.

Mutta vaikka Trotski ei ole tahtonut esittää mielipiteitään suoraan, niin useat kohdat hänen lehdessään osoittavat, millaisia aatteita hän kuljettaa salaa, peitellen niitä.

Jo heti ensimmäisessä numerossa toimituksen artikkelissa sanotaan:

”Ennen vallankumousta sosialidemokratia oli meillä *työväen*puolue vain aatteidensa, tarkoitusperiensä kannalta. Todellisuudessa se oli marxilaisen sivistyneistön järjestö, joka johti heräävää työväenluokkaa...” (5).

Tuo on jo aikoja sitten tuttu liberaalien ja likvidaattorien laulu, jonka tarkoituksena on itse asiassa johtaa puolueen *kieltämiseen*. Tuo laulu pohjautuu historiallisten tosiasioiden vääristelyyn. Jo vuosien 1895—1896 lakot loivat sekä aatteellisesti että järjestöllisesti sosialidemokratiaan liittyvän *joukkoluontoisen* työväenliikkeen. Ja noihin lakkoihin, taloudelliseen ja ei-taloudelliseen agitaatioon ”sivistyneistö *johti* työväenluokkaa”!!?

Tai esitämme tässä tarkat tiedot valtiorikoksista vuosien 1901—1903 ajalta edelliseen kauteen verrattuna:

Jokaisesta sadasta vapausliikkeeseen osallistuneesta (valtiorikoksista edesvastuuseen joutuneesta) henkilöstä työskenteli:

Ajanjaksot:	Maataloudessa	Teollisuudessa ja kaupan alalla	Vapaissa ammateissa ja opiskelijat	Epämääräisissä ammateissa; ilman tointa
1884—1890	7,1	15,1	53,3	19,9
1901—1903	9,0	46,1	28,7	8,0

[15] Vrt. kuten ed.

Näemme, että 80-luvulla, jolloin sosialidemokraattista puoluetta *ei* vielä ollut Venäjällä, jolloin liike oli ”narodnikkilaista”, oli enemmistönä sivistyneistö: yli puolet osallistujista oli siitä lähtöisin.

Vuosina 1901—1903, jolloin sosialidemokraattinen puolue jo oli olemassa ja vanha ”Iskra” lehti suoritti tehtäväänsä, tämä kuva muuttui täydellisesti. Liikkeeseen osallistujain joukossa on sivistyneistö tällöin jo *vähemmistönä, työväkeä* (”teollisuus ja kauppa”) on jo paljon enemmän kuin sivistyneistöä, ja työläisiä ja talonpoikia on yhteensä yli puolet koko lukumäärästä.

Juuri siinä taistelussa, jota käydään marxilaisuuden sisällä eri virtausten välillä, tuli esille sosialidemokratian pikkuporvarillinen intelligenssi*siipi*, ensin ”ekonomismina” (1895—1903), sitten ”menševisminä” (1903—1908) ja ”likvidaattoruutena” (1908—1914). Trotski toistaa likvidaattorien harjoittamaa puolueen parjaamista peläten kajota puolueen eri virtausten välillä 20 vuoden aikana käytyjen taistelujen historiaan.

Vielä toinen esimerkki:

”Venäjän sosialidemokratia on parlamentarismiin suhtautumisessaan käynyt läpi samat kolme vaihetta... (kuin muissakin maissa)... ensin oli ”boikotismi”... sitten parlamenttitaktiikan periaatteellinen tunnustaminen, mutta... (suurenmoinen ”mutta”, sama ”mutta”, jonka Štšedrin on kääntänyt lauseeksi: korvat eivät kasva otsaa ylemmäksi, eivät kasva!)... puhtaasti agitatorisessa tarkoituksessa... ja lopuksi — päiväjärjestyksessä olevien vaatimusten siirtäminen... duuman puhujakorokkeelle”... (N:o 1, s. 34).

Jälleen likvidaattorimaista historian vääristelyä. Toisen ja kolmannen vaiheen välinen eroavuus on keksitty reformismin ja opportunismin salaista puolustelua varten. Boikotismia vaiheena ”sosialidemokratian suhtautumisessa parlamentarismiin” ei ole ollut *enempää* Euroopassa (siellä oli ja on anarkismi) *kuin* Venäjälläkään, missä esimerkiksi Bulyginin duuman boikotti kohdistui *vain* tiettyyn laitokseen olematta *koskaan* yhteydessä ”parla-

8

mentarismiin" ja oli syntynyt omalaatuisessa liberalismin ja marxilaisuuden välisessä taistelussa rynnäkön jatkamisesta. Miten tämä taistelu on heijastunut marxilaisuuden kahden eri virtauksen välisessä taistelussa, siitä ei Trotski hiiskahda mitään!

Kun kajotaan historiaan, on selitettävä konkreettiset kysymykset ja eri virtausten luokkajuuret; ken tahtoo tutkia marxilaista luokkataistelua ja eri virtausten välistä taistelua Bulyginin duumaan osallistumisesta, hän löytää sieltä liberaalisen työväenpolitiikan juuret. Mutta Trotski "kajoaa" historiaan vain *kiertääkseen* konkreettiset kysymykset ja *keksiäkseen* puolustuksia tai jotain puolustuksen tapaista nykyhetken opportunisteille!

"Todellisuudessa kaikki virtaukset käyttävät yksiä ja samoja taistelu- ja rakentamismenetelmiä", hän kirjoittaa. "Huudot liberalismin vaarasta meidän työväenliikkeessämme ovat vain karkeita lahkolaisia irvikuvia todellisuudesta" (N:o 1, ss. 5 ja 35).

Tämä on sangen selvää ja perin kiivasta likvidaattorien puolustamista. Mutta rohkenemme kuitenkin ottaa vaikkapa vain yhden pienen tosiseikan, erään tuoreimmista — Trotski sinkoilee vain fraaseja, mutta me toivoisimme, että työläiset itse harkitsisivat tosiasiaa.

Tämä tosiasia on se, että "Severnaja Rabotšaja Gazeta" kirjoitti maaliskuun 13. päivän numerossa:

"Sen sijaan että korostettaisiin työväenluokalla olevaa määrättyä, konkreettista tehtävää — pakottaa duuma hylkäämään lakiehdotus (sanomalehdistöstä), esitetäänkin epämääräinen kaava taistelusta "typistämättömien tunnuksien" puolesta — maanalaisen sanomalehdistön mainostuksen ohella, joka voi vain heikentää työläisten taistelua oman julkisen sanomalehdistönsä puolesta".

Siinä on asiakirja, joka on selvää, täsmällistä likvidaattorien politiikan puolustusta ja pravdalaisten politiikan arvostelua. Entä sitten? Onko sellaista valistunutta henkilöä, joka sanoisi, että kumpikin virtaus käyttää tässä kysymyksessä "yksiä ja samoja taistelu- ja rakentamismenetelmiä"? Onko sellaista valistunutta henkilöä, joka sanoisi, että likvidaattorit *eivät* tässä noudata *liberaalista* työväenpolitiikkaa? että liberalismin vaara työväenliikkeessä on tässä keksittyä?

Siksipä Trotski karttaakin tosiasioita ja konkreettisia viittauksia, koska ne armotta kumoavat kaikki hänen kiukkuiset huudahduksensa ja mahtipontiset korulauseensa. On tietenkin varsin helppoa ottaa mahtaileva asento ja sanoa: "karkea lahkolais-irvikuva". Ei ole vaikeaa myöskään lisätä vielä tehokkaampia ja mahtipontisempia sanasia "vanhoillisesta ryhmäkuntalaisuudesta vapautumisesta".

Mutta eiköhän tuo ole perin halpa-arvoista? Eiköhän tuo ase liene otettu senaikaisesta varastosta, jolloin Trotski komenteli lukiolaisten edessä?

"Eturivin työläiset", joille Trotski on suuttunut, toivovat sentään, että heille sanottaisiin suoraan ja selvästi: hyväksyttekö te sen "taistelu- ja rakentamismenetelmän", joka on tarkasti ilmaistu esitetyssä konkreettisen poliittisen kamppailun arvioinnissa? hyväksyttekö vai ette? jos hyväksytte, niin se on liberaalista työväenpolitiikkaa, se on marxilaisuuden ja puolueen pettämistä, ja puhuminen "rauhasta" ja "yhtenäisyydestä" *tällaisen* politiikan ja *sitä* noudattavien ryhmien kanssa olisi itsensä ja toisten pettämistä.

Jos olette, niin sanokaa se suoraan. Sillä nykyajan työläistä ei voida korulauseilla hämmästyttää, ei tyydyttää eikä säikäyttää.

On paikallaan sanoa: likvidaattorien saarnaama politiikka esittämässämme sitaatissa on jopa liberaaliseltakin näkökannalta typerää, sillä lakiehdotuksen läpivieminen duumassa riippuu Bennigsenin tyyppisistä "lokakuulai-

sista zemstvomiehistä", jotka ovat jo paljastaneet korttinsa.

*

Venäjän marxilaisen liikkeen vanhat osanottajat tuntevat hyvin Trotskin persoonan, eikä heille tarvitse puhua hänestä. Mutta työväen nuori polvi ei häntä tunne, ja siksi hänestä on puhuttava, sillä sellainen persoona on tyypillinen kaikille niille viidelle ulkomaiselle ryhmälle, jotka todellisuudessa horjuvat samoin likvidaattorien ja puolueen välillä.

Vanhan "Iskran" aikoina (1901—1903) näistä horjuvista ja yliloikkareista, jotka juoksentelivat "ekonomistien" puolelta "iskralaisten" leiriin ja takaisin, käytettiin nimitystä "Tušinon loikkari" (kuten Venäjällä sekasorron vuosina nimitettiin leiristä toiseen karanneita sotureita).

Puhuessamme likvidaattoruudesta tarkoitamme tunnettua, vuosien kuluessa kasvanutta, alkujuuriltaan "menševismiin' 'ja "ekonomismiin" liittyvää aatteellista virtausta marxilaisuuden 20-vuotisessa historiassa, virtausta, joka on sidottu tietyn luokan, liberaalisen porvariston, politiikkaan ja ideologiaan.

"Tušinon loikkarit" julistavat olevansa ryhmien yläpuolella yksinomaan sillä perusteella, että he "lainaavat" aatteita tänään yhdeltä ja huomenna toiselta puolueryhmältä. Trotski oli vuosina 1901—1903 kiihkeä "iskralainen", ja Rjazanov sanoi hänen merkityksestään, että vuoden 1903 edustajakokouksessa hän oli "leniniläinen nuija". Vuoden 1903 lopulla Trotski oli kiihkeä menševikki, ts. hän oli loikannut iskralaisten leiristä "ekonomistien" puolelle; hän julisti, että "vanhan ja uuden Iskran välillä on kuilu". Vuosina 1904—1905 hän loittoni menševikeistä ja oli horjuvalla kannalla toimien väliin Martynovin ("ekonomistin") kanssa, väliin taas julistaen tolkuttoman vasemmistolaista "permanenttia vallankumousta". Vuosina 1906—1907 hän läheni bolševikkeja, ja keväällä 1907 hän julisti olevansa solidaarinen Rosa Luxemburgille.

Hajaannuksen kaudella, horjuttuaan pitkän aikaa "ryhmäkuntiin kuulumattomana", hän siirtyi jälleen oikealle ja elokuussa 1912 liittyi likvidaattorien ryhmään. Nyt hän loittonee taas heistä toistaen kuitenkin *itse asiassa* heidän aatepahasiaan.

Tuollaiset tyypit ovat luonteenomaisia eilispäivän historiallisten muodostumien ja järjestömuotojen sirpaleina siltä ajalta, jolloin joukkoluontoinen työväenliike Venäjällä vielä uinui ja jolloin millä pikkuryhmällä tahansa oli "kylliksi tilaa" pitää itseään virtauksena, ryhmänä, puolueryhmänä, sanalla sanoen "mahtina", joka piti ääntä yhdistymisestä toisiin.

Työväen nuoren polven pitää tietää hyvin, kenen kanssa se on tekemisissä silloin, kun ylettömiä vaatimuksia esittävät sellaiset henkilöt, jotka eivät tahdo lainkaan välittää *enempää* puolueen päätöksistä, joissa on vuodesta 1908 lähtien määritetty ja vakiinnutettu suhtautuminen likvidaattoruuteen, *kuin myöskään* niistä kokemuksista, joita on Venäjän nykyisellä työväenliikkeellä, joka on todellisuudessa luonut mainittujen päätösten täydellisen tunnustamisen pohjalla enemmistön *yhtenäisyyden*.

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1958, ss. 317—339.

Oman hallituksen tappiosta imperialistisessa sodassa [16]

Vallankumouksellinen luokka ei voi olla toivomatta taantumuksellisessa sodassa tappiota omalle hallitukselleen.

Tämä on selviö. Ja sen kiistävät vain sosiaališovinistien tietoiset kannattajat tai heidän avuttomat apurinsa. Edellisten joukkoon kuuluu esim. Semkovski Organisaatiokomiteasta (sen "Izvestija", N:o 2). Jälkimmäisten jouk-

---

[16] Julkaistu "Sotsial-Demokratin" numerossa 43 26. heinäkuuta 1915.

koon — Trotski ja Bukvojed ja Saksassa Kautsky. Venäjän tappion toivominen, Trotski kirjoittaa, on "aivan aiheeton ja millään puolustelematon myönnytys sosiaalipatriotismin poliittiselle metodologialle, sosiaalipatriotismin, joka salaa vaihtaa sotaa ja sen aiheuttaneita olosuhteita vastaan käytävän vallankumouksellisen taistelun nykyisissä oloissa peräti mielivaltaiseen suunnistautumiseen pienimmän pahan linjaa" ("Naše Slovo", N:o 105).

Siinä mallinäyte mahtipontisista korulauseista, joilla Trotski aina puolustelee opportunismia. "Sotaa vastaan käytävä vallankumouksellinen taistelu" on tyhjä ja sisällyksetön huudahdus, johon II internationaalin sankarit ovat mestareita, *jos* tuolla taistelulla ei tarkoiteta vallankumouksellista toimintaa *omaa hallitusta* vastaan myös sodan aikana. Kun hiukankin ajattelee, niin käsittää tämän. Sodanaikainen omaa hallitusta vastaan suunnattu vallankumouksellinen toiminta ei tietenkään merkitse yksinomaan hallituksen tappion toivomista, vaan tosiasiassa se merkitsee ehdottomasti ja kiistattomasti myös tuollaisen tappion aikaansaamisen auttamista. ("Tarkkaavaiselle lukijalle": tämä ei merkitse lainkaan sitä, että pitäisi "räjäyttää siltoja", järjestää epäonnistuneita sotalakkoja ja yleensä auttaa hallitusta lyömään vallankumoukselliset.)

Yrittäessään selviytyä asiasta korulauseilla Trotski kääntää asiat päälaelleen. Hänen mielestään Venäjän tappion toivominen *merkitsee* Saksan voiton toivomista (Bukvojed ja Semkovski esittävät suoremmin tämän heidän ja Trotskin yhteisen "ajatuksen", oikeammin sanoen: typeryyden). Ja tätä Trotski pitää "sosiaalipatriotismin metodologiana"! Niiden ihmisten auttamiseksi, jotka eivät osaa ajatella, Bernin päätöslauselmassa ("Sotsial-Demokratin" 40. numero)[17] selitetään: *kaikissa* imperialistisissa maissa proletariaatin tulee nyt toivoa tappiota omalle hallitukselleen. Bukvojed ja Trotski katsoivat

[17] Vrt. V. I. Lenin, Teokset, osa 21, s. 150.

parhaaksi sivuuttaa tämän totuuden, mutta Semkovski (opportunisti, joka toistamalla avomielisen naiivisti porvarillisia ratkiviisauksia tuo työväenluokalle hyötyä enemmän kuin kukaan muu). Semkovski "sanoa pöläytti herttaisesti": se on typeryyttä, sillä voittaa voi joko Saksa tai Venäjä ("Izvestijan" 2. numero).

Ottakaa Kommuunin esimerkki. Saksa voitti Ranskan, Bismarck ja Thiers voittivat työläiset!! Jos Bukvojed ja Trotski miettisivät asiaa, niin he näkisivät, että *he* ovat *hallitusten ja porvariston* käymän sodan kannalla, so. he matelevat "sosiaalipatriotismin poliittisen metodologian" edessä Trotskin mutkikasta kieltä käyttääksemme.

Sodan aikana tapahtuva vallankumous on kansalaissotaa, ja hallitusten sodan *muuttamista* kansalaissodaksi helpottavat toisaalta hallitusten sotilaalliset vastoinkäymiset ("tappio"), mutta toisaalta — *on mahdotonta* todella pyrkiä tuollaiseen muuttamiseen jouduttamatta samalla tappion tuloa.

Šovinistit (yhdessä Organisaatiokomitean ja Tšheidzen ryhmän kanssa) kieltäytyvätkin tappio-"tunnuksesta" sen vuoksi, että vain tämä tunnus *yksin* merkitsee johdonmukaista kutsua vallankumouksellisiin tekoihin omaa hallitusta vastaan sodan aikana. Ja taas ilman tuollaisia tekoja miljoonat ultra-vallankumouksellisetkaan korulauseet sodasta "sotaa ja olosuhteita" jne. vastaan eivät maksa palanutta penniäkään.

Ken haluaisi vakavissaan kumota "tunnuksen" oman hallituksen tappiosta imperialistisessa sodassa, hänen pitäisi todistaa jokin näistä kolmesta asiasta: joko 1) se, että vuosien 1914—1915 sota ei ole taantumuksellista; tai 2) se, että vallankumous sen yhteydessä on mahdotonta; tai 3) se, että vallankumoukselliset liikkeet *yhdessäkään* sotivassa maassa eivät voi vastata toisiaan eivätkä auttaa toinen toisiaan. Viimeinen ajatus on erittäin tärkeä Venäjän suhteen, sillä Venäjä on takapajuinen maa, jossa sosialistinen vallankumous ei voi tapahtua välittömästi. Juuri sen vuoksi venäläisten sosialidemokraattien piti ensimmäisinä esittää tappio-"tunnuksen" "teoria ja käy-

täntö". Ja tsaarin hallitus oli aivan oikeassa siinä, että VSDTP:n duumaryhmän agitaatio — Internationaalissa *ainoa* näyte ei ainoastaan parlamenttioppositiosta, vaan myös todella vallankumouksellisesta agitaatiosta joukkojen keskuudessa omaa hallitusta vastaan — että tämä agitaatio heikensi Venäjän "sotilaallista mahtia", joudutti sen tappiota. Se on tosiasia. On typerää kiertää sitä.

Tappio-tunnuksen vastustajat yksinkertaisesti pelkäävät itse itseään eivätkä halua katsoa suoraan siihen aivan ilmeiseen tosiasiaan, että hallituksenvastaisen vallankumouksellisen agitaation ja hallituksen tappion jouduttamisen välillä on erottamaton yhteys.

Voivatko Venäjän vallankumouksellinen, porvarillisdemokraattisessa mielessä vallankumouksellinen, liike ja Lännen sosialistinen liike vastata toisiaan ja auttaa toinen toistaan? Viimeisten 10 vuoden kuluessa sitä ei ole epäillyt yksikään mielipiteensä julkisesti lausunut sosialisti, ja Itävallan proletariaatin liike vuoden 1905 lokakuun 17. päivän jälkeen *tosiasiallisesti* todisti sen olevan mahdollista.

Kysykää keneltä itseään internationalistiksi nimittävältä sosialidemokraatilta hyvänsä: hyväksyykö hän eri sotivien maiden sosialidemokraattien välisen sopimuksen yhteisestä vallankumouksellisesta toiminnasta kaikkia sotaa käyviä hallituksia vastaan? Monet vastaavat, että se on mahdotonta, niinkuin vastasi Kautsky ("Neue Zeit", lokakuun 2. p:nä 1914) *todistaen* siten *täydellisesti* sosiaališovinistisuutensa. Sillä toisaalta tämä on ilmeinen, huutava valhe, joka sotii yleisesti tunnettuja tosiasioita ja Baselin manifestia vastaan. Ja toisaalta, jos tämä olisi totta, *niin silloin opportunistit olisivat monessa suhteessa oikeassa!*

Monet vastaavat hyväksyvänsä sen. Ja silloin me sanomme: ellei tuo hyväksyminen ole kaksinaamaista, niin on naurettavaa ajatella, että sodassa ja sotaa varten on tarpeen "muodollisuuksien mukainen" sopimus: edustajien valinta, kohtaaminen, sopimuksen allekirjoittaminen, määräpäivän ja -tunnin määrääminen! Sillä tavalla

voivat ajatella vain Semkovskit. *Vain* vakavien vallankumouksellisten tekojen *esimerkin* voima, näihin tekoihin *ryhtyminen* ja niiden *kehittäminen* voivat saada aikaan sopimuksen vallankumouksellisesta toiminnasta *yhdessäkin* maassa, monista maista puhumattakaan. Ja näihin tekoihin ryhtyminen on vuorostaan mahdotonta ilman tappion toivomista ja ilman tappion jouduttamista. Imperialistisen sodan muuttaminen kansalaissodaksi ei voi tapahtua "tekemällä", kuten ei voida "tehdä" vallankumoustakaan — se *versoo* hyvin lukuisista ja moninaisista imperialistisen sodan ilmiöistä, eri puolista, piirteistä, erikoisuuksista ja seuraamuksista. Ja tämä versoaminen *on mahdotonta,* elleivät ne hallitukset, joille *niiden* omat sorretut luokat antavat iskuja, kärsi useita sotilaallisia vastoinkäymisiä ja tappioita.

Tappio-tunnuksesta kieltäytyminen merkitsee vallankumouksellisuutensa muuttamista tyhjäksi sanahelinäksi tai pelkäksi kaksinaamaisuudeksi.

Entä mihin meitä kehotetaan vaihtamaan tappio-"tunnus"? Tunnukseen "ei voittoa eikä tappiota" (Semkovski "Izvestijan" 2. numerossa. Samoin *koko* Organisaatiokomitea 1. numerossa). Mutta sehän ei ole mikään muu kuin *"isänmaan puolustaminen"* tunnuksen muunnelma. Se on juuri kysymyksen siirtämistä alalle, joka merkitsee hallitusten sotaa (hallitusten, joiden tulee tunnuksen sisällön mukaan *jäädä* entiseen asemaansa, "säilyttää asenteensa") eikä sorrettujen luokkien *taistelua* omaa hallitusta vastaan! Se on *kaikkien* imperialististen kansakuntien šovinismin puolustelua, kansakuntien, joiden porvarit ovat aina valmiit sanomaan — *ja sanovatkin kansalle,* — että he taistelevat "vain" "tappiota vastaan". "Elokuun 4. päivän äänestyksemme ajatus oli: ei sodan puolesta, vaan *tappiota vastaan*", kirjoittaa opportunistien johtaja E. David kirjassaan. "OK-laiset" asettuvat yhdessä Bukvojedin ja Trotskin kanssa *täydellisesti* Davidin kannalle puolustaen tunnusta: ei voittoa eikä tappiota!

Tämä tunnus, kun syvennytään sen ajatukseen, merkitsee "kansalaisrauhaa", kieltäytymistä sorretun luokan

luokkataistelusta kaikissa sotaa käyvissä maissa, sillä luokkataistelu on mahdotonta ilman iskujen antamista "omalle" porvaristolle ja "omalle" hallitukselle, ja iskun antaminen omalle hallitukselle sodan aikana *on* valtiopetosta (Bukvojedin tiedoksi!), *on* oman maan tappion jouduttamista. Ken hyväksyy tunnuksen "ei voittoja eikä tappioita", hän voi vain tekopyhästi kannattaa luokkataistelua, "kansalaisrauhan rikkomista", mutta *tosiasiallisesti* hän luopuu itsenäisestä, proletaarisesta politiikasta ja pakottaa kaikkien sotivien maiden proletariaattia täyttämään *täysin porvarillista* tehtävää: varjelemaan kyseisiä imperialistisia hallituksia tappioilta. Ainoata "kansalaisrauhan" todellisen eikä suusanallisen rikkomisen ja luokkataistelun tunnustamisen politiikkaa on se politiikka, jota harjoittaessaan proletariaatti *käyttää hyväkseen* oman hallituksensa ja porvaristonsa *vaikeuksia oman hallituksensa ja porvaristonsa kukistamiseksi.* Mutta sitä ei voida saavuttaa *eikä* siihen *voida pyrkiä* toivomatta tappiota omalle hallitukselle, jouduttamatta tätä tappiota. . . .

V. I. Lenin, Teokset, Petroskoi 1958, osa 21, ss. 267—271.

Vallankumouksen kahdesta linjasta [18]

. . .

Vallankumouksellisen puolueen päätehtävänä on saada selville luokkien välinen suhde edessä olevassa vallankumouksessa. Organisaatiokomitea, joka Venäjällä pysyy "Naše Delon" luotettavana liittolaisena ja ulkomailla heittelee mitään merkitsemättömiä "vasemmistolaisia" korulauseita, välttelee tätä tehtävää. Trotski, joka toistaa "Naše Slovossa" "originellin" teoriansa vuodelta 1905

[18] Artikkeli ilmestyi "Sotsial-Demokratin" numerossa 48 20. marraskuuta 1915.

eikä halua ajatella, minkä syiden takia elämä on kulkenut kokonaista kymmenen vuotta tämän mainion teorian ohitse, ratkaisee väärin tämän tehtävän.

Trotskin originelli teoria lainaa bolševikeilta kehotuksen proletariaatin päättäväiseen vallankumoukselliseen taisteluun ja poliittisen vallan valtaamiseen sen käsiin ja menševikeiltä talonpoikaiston osuuden "kieltämisen". Talonpoikaistohan muka on jakautunut kerroksiin, differentioitunut; sen mahdollinen vallankumouksellinen osuus on yhä vähentynyt; Venäjällä "kansallinen" vallankumous on mahdoton: "me elämme imperialismin kautta", eikä "imperialismi aseta vastakkain porvarillista kansakuntaa ja vanhaa järjestelmää, vaan proletariaatin ja porvarillisen kansakunnan".

Mikä huvittava esimerkki "leikkimisestä sanalla" imperialismi! Jos *Venäjällä* proletariaatti on jo vastakkain "porvarillisen kansakunnan' 'kanssa, niin silloin Venäjä on suorastaan *sosialistisen* vallankumouksen kynnyksellä!! silloin tunnus *"tilanherrojen* maiden konfiskoinnista" on väärä (Trotski toisti tämän tunnuksen v. 1915 vuoden 1912 tammikuun konferenssin perässä), silloin ei pidä puhua "työväen vallankumouksellisesta" hallituksesta, vaan "työväen *sosialistisesta"* hallituksesta!! Se, miten pitkälle Trotski sekasotkussaan menee, näkyy hänen lauseestaan, että päättäväisyydellä proletariaatti innostaa mukaansa myös "ei-proletaariset (!) kansanjoukot" (N:o 217)!!! Trotski ei ajatellut, että jos proletariaatti innostaa mukaansa maaseudun ei-proletaariset joukot konfiskoimaan tilanherrojen maat ja kukistaa monarkian, niin se onkin "kansallisen porvarillisen vallankumouksen" päätökseenviemistä Venäjällä, se onkin proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattista diktatuuria!

Koko vuosikymmen — suuri vuosikymmen — 1905—1915 on todistanut, että Venäjän vallankumouksessa on kaksi ja vain kaksi luokkalinjaa. Talonpoikaiston jakautuminen kerroksiin on voimistanut luokkataistelua sen sisällä, herättänyt hyvin monet poliittiset nukkuneet ainekset, lä-

hentänyt maalaisproletariaattia kaupungin proletariaattiin (bolševikit ovat vuodesta 1906 alkaen vaatineet *erillisten* maalaisproletariaatin järjestöjen muodostamista, ja he liittivät tämän vaatimuksen Tukholman menševistisen edustajakokouksen päätöslauselmaan). Mutta "talonpoikaiston" ja Markovien—Romanovien—Hvostovien antagonismi on voimistunut, kasvanut, kärjistynyt. Se on niin ilmeinen totuus, etteivät *edes* tuhannet fraasit Trotskin kymmenissä pariisilaisissa artikkeleissa pysty "kumoamaan" sitä. Trotski auttaa todellisuudessa Venäjän liberaalisia työväenpoliitikkoja, jotka talonpoikaiston osuuden "kieltämisellä" tarkoittavat *haluttomuuttaan* nostattaa talonpoikia vallankumoukseen!

Tässä on nyt asian ydin. Proletariaatti taistelee ja tulee antaumuksella taistelemaan vallan valloittamisen, tasavallan ja maiden konfiskoinnin puolesta, *toisin sanoen* sen puolesta, että talonpoikaisto saataisiin vedetyksi mukaan, että sen vallankumouksellisia voimia *käytettäisiin täydellisesti hyväksi*, että "*ei*-proletaariset kansanjoukot" osallistuisivat *porvarillisen* Venäjän vapauttamiseen *sotilaallisfeodaalisesta* "imperialismista" (=tsarismista). Ja tätä porvarillisen Venäjän vapautumista tsarismista, tilanherrojen maista ja vallasta proletariaatti käyttää hyväkseen viipymättä, ei varakkaiden talonpoikien auttamiseksi heidän taistelussaan maalaistyöläistä vastaan, vaan sosialistisen vallankumouksen suorittamiseksi liitossa Euroopan proletaarien kanssa.

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1958, osa 21, ss. 416—417.

Itsemääräämisestä käydyn väittelyn yhteenvetoja [19]

. . .

Loppusanat

Kansakuntien itsemääräämisen vaatiminen on vastoin puolalaisten sosialidemokraattien erheellistä väitettä esittänyt ainakin yhtä suurta osaa puolueagitaatiossamme kuin esim. kansan aseistamista, kirkon erottamista valtiosta, virkamiesten valinnallisuutta ym. koskevat pykälät, joita poroporvarit sanovat "utooppisiksi". Päinvastoin, vuoden 1905 jälkeinen kansallisten liikkeiden vilkastuminen on luonnollisesti vilkastuttanut agitaatiotammekin: sarja artikkeleja vuosina 1912—1913, puolueemme päätöslauselma vuodelta 1913, jossa asian *ydin* on määritelty täsmällisesti ja "kautskylaisvastaisesti" (ts. pelkkään sanalliseen "tunnustamiseen" nähden tinkimättömästi).

Jo silloin tuli esille seikka, jota ei sovi sivuuttaa: eri kansakuntien opportunistit, ukrainalainen Jurkevitš, bundilainen Liebmann, Potresovin ja kumpp. venäläinen lakeija Semkovski esiintyivät niiden todisteperusteiden *puolesta*, joita Rosa Luxemburg oli esittänyt itsemääräämistä *vastaan!* Se mikä puolalaisella sosialidemokraatilla oli vain Puolassa ilmenevän liikehtimisen *erikois*edellytysten virheellistä teoreettista yleistämistä, osoittautui heti käytännössä, laajemmissa oloissa, suur- eikä pikkuvaltion oloissa, kansainvälisessä eikä Puolaan rajoittuvassa mitassa *objektiivisesti* isovenäläisen imperialismin opportunistiseksi tukemiseksi. Poliittisten aate*virtausten* historia (erotukseksi yksilöjen katsantokannoista) on todistanut ohjelmamme oikeaksi.

Ja nyt Lenschin tapaiset avomieliset sosiaali-imperialis-

---

[19] Kirjoitettu heinäkuussa 1916, julkaistu lokakuussa 1916 "Sbornik Sotsial-Demokratan" 1. numerossa. Allekirjoitus "N. Lenin".

tit nousevat ilmikapinaan sekä itsemääräämistä että aluevaltausten kieltämistä vastaan. Kautskylaiset taas tunnustavat ulkokultaisesti itsemääräämisen — meillä Venäjällä Trotski ja Martov kulkevat tätä samaa tietä. *Kumpikin* on sanoissa itsemääräämisen kannalla, niin kuin Kautskykin. Entä käytännössä? Ottakaapa "Naše Slovossa" julkaistut Trotskin artikkelit "Kansakunta ja talous", niissä havaitsemme hänen tavanomaista eklektisismiään: toisaalta talouselämä yhdistää kansakuntia, toisaalta kansallisuussorto erottaa niitä. Johtopäätös? Johtopäätöksenä on, että vallitseva ulkokultaisuus jää paljastamatta ja agitaatio tehottomaksi ja sellaiseksi, joka ei koske pääasiaa, tärkeintä, oleellisinta, käytännölle läheistä, nimittäin suhtautumista kansakuntaan, jota "minun" kansakuntani sortaa. Martov ja muut rajantakaiset sihteerit ovat katsoneet paremmaksi ilman muuta unohtaa — edullista huonomuistisuutta! — taistelun, jota heidän kollegansa ja kumppaninsa Semkovski käy itsemääräämistä vastaan. Gvozdevilaisten legaalisessa lehdessä ("Naš Golos)" Martov *puolustaa* itsemääräämistä todistellen sitä kiistatonta totuutta, että itsemääräämineh ei *vielä* velvoita osallistumaan imperialistiseen sotaan ym., mutta sivuuttaa pääasian — hän sivuuttaa sen myös illegaalisessa, vapaassa lehdistössä! — nimittäin sen, että Venäjä oli *rauhankin aikana* lyönyt maailmanennätyksen kansakuntien sortamisessa, joka perustuu paljon raaempaan, keskiaikaiseen, taloudellisesti takapajuiseen, sotilas- ja virkavaltaiseen imperialismiin. Venäläinen sosialidemokraatti, joka "tunnustaa" kansakuntien itsemääräämisen jokseenkin samaan tapaan kuin sen tunnustavat hrat Plehanov, Potresov ja kumpp., ts. taistelematta tsarismin sortamien kansakuntien eroamisvapauden puolesta, on *käytännössä* imperialisti ja tsarismin lakeija.

Olkoot Trotskin ja Martovin subjektiiviset tarkoitukset kuinka "hyviä" tahansa, objektiivisesti he tukevat välttelevällä kannallaan venäläistä sosiaali-imperialismia. Imperialismin aikakausi on tehnyt kaikista "suur"-valloista useiden kansakuntien sortajia, ja imperialismin kehitys

on johtava kiertämättömästi siihen, että kansainvälisessäkin sosialidemokratiassa päädytään entistä selvempään aatevirtausten erottumiseen.

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1959, osa 22, ss. 350—352.

Avoin kirje Boris Souvarinelle [20]

Souvarine sanoo vielä, että "Lenin ilman muuta leimaa šovinistiksi" Trotskin, "jota me (ranskalainen vähemmistö) pidämme Internationaalin äärimmäisen vasemmiston äärimmäisiin aineksiin kuuluvana. Täytyy myöntää, että tässä hieman liioitellaan".

Niin tietysti, "tässä hieman liioitellaan", mutta sitä en tee minä, vaan Souvarine. En nimittäin ole koskaan leimannut Trotskin kantaa šovinistiseksi. Olen moittinut häntä siitä, että hän on liian usein edustanut Venäjällä "keskustan" politiikkaa. Kas tässä tosiasioita. Vuoden 1912 tammikuusta lähtien VSDTP on ollut virallisesti kahtiajakautuneena.[21] Meidän puolueemme (joka on ryh-

---

[20] Kirjoitettu joulukuun jälkipuoliskolla 1916 (alkupuolella tammikuuta 1917) vastauksena Avoimeen kirjeeseen, jonka trotskisti Boris Souvarine oli julkaissut v. 1916 otsikolla "A nos amis, qui sont en Suisse" (Sveitsissä oleville ystävillemme). Sensuuri pidätti Leninin vastauksen julkaisemista, ja se julkaistiin vasta vuotta myöhemmin ranskalaisen keskustalaisten sosialistien lehden "La Vérité" numerossa 48 tammikuun 28. päivänä 1918 kovasti lyhennettynä. Tässä esitetty Leninin teoksissa oleva teksti on oikovedoksissa säilyneen täydellisen sanamuodon mukainen.

[21] Lenin viittaa tässä Prahan konferenssiin ja sen yhteenvetoihin. Leninin johdolla v. 1912 pidetty tammikuun konferenssi, VSDTP:n VI ("Prahan") yleisvenäläinen konferenssi pidettiin 5.—17. (18.—30.) tammikuuta 1912. Tosiasiallisesti sillä oli puoluekokouksen merkitys ja siellä tehtiin menševikkien ja likvidaattorien kauden tilinpäätös.

mittynyt KK:n ympärille) syyttää opportunistiseksi toista puolueryhmää, OK:ta, jonka tunnetuimpia johtomiehiä ovat Martov ja Axelrod. Trotski kuului Martovin puolueeseen ja erosi siitä vasta 1914. Samaan aikaan puhkesi sota. Meidän suuntaamme edustanut duumaryhmä, johon kuului viisi henkeä (Muranov, Petrovski, Šagov, Badajev ja Samoilov), on karkotettu Siperiaan. Pietarissa meikäläiset työläiset äänestävät sotateollisuuskomiteoihin osallistumista *vastaan* (se on meillä tärkein käytännön kysymys; se on Venäjällä yhtä tärkeä kysymys kuin Ranskassa hallitukseen osallistumista koskeva kysymys). Toisaalta OK:n tunnetuimmat ja vaikutusvaltaisimmat kynämiehet — Potresov, Zasulitš, Levitski ja muut — sanovat kannattavansa "isänmaan puolustusta" ja sotateollisuuskomiteoihin osallistumista. Martov ja Axelrod protestoivat ja sanovat vastustavansa noihin komiteoihin osallistumista, mutta eivät eroa puolueestaan, jonka toinen, šovinistiseksi muuttunut ryhmä suostuu osallistumaan niihin. Siksi me moitimmekin Martovia Kienthalissa siitä, että hän tahtoi edustaa koko OK:ta, vaikka hän todellisuudessa saattaa edustaa vain mainitun suunnan yhtä puolueryhmää. Tämän puolueen duumaedustajisto (Tšheidze, Skobelev ja muut) jakaantui kahtia. Toiset näistä edustajista kannattavat "isänmaan puolustusta", toiset vastustavat sitä. Kaikki he kannattavat osallistumista sotateollisuuskomiteoihin ja käyttävät kaksimielistä sanontaa: täytyy "pelastaa isänmaa", mikä oikeastaan on vain toisin sanoin ilmaistu Südekumin ja Renaudelin "isänmaan puolustus" -tunnus. Enemmänkin, he eivät vastusta lainkaan Potresovin kantaa (joka todellisuudessa on samanlainen kuin Plehanovin kanta: Martov esiintyi julkisesti Potresovia vastaan ja kieltäytyi osallistumasta hänen aikakauslehtensä julkaisutyöhön, syystä että Potresov oli pyytänyt Plehanovia osallistumaan siihen).

Entä Trotski? Erottuaan Martovin puolueesta hän on edelleenkin syyttänyt meitä hajottajiksi. Hän siirtyy hitaasti vasemmalle ja ehdottaa jopa pesäeroa venäläisten sosiaališovinistien johtajista, mutta hän ei sano meille lo-

pullisesti, tahtooko hän yhtenäisyyttä Tšheidzen ryhmän kanssa, vai eroamista siitä. Ja juuri tämä on tärkeimpiä kysymyksiä. Todellakin, jos huomenna koittaa rauha, niin ylihuomenna meillä toimitetaan uudet duuman vaalit. Ja silloin meidän on ratkaistava viipymättä kysymys, esiinnymmekö me yhdessä Tšheidzen kanssa vai häntä vastaan. Me olemme sellaista liittoa vastaan. Martov on sen kannalla. Entä Trotski? Sitä ei tiedetä. Pariisissa ilmestyvä venäläinen lehti "Naše Slovo", jonka toimittajia Trotskikin on, ei ole sanonut ratkaisevaa sanaansa ainoassakaan 500:sta numerostaan. Juuri siitä syystä emme olekaan yhtä mieltä Trotskin kanssa.

Mutta kysymys ei ole yksin meistä. Zimmerwaldissa Trotski ei ollut halukas liittymään "Zimmerwaldin vasemmistoon". Trotski ja tov. H. Roland-Holst edustivat "keskustaa". Mutta katsokaapa, mitä tov. Roland-Holst kirjoittaa nykyisin hollantilaisessa sosialistisessa "Tribune" lehdessä (N:o 159, elokuun 23. pnä 1916): "Niiden jotka Trotskin ja hänen ryhmänsä tapaan tahtovat käydä vallankumouksellista taistelua imperialismia vastaan, täytyy voittaa emigranttien keskuudessa olevien erimielisyyksien seuraukset, sillä nuo erimielisyydet ovat luonteeltaan enimmäkseen melko henkilökohtaisia ja ne hajottavat äärimmäistä vasemmistoa, sekä liittyä leniniläisiin. "Vallankumouksellinen keskusta" on mahdottomuus".

Pyydän anteeksi, että olen puhunut näin paljon meidän ja toisaalta Martovin ja Trotskin suhteista, mutta ranskalainen sosialistinen lehdistö kirjoittaa niistä aika usein antaen lukijoille useinkin varsin epätarkkoja tietoja. Ranskalaisten toverien täytyy olla paremmin selvillä Venäjän sosialidemokraattista liikettä koskevista tosiasioista.

Lenin

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1959, osa 23, ss. 203—205.

III. Erimielisyys rauhan solmimisesta saksalaisen imperialismin kanssa

Jälkisanat teeseihin aluevaltauksia edellyttävän erillisrauhan viipymättömästä solmimisesta [1]

Edellä esitetyt teesit esitin tammikuun 8. pnä 1918 puoluetyöntekijäin suppeassa neuvottelussa. Niiden käsittely osoitti, että tästä kysymyksestä on puolueessa kolme mielipidettä: noin puolet neuvottelun osanottajista kannatti vallankumouksellista sotaa (tätä kantaa nimitettiin joskus ”moskovalaiseksi”, sillä sen hyväksyi ennen muita järjestöjä puolueemme Moskovan aluekomitean byroo[2]); sitten noin neljäsosa kannatti Trotskia, joka ehdotti ”julistamaan sotatilan päättyneeksi, demobilisoimaan armeijan ja kotiuttamaan sen, mutta olemaan allekirjoittamatta rauhaa”, ja lopuksi noin neljäsosa kannatti minua.

Puolueessa muodostunut asiaintila muistuttaa mielestäni tavattomasti vuoden 1907 kesällä muodostunutta

[1] Kirjoitettu tammikuun 8. ja 11. (21. ja 24.) päivän välisenä aikana 1918.

[2] Moskovan aluetoimistossa, joka yhdisti keskeisen teollisuusseudun puolueorganisaatiot (aina Tveriin, Smolenskiin jne.) oli enemmistönä niin kutsuttujen ”vasemmistokommunistien” (Buharin, Osinski, Lomov, Sapronov ym.) ryhmä. Sen avulla hyväksyttiin 28. joulukuuta 1917 (10. tammik. 1918) julkilausuma, jossa ilmaistiin epäluottamus keskuskomitealle ja vaadittiin imperialistisen Saksan kanssa käytyjen neuvottelujen katkaisemista heti ja sodan jatkamista.

asiaintilaa, jolloin bolševikkien valtaenemmistö oli III duuman boikotoinnin kannalla ja jolloin minä samanaikaisesti Danin kanssa puolustin duumaan osallistumista ja jouduin sen takia mitä ankarimpien hyökkäilyjen kohteeksi opportunismini takia. Objektiivisesti on kysymys nytkin aivan analoginen: herätteenään mitä parhaimmat vallankumoukselliset vaikuttimet ja parhaat puolueperinteet puoluetyöntekijäin enemmistö, kuten silloinkin, ihastuu ”loistavaan” tunnukseen *käsittämättä uutta* yhteiskunnallis-taloudellista ja poliittista tilannetta ja ottamatta huomioon *olosuhteiden muuttumista,* mikä vaatii muuttamaan pikaisesti, jyrkästi taktiikkaa. Koko väittelyni, kuten silloinkin on keskitettävä sen selvittämiseen, että marxismi vaatii ottamaan huomioon objektiiviset olosuhteet ja niiden muuttumisen, että kysymys on asetettava konkreettisesti, noita olosuhteita vastaavasti, että perusmuutoksena on nyt Venäjän neuvostotasavallan luominen, että niin meille *kuin kansainvälisen sosialisminkin kannalta katsoen* tärkeintä on säilyttää tämä tasavalta, joka jo on aloittanut sosialistisen vallankumouksen, että Venäjän taholta aloitettavan vallankumouksellisen sodan tunnus olisi tällä haavaa vain joko fraasi ja pelkkä demonstraatio tai objektiivisesti se olisi samaa kuin joutua imperialistien virittämään ansaan, imperialistien, jotka tahtovat *saada* meidät jatkamaan *imperialistista* sotaa, niin kauan kuin olemme vielä heikkoja, ja *murskata* nuoren neuvostotasavallan mahdollisimman helpolla tavalla.

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1960, osa 26, ss. 436—437.

Leninin puheet sodasta ja rauhasta VSDTP (b):n KK:n[3] istunnossa tammikuun 11. (24.) pnä 1918

Pöytäkirjamerkinnöt

Ensimmäisenä ottaa puheenvuoron tov. Lenin, joka huomauttaa, että tammikuun 8. (21.) pnä pidetyssä kokouksessa tästä kysymyksestä oli havaittavissa kolme näkökantaa, ja asettaa kysymyksen, käsitelläänkö kysymystä hänen esittämiensä teesien mukaan kohta kohdalta vai aletaanko yleinen keskustelu. Hyväksytään viimeksi mainittu ehdotus ja puheenvuoro annetaan tov. Leninille.

Alussa hän esittää edellisessä kokouksessa ilmenneet kolme näkökantaa: 1) aluevaltauksia edellyttävä erillisrauha, 2) vallankumouksellinen sota ja 3) sodan julistaminen loppuneeksi, armeija kotiutetaan, mutta rauhaa ei allekirjoiteta. Edellisessä kokouksessa ensimmäinen näkökanta sai 15 ääntä, toinen 32 ja kolmas 16.

Tov. Lenin huomauttaa, että bolševikit eivät ole koskaan kieltäytyneet puolustussodasta, mutta tätä puolustussotaa ja isänmaan puolustusta varten täytyy olla olemassa tietty konkreettinen tilanne, jollainen on nykyään olemassa, nimittäin: sosialistisen tasavallan puolustaminen tavattoman voimakkaalta kansainväliseltä imperialismilta. Kysymys on vain siitä, millä tavalla meidän tulee puolustaa isänmaata — sosialistista tasavaltaa. Sota on uuvuttanut liiaksi armeijan; hevoskanta on sellainen, ettemme pysty kuljettamaan pois tykistöä hyökkäyksen sattuessa; saksalaisten asema on Itämeren saarilla niin hyvä, että he pystyvät hyökkäyksen alkaessa valtaamaan Räävelin ja Pietarin paljain käsin. Jatkamalla sotaa tällaisessa tilanteessa voimistaisimme tavattomasti Saksan

[3] Pöytäkirja julkaistiin ensi kerran 1922 N. Leninin (V. Uljanovin) Kootuissa teoksissa, XV osa.

imperialismia, rauha joudutaan kuitenkin solmimaan, mutta rauhanehdot ovat silloin raskaammat, koska rauhaa emme tule tekemään me. Epäilemättä rauha, joka meidän on nyt pakko tehdä, on häpeällinen, mutta jos sota alkaa, hallituksemme suistetaan vallasta ja rauhan solmii toinen hallitus. Nykyään nojaamme paitsi proletariaattiin myös talonpoikaisköyhälistöön, joka hylkää meidät jos sotaa jatketaan. Sodan pitkittämisestä on etua Ranskan, Englannin ja Amerikan imperialismille, mitä todistaa esimerkiksi se Krylenkon päämajassa tehty ehdotus, jonka mukaan amerikkalaiset tarjoavat 100 ruplaa jokaisesta venäläisestä sotilaasta. Vallankumouksellisen sodan kannattajat ovat viitanneet siihen, että me kävisimme siten kansalaissotaa saksalaista imperialismia vastaan ja että herättäisimme sillä tavalla Saksassa vallankumouksen. Mutta Saksahan kantaa vasta kohdussaan vallankumousta, kun taas meillä on jo syntynyt täysin terve lapsi — sosialistinen tasavalta, jonka me saatamme tappaa aloittamalla sodan. Meillä on Saksan sosialidemokraattien kiertokirje, tietoja siitä, miten meihin suhtautuu kaksi keskustalaisvirtausta, joista toinen on sitä mieltä, että meidät on lahjottu ja että Brestissä esitetään parhaillaan komediaa, jonka osajako on etukäteen suoritettu. Tämä osa hyökkäilee meitä vastaan sen johdosta, että olemme solmineet välirauhan. Kautskylaisten toinen osa sanoo, että bolševikkijohtajien henkilökohtaista rehellisyyttä ei voida lainkaan epäillä, mutta että bolševikkien menettely on psykologinen arvoitus. Emme tunne vasemmistososialidemokraattien mielipidettä. Englannin työläiset kannattavat rauhanpyrkimystämme. Rauha, jonka solmimme, on tietystikin häpeällinen, mutta me tarvitsemme aikaa voidaksemme panna toimeen sosiaalisia uudistuksia (ajatelkaamme vaikkapa vain kulkulaitosta); meidän on lujitettava asemaamme, ja siihen tarvitaan aikaa. Meidän on nujerrettava lopullisesti porvaristo, ja sitä varten on tarpeen, että molemmat kätemme olisivat vapaat. Jos teemme näin, vapautamme molemmat kätemme ja silloin voimme käydä vallankumouksellista sotaa kansain-

välistä imperialismia vastaan. Tähän mennessä luomamme vallankumouksellisen — vapaaehtoisen armeijan rivistöt ovat tulevan armeijamme upseeristoa.

Se mitä tov. Trotski ehdottaa — sota lopetetaan, kieltäydytään allekirjoittamasta rauhansopimusta ja kotiutetaan armeija — on kansainvälistä poliittista mielenosoitusta. Vetämällä joukkomme pois luovutamme Eestin sosialistisen tasavallan saksalaisille. Sanotaan, että solmimalla rauhan me annamme vapaat kädet japanilaisille ja amerikkalaisille, jotka valloittavat heti Vladivostokin. Mutta ennen kuin he ehtivät edes Irkutskiin, me olemme lujittaneet sosialistisen tasavaltamme aseman. Allekirjoittamalla rauhansopimuksen petämme tietenkin itsenäistyneen Puolan, mutta säilytämme sen sijaan Eestin sosialistisen tasavallan ja teemme mahdolliseksi voittojemme varmistamisen. Teemme tietysti käännöksen oikealle, mikä johtaa hyvinkin likaisen läävän kautta, mutta meidän on se tehtävä. Jos saksalaiset ryhtyvät hyökkäykseen, meidän on pakko allekirjoittaa mikä tahansa rauhansopimus, joka siinä tapauksessa on tietenkin oleva epäedullisempi. Kolmen miljardin sotavero ei ole liian kallis hinta sosialistisen tasavallan pelastamisesta. Allekirjoittamalla nyt rauhansopimuksen osoitamme laajoille joukoille kouriintuntuvasti, että imperialistit (Saksan, Englannin ja Ranskan imperialistit), jotka ovat vallanneet Riian ja Bagdadin, jatkavat tappeluaan, kun sitä vastoin me kehitymme, sosialistinen tasavalta kehittyy.

. . .

V. I. Lenin, Teokset, osa 36, ss. 450–452.

Puheenvuorot VSDTP (b):n KK:n istunnossa helmikuun 18. pnä 1918 (päivällä) [4]

Pöytäkirjamerkinnöt

1

Käsitellään kysymystä saksalaisten hyökkäyksestä. G. I. Lomov ehdottaa käsittelyn lykkäystä.

Lenin on vastaan, mutta kannattaa puheenvuorojen rajoittamista (puolueryhmien mielestä puheenvuorot on rajoitettava 5 minuuttiin).

2

Sen jälkeen kun päätettiin käsitellä kysymys, N. I. Buharin ehdottaa, että annettaisiin useammille puhujille mahdollisuus esittää mielipiteensä.

Lenin on tätä vastaan ja ehdottaa kysymyksen rajoittamista siihen, onko rauhanehdotussähke lähetettävä vai ei, ja on sitä mieltä, että jokaiselle on annettava mahdollisuus lausua mielipiteensä niin tämän kysymyksen puolesta kuin sitä vastaankin.

Leninin ehdotus hyväksyttiin.

---

[4] Julkaistu ensi kerran v. 1922 N. Leninin (V. Uljanovin) Kootuissa teoksissa, XV osa. — Keskuskomitea piti saksalaisten imperialistien hyökkäysten vuoksi istuntoja 18. helmikuuta aamulla ja illalla. Kun Dvinskin (Väinänlinnan) menetys tuli tietoon iltaistunnossa, Lenin vaati kaikella päättäväisyydellä rauhanneuvottelujen aloittamista uudelleen. Lopulta hän saavutti enemmistön esitykselleen ilmoittaa kansankomissaarien neuvoston nimissä keisarillisen Saksan hallitukselle, että Neuvostotasavallan hallitus on valmis solmimaan rauhan. Sähke, jonka ensimmäisen luonnoksen Lenin heti laati, toimitettiin 19. päivän vastaisena yönä kansankomissaarien neuvoston nimissä Berliiniin.

Sen jälkeen kun L. D. Trotski oli puheenvuorossaan vastustanut rauhanehdotussähkeen lähettämistä, puhui

Lenin (rauhanehdotuksen puolesta). Eilen oli erittäin kuvaava äänestys, jolloin kaikki totesivat rauhan välttämättömyyden, ellei Saksassa tapahdu liikehtimistä, vaan alkaa hyökkäys. Epäillään, että saksalaiset haluavat hyökätä saadakseen kukistetuksi neuvostohallituksen. On muodostunut tilanne, jolloin on toimittava. Jos imperialismin hyökkäys käy aivan ilmeiseksi, silloin me kaikki olemme puolustuksen kannalla ja silloin se voidaan selittää kansalle. Mutta jos nyt alkaa hyökkäys ja me alamme sen jälkeen selittää joukoille, saamme aikaan enemmän sekaannusta kuin jos alkaisimme heti neuvottelut välirauhan jatkamisesta, nyt ei saa hukata tuntiakaan, sillä joukot eivät käsitä tuollaista kysymyksen asettelua. Joko käymme vallankumouksellista sotaa maiden yhteiskunnallistamisen puolesta ja silloin joukot meitä ymmärtävät tai käymme rauhanneuvotteluja.

V. I. Lenin, Teokset, Petroskoi 1960, osa 26 ss. 506—507.

Kummallista ja hirvittävää [5]

Puolueemme Moskovan aluetoimisto[6] on helmikuun 24. pnä 1918 hyväksymässään päätöslauselmassa esittänyt epäluottamuslauseen keskuskomitealle, kieltäytynyt alistumasta KK:n niihin päätöksiin, "jotka tulevat liittymään Itävallan ja Saksan kanssa solmitun rauhansopimuksen

[5] Julkaistu 28. helmikuuta ja 1. maaliskuuta 1918 Pravdan numeroissa 37 ja 38 allekirjoituksella "N. Lenin". Vrt. johdanto, s. 21.

[6] Vrt. alaviite 2, s. 130.

ehtojen täytäntöönpanoon", ja päätöslauselmaan liittämässään "selittävässä tekstissä" se on sanonut "pitävänsä tuskin vältettävissä olevana puolueen kahtiajakautumista lähiaikoina"*.

Tässä kaikessa ei ole mitään hirvittävää eikä kummallista. On aivan luonnollista, että toverit, jotka ovat jyrkästi eri mieltä KK:n kanssa erillisrauhaa koskevassa kysymyksessä, moittivat ankarasti KK:ta ja sanovat olevansa varmoja kahtiajakautumisen kiertämättömyydestä. Kaikkeen tähän on puolueen jäsenillä mitä laillisin oikeus, se on aivan selvä.

Mutta kummallista ja hirvittävää on seuraava. Päätöslauselmaan on liitetty "selittävä teksti". Esitämme sen kokonaisuudessaan:

"Moskovan aluetoimisto pitää tuskin vältettävissä olevana puolueen kahtiajakautumista lähiaikoina ja samalla asettaa tehtäväkseen toimia kaikkien niiden johdonmukaisten vallankumouksellisten kommunistiainesten yhdistämiseksi, jotka taistelevat samalla tavalla sekä erillisrauhan solmimisen kannattajia että puolueen kaikkia maltillisia opportunistiaineksia vastaan. *Maailmanvallankumouksen etujen nimessä me pidämme tarkoituksenmukaisena myöntyä nykyään puhtaasti muodolliseksi muuttuvan neuvostovallan menettämisen mahdollisuuteen.* Me pidämme edelleenkin perustehtävänämme sosialistisen vallankumouksen aatteiden levittämistä kaikkiin muihin maihin ja työväen diktatuurin päättäväistä toteuttamista

* Päätöslauselman täydellinen sananmuoto on seuraava: "Käsiteltyään KK:n toimintaa VSDTP:n Moskovan aluetoimisto lausuu epäluottamuslauseensa keskuskomitealle sen poliittisen suunnan ja kokoonpanon vuoksi ja tulee heti ensi tilaisuudessa vaatimaan, että toimitettaisiin sen uudet vaalit. Tämän lisäksi Moskovan aluetoimisto ei katso olevansa velvollinen alistumaan ehdottomasti KK:n niihin päätöksiin, jotka tulevat liittymään Itävallan ja Saksan kanssa solmitun rauhansopimuksen ehtojen täytäntöönpanoon". Päätöslauselma on hyväksytty yksimielisesti.

sekä porvarillisen vastavallankumouksen säälimätöntä nujertamista Venäjällä".

Olemme alleviivanneet tässä ne sanat, jotka ovat... kummallisia ja hirvittäviä.

Näissä sanoissa on asian ydin.

Nämä sanat vievät päätöslauselman laatijain koko suunnan järjettömyyteen. Nämä sanat paljastavat tavattoman selvästi heidän virheensä olemuksen.

"Maailmanvallankumouksen etujen nimessä on tarkoituksenmukaista myöntyä neuvostovallan menettämisen mahdollisuuteen"... Tämä on kummallista, sillä tässä ei ole edes yhteyttä arvostelmien ja johtopäätösten välillä. "Maailmanvallankumouksen etujen nimessä on tarkoituksenmukaista myöntyä neuvostovallan *sotilaalliseen tappioon*" — tällainen teesi olisi joko oikea tai väärä, mutta sitä ei voitaisi sanoa kummalliseksi. Se ensinnäkin.

Toiseksi: Neuvostovalta "on nykyään muuttumassa puhtaasti muodolliseksi". Tämä ei ole enää vain kummallista, vaan suorastaan hirvittävää. On selvää, että päätöslauselman laatijat ovat eksyneet hirvittävän sekasotkun ryteikköön. Täytynee selvitellä tuota sekasotkua.

Päätöslauselman laatijain ajatus ensimmäisessä kysymyksessä on nähtävästi se, että maailmanvallankumouksen etujen nimessä on tarkoituksenmukaista myöntyä tappion mahdollisuuteen sodassa tuon tappion johtaessa neuvostovallan menettämiseen, so. porvariston voittoon Venäjällä. Esittäessään tämän ajatuksen päätöslauselman laatijat tunnustavat välillisesti oikeaksi sen ajatuksen, jonka esitin teeseissäni (tammikuun 8. pnä 1918, julkaistu "Pravdassa" helmikuun 24. pnä 1918)[7], nimittäin, että ellemme suostu Saksan meille esittämiin rauhanehtoihin, se johtaa Venäjän tappioon ja neuvostovallan kukistumiseen.

Siis la raison finit toujours par avoir raison — totuus ei pala tulessakaan! Minun "jyrkempien" vastustajieni,

[7] Teokset, 26. osa, ss. 427—435, ja Leninin jälkisanat teeseihin, tässä kirjassa s. 130.

moskovalaisten, jotka uhkaavat kahtiajakautumisella, on ollut pakko — juuri siksi, että he ovat alkaneet puhua avoimesti jopa kahtiajakautumisesta — ilmaista loppuun saakka myös *konkreettiset* käsityksensä, juuri ne samat, joista pitävät edullisempana vaieta ne, jotka yrittävät selviytyä asiasta vallankumouksellista sotaa koskevilla yleisillä korulauseilla. Teesieni ja argumenttieni koko olemus (kuten voi huomata jokainen, joka haluaa lukea huolellisesti teesini tammikuun 7. pltä 1918) on siinä toteamassa, että meidän on hyväksyttävä *heti* äärimmäisen raskas rauha ja samanaikaisesti *valmisteltava* vakavasti vallankumouksellista sotaa (ja juuri tämän vakavan valmistelemisen *etuja silmälläpitäen*). Tämän argumenttieni olemuksen ovat kiertäneet kokonaan tai eivät ole huomanneet, eivät ole halunneet huomata sitä ne, jotka ovat rajoittuneet vallankumouksellista sotaa koskeviin yleisiin korulauseisiin. Ja nyt minun on sydämeni pohjasta kiitettävä juuri "jyrkimpiä" vastustajiani, moskovalaisia, siitä, että he ovat rikkoneet argumenttieni *olemusta* koskevan "valtiosalaliittonsa". Moskovalaiset ovat *ensimmäisinä* vastanneet niihin.

Minkälainen sitten heidän vastauksensa on?

He ovat vastanneet *tunnustaen oikeaksi* minun *konkreettisen* argumenttini: niin, moskovalaiset tunnustivat, meitä odottaa todellakin tappio, jos me ryhdymme nyt heti sotimaan saksalaisia vastaan*. Niin, tämä tappio johtaa todellakin neuvostovallan kukistumiseen.

Siis vielä kerran: kiitän sydämeni pohjasta "jyrkimpiä" vastustajiani, moskovalaisia, siitä, että he ovat rikkoneet

* Siihen vastaväitteeseen, että taistelua ei kuitenkaan olisi voitu välttää, ovat tosiasiat antaneet vastauksen: tammikuun 8. pnä luettiin teesini; tammikuun 15. päivään mennessä *olisimme voineet* solmia rauhan. Hengähdystauko olisi ollut varmasti taattu (ja lyhimmälläkin hengähdystauolla olisi ollut meille jättiläismäinen, sekä aineellinen että moraalinen merkitys, sillä *saksalaisten* olisi pitänyt julistaa *uusi* sota), ellei... ellei olisi ollut vallankumouksellista sanahelinää.

"valtiosalaliiton", jonka he olivat tehneet argumenttieni olemusta vastaan, so. nimenomaan sitä vastaan, mitä olen huomauttanut *konkreettisesti* sodankäynnin mahdollisuuksista, jos ryhtyisimme siihen nyt heti, ja siitä, että he ovat pelkäämättä tunnustaneet oikeaksi minun konkreettisen lausuntoni.

Edelleen. Miten on kumottu minun argumenttini, jotka moskovalaisten on itse asiassa ollut pakko tunnustaa oikeiksi?

Siten, että maailmanvallankumouksen etujen nimessä *täytyy* myöntyä neuvostovallan menettämiseen.

Miksi maailmanvallankumouksen edut sitä vaativat? Juuri tässä on perustelun ydin ja olemus niille, jotka aikovat kumota minun argumenttini. Ja juuri tästä, tästä tärkeimmästä, oleellisimmasta peruskohdasta ei päätöslauselmassa eikä selittävässä tekstissäkään ole sanottu halaistua sanaa. Päätöslauselman laatijoilla on ollut aikaa ja paikkaa puhua yleisesti tunnetuista ja kiistattomista asioista — sekä "porvarillisen vastavallankumouksen säälimättömästä nujertamisesta Venäjällä" (sellaisenko politiikan keinoin ja menetelmin, joka johtaa neuvostovallan menettämiseen?) että taistelusta puolueen kaikkia maltillisia opportunistiaineksia vastaan, mutta siitä, mikä juuri on kiistanalaista, siitä, mikä koskee juuri rauhanvastustajien asenteen perusolemusta, siitä ei hiiskahdustakaan!

Kummallista. Erittäin kummallista. Eivätköhän päätöslauselman laatijat ole vaienneet tästä juuri sen vuoksi, että tässä kohdassa he ovat tunteneet olevansa erikoisen heikkoja? Jos he olisivat sanoneet selvästi *miksi* (sitä vaativat maailmanvallankumouksen edut), se olisi ehkä merkinnyt itsensä paljastamista...

Olipa asianlaita miten tahansa, meidän on *etsittävä* esille ne argumentit, joita päätöslauselman laatijat *ovat saattaneet* pitää ohjeenaan.

Ehkäpä päätöslauselman laatijat olettavat, että maailmanvallankumouksen edut kieltävät ylipäänsä kaikenlaisen rauhan solmimisen imperialistien kanssa? Eräät rauhanvastustajat ovat lausuneet tämän näkökannan eräässä neuvottelukokouksessa Pietarissa, mutta sielläkin sitä kannatti vain erillisrauhaa vastustaneiden mitätön vähemmistö. Selvää on, että tämä näkökanta johtaa Brestin rauhanneuvottelujen tarkoituksenmukaisuuden kieltämiseen ja rauhan kieltämiseen "jopa" silloinkin, vaikka Puola, Latvia ja Kuurinmaa palautettaisiin. Tuollaisten mielipiteiden (jotka esimerkiksi pietarilaisten rauhanvastustajain enemmistö on hylännyt)virheellisyys on silmäänpistävä. Imperialististen valtojen keskellä oleva sosialistinen tasavalta ei voisi sellaiselta näkökannalta katsoen solmia mitään taloudellisia sopimuksia, se ei voisi olla olemassakaan siirtymättä kuuhun.

Ehkäpä päätöslauselman laatijat olettavat maailmanvallankumouksen etujen vaativan, että sitä *sysättäisiin eteenpäin*, ja sellaisena sysäyksenä eteenpäin olisi vain sota eikä missään tapauksessa rauha, joka voisi tehdä joukkoihin sellaisen vaikutuksen, ikään kuin imperialismi "laillistettaisiin"? Tuollainen "teoria" olisi täydellistä luopumista marxilaisuudesta, joka on aina kieltänyt vallankumousten "sysäämisen", koska ne kehittyvät sitä mukaa kuin vallankumouksia synnyttävät luokkaristiriidat kärjistyvät. Tuollainen teoria olisi samanlainen kuin se käsityskanta, että aseellinen kapina on taistelumuoto, jota on sovellettava aina ja kaikissa olosuhteissa. Todellisuudessa maailmanvallankumouksen edut vaativat, että maansa porvariston kukistanut neuvostovalta *auttaisi* tätä vallankumousta, mutta valitsisi avunantonsa *muodon* voimiensa mukaisesti. Ei edes sysäämisteoriasta seuraa sellaista ajatusta, että sosialistista vallankumousta maailman mitassa olisi autettava myöntymällä tämän vallankumouksen tappion mahdollisuuteen *tietyssä* maassa.

Ehkäpä päätöslauselman laatijat olettavat, että vallankumous Saksassa on jo alkanut, että se on kasvanut siellä jo avoimeksi yleiskansalliseksi kansalaissodaksi, että meidän on sen vuoksi autettava kaikin voimin saksalaisia työläisiä, että meidän itse on tuhouduttava ("neuvostovallan menetys") *pelastaaksemme* Saksan vallankumouksen,

joka on jo alkanut ratkaisevan taistelunsa ja joutunut raskaiden iskujen alaiseksi? Tältä kannalta katsoen me tuhoutuessamme sitoisimme osan Saksan vastavallankumouksen voimista ja siten pelastaisimme Saksan vallankumouksen.

On täysin ymmärrettävää, että tällaisten edellytysten vallitessa ei olisi vain "tarkoituksenmukaista" (kuten päätöslauselman laatijat ovat sanoneet), vaan suorastaan *välttämätöntäkin* myöntyä tappion kärsimisen mahdollisuuteen ja neuvostovallan menettämisen mahdollisuuteen. Mutta on selvää, että näitä edellytyksiä ei ole olemassa. Saksan vallankumous on kypsymässä, mutta aivan ilmeistä on, ettei se ole kehittynyt vielä purkaukseen asti Saksassa, kansalaissotaan asti Saksassa. Me emme ilmeisesti auttaisi Saksan vallankumouksen kypsymistä, vaan *estäisimme* sitä "myöntyessämme neuvostovallan menettämisen mahdollisuuteen". Siten me auttaisimme Saksan taantumusta, pelaisimme sen pussiin, vaikeuttaisimme sosialistista liikettä Saksassa, vieroittaisimme sosialismista Saksan proletaarien ja puoliproletaarien laajat joukot, jotka eivät ole vielä siirtyneet sosialismin kannalle ja joita Neuvosto-Venäjän tuhoutuminen säikäyttäisi samoin kuin Kommuunin tuhoutuminen vuonna 1871 säikäytti Englannin työläiset.

Tarkastelimmepa asiaa miltä kannalta tahansa, mutta sittenkään ei löydy logiikkaa päätöslauselman laatijain järkeilyistä. Ei ole olemassa järkeviä argumentteja, jotka todistaisivat oikeaksi sen, että "maailmanvallankumouksen etujen nimessä on tarkoituksenmukaista myöntyä neuvostovallan menettämisen mahdollisuuteen".

"Neuvostovalta on nykyään muuttumassa puhtaasti muodolliseksi", tämä on se hirvittävä väite, johon, kuten olemme nähneet, moskovalaisen päätöslauselman laatijat ovat päätyneet.

Kun kerran saksalaiset imperialistit tulevat perimään meistä pakkoveron ja kieltämään meiltä Saksaa vastaan suunnatun propagandan ja agitaation, niin neuvostovaltakin menettää merkityksensä ja "muuttuu puhtaasti muodolliseksi", tällainen nähtävästi on päätöslauselman laatijain "ajatuksen" juoksu. Sanomme "nähtävästi", sillä päätöslauselman laatijat eivät ole esittäneet mitään selvää ja täsmällistä kyseessä olevan teesin todistamiseksi.

Mitä syvin ja lohduttomin pessimismi, täydellinen epätoivo, se on sisältönä "teoriassa", jonka mukaan neuvostovallalla on muka vain muodollinen merkitys ja jonka mukaan on noudatettava neuvostovallan menettämisen mahdollisuuteen myöntymisen taktiikkaa. Pelastusta ei kuitenkaan ole, tuhoutukoon vaikka neuvostovaltakin — tällainen tunne on sanellut tuon hirvittävän päätöslauselman. Nekin muka "taloustieteelliset" argumentit, joihin tuollaiset ajatukset toisinaan puetaan, päätyvät samaan lohduttomaan pessimismiin: mistä neuvostotasavallasta tässä voisi enää olla puhe, kun kerran saatetaan periä tuollainen ja tuollainen ja vielä tuollainenkin pakkovero. Ei siis mitään muuta kuin epätoivoa: kuitenkin tuhoudumme!

Tällainen tunne on luonnollinen siinä äärettömän raskaassa tilassa, jossa Venäjä on. Mutta se ei ole "luonnollinen" luokkatietoisten vallankumousmiesten keskuudessa. Se on kuvaavaa juuri moskovalaisten esittämien katsantokantojen järjettömyyteen saakka viemisen mielessä. Vuonna 1793 ranskalaiset eivät olisi koskaan sanoneet, että heidän taistelusaavutuksensa, tasavalta ja demokratismi, ovat muuttumassa puhtaasti muodollisiksi ja että on myönnyttävä tasavallan menettämisen mahdollisuuteen. He eivät langenneet epätoivoon, vaan heistä uhkui usko voittoon. Mutta kun kehotetaan vallankumoukselliseen sotaan ja samanaikaisesti virallisessa päätöslauselmassa puhutaan "myöntymisestä neuvostovallan menettämisen mahdollisuuteen", se merkitsee itsensä lopullista paljastamista.

Preussi ja eräät muut maat joutuivat XIX vuosisadan alussa, Napoleonin sotien aikana, kärsimään tappioista, valloituksista, nöyryytyksistä ja valloittajan harjoittamasta sorrosta ja rasituksista paljon enemmän kuin vuoden 1918 Venäjä. Ja siitä huolimatta Preussin parhaimmat

miehet eivät joutuneet epätoivoon eivätkä puhuneet kansallisten valtiollisten laitostensa "puhtaasti muodollisesta" merkityksestä, vaikka Napoleon painoikin heitä sotilassaappaansa anturalla sata kertaa kovemmin kuin meitä nyt olisi voitu painaa. He eivät huitoneet käsillään eivätkä antautuneet sellaisen tunteen valtaan, että "kuitenkin tuhoudumme". He allekirjoittivat monta kertaa raskaampia, petomaisempia, häpeällisempiä, sortavampia rauhansopimuksia kuin on Brestin sopimus, he osasivat sitten odottaa, he pysyivät lujina valloittajan ikeen alla, sotivat taas ja joutuivat taas valloittajien ikeen alaisiksi, allekirjoittivat taas säädyttömiä ja entistään säädyttömämpiä rauhansopimuksia, nousivat taas ja *loppujen lopuksi vapautuivat* (käyttäen tietenkin hyväkseen voimakkaampien kilpavalloittajien välisiä eripuraisuuksia).

Miksei tällainen tapaus voisi toistua meidän historiassamme?

Miksi meidän pitäisi joutua epätoivoon ja kirjoitella päätöslauselmia, jotka totta totisesti ovat häpeällisempiä kuin häpeällisinkään rauha, päätöslauselmia "puhtaasti muodolliseksi muuttuvasta neuvostovallasta"?

Miksi nykyisen imperialismin jättiläisiä vastaan taistellessa kärsityt raskaimmat sotilaalliset tappiot eivät voisi Venäjälläkin karaista kansan luonnetta, kohottaa itsekuria, hävittää pöyhkeilyn ja sanahelinän, opettaa kärsivällisyyteen ja johtaa joukkoja noudattamaan Napoleonin nujertamien preussilaisten oikeaa taktiikkaa: allekirjoita mitä häpeällisimpiä rauhansopimuksia, jos sinulla ei ole armeijaa, kokoa jälleen voimasi ja nouse sitten uudestaan ja yhä uudestaan?

Miksi meidän pitäisi joutua epätoivoon heti ensimmäisen tavattoman raskaan rauhansopimuksen johdosta, kun muut kansat ovat osanneet miehuullisesti kestää katkerampiakin koettelemuksia?

Onkohan tuo epätoivon taktiikka sopusoinnussa proletaarin järkähtämättömyyden kanssa, proletaarin, joka tietää, että on alistuttava, ellei ole voimia, ja joka osaa sitten, siitä huolimatta, hinnalla millä hyvänsä nousta uudestaan ja taas uudestaan ja koota voimia *minkälaisissa* oloissa *hyvänsä,* vastaakohan tämä taktiikka proletaarin järkähtämättömyyttä, vai onko se pikkuporvarin selkärangattomuutta, pikkuporvarin, joka meillä vasemmistoeserrien puolueen ominaisuudessa on saavuttanut ennätyksen vallankumouksellista sotaa koskevien korulauseiden alalla?

Ei, hyvät toverit, "jyrkimmät" moskovalaiset! Jokainen koettelemusten päivä tulee loitontamaan teistä juuri kaikkein valveutuneimpia ja kestävimpiä työläisiä. Neuvostovalta, he sanovat, ei ole *muuttumassa* eikä *muutu* puhtaasti muodolliseksi enempää silloin, kun valloittaja on Pihkovassa ja perii meistä 10 miljardin suuruisen pakkoveron viljassa, rautamalmissa ja rahassa, kuin silloinkaan, kun vihollinen osoittautuu olevan Nižni-Novgorodissa ja Donin Rostovissa ja perii meistä 20 miljardin pakkoveron.

Mikään ulkomaiden toimeenpanema valtaus ei voi koskaan tehdä "puhtaasti muodolliseksi" kansan valtiollista laitosta (ja neuvostovalta *ei* olekaan yksinomaan valtiollinen laitos, se on monta kertaa korkeampi kuin historian koskaan tuntemat laitokset). Päinvastoin ulkomaiden toimeenpanema valtaus vain lujittaa kansojen myötätuntoa neuvostovaltaa kohtaan, jos... jos se ei lähde seikkailun tielle.

Kieltäytyminen allekirjoittamasta säädyttömintäkin rauhaa silloin, kun ei ole armeijaa, on seikkailua, josta kansalla on oikeus syyttää allekirjoittamasta kieltäytynyttä valtiovaltaa.

Historiassa on allekirjoitettu paljon raskaampiakin ja häpeällisempiä rauhansopimuksia kuin Brestin sopimus (edellä on esitetty esimerkkejä), eikä se ole johtanut valtiovallan arvon alenemiseen, ei ole muuttanut sitä muodolliseksi eikä ole saattanut turmioon enempää valtiovaltaa kuin kansaakaan, vaan se on karaissut kansaa, *opettanut* kansalle työlään ja vaikean taidon: valmentaa vankka armeija epätoivoisen raskaissa oloissakin, valloittajan anturan alla.

Venäjä kulkee uutta, todellista isänmaallista sotaa kohti, neuvostovallan säilyttämiseksi ja lujittamiseksi käytävää sotaa kohti. Mahdollisesti jostain toisesta kaudesta — kuten oli Napoleonin sotien kausi — tulee vapaus*sotien* (nimenomaan sotien eikä yhden sodan) kausi, sotien, joihin valloittajat pakottavat Neuvosto-Venäjän. Se on mahdollista.

Ja siksi häpeällinen epätoivo on häpeällisempää kuin mikä tahansa raskas, äärimmäisen raskas rauha, joka on allekirjoitettava sen vuoksi, ettei ole armeijaa, se on häpeällisempää kuin mikä tahansa häpeällinen rauha. Meitä ei tuhoa kymmenenkään äärimmäisen raskasta rauhansopimusta, jos me suhtaudumme kapinaan ja sotaan *vakavasti*. Meitä eivät voi tuhota valloittajat, ellemme anna epätoivon ja sanahelinän tuhota itseämme.

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1960, ss. 50—58.

Ote: Leninin selostus sodasta ja rauhasta VKP (b):n VII edustajakokouksessa maaliskuun 7. päivänä 1918 [8]

. . .

Sellaista seikkailua oli väite, ettei vihollinen uskalla hyökätä vallankumouksen kimppuun. Brestin rauhanneuvottelut eivät olleet vielä se hetki, jolloin meidän piti hyväksyä minkälaiset rauhanehdot tahansa. Objektiivinen voimasuhde oli sellainen, että pelkkä hengähdystauon saaminen ei riittänyt. Brestin rauhanneuvottelujen piti osoittaa, että saksalainen tulee hyökkäämään, että saksalainen yhteiskunta ei ole siinä määrin raskaana vallankumouksesta, että vallankumous voisi puhjeta heti, eikä voida syyttää Saksan imperialisteja siitä, etteivät he ole menettelyllään vielä saaneet aikaan tuota purkausta tai sellaista tilannetta, jolloin saksalainen ei voi hyökätä, kuten vasemmistolaisina itseään pitävät nuoret ystävämme sanovat. Kun heille sanotaan, että meillä ei ole armeijaa, että meidän oli pakko kotiuttaa se — meidän oli pakko tehdä se, vaikka emme ole suinkaan unohtaneet, että meidän kesyn kotieläimemme rinnalla lojuu tiikeri — niin he eivät halua käsittää sitä. Vaikka meidän oli pakko kotiuttaa armeija, emme ole suinkaan unohtaneet, että sotaa ei voida lopettaa yksipuolisella käskyllä lyödä pistin maahan.

Miten yleensä saattoi käydä niin, ettei puolueemme yksikään virtaus, yksikään suunta eikä yksikään järjestö vastustanut tätä kotiuttamista? Olimmeko me siis kaikki menettäneet järkemme? Emme suinkaan. Bolševikkeihin kuulumattomat upseerit sanoivat jo ennen Lokakuuta, että armeija ei voi sotia, että sitä ei voida pidättää rintamalla edes muutamaa viikkoa. Lokakuun jälkeen tämä kävi ilmeiseksi kaikille, jotka tahtoivat nähdä tosiasian, epämiellyttävän ja katkeran todellisuuden eikä mennä piiloon tai painaa lakkia silmille ja koettaa selviytyä korskeilla korulauseilla. Armeijaa ei ole olemassa, sitä ei voida pidättää. Parasta mitä voidaan tehdä, on kotiuttaa armeija mahdollisimman pian. Se on elimistön sairas osa, joka on kärsinyt äärettömiä tuskia ja riutunut sodan rasituksista, sodan, johon se lähti teknillisesti valmentautumattomana ja josta se irtautui siinä tilassa, että jokainen hyökkäys saattoi sen pakokauhun valtaan. Siitä ei saa syyttää niitä, jotka ovat kokeneet tuollaisia ennenkuulumattomia kärsimyksiä. Sadoissa päätöslauselmissaan, jopa Venäjän vallankumouksen ensimmäiselläkin kaudella hyväksymissään päätöslauselmissa sotilaat ovat sano-

---

[8] Julkaistu ensi kerran v. 1923 pikakirjoitusselostuksena. VII edustajakokous pidettiin maaliskuun 6.—8. päivinä 1918 Pietarissa. Se päätti Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen (bolševikit) VSDTP (b) — nimen muuttamisesta Venäjän kommunistiseksi puolueeksi (bolševikit) — VKP (b). Puoluekokouksen pääaiheena oli rauhankysymys.

neet suoraan: "Olemme hukkumaisillamme vereen, emme voi sotia". Voitiin tietenkin viivyttää keinotekoisesti sodan lopettamista, voitiin tehdä Kerenskin konnanteko, voitiin lykätä loppua tuonnemmaksi muutamalla viikolla, mutta objektiivinen todellisuus raivasi tietä itselleen. Venäjän valtioelimistön sairas osa ei voi enää kestää tämän sodan rasituksia. Mitä pikemmin kotiutamme sen, mitä pikemmin se hajottuu niiden osien keskuuteen, jotka eivät ole vielä niin sairaita, sitä pikemmin maa on valmis kestämään uusia raskaita koettelemuksia. Näin me ajattelimme, kun hyväksyimme yksimielisesti, ilman pienimpiäkään vastalauseita, tämän ulkoisten tapahtumain kannalta järjettömän päätöksen — kotiuttaa armeija. Se oli oikea toimenpide. Me sanoimme, että on kevytmielistä harhakuvittelua pitää armeijaa koossa. Mitä pikemmin armeija kotiutetaan, sitä pikemmin alkaa koko yhteiskuntaelimistön tervehtyminen. Juuri sen vuoksi oli niin paha virhe, niin katkeraa tapahtumain yliarviointia esittää vallankumouksellinen korulause: "Saksalainen ei voi hyökätä", josta johtui toinen korulause: "Me voimme julistaa sotatilan päättyneeksi. Ei sotaa eikä rauhan allekirjoittamista". Entä jos saksalainen hyökkää? "Ei, se ei voi hyökätä". Mutta onko teillä oikeus panna peliin ei maailmanvallankumouksen kohtaloa, vaan konkreettinen kysymys: ettekö hän te vain osoittaudu olevanne saksalaisen imperialismin apureita, kun tuo hetki koittaa? Mutta me, jotka vuoden 1917 lokakuusta lähtien olemme isänmaan puolustamista kannattavia puolustuskantalaisia, me tiedämme, että olemme sanoutuneet irti imperialisteista teoissa emmekä sanoissa: olemme purkaneet salaiset sopimukset, voittaneet kotimaassamme porvariston ja tarjonneet avointa rehellistä rauhaa, joten kaikki kansat ovat voineet nähdä teoissa kaikki meidän aikeemme. Mitenkä ne, jotka kannattavat vakavasti neuvostotasavallan puolustamista, saattoivat ryhtyä tuollaiseen seikkailuun, joka on kantanut hedelmänsä? Ja se on tosiasia, sillä se raskas kriisi, jota puolueemme potee nyt, kun siinä on muodostunut "vasemmisto"-oppositio, on eräs kaikkein

pahin Venäjän vallankumouksen kokema kriisi.

Tämä kriisi voitetaan. Puolueemme enempää kuin vallankumouksemmekaan ei missään tapauksessa taita siinä niskojaan, vaikka se tällä hetkellä onkin aivan lähellä ja täysin mahdollista. Takeena siitä, ettemme taita niskojamme tässä kysymyksessä on se, että ryhmäkuntien välisten erimielisyyksien vanhan ratkaisukeinon tilalle — tämä keino oli sellainen, että julkaistiin tavaton määrä kirjallisuutta, pidettiin väittelyjä, jakaannuttiin usein kahtia — tämän vanhan keinon tilalle tapahtumat ovat tuoneet meille uuden oppimiskeinon. Tänä keinona on kaiken tarkistaminen tosiasiain, tapahtumain, maailmanhistorian opetusten perusteella. Te sanotte, että saksalainen ei voi hyökätä. Teidän taktiikkanne mukaan sotatila voidaan julistaa päättyneeksi. Historia on läksyttänyt teitä, se on kumonnut tuon harhaluulon. Niin, Saksan vallankumous kasvaa, mutta ei niin kuin me haluaisimme, ei niin nopeasti kuin venäläiset intelligentit mielisivät, ei sillä vauhdilla, millä historiamme kehittyi lokakuussa, kun tulemme mihin tahansa kaupunkiin ja julistamme neuvostovallan, niin muutaman päivän kuluttua yhdeksän kymmenesosaa työläisistä on meidän puolellamme. Saksan vallankumous ei onnettomuudekseen kehity niin nopeasti. Mutta kumman on mukauduttava: meidänkö siihen vai sen meihin?

. . .

On koittanut mitä raskaimpien tappioiden kausi, joita hampaisiin asti aseistettu imperialismi on aiheuttanut maalle, joka on kotiuttanut armeijansa ja jonka oli pakko kotiuttaa se. Se mitä ennustin, on toteutunut täydellisesti: Brestin rauhan asemesta olemme saaneet paljon nöyryyttävämmän rauhan niiden takia, jotka eivät hyväksyneet Brestin rauhaa. Me tiesimme solmivamme rauhan imperialismin kanssa armeijan takia. Me istuimme saman pöydän ääressä Hoffmannin[9] emmekä Liebknechtin kans-

[9] Kenraali Hoffmann oli imperialistisen Saksan edustaja Brest-Litovskissa toisella neuvottelukaudella.

sa — ja me autoimme siten Saksan vallankumousta. Mutta nyt te autatte Saksan imperialismia, sillä olette luovuttaneet sille miljoonarikkauksianne — tykkejänne ja ammuksianne — tämän olisi pitänyt olla edeltäkäsin selvää jokaiselle, joka näki armeijan tavattoman surkean tilan. Saksalaisten pienikin hyökkäys tuhoaisi varmasti ja ehdottomasti meidät — sen sanoi jokainen rehellinen rintamamies. Me jouduimme muutamassa päivässä vihollisen saaliiksi.

Saatuamme tämän opetuksen me teemme lopun hajaannuksestamme ja kriisistämme, niin kova kuin tuo tauti lieneekin, sillä avuksemme tulee paljon luotettavampi liittolainen: maailmanvallankumous. Kun meille puhutaan tämän Tilsitin rauhan ratifioinnista, rauhan, joka on tavattoman raskas, paljoa nöyryyttävämpi ja ryövärimäisempi kuin Brestin rauha, minä vastaan: kyllä, ehdottomasti. Meidän on tehtävä se, sillä me katsomme asioita joukkojen näkökannalta. Kun yhdessä maassa noudatettua lokakuun—marraskuun taktiikkaa, tuon vallankumouksen voittokulun kauden taktiikkaa yritetään mielikuvituksemme avulla soveltaa maailmanvallankumouksen tapahtumien kulkuun, se yritys on tuomittu epäonnistumaan. Kun sanotaan, että hengähdystauko on mielikuvitusta, kun sanomalehti, joka nimittää itseään "Kommunistiksi" — nähtävästi Kommuuni-sanasta — kun tämä lehti täyttää palstan toisensa jälkeen kirjoituksilla, joissa yritetään kumota hengäsdystaukoteoria, minä sanon: olen saanut nähdä ja kokea monia ryhmäkuntariitoja ja hajaannuksia, joten minulla on suuri kokemus, mutta minun on sanottava, että näen selvästi, ettei tätä tautia voi parantaa entisin keinoin — hajaantumalla ryhmäkuntiin puolueessa — sillä elämä parantaa sen jo ennen sitä. Elämä menee eteenpäin hyvin nopeasti. Siinä suhteessa se sykkii mainiosti. Historia vie sitä eteenpäin niin nopeasti, että ennen kuin "Kommunistin" toimitus ehtii julkaista seuraavan numeronsa Pietarin työläisten enemmistö alkaa tuntea pettymystä sen aatteiden suhteen, sillä elämä

osoittaa, että hengähdystauko on tosiasia.

. . .

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1960, ss. 80—88.

Leninin huomautuksia niitä korjauksia vastaan, joita Trotski ehdotti päätöslauselmaan sodasta ja rauhasta maaliskuun 8. pnä (aamulla) [10]

Toverit, puheessani jo sanoin, etten minä eivätkä minun kannattajani pidä mahdollisena hyväksyä tätä korjausta. Me emme saa missään tapauksessa sitoa käsiämme yhdessäkään strategisessa manööverissa. Kaikki riippuu voimasuhteista ja siitä hetkestä, jolloin nämä tai nuo imperialistiset maat hyökkäävät kimppuumme, hetkestä, jolloin armeija pääsee epäilemättä alkaneessa tervehtymisessään niin pitkälle, että pystymme ja olemme velvollisia kieltäytymään rauhan allekirjoittamisesta sekä julistamaan sodan. Tov. Trotskin ehdottamien korjausten asemesta olen suostuvainen hyväksymään seuraavat korjaukset:

Ensinnäkin on sanottava — ja tästä seikasta tulen pitämään tiukasti kiinni — ettei tätä päätöslauselmaa julkaista lehdistössä, vaan ainoastaan tiedotetaan sopimuksen ratifioinnista.

Toiseksi, KK:lle annetaan oikeus tehdä julkaisemismuotoa ja sisältöä koskevia muutoksia japanilaisten mahdollisen hyökkäyksen johdosta.

Kolmanneksi on sanottava, että edustajakokous valtuuttaa puolueen KK:n purkamaan kaikki rauhansopimukset sekä julistamaan sodan mille imperialistiselle valtiolle

---

[10] Vrt. alaviite 8, s. 146.

tahansa ja koko maailmalle silloin, kun puolueen KK katsoo hetken sitä varten sopivaksi.

Nämä valtuudet sopimusten purkamiseen millä hetkellä hyvänsä meidän on KK:lle annettava, mutta se ei missään tapauksessa merkitse, että puramme ne nyt heti, nykyään vallitsevassa tilanteessa. Nyt meidän ei pidä mitenkään sitoa käsiämme. Sanat, jotka tov. Trotski ehdottaa liitettäväksi, kokoavat niiden äänet, jotka ovat yleensä ratifiointia vastaan ja puoltavat keskilinjaa, joka muodostaa jälleen sellaisen tilanteen, että yksikään työläinen, yksikään sotilas ei käsitä mitään meidän päätöslauselmastamme.

Päätämme nyt, että sopimus on ratifioitava ja valtuutamme keskuskomitean julistamaan sodan millä hetkellä hyvänsä, sillä meitä vastaan valmistellaan hyökkäystä mahdollisesti kolmelta taholta; Englanti tai Ranska haluaa riistää meiltä Arkangelin — se on täysin mahdollista, mutta meidän ei tietenkään pidä millään tavalla sitoa keskuslaitostamme enempää rauhansopimuksen purkamisen suhteen kuin sodan julistamisenkaan suhteen. Annamme Ukrainalle rahallista apua, autamme millä voimme. Mutta joka tapauksessa ei pidä antaa sellaista sitoumusta, ettemme allekirjoita mitään rauhansopimusta. Toinen toisensa jälkeen seuraavien laajenevien sotien kaudella kehkeytyy uusia kombinaatioita. Rauhansopimus on pelkästään elävää manöverointia — joko pidämme kiinni tästä luovimisehdosta tai jo ennakolta sidomme muodollisesti kätemme niin, ettemme pääse liikahtamaan: ei rauhaa eikä sotaa — sellainen on mahdotonta.

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1960, osa 27, ss. 104—105.

Leninin loppulause selostukseen sodasta ja rauhasta [11]

. . .

Näiden lyhyiden huomautusten jälkeen ryhdyn vastaamaan seikkaperäisesti edellisille puhujille. Radekin suhteen minun on tehtävä poikkeus. Mutta oli toinen puhe — tov. Uritskin puhe. Mitä muuta siinä oli paitsi Canossaa, "kavallusta", "perääntymistä", "mukautumista"? Mitä sellainen on? Eikö tuo teidän kritiikkinne ole jostain vasemmistoeserräläisestä lehdestä? Toveri Bubnov luki meille ilmoituksen, jonka olivat jättäneet KK:hon ne keskuskomitealaiset, jotka pitävät itseään hyvin vasemmistolaisina ja ovat antaneet täydellisen mielenosoitusnäytteen koko maailmalle: "KK:n menettely antaa iskun maailman proletariaatille". Eikö se ole korulause? "Näytetään koko maailmalle voimattomuutemme!". Miten me olemme sen näyttäneet? Sitenkö, että tarjosimme rauhaa? Sitenkö, että armeija lähti pakoon? Emmekö me todistaneet, että sodan aloittaminen Saksaa vastaan nyt, hyväksymättä Brestin rauhaa, merkitsee sitä, että näytetään maailmalle, että armeijamme on sairas, että se ei halua lähteä taisteluun? On hölynpölyä, kun Bubnov väittää, että me saimme aikaan koko tuon epäröinnin, se johtui siitä, että armeijamme oli sairas. Kuitenkin hengähdystauko oli jolloinkin annettava. Jos olisi noudatettu oikeaa strategiaa, meillä olisi ollut jo kuukausi hengähdysaikaa, mutta koska te noudatitte väärää strategiaa, meillä on ollut vasta viisi päivää hengähdysaikaa — sekin on hyvä. Sotahistoria osoittaa, että paniikin vallassa pakenevan armeijan pysähdyttämiseen tarvitaan joskus vain muutamia päiviä. Ken ei hyväksy, ei allekirjoita nyt helvetillistä rauhaa, hän on korulauseiden eikä strategian mies. Siinä se onnettomuus onkin. Kun keskuskomitealaiset kirjoittavat minulle: "voimattomuuden näytös", "kavallus", se on mitä

---

[11] Maaliskuun 8. päivänä 1918.

vahingollisin, tyhjänpäiväisin lapsellinen korulause. Me näytimme voimattomuutemme yrittäessämme sotia silloin, kun sitä ei saanut tehdä, kun hyökkäys meidän kimppuumme oli kiertämätön. Mitä tulee pihkovalaisiin talonpoikiin, me tuomme heidät Neuvostojen edustajakokoukseen kertomaan, miten saksalaiset kohtelevat, jotta he saisivat aikaan sellaisen mielenlaadun, jolloin pakokauhua poteva sotamies alkaa toipua ja sanoo: "Niin, nyt käsitän, ettei tämä ole sitä sotaa, jonka bolševikit lupasivat lopettaa, tämä on uutta sotaa, jota saksalaiset käyvät neuvostovaltaa vastaan". Silloin alkaa tervehtyminen. Mutta te herätätte kysymyksen, jota ei voida ratkaista. Kukaan ei tiedä hengähdystauon kestoaikaa.

Edelleen minun täytyy kosketella tov. Trotskin asennetta. Hänen toiminnassaan on erotettava kaksi puolta: silloin, kun hän aloitti neuvottelut Brestissä käyttäen niitä erinomaisesti agitaatiotarkoituksiin, me kaikki olimme samaa mieltä tov. Trotskin kanssa. Hän siteerasi osan kanssani käymästään keskustelusta, mutta lisään, että me sovimme keskenämme siitä, että kestämme saksalaisten uhkavaatimukseen saakka, uhkavaatimuksen jälkeen annamme periksi. Saksalaiset petkuttivat meitä: he varastivat seitsemästä päivästä viisi[12]. Trotskin taktiikka, mikäli sen tarkoituksena oli viivytys, oli oikea: siitä tuli väärä silloin, kun ilmoitettiin sota lopetetuksi eikä rauhaa ollut allekirjoitettu. Minä kehotin aivan selvästi allekirjoittamaan rauhan. Me emme voineet saada parempaa rauhaa kuin oli Brestin rauha. Kaikille on selvää, että hengähdystauko olisi kestänyt jo kuukauden ja että emme olisi siinä hävinneet. Kun kerran historia on pyyhkäissyt sen pois, sitä ei kannata muistella, mutta on naurettavaa, kun Buharin sanoo: "elämä näyttää, että olimme oikeassa". Minä olin oikeassa, sillä kirjoitin siitä jo vuonna 1915: "On valmistauduttava käymään sotaa, sota on väistämätön, se on tulossa, se tulee". Mutta rauha olisi pitänyt tehdä eikä suotta pöyhkeillä. Ja rauha piti tehdä varsinkin kun sota tulee, ja nyt ainakin helpotamme Pietarin evakuointia, olemme sitä helpottaneet. Se on tosiasia. Kun tov. Trotski esittää uusia vaatimuksia: "luvatkaa, ettette allekirjoita rauhaa Vinnitšenkon kanssa", niin sanon, etten missään tapauksessa anna sellaista sitoumusta[13]. Jos edustajakokous antaisi sitoumuksen, en minä eikä yksikään kanssani samoin ajattelevista, ei kukaan

---

[12] Välirauhansopimuksen mukaan, joka solmittiin joulukuun 2. (15.) päivänä 1917 Brest-Litovskissa neuvostohallituksen ja neljän vallan liiton (Saksa, Itävalta-Unkari, Bulgaria ja Turkki) välillä, jompikumpi sopimuspuoli saattoi aloittaa sotatoimet varoitettuaan siitä 7 päivää ennen hyökkäyksen alkua. Rikkoessaan sopimuksen saksalaiset imperialistit ilmoittivat alkavansa sotatoimet uudestaan 16. päivänä helmikuuta, ts. he ilmoittivat siitä vasta 2 päivää ennen hyökkäystä.

[13] Maaliskuun 3. pnä 1918 allekirjoitetun Brestin rauhansopimuksen mukaan Saksan hallitus velvoitti Neuvostotasavallan solmimaan rauhan Ukrainan vastavallankumouksellisen Radan kanssa, jonka Ukrainan porvarillisten ja pikkuporvarillisten, nationalististen puolueiden liitto oli perustanut V. K. Vinnitšenkon johdolla huhtikuussa 1917. Neuvostotasavallan käydessä rauhanneuvotteluja saksalaisten kanssa Rada lähetti Brest-Litovskiin edustajistonsa. Sen taistelun tuloksena, joka syttyi Ukrainan alueella Radan ja joulukuussa 1917 muodostuneen Ukrainan neuvostohallituksen välillä Rada kukistettiin. Tammikuun 27. pnä (helmikuun 9.) jo sen jälkeen kun Kievissä oli perustettu neuvostovalta, Rada solmi neuvostoedustajiston selän takana saksalaisten kanssa erillisrauhan, jonka mukaan se antoi Saksalle Ukrainan viljaa, hiiltä ynnä muita raaka-aineita ja sai siltä sotilaallista apua neuvostovaltaa vastaan. Saksalaisten imperialistien pistinten suojassa ja avulla Radan valta palautettiin Ukrainassa. Radan kavaltamasta Ukrainasta tuli tosiasiallisesti Saksan siirtomaa.

Neuvostohallituksen ja Radan välisiä rauhanneuvotteluja, joihin Brestin sopimus velvoitti, ei pidetty. Saksalaiset sotajoukot suistivat 29. pnä huhtikuuta 1918 Radan vallasta ja pystyttivät sen tilalle monarkistin, hetmani Skoropadskin hallituksen.

Rauhanneuvottelut Neuvostotasavallan ja Skoropadskin hallituksen välillä alkoivat toukokuun 23. pnä. Välirauha allekirjoitettiin kesäkuun 14. pnä 1918.

ottaisi sitä vastuulleen. Se merkitsisi, että selvän manöverointilinjan — perääntyä ja joskus, kun on mahdollista, hyökätä — asemesta sitoisimme jälleen itsemme muodollisella päätöksellä. Sodassa ei saa milloinkaan sitoa itseään muodollisilla seikoilla. On naurettavaa olla tuntematta sotahistoriaa, olla tietämättä sitä, että sopimus on voimienkokoamiskeino: viittasin jo Preussin historiaan. Muutamat totta tosiaan ajattelevat kuin lapset: olet allekirjoittanut sopimuksen, siis olet myynyt itsesi paholaiselle, olet joutunut helvettiin. Se on suorastaan naurettavaa, sillä osoittaahan sotahistoria selvääkin selvemmin, että sopimuksen allekirjoittaminen tappion tapauksessa on keino voimien kokoamiseksi. Historiassa on ollut tapauksia, jolloin sodat ovat seuranneet toinen toisensa jälkeen, kaiken sen olemme unohtaneet, me näemme, että vanha sota muuttuu...[14]. Jos mielenne tekee, niin sitokaa itsenne muodollisilla seikoilla ikiajoiksi ja antakaa vastuunalaiset paikat siinä tapauksessa vasemmistoeserrille. Me emme ota sitä vastuullemme. Tässä ei ole pienintäkään pyrkimystä kahtiajakoon. Olen varma, että elämä opettaa teidät. Maaliskuun 12. päivä ei ole vuorten takana, silloin saatte runsaasti aineistoa[15].

Toveri Trotski sanoo, että se on petturuutta sanan täydessä merkityksessä. Minä väitän, että tämä on aivan väärä näkökanta. Esittääkseni asian konkreettisesti otan esimerkin: kaksi ihmistä kulkee, heidän kimppuunsa hyökkää kymmenen ihmistä, toinen tappelee vastaan, toinen lähtee pakoon — se on petturuutta; mutta jos on kaksi satatuhantista armeijaa ja niitä vastassa viisi armeijaa; toisen armeijan on saartanut kaksisataatuhatta miestä, toisen pitäisi ehättää apuun, mutta sen tiedossa on, että kolmesataatuhatta on sijoitettu niin, että muodostuu ansa: saako silloin mennä apuun? Ei, ei saa. Se ei ole petturuutta eikä pelkuruutta: pelkkä luvun suureneminen on muuttanut kaikki käsitteet, jokainen sotilashenkilö tietää sen; se ei ole persoonallinen käsite: menetellessäni näin säästän armeijani, joutukoon toinen armeija vankeuteen, minä uudistan omani, minulla on liittolaisia, odotan aikani ja liittolaiset tulevat. Vain siten voidaan päätellä; mutta kun sotilaskäsitteisiin sotketaan toisia, siitä ei synny muuta kuin korulauseita. Niin ei saa harjoittaa politiikkaa.

Me olemme tehneet kaiken, mikä on mahdollista. Allekirjoittamalla sopimuksen me olemme säilyttäneet Pietarin, vaikkapa vain muutamaksi päiväksi. (Jättäkööt sihteerit ja pikakirjoittajat tämän kirjoittamatta.) Sopimuksessa on käsketty viemään sotaväkemme pois Suomesta, ilmeisen kelvoton sotaväkemme, mutta meitä ei ole kielletty viemästä aseita Suomeen. Jos Pietari olisi kukistunut muutama päivä sitten, Pietari olisi joutunut pakokauhun valtaan, emmekä me olisi saaneet viedyksi mitään pois, mutta näiden viiden päivän aikana olemme auttaneet suomalaisia tovereitamme — en voi sanoa, kuinka suuresti, sen he tietävät itse.

Puheet siitä, että olemme pettäneet Suomen, ovat mitä lapsellisinta sanahelinää. Siten me juuri autoimmekin, että ajoissa peräännyimme saksalaisten edessä. Venäjä ei milloinkaan tuhoudu, vaikka Pietari sortuisikin, siinä tov. Buharin on tuhat kertaa oikeassa, mutta jos manöveroidaan Buharinin malliin, silloin saatetaan turmella hyvä vallankumous. (Naurua.)

Emme ole pettäneet enempää Suomea kuin Ukrainaakaan. Siitä meitä ei voi moittia yksikään tietoinen työläinen. Autamme millä voimme. Sotaväestämme emme ole yhtään hyvää miestä tuoneet pois emmekä tuo. Kun te sanotte, että Hoffmann saa kiinni, tavoittaa teosta, niin sen hän tietenkin saattaa tehdä, sitä en epäile, mutta miten monessa päivässä hän sen tekee, sitä hän ei tiedä eikä sitä kukaan tiedä. Sitä paitsi teidän mielipiteenne, että hän saa kiinni, tavoittaa teosta, on poliittisia voimasuhteita koskeva näkökohta, josta puhun myöhemmin.

[14] Pikakirjoituspöytäkirjasta puuttuu muutamia sanoja.

[15] Maaliskuun 12. päivä oli 4. ylimääräistä yleisvenäläistä neuvostokongressia varten varattu aika. Siellä piti päättää rauhansopimuksen ratifioinnista.

Selitettyäni, miksi en voi millään muotoa hyväksyä Trotskin ehdotusta — sillä niin ei saa harjoittaa politiikkaa — minun on sanottava, että Radek näytti esimerkin siitä, missä määrin toverit edustajakokouksessamme ovat loitonneet sanahelinästä, jota on tosiasiallisesti vielä Uritskilla. Radekin käyttämän puheenvuoron nojalla en voi mitenkään syyttää häntä sanahelinästä. Hän sanoi: "Tässä ei ole hiventäkään petturuutta eikä häpeää, sillä on selvää, että olette perääntyneet ylivoimaisen sotilasmahdin edessä". Tämä arvio kumoaa koko Trotskin kannan. Kun Radek sanoi: "Hammasta purren on valmisteltava voimia", niin se on totta, sen allekirjoitan täydellisesti: ei pöyhkeillen, vaan hammasta purren on valmistauduttava.

Älä pöyhkeile, vaan kerää voimia hammasta purren. Vallankumouksellinen sota tulee, sen suhteen meillä ei ole erimielisyyksiä, erimielisyyttä on Tilsitin rauhan suhteen — onko se allekirjoitettava? Pahinta on sairas armeija, niin, ja sen vuoksi KK:ssa pitää olla sama varma linja eikä erimielisyyksiä tai keskilinjaa, jota myös tov. Buharin on kannattanut. Hengähdystaukoa en kuvaile millään ruusunväreillä; kukaan ei tiedä, miten kauan hengähdystauko tulee jatkumaan, enkä minäkään tiedä sitä. Ponnistukset, joiden avulla minusta yritetään puristaa irti tietoja siitä, kuinka kauan hengähdystauko tulee jatkumaan, ovat naurettavia. Koska rautatiet ovat säilyneet, me autamme sekä Ukrainaa että Suomea. Käytämme hyväksemme hengähdystaukoa, manöveroimme, peräännymme.

Saksalaiselle työläiselle ei voida enää sanoa, että venäläiset oikuttelevat, onhan nyt selvää, että päälle karkaamassa on saksalais-japanilainen imperialismi, ja se tulee selväksi jokaiselle; sen lisäksi, että saksalaiset haluavat kuristaa bolševikit, he haluavat riehua myös Lännessä, kaikki on mennyt sekaisin, ja tässä uudessa sodassa täytyy manöveroida ja pitää osata manöveroida.

. . .

V. I. Lenin: Teokset, Petroskoi 1960, osa 27, ss. 96—103.

IV. Ammattiliittokiista

Ammattiliitoista, nykytilanteesta ja Trotskin virheistä [1]

Puhe neuvostojen VIII edustajakokoukseen osallistuneiden sekä yleisvenäläisen ammattiliittojen keskusneuvoston ja Moskovan kaupungin ammattiliittoneuvoston jäsenistön, VKP(b):n jäsenten, yhteisessä istunnossa joulukuun 30. pnä 1920.

Toverit, minun on ensi töikseni pyydettävä anteeksi, että rikon järjestystä, sillä ennen kuin osallistuu keskusteluun pitäisi tietenkin kuulla selostus, apuselostus ja puheenvuorot. Valitettavasti tunnen olevani niin huonossa kunnossa, etten kyennyt sitä tekemään. Eilen minulla oli sentään mahdollisuus lukea tärkeimmät julkaistut asiakirjat ja valmistella huomautukseni. Järjestyksestä poikkeaminen, josta mainitsin, aiheuttaa luonnollisesti teille epämukavuuksia: ehkä toistan samaa, mikä on jo sanottu, kun en tiedä, mitä toiset ovat puhuneet ja jätän vastaamatta sellaisiin kysymyksiin, joihin tulisi vastata. Mutta muutenkaan en ole voinut menetellä.

Perusaineistonani on tov. Trotskin kirjanen "Ammattiliittojen merkityksestä ja tehtävistä". Kun vertaan tätä kirjasta teeseihin, jotka hän esitti keskuskomiteassa, ja tutkin sitä, ihmettelen, mikä määrä teoreettisia virheitä,

---

[1] Tähän Trotskin alullepanemaan keskusteluun Lenin puuttui ko. esityksessään ensimmäistä kertaa. Ammattiyhdistyskeskustelussa kärsivät trotskistit sekä buharinistit tappion.

aivan törkeitä virheitä siihen on koottu. Kuinka silloin, kun tästä kysymyksestä pantiin alulle laaja puolueväittely, saatettiin julkaista noin epäonnistunut tekele eikä esitetty perin pohjin harkittua kirjasta? Mainitsen lyhyesti niistä peruskohdista, joihin mielestäni sisältyvät pahimmat teoreettiset virheet.

Ammattiliitot eivät ole vain historiallisesti tarpeellisia, vaan ne ovat teollisuusproletariaatin historiallisesti väistämätön järjestö, joka proletariaatin diktatuurin vallitessa käsittää miltei koko proletariaatin. Tällainen on perusteesi, ja kuitenkin tov. Trotski unohtaa sen alituisesti, hän ei lähde siitä eikä anna sille arvoa. Hänen esille ottamansa aihe "Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät" on sentään tavattoman laaja.

Sanotusta jo seuraa, että ammattiliitot esittävät varsin oleellista osaa proletariaatin diktatuurin toteuttamisessa. Mutta mitä osaa ne esittävät? Kun ryhdyn käsittelemään tätä kysymystä, joka on teorian tärkeimpiä peruskysymyksiä, tulen siihen johtopäätökseen, että tässä on kysymyksessä varsin omalaatuinen osa. Toisaalta ammattiliitot, joihin kuuluvat, joiden riveissä ovat järjestään kaikki teollisuustyöläiset, ovat hallitsevan, vallassa olevan, hallituksen muodostaneen luokan, sen luokan järjestö, joka toteuttaa diktatuuria, sen luokan järjestö, joka harjoittaa valtiollista pakotusta. Se ei ole kuitenkaan valtiojärjestö, se ei ole pakotusjärjestö, vaan kasvatusjärjestö, mobilisoiva ja opettava järjestö, se on koulu, hallintokoulu, taloudenhoitokoulu, kommunismin koulu. Se on aivan erikoistyyppinen koulu, sillä tässä ei ole kysymys opettajista eikä oppilaista, vaan eräänlaisesta tavattoman omalaatuisesta yhteensulautumasta, jossa yhdistyvät se, mikä on jäänyt eikä ole voinut olla jäämättä kapitalismilta, ja se, minkä proletariaatin vallankumouksellisimmat osastot, niin sanoakseni vallankumouksellinen etujoukko nostaa keskuudestaan esiin. Ja siksipä päädytään kiertämättömästi moniin virheisiin, jos puhutaan ammattiliittojen merkityksestä ottamatta huomioon näitä totuuksia.

Proletariaatin diktatuurin järjestelmässä ammattiliittojen paikka on, jos niin voisi sanoa, puolueen ja valtiovallan välissä. Proletariaatin diktatuuri on ehdottoman välttämätön sosialismiin siirryttäessä, mutta kaikki teollisuustyöläiset käsittävä järjestö ei voi toteuttaa tätä diktatuuria. Minkä vuoksi? Sen voimme lukea Kominternin II kongressin teeseistä, joissa puhutaan yleensä poliittisen puolueen merkityksestä. Tässä yhteydessä en puhu siitä tarkemmin. Käy sillä tavalla, että puolue niin sanoakseni imee itseensä proletariaatin etujoukon ja tämä etujoukko toteuttaa proletariaatin diktatuuria. Ja ellei ole sellaista perustaa kuin ammattiliitot, ei voida toteuttaa diktatuuria, ei voida täyttää valtiolle kuuluvia tehtäviä. Mutta niitä joudutaan täyttämään monien, taaskin eräänlaista uutta tyyppiä olevien erikoislaitosten, nimittäin neuvostokoneiston kautta. Missä suhteessa tämä tilanne on käytännöllisten johtopäätösten kannalta omalaatuinen? Siinä suhteessa, että ammattiliitot *sitovat* etujoukon ja laajat joukot toisiinsa, että ne jokapäiväisellä työllään kehittävät vakaumuksellisuutta joukoissa, sen luokan joukoissa, joka vain kykeneekin siirtämään meidät kapitalismista kommunismiin. Tämä toisaalta. Ja toisaalta ammattiliitot ovat valtiovallan "varanto". Juuri tätä ovat ammattiliitot kapitalismista kommunismiin siirtymisen kaudella. Tuo siirtyminen on yleensä mahdotonta, ellei johtoasemassa ole luokka, joka on ainoa suurtuotantoa varten kasvatettu, kapitalismin kasvattama luokka ja ainoa luokka, jota eivät sido pienomistajan intressit. Proletariaatin diktatuuria ei kuitenkaan voi toteuttaa koko proletariaatin käsittävä järjestö, sillä kaikissa kapitalistimaissa eikä yksinomaan meidän maassamme, joka on kehittymättömimpiä kapitalistimaita, proletariaatti on yhä niin hajanaista, niin poljettua ja siellä täällä jopa lahjottuakin (nimenomaan imperialismi on tehnyt sen eräissä maissa), että koko proletariaatin käsittävä järjestö ei voi välittömästi toteuttaa proletariaatin diktatuuria. Diktatuuria voi toteuttaa vain se etujoukko, joka on imenyt itseensä luokan vallankumouksellisen energian. Näin ollen muodostuu tavallaan hammasrattaisto. Sellainen on

pohjimmiltaan proletariaatin diktatuurin, kapitalismista kommunismiin siirtymisen mekaniikka. Jo tästä nähdään, että kun tov. Trotski puhuu ensimmäisessä teesissä erikoisesti ammattiliitoissa ja nimenomaan niissä vallitsevasta kriisistä, mainiten "aatteellisesta sekasotkusta", niin periaatteelliselta kannalta siinä on jotain väärin. Mikäli on kysymys kriisistä, siitä voidaan puhua vasta sitten, kun on analysoitu poliittista tilannetta. Nimenomaan Trotskilla ilmenee "aatteellista sekasotkua", sillä juuri peruskysymyksessä, joka koskee ammattiliittojen merkitystä kapitalismista kommunismiin siirtymisen kannalta katsottuna, hän on unohtanut, jättänyt ottamatta huomioon sen, että tässä meillä on useista hammasrattaista muodostunut monimutkainen järjestelmä eikä yksinkertaista järjestelmää voi olla, koska proletariaatin diktatuuria ei voida toteuttaa sataprosenttisesti järjestyneen proletariaatin kautta. Diktatuuria ei voida toteuttaa ilman useita "voimansiirtolaitteita", jotka yhdistävät johtavan luokan etujoukon ja perusjoukot sekä nämä ja laajat työtätekevät joukot toisiinsa. Venäjällä ne ovat talonpoikaisjoukkoja, muissa maissa ei ole tällaisia joukkoja, mutta kehittyneimmissäkin maissa on ei-proletaarisia tai ei täysin proletaarisia joukkoja. Aatteellinen sekaannus saa todella alkunsa jo siitä. Suotta Trotski sentään syyttää tästä muita.

Tarkastellessani kysymystä, mitä osaa ammattiliitot esittävät tuotannossa, pidän Trotskin perusvirheenä sitä, että hän puhuu siitä koko ajan "periaatteen kannalta", "yleisperiaatteesta". Kaikissa teeseissään hän puhuu "yleisperiaatteen" kannalta. Kysymyksen asettelu on jo tässä suhteessa perin virheellinen. En edes puhu siitä, että puolueen IX edustajakokous sanoi ammattiliittojen tuotannossa esittämästä osasta enemmänkin kuin kylliksi[2]. En puhu siitä, että Trotski itse siteeraa teeseissään

[2] Lenin tarkoittaa VKP(b):n IX edustajakokouksen julkilausumia "Taloudellisen rakennustyön lähimmistä tehtävistä" ja "Ammattiyhdistyksiin ja niiden organisaatioon liittyvästä kysymyksestä".

Lozovskin ja Tomskin aivan selviä sanoja — heidän tulee esittää hänellä saksalaisittain sanoen "Prügeljungea"* eli niitä, joiden kustannuksella voi harjoitella väittelemään. Heillähän ei ole periaatteellisia erimielisyyksiä, joten Tomskiin ja Lozovskiin kohdistunut valinta on epäonnistunut, sillä nämä ovat kirjoittaneet sellaista, mitä Trotski itse siteeraa. Emme havaitse heillä olevan mitään oleellisia periaatteellisia erimielisyyksiä, vaikka etsisimme niitä miten uutterasti tahansa. Hyvin suuri virhe, periaatteellinen virhe, on yleensä sanoen se, että tov. Trotski kiskoo puoluetta ja neuvostovaltaa taaksepäin asettaessaan nyt kysymyksen "periaatteellisesti". Olemme luojan kiitos siirtyneet periaatteista käytännölliseen, vakavaan työhön. Smolnassa puhuimme periaatteista ja varmasti enemmänkin kuin olisi pitänyt. Nyt, kolmen vuoden kuluttua, meillä on tuotantoa koskevan kysymyksen joka pykälästä, tämän kysymyksen monen monista osakysymyksistä dekreettejä — surkea juttu nuo dekreetit — jotka on allekirjoitettu, mutta jotka sitten itse unohdamme ja jätämme täyttämättä. Ja sitten keksitään järkeilyjä periaatteista, keksitään periaatteellisia erimielisyyksiä. Puhun tuonnempana eräästä asetuksesta, joka koskee ammattiliittojen tuotannossa esittämää osaa[3], asetuksesta, jonka kaikki ovat unohtaneet, mm. minäkin, mikä minun on tunnustettava.

Erimielisyydet, joita on todella olemassa, eivät koske lainkaan yleisiä periaatteita, ellei oteta lukuun niitä, jotka luettelin. Mitä tulee mainitsemiini minun ja tov. Trotskin välisiin "erimielisyyksiin", minun oli pakko huomauttaa niistä, sillä olen varma siitä, että ottaessaan käsiteltäväkseen laajan aiheen "Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät" tov. Trotski teki joukon virheitä, jotka koskevat proletariaatin diktatuurin perusolemusta. Mikäli tämä jätetään syrjään, herää kysymys: miksei meillä to-

* *Prügeljunge* — syntipukki. *Suom.*

[3] Vrt. tämä teos s. 175.

dellakaan tule mitään sopuisasta työstä, jota tarvitsemme niin kipeästi? Siksi, että ollaan eri mieltä siitä, miten on *suhtauduttava* joukkoihin, valloitettava joukot ja *pidettävä yhteyttä* joukkoihin. Siinä on koko asian olemus. Ja juuri siinä piileekin ammattiliittojen omalaatuisuus laitoksena, joka on luotu kapitalismin aikana, joka on väistämätön siirryttäessä kapitalismista kommunismiin ja jonka olemassaolo tulevaisuudessa on kyseenalaista. Se on kaukaista tulevaisuutta, jolloin ammattiliitot muodostuvat kyseenalaisiksi; siitä tulevat keskustelemaan lastemme lapset. Mutta nyt on kysymys siitä, miten tulee suhtautua joukkoihin, valloittaa ne, saada yhteys niihin ja järjestää monimutkaiset voimansiirtolaitteet, joiden avulla suoritetaan työ (toteutetaan proletariaatin diktatuuria). Huomatkaa, että puhuessani monimutkaisista voimansiirtolaitteista en tarkoita neuvostokoneistoa. Mitä tulee voimansiirtolaitteiden monimutkaisuuteen, se on eri asia. Toistaiseksi puhun vain abstraktisesti ja pääpiirteittäin kapitalistisen yhteiskunnan luokkien välisistä suhteista; kapitalistisessa yhteiskunnassa on proletariaatti, eiproletaariset työtätekevät joukot, pikkuporvaristo ja porvaristo. Jo yksistään tältä kannalta katsoen, vaikka neuvostovallan koneistossa ei olisikaan virkavaltaisuutta, nuo voimansiirtolaitteet ovat tavattoman monimutkaisia kaiken sen vuoksi, mitä kapitalismi on luonut. Ja ennen kaikkea täytyy ajatella tätä, kun asettaa kysymyksen, missä suhteessa ammattiliittojen "tehtävä" on vaikea. Todellisuudessa mielipiteemme eivät eroa lainkaan siinä, toistan, missä tov. Trotski näkee niiden eroavan, vaan siinä, miten on valloitettava joukot, millä tavalla niihin on suhtauduttava ja pidettävä yllä yhteyttä niihin. Minun on sanottava, että jos tutkisimme vaikkapa vain vähäisessä määrin omaa käytännöllistä työtämme, kokemuksiamme yksityiskohtaisesti ja tarkasti, niin välttyisimme sadoilta tarpeettomilta "erimielisyyksiltä" ja periaatteellisilta virheiltä, joita tämä tov. Trotskin kirjanen on täynnä.

. . .

Mutta menetellessään noin harkitsemattomasti tov.

Trotski tekee samalla omalta puoleltaan virheen. Hänen sanoistaan seuraa, että työläisvaltiossa työväenluokan aineellisten ja henkisten intressien puolustaminen ei ole ammattiliittojen tehtävä. Se on erehdys. Tov. Trotski puhuu "työläisvaltiosta". Anteeksi, mutta se on abstraktio. Kun me vuonna 1917 kirjoitimme työläisvaltiosta, se oli ymmärrettävää, mutta kun meille sanotaan nyt: "Miksi työväenluokkaa pitää puolustaa, keneltä sitä pitää puolustaa, kun ei ole porvaristoa ja kun on työläisvaltio", tehdään ilmeinen virhe. Valtiomme ei ole täysin työläisvaltio, siinäpä se. Ja juuri tämä on tov. Trotskin pahimpia virheitä. Olemme nyt siirtyneet yleisistä periaatteista asioiden käsittelyyn ja dekreetteihin, mutta meitä kiskotaan taaksepäin, pois aloittamastamme käytännöllisestä ja asiallisesta toiminnasta. Niin ei saa tehdä. Valtiomme ei itse asiassa ole työläisvaltio, vaan työläis- ja talonpoikaisvaltio — tämä ensinnäkin. Ja tästä seuraa monta seikkaa. (B u h a r i n: Millainen? Työläis- ja talonpoikaisvaltioko?) Ja vaikka tov. Buharin huutaakin perältä: "Millainen? Työläis- ja talonpoikaisvaltioko?", jätän vastaamatta hänelle. Jos joku haluaa, niin palauttakoon mieleensä vasta äsken päättyneen Neuvostojen edustajakokouksen[4], siitä saa jo vastauksen.

Eikä siinä kaikki. Puolueohjelmastamme — se on asiakirja, jonka "Kommunismin aakkosten" kirjoittaja tuntee oikein hyvin — jo tästä ohjelmasta nähdään, että valtiomme on työläisvaltio, jossa on *virkavaltaisuuden vikaa*. Ja meidän on ollut pakko varustaa se tuollaisella harmillisella nimilapulla, jos niin voisi sanoa. Tämä se on siirtymävaiheen todellisuutta. Käytännössä tällaiseksi muodostuneessa valtiossa ammattiliitoilla ei ole siis mitään puolustettavaa, niitä ei siis tarvita puolustamaan kauttaaltaan järjestyneen proletariaatin aineellisia ja henkisiä intressejä, niinkö? Tällainen ajatus on teoreettisesti aivan virheellinen. Se vie meidät abstraktioiden

---

[4] Kyseessä on VIII yleisvenäläinen neuvostojen kokous, joka pidettiin Moskovassa 22—29. joulukuuta 1920.

tai ihanteen maailmaan, ihanteen, jonka saavutamme 15 —20 vuoden kuluttua, enkä ole varma siitäkään, että saavutamme sen nimenomaan tuossa ajassa. Mehän olemme tekemisissä todellisuuden kanssa, jonka tunnemme hyvin, ellemme vain huumaa itseämme, ellemme innostu intelligenteille ominaiseen suunsoittoon tai abstrahointiin taikka sellaiseen, mikä toisinaan näyttää "teorialta", mutta tosiasiallisesti onkin virhe, siirtymävaiheen erikoisuuksien väärää arviointia. Nykyinen valtiomme on sellainen, että kauttaaltaan järjestyneen proletariaatin pitää puolustaa itseään, ja meidän tulee käyttää näitä työväenjärjestöjä niin, että ne puolustavat työläisiä näiden omalta valtiolta ja että työläiset puolustavat valtiotamme. Kummassakin tapauksessa puolustaminen tapahtuu siten, että valtiolliset toimenpiteemme ja meidän liittoutumisemme, "yhdistymisemme" ammattiliittojemme kanssa kietoutuvat omaperäisesti toisiinsa.

Tästä yhdistymisestä minun on vielä puhuttava. Mutta jo yksistään tämä sana osoittaa, että jos tässä aletaan keksiä itselleen sellaista vihollista kuin "neuvosto-tradeunionismi", silloin tehdään virhe. Käsite "yhdistäminen" nimittäin edellyttää, että on olemassa *erilaisia* tekijöitä, jotka *tulee* vielä yhdistää; käsite "yhdistäminen" sisältää sen, että on osattava käyttää hyväksi valtiovallan toimenpiteitä kauttaaltaan järjestyneen proletariaatin aineellisten ja henkisten intressien puolustamiseksi tätä valtiovaltaa *vastaan*. Kun pääsemme yhdistämisessä niin pitkälle, että tapahtuu *yhdistyminen* ja *yhteensulautuminen*, kokoonnumme pitämään edustajakokousta, jossa käsittelemme asiallisesti käytännön antamaa kokemusta emmekä periaatteellisia "erimielisyyksiä" tai abstraktisia teoreettisia järkeilyjä.

. . .

Nyt siirryn puhumaan "tuotannollisesta demokratiasta"; tämä on niin sanoakseni tarkoitettu Buharinille. Tiedämme vallan hyvin, että kaikilla ihmisillä on pikku heikkouksia, ja pikku heikkouksia on suurmiehilläkin, mm. myös Buharinilla. Jos on jokin konstikas sana, niin sitä

hän ei voi olla kannattamatta. Joulukuun 7. pnä hän kirjoitti keskuskomitean täysistunnossa milteipä nautinnolla päätöslauselman tuotannollisesta demokratiasta. Ja mitä enemmän mietin tuota "tuotannollista demokratiaa", sitä selvemmin havaitsen, että sanonta on teoreettisesti virheellinen ja harkitsematon. Pelkkää sekasotkua. Ja tämän esimerkin nojalla on vielä kerran, ainakin puoluekokouksessa, sanottava: "Tov. N. I. Buharin, vähemmän konstikkaita sanontoja, — se on hyödyksi teille, teorialle, tasavallalle". (S u o s i o n o s o i t u k s i a.) Tuotantoa tarvitaan aina. Demokratia on vain politiikan alan kategorioita. Sitä vastaan, että tätä sanaa käytetään puheessa tai artikkelissa, ei voida sanoa mitään. Artikkelissa käsitellään ja valaistaan selvästi yhtä suhdetta, ja se riittää. Mutta kun siitä tehdään teesi, kun halutaan tehdä siitä tunnus, joka yhdistäisi "samanmieliset" ja erimieliset, kun sanotaan niin kuin Trotski, että puolueen pitää "valita jompikumpi kahdesta tendenssistä", se kuulostaa jo perin kummalliselta. Puhun erikseen siitä, pitääkö puolueen "valita" ja kenen syytä on, että puolue on saatettu sellaiseen tilaan, jolloin pitää "valita". Koska näin on kuitenkin käynyt, meidän on sanottava: "Valitkaa ainakin vähemmän sellaisia teoreettisesti virheellisiä ja pelkkää sekasotkua olevia tunnuksia kuin 'tuotannollinen demokratia'." Kumpikaan, Trotski enempää kuin Buharinkaan ei ole harkinnut teorian kannalta syvällisesti tätä sanontaa, ja siksi he ovat menneet sekaisin. "Tuotannollinen demokratia" johdattaa ajatuksiin, jotka eivät kuulu lainkaan niiden aatteiden piiriin, jotka ovat heitä kiinnostaneet. He halusivat tähdentää tuotantoa, kiinnittää siihen suurempaa huomiota. On eri asia, jos sitä tähdennetään artikkelissa tai puheessa, mutta kun siitä tehdään teesi ja puolueen pitää valita, niin sanon, että älkää valitko sitä, sillä se on sekasotkua. Tuotantoa tarvitaan aina, demokratiaa ei aina. Tuotannollinen demokratia synnyttää koko joukon peräti virheellisiä ajatuksia. Saapaspariakaan ei ole ehditty kuluttaa sen jälkeen, kun propagoitiin yksilön johtovaltaa. Ei saa sotkea asioita eikä aiheuttaa sitä vaa-

raa, että ihmiset menevät sekaisin: milloin on kansanvalta, milloin yksilön johtovalta, milloin diktatuuri. Missään tapauksessa ei saa luopua diktatuuristakaan — kuulen Buharinin karjuvan perältä: "Aivan oikein". (Naurua. Suosionosoituksia.)

Edelleen. Syyskuusta lähtien olemme puhuneet, että on siirryttävä ensisijaisuusperiaatteesta tasapuolisuusperiaatteeseen, olemme puhuneet siitä keskuskomitean vahvistamassa yleisen puoluekonferenssin päätöslauselmassa.[5] Kysymys on vaikea. Joudutaan näet tavalla tai toisella yhdistämään tasapuolisuus ja ensisijaisuus, joskin nämä käsitteet eliminoivat toisensa. Olemme sentään oppineet hiukan marxilaisuutta, oppineet sen, miten ja milloin voidaan ja täytyy yhdistää toisiinsa vastakohdat, ja mikä tärkeintä: vallankumouksessamme olemme kolmen ja puolen vuoden aikana monesti yhdistäneet käytännössä vastakohtia toisiinsa.

Kysymykseen on ilmeisesti suhtauduttava perin varovasti ja harkitusti. Puhuimmehan näistä periaatekysymyksistä jo niissä surullisen kuuluisissa KK:n täysistunnoissa,[6] joissa muodostui seitsikkoja ja kahdeksikkoja sekä tov. Buharinin kuuluisa "puskuriryhmä"[7], ja totesimme jo niissä, ettei siirtyminen ensisijaisuudesta tasapuolisuuteen ole helppoa. Niinpä siis täyttääksemme syyskuun konferenssin päätöksen meidän on hiukan aherrettava. Nämä kaksi vastakkaista käsitettä voidaan näet yhdistää siten, että tuloksena on kakofonia, mutta ne voidaan yhdistää myös niin, että syntyy sinfonia. Ensisijaisuus merkitsee tietyn teollisuusalan asettamista etutilalle kaikkiin

[5] Lenin viittaa VKP(b):n 9. yleisvenäläisen konferenssin syyskuussa 1920 hyväksymään julkilausumaan "Puolueen rakentamisen lähimmistä tehtävistä".

[6] Tarkoitetaan marras- ja joulukuussa 1920 pidettyjä KK:n täysistuntoja

[7] Tässä teoksessa s. 00 Lenin luonnehtii "puskuriryhmää" (Buharin, Preobraženski, Serebrjakov ym.) ja hän arvioi sen käsityksiä ja esiintymistä.

muihin tarpeellisiin tuotannonhaaroihin verrattuna siksi, että se on olennaisin. Missä sille myönnetään etuoikeuksia? Kuinka suuria etuoikeuksia sille voidaan antaa? Kysymys on kiperä ja minun on sanottava, ettei sen ratkaisemiseen riitä pelkkä tunnollisuus, sitä ei kykene ratkaisemaan urhoollinenkaan mies, jolla saattaa olla paljon mainioita ominaisuuksia, mutta joka on pätevä vain omalla paikallaan; tässä on osattava suhtautua oikealla tavalla varsin omalaatuiseen kysymykseen. Kun siis asetetaan ensisijaisuus- ja tasapuolisuuskysymys, sitä on käsiteltävä ennen kaikkea harkitusti, mutta tätäpä ei olekaan havaittavissa tov. Trotskin kirjasessa; mitä kauemmin hän muokkailee alkuperäisiä teesejään, sitä enemmän niissä on vääriä päätelmiä. Tällaista saamme lukea hänen viimeisimmistä teeseistään:

..."*Kulutuksen,* ts. työtätekevien henkilökohtaisten toimeentuloehtojen, alalla on noudatettava tasapuolisuuslinjaa. *Tuotannon* alalla ensisijaisuusperiaate pysyy meillä vielä kauan ratkaisevana"... (41. teesi, Trotskin kirjasen 31. sivu).

Teoreettisesti tuo on pelkkää sekasotkua. Se ei lainkaan pidä paikkaansa. Ensisijaisuus on etuoikeuksien myöntämistä, mutta etuoikeuksien myöntäminen ilman kulutusta ei ole mitään. Jos minulle myönnetään sellainen etuoikeus, että alan saada kahdeksannesnaulan leipää, niin kiitän nöyrimmästi sellaisesta etuoikeudesta. Ensisijaisuusperiaatteen mukainen etuoikeuksien myöntäminen edellyttää etuoikeuksien myöntämistä myös kulutuksen alalla. Ilman sitä ensisijaisuus on haavetta, turha toivo, mutta me olemme sentään materialisteja. Työläisetkin ovat materialisteja; jos puhut ensisijaisuudesta, anna myös leipää, vaatetta, lihaa. Vain näin me olemme käsittäneet ja käsitämme nämä kysymykset, kun olemme joutuneet satoja kertoja pohtimaan niitä erilaisten konkreettisten kysymysten yhteydessä puolustusneuvostossa[8], kun yksi kiskoo

[8] Yleisvenäläinen keskustoimeenpanokomitea asetti työläisten ja talonpoikien puolustusneuvoston marraskuun

saappaita itselleen ja sanoo: "Minä edustan avainteollisuutta", mutta toinen vastaa: "Saappaat minulle, muuten sinun avainteollisuustyöläisesi eivät kestä ja sinun ensisijaisuutesi loppuu siihen".

Huomaamme, että tasapuolisuuden ja ensisijaisuuden kohdalta kysymys on asetettu teeseissä periaatteellisesti väärin. Sitä paitsi otetaan vielä taka-askel siitä, mikä on käytännössä jo tarkistettu ja aikaansaatu. Niin ei saa tehdä, se ei voi johtaa mihinkään hyvään.

. . .

Niinpä siirryn käsittelemään tuotantopropagandakysymystä. Tämäkin on käytännön kysymys, ja me asetamme sen käytännöllisesti. Tuotantopropagandan harjoittamista varten on olemassa valtionlaitoksia, niitä on jo muodostettu[9]. En tiedä, ovatko ne hyviä vai huonoja; niitä on kokeiltava; eikä tästä kysymyksestä tarvitse kirjoittaa mitään "teesejä".

Kun on puhe yleensä ammattiliittojen tuotannossa esittämästä osasta, demokratiakysymyksessä ei kaivata muuta kuin tavallista demokratismia. Sellaiset metkut kuin "tuotannollinen demokratia" ovat virheellisiä eikä niistä ole mitään hyötyä. Tämä ensiksi. Ja toiseksi — tuotantopropaganda. Laitokset on jo muodostettu. Trotskin teeseissä puhutaan tuotantopropagandasta. Suotta, sillä tässä asiassa "teesit" ovat jo vanhentuneet. Onko tuo laitos hyvä vai huono, sitä emme vielä tiedä. Kokeilemme käytännössä ja sanomme sitten. Tutkikaamme ja kyselkäämme. Olettakaamme, että edustajakokouksessa muodostetaan kymmenen 10-henkistä jaostoa. "Oletko sinä harjoittanut tuotantopropagandaa? Millä tavalla ja mitä tuloksia siitä on ollut?" Tutkittuamme tämän palkitsemme parhaiten kunnostautuneet ja hylkäämme epäonnistuneiden kokemuksen. Meillä on jo käytännön kokemusta, joskin pientä, vähäistä, mutta kuitenkin on, mutta meitä yritetään kiskoa siitä taaksepäin, käsittelemään "periaatteellisia teesejä". Se on pikemminkin "taantumuksellista" liikettä kuin "tradeunionismia".

Edelleen, kolmanneksi, palkinnot. Palkintojen maksu *luonnontuotteina* — siinä ammattiliittojen tuotannossa esittämä osa, se on niiden tehtäviä. Asia on pantu alulle. Aloite on tehty. Tarkoitukseen on myönnetty viisisataatuhatta puutaa viljaa; ja sataseitsemänkymmentätuhatta on jo käytetty. En tiedä, onko tuo vilja käytetty hyvin, oikein. Kansankomissaarien neuvostossa osoitettiin, ettei sitä jaeta kunnolla: sitä ei anneta palkintona, vaan palkan lisänä; samaa puhuivat sekä ammattiliittomiehet että Työasiain kansankomissariaatin työntekijät. Määräsimme valiokunnan tutkimaan asiaa, mutta sitä ei ole vielä tutkittu. Sataseitsemänkymmentätuhatta puutaa viljaa on jaettu; sitä on jaettava niin, että tulisi palkituksi se, joka on osoittanut sankaruutta tai on osoittautunut tunnolliseksi, kyvykkääksi ja antaumukselliseksi talousmieheksi, sanalla sanoen sellaiseksi, jolla on Trotskin ylistämät ominaisuudet. Nyt ei kuitenkaan ole kysymys teeseissä ylistelemisestä, vaan viljan ja lihan antamisesta. Eiköhän olisi viisainta kieltää esim. liha tietyltä työläiskategorialta ja antaa sitä palkintona toisille työläisille, "avainteollisuus"-työläisille? Emme me kieltäydy sellaisesta ensisijaisuudesta. Sellainen ensisijaisuus on tarpeellista. Ryhtykäämme tutkimaan tarkoin, miten olemme käytännössä noudattaneet ensisijaisuusperiaatetta.

Sitten neljänneksi kurinpidolliset oikeusistuimet. Älköön tov. Buharin panko pahakseen, mutta ammattiliittojen tuotannossa esittämä osa ja "tuotannollinen demokratia" ovat pötyä, ellei meillä ole kurinpidollisia oikeusistui-

---

30. päivänä 1918 johtamaan kaikkea puolustustyötä rintamalla ja sen takana. Kun päärintamat oli purettu, puolustusneuvosto muuttui huhtikuussa 1920 Työ- ja puolustusneuvostoksi. Kansalaissodan päätyttyä neuvosto alkoi 8. yleisvenäläisen neuvostojen kokouksen 29. joulukuuta 1920 tekemän päätöksen mukaisesti toimia kansankomissaarien neuvoston komissiona; se toimi vuoden 1936 loppuun saakka.

[9] Kysymyksessä on yleisvenäläinen tuotantopropagandan toimisto ammattiliittojen yleisvenäläisessä keskusneuvostossa. Se syntyi Leninin aloitteesta.

mia. Teidän teeseistänne ne puuttuvat. Näin ollen Trotskin teeseistä ja Buharinin kannanotosta voidaan tehdä niin periaatteellisesti, teoreettisesti kuin käytännöllisestikin sama johtopäätös: luoja meitä niiltä varjelkoon!

Ja päädyn tuohon johtopäätökseen varsinkin kun ajattelen: te ette aseta kysymystä marxilaisesti. Ei siinä kyllin, että teeseissä on useita teoreettisia virheitä. "Ammattiliittojen merkitystä ja tehtäviä" on ryhdytty arvioimaan epämarxilaisesti, sillä noin laajaa aihetta ei saa ryhtyä käsittelemään ottamatta perin pohjin selvää nykyhetken poliittisista erikoisuuksista. Emmehän me tov. Buharinin kanssa suotta kirjoittaneet ammattiliittoja koskevassa VKP:n IX edustajakokouksen päätöslauselmassa, että politiikka on talouselämän keskittyneintä ilmenemistä.

Analysoidessamme nykyistä poliittista ajankohtaa voinemme sanoa, että elämme siirtymäkauteen kuuluvaa siirtymäkautta. Proletariaatin diktatuuri on kokonaisuudessaan siirtymäkautta, mutta nykyään meillä on niin sanoakseni joukko uusia siirtymäkausia. Armeijan kotiuttaminen, sodan päättyminen, mahdollisuus paljon pitempään rauhalliseen hengähdystaukoon kuin aikaisemmin ja pysyvämpään siirtymiseen pois sotarintamalta työrintamalle. Jo tämänkin vuoksi, jo yksistään tämän vuoksi proletaariluokan suhtautuminen talonpoikaisluokkaan muuttuu. Miten se muuttuu? Tätä täytyy tutkia huolellisesti, mutta teidän teesinne eivät edellytä sitä. On osattava odottaa niin kauan, kunnes olemme tutkineet sen. Kansa on lopen väsynyt, on kulutettu jo monet niistä varannoista, jotka piti käyttää eräiden ensisijaisten teollisuusalojen hyväksi, ja proletariaatin suhde talonpoikaistoon on muuttumassa. Sodasta johtunut väsymys on tavaton, tarve on lisääntynyt, mutta tuotanto ei ole lisääntynyt tai on lisääntynyt riittämättömästi. Toisaalta viittasin jo neuvostojen VIII edustajakokouksessa esittämässäni alustuksessa siihen seikkaan, että olemme harjoittaneet pakotusta oikein ja tuloksellisesti silloin, kun olemme ensin osanneet vakuuttamisen avulla luoda sille perustan. Minun on sanottava, että Trotski ja Buharin eivät ole lainkaan ottaneet huomioon tätä perin tärkeää seikkaa.

Olemmeko luoneet kaikille uusille tuotannollisille tehtäville kyllin laajan ja tukevan perustan vakuuttamisen avulla? Emme, me olemme päässeet siinä tuskin alkuun. Emme ole vielä saaneet joukkoja mukaan. Entä voivatko joukot ryhtyä heti toteuttamaan noita uusia tehtäviä? Eivät voi. Sellainen kysymys kuin esim. pitääkö kukistaa tilanherra Wrangel, tuleeko sääliä uhreja, joita se vaatii, sellainen kysymys ei kaipaa enää erikoista propagandaa. Sen sijaan ammattiliittojen tuotannollista merkitystä koskevan kysymyksen, mikäli ei tarkoiteta "periaate"-kysymystä eikä järkeilyä "neuvosto-tradeunionismista" eikä muuta sellaista pötyä, vaan pidetään silmällä kysymyksen asiallista puolta, tämän kysymyksen olemme vasta ottaneet käsiteltäväksi, olemme vasta muodostaneet tuotantopropagandaa harjoittavan laitoksen; meillä ei ole vielä kokemusta. Olemme alkaneet jakaa luontoispalkintoja, mutta meillä ei ole vielä kokemusta. Olemme muodostaneet kurinpidollisia oikeusistuimia, mutta tuloksista emme vielä tiedä. Poliittiselta kannalta katsoen tärkeintä on juuri joukkojen valmentaminen. Onko kysymys siltä kannalta valmisteltu, onko se tutkittu, harkittu, punnittu? Ei likimainkaan. Ja siinä on tehty karkea, erittäin paha ja vaarallinen poliittinen virhe, sillä juuri tässä kysymyksessä jos missään on noudatettava sääntöä: "mittaa seitsemän kertaa, leikkaa kerran", mutta eräät ryhtyivät leikkaamaan mittaamatta kertaakaan. He sanovat, että "puolueen pitää valita jompikumpi kahdesta tendenssistä", mutta eivät ole mitanneet vielä kertaakaan, vaan ovat keksineet pettävän iskulauseen "tuotannollinen demokratia".

Pitää käsittää, mitä tämä iskulause merkitsee erityisesti tällaisena poliittisena ajankohtana, jolloin joukot ovat nähneet omin silmin byrokratismin ja me olemme asettaneet byrokratismikysymyksen päiväjärjestykseen. Tov. Trotski sanoo teeseissään, että mitä työväendemokratiaan tulee, edustajakokouksen tehtäväksi jää "vain fikseerata se yksimielisesti". Tuo ei pidä paikkaansa. Fikseeraus

ei riitä, fikseeraus merkitsee, että vahvistetaan se, mikä on lopullisesti punnittu ja mitattu; tuotannollista demokratiaa koskevaa kysymystä ei ole punnittu vielä läheskään loppuun, tätä demokratiaa ei ole vielä kokeiltu eikä tarkastettu. Ajatelkaapa, millaisia tulkintoja saattaa joukkojen keskuudessa syntyä, kun esitetään iskulauseeksi "tuotannollinen demokratia".

"Me tavalliset ihmiset, rahvas, sanomme, että on pantava toimeen uudistuksia, tehtävä parannuksia, karkotettava byrokraatit, mutta sinä yrität höynäyttää minut käymään käsiksi tuotantoon, osoittamaan demokraattisuutta tuotannollisin saavutuksin, mutta minä haluan käydä käsiksi tuotantoon vasta sitten, kun hallintojen, päähallintojen yms. kokoonpano on toisenlainen eikä noin byrokraattinen". Te ette ole antaneet joukkojen keskustella asiasta, perehtyä ja harkita, ette ole antaneet puolueen hankkia uutta kokemusta ja pidätte jo kiirettä, menette liian pitkälle, keksitte kaavoja, jotka ovat teoreettisesti virheellisiä. Entä kuinka monta kertaa pahemmaksi ylettömän innokkaat täytäntöönpanijat tekevät tämän virheen? Poliittinen johtohenkilö ei vastaa yksinomaan siitä, miten hän johtaa, vaan myös siitä, mitä hänen johdettavansa tekevät. Toisinaan hän ei sitä tiedä, monesti hän ei sitä haluakaan, mutta vastuu lankeaa hänelle.

...

Luullakseni huomaatte nyt, miksi minun piti sättiä itseäni...

Me kaikki olemme unohtaneet kurinpidolliset oikeusistuimet, vaikka ilman luontoispalkintoja ja kurinpidollisia oikeusistuimia "tuotannollinen demokratia" on pelkkää tajaarittelua.

Vertaan Rudzutakin teesejä[10] Trotskin teeseihin, jotka hän on jättänyt keskuskomitealle. 5. teesin lopussa sanotaan:

[10] Rudzutakin teesit: V. I. Lenin: Teokset, Moskova, 32. osa, ss. 20—22.

...nyt heti on ryhdyttävä uudestijärjestämään ammattiliittoja, so. ennen kaikkea valikoimaan johtavaa henkilökuntaa nimenomaan tätä silmällä pitäen"...

Tämä on ilmeistä byrokratismia! Trotski ja Krestinski alkavat valikoida ammattiliittojen "johtavaa henkilökuntaa"!

Vielä kerran: juuri tämä selittää Tsektranin* virheen. Tsektran ei tehnyt virhettä siinä, että se harjoitti painostusta; tämä on sen ansio. Sen virhe oli siinä, ettei se osannut suhtautua oikealla tavalla kaikkien ammattiliittojen yhteisiin tehtäviin, ettei se kyennyt itse siirtymään eikä auttamaan muita ammattiliittoja siirtymään kurinpidollisten toverioikeuksien parempaan, nopeaan ja menestykselliseen hyväksikäyttöön. Lukiessani sitä, mitä tov. Rudzutak puhuu teeseissään kurinpidollisista oikeusistuimista, ajattelin, että kaiketi niistäkin on jo olemassa dekreetti. Ja kuten selvisi, dekreetti on. "Työläisten kurinpidollisten toverioikeuksien *ohjesääntö*" julkaistiin marraskuun 14. pnä 1919 (Lakikokoelma N:o 537).

Ammattiliittojen on esitettävä mitä tärkeintä osaa näissä oikeuksissa. Ovatko nuo oikeusistuimet hyviä, kuinka menestyksellisesti ne toimivat ja toimivatko ne vakituisesti — sitä en tiedä. Jos analysoisimme käytännöllisiä kokemuksiamme, siitä olisi miljoona kertaa enemmän hyötyä kuin kaikesta siitä, mitä toverit Trotski ja Buharin ovat kirjoittaneet.

Lopetan. Tehdäkseni yhteenvedon kaikesta, mikä koskee tätä kysymystä, minun on sanottava, että näiden erimielisyyksien asettaminen laajan puolueväittelyn alaisiksi ja niiden käsittely puolueen edustajakokouksessa on tavattoman suuri virhe. Se on poliittinen virhe. Valiokunnassa ja vain valiokunnassa kysymyksen käsittely olisi muodostunut asialliseksi ja me olisimme päässeet eteenpäin, kun nyt sitä vastoin menemme taaksepäin ja menemme monta viikkoa taaksepäin abstraktisiin teoreettisiin väittämiin, sen sijaan että suhtautuisimme tehtävään

* Rautatie- ja vesiliikennetyöläisten liiton KK.

asiallisesti. Mitä minuun tulee, tämä kyllästyttää minua hirveästi, ja vetäytyisin erittäin mielelläni syrjään tästä kaikesta, vaikka en olisi sairaskaan, olisin valmis pakenemaan minne hyvänsä.

Yhteenveto: Trotskin ja Buharinin teeseissä on kokonainen sarja teoreettisia virheitä. Monia periaatteellisia virheitä. Tuollainen suhtautuminen asiaan on poliittisesti täysin tahditonta. Tov. Trotskin "teesit" ovat poliittisesti vahingollisia. Kokonaisuutena hänen politiikkansa on ammattiliittojen byrokraattista tölvimistä. Ja puolueemme edustajakokous tuomitsee ja hylkää tämän politiikan, siitä olen varma. (Myrskyisiä, kauan kestäviä suosionosoituksia.)

V. I. Lenin: Teokset, Moskova, 32. osa, ss. 1–24.

Vielä kerran ammattiliitoista, nykytilanteesta sekä Trotskin ja Buharinin virheistä [11]

Edustajakokouksen edellä, ts. VKP:n X edustajakokouksen edustajien vaalien edellä ja näiden tulevien vaalien johdosta puoluekäyttely ja ryhmäkuntataistelu ovat kärjistyneet. Ensimmäisen ryhmäkunnan esiintymistä, nimittäin "useiden vastuunalaisten työntekijäin" nimissä ja "kannanottoja esittelevän kirjasen" ("Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät", esipuhe päivätty joulukuun 25. pnä 1920) muodossa tapahtunutta Trotskin esiintymistä seurasi VKP:n Pietarin-järjestön jyrkkäsanainen (lukija havaitsee tuonnempana, että se oli aiheellisesti jyrkkäsanainen) vastaus ("Vetoomus puolueelle", joka julkaistiin tammikuun 6. pnä 1921 "Petrogradskaja Pravda" lehdessä ja sitten tammikuun 13. pnä 1921 puolueen pää-äänenkannattajassa, Moskovan "Pravdassa"). Sitten Pietarin järjestöä vastaan esiintyi Moskovan komitea (samana päivänä "Pravdassa"). Sen jälkeen ilmestyi Yleisvenäläisessä ammattiliittojen keskusneuvostossa olevien VKP:n jäsenten ryhmätoimikunnan julkaisema pikakirjoitusseloste väittelystä, jota käytiin joulukuun 30. pnä 1920 suuressa ja varsin arvovaltaisessa puoluekokouksessa, nimittäin Neuvostojen VIII edustajakokouksessa olleen VKP:n puolueryhmän kokouksessa. Pikakirjoitusselosteen otsakkeena on "Ammattiliittojen merkityksestä tuotannossa" (esipuhe on päivätty vuoden 1921 tammikuun 6. pnä). Siinä ei tietenkään ole läheskään kaikki väittelyaineisto. Ja kiistakysymyksiä käsitteleviä puoluekokouksia pidetään nyt jo miltei kaikkialla. Puhuessani joulukuun 30. pnä 1920 jouduin, kuten sanoin, "rikkomaan järjestystä", jouduin nimittäin puhumaan, vaikka minulla ei ollut mahdollisuutta osallistua keskusteluun ja kuulla enempää edellisiä kuin seuraaviakaan puhujia. Yritän nyt palauttaa rikkomani järjestyksen ja puhua "järjestyneemmin".

[11] Julkaistu tammikuussa 1921 erillisenä kirjasena työläisten, talonpoikien ja puna-armeijalaisten edustajain neuvoston lehdistöosaston kustantamana.

Ryhmäkuntien esiintyminen on puolueelle vaarallista

Merkitseekö tov. Trotskin kirjanen "Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät" ryhmäkunnan esiintymistä? Onko tuollaisesta esiintymisestä, sen sisällöstä riippumatta, jotain vaaraa puolueelle? Tästä kysymyksestä ovat mielellään vaiti varsinkin Moskovan komitean jäsenet (tietenkin tov. Trotskia lukuunottamatta), jotka näkevät pietarilaisten ryhmäkuntaisuuden, ja tov. Buharin, joka kuitenkin, puhuessaan joulukuun 30. pnä 1920 "puskuriryhmän" nimissä, katsoi olevansa pakotettu sanomaan:

"...kun junalla on tiettyä taipumusta suistua raiteilta, eivät puskurit silloin ole pahitteeksi" (joulukuun 30. pnä 1920 käytyä väittelyä koskeva seloste, s. 45).

On siis havaittavissa tiettyä taipumusta raiteilta suistu-

miseen. Entä voidaanko kuvitella olevan tietoisia puolueen jäseniä, joita ei huolestuttaisi kysymys, nimenomaan missä, nimenomaan mistä ja nimenomaan miten tuo taipumus on saanut alkunsa?

Trotskin kirjanen alkaa ilmoituksella, että "se on yhteistyön tulos"; että sen laatimiseen on osallistunut "koko joukko vastuunalaisia työntekijöitä, etenkin ammattiliittomiehiä (Yleisvenäläisen ammattiliittojen keskusneuvoston puhemiehistön, metallimiesten liiton KK:n, Tsektranin ym. jäseniä)"; että se on "kannanottoja esittelevä kirjanen". Neljännen teesin lopussa sanotaan, että "puolueen tulevan edustajakokouksen pitää *valita* (kursivointi Trotskin) ammattiyhdistysliikkeen alalla jompikumpi kahdesta tendenssistä".

Ellei tämä ole ryhmäkunnan muodostamista KK:n yhden jäsenen toimesta, ellei tämä ole "tiettyä taipumusta suistua raiteilta", yrittäköön tov. Buharin tai joku hänen aateveljistään selittää puolueelle, mikä muu merkitys olisi sanoilla: "ryhmäkuntaisuus" ja puolueen "taipumus suistua raiteilta"? Voidaanko kuvitella hirveämpää sokaistumista kuin on näiden miesten sokaistuminen, jotka tahtovat "puskuroida" ja *sulkevat silmänsä* näkemästä *tämäntapaista* "taipumusta suistua raiteilta"?

Ajatelkaapa tosiaan: sen jälkeen kun on pidetty kaksi KK:n täysistuntoa (marraskuun 9. pnä ja joulukuun 7. pnä), joissa on käsitelty tavattoman yksityiskohtaisesti, kauan ja kiihkeästi tov. Trotskin teesien selvittelyä ja hänen puoltamaansa puoluepolitiikkaa ammattiliittokysymyksessä, yksi KK:n jäsenistä jää *19:stä ainoaksi*, joka kokoaa ympärilleen ryhmän KK:n ulkopuolelta ja esittää tämän ryhmän "yhteistyön" "luomuksen" muka "kannanottoina" kehottaen puolueen edustajakokousta "valitsemaan jommankumman *kahdesta* tendenssistä"!

. . .

Ei kai voida muuta kuin ihmetellä sitä, että kolmen vuoden kuluttua proletariaatin diktatuurin pystyttämisen jälkeen puolueessa on löytynyt vaikkapa yksi jäsen, joka saattaa *tuolla tavalla* "käydä päälle" kahta tendenssiä

koskevassa kysymyksessä ammattiyhdistysliikkeen alalla?

Eikä siinä kyllin. Tarkastelkaapa niitä ryhmäkuntahyökkäilyjä, joita tuo kirjanen on täynnä. Jo ensimmäisessä teesissä näemme "huitaistavan" uhkaavasti "muutamia ammattiliittotyöntekijöitä", joita vetää "takaisin tradeunionistisiin asemiin, jotka puolue on jo aikoja periaatteessa likvidoinut" (ilmeisesti vain yksi KK:n jäsen 19:stä edustaa puoluetta).

. . .

12. teesissä sanotaan:

"... monet ammattiliittomiehet vastustavat yhä jyrkemmin ja päättävämmin yhdistämissuuntausta... Näiden ammattiliittomiesten joukossa näemme toverit Tomskin ja Lozovskin. Eikä siinä kyllin. Yrittäen karttaa uusia tehtäviä ja menetelmiä monet ammattiliittomiehet lietsovat omissa piireissään korporatiivisen sulkeutuneisuuden henkeä ja ynseyttä kyseiselle talouden alalle otettuja uusia työntekijöitä kohtaan ja niin muodoin tosiasiallisesti auttavat ammattikunnallisuuden jäänteiden säilymistä ammatillisesti järjestäytyneiden työläisten keskuudessa".

Lukija lukekoon nämä lausunnot huolellisesti uudelleen ja miettiköön niitä perin pohjin. Niissä on hämmästyttävän runsaasti "kukkasia". Ensinnäkin arvioikaa tätä esiintymistä ryhmäkuntaisuuden kannalta! Kuvitelkaapa, mitä Trotski sanoisi ja tekisi, jos Tomski julkaisisi ryhmäohjelman ja syyttäisi Trotskia ja "monia" sotilastyöntekijöitä virkavaltaisuuden hengen lietsomisesta, barbaarisuuden jäänteiden ylläpitämisestä yms.? Mitä "osaa" esittävät Buharin, Preobraženski, Serebrjakov ym., jotka eivät näe — eivät kerta kaikkiaan huomaa, eivät lainkaan huomaa — *tässä* mitään jyrkkyyttä eikä ryhmäkuntaisuutta, eivät näe, että tämä on monta kertaa ryhmäkuntaisempaa kuin pietarilaisten esiintyminen?

Toiseksi. Ajatelkaapa vakavasti tällaista asiaan suhtautumista: monet ammattiliittomiehet "lietsovat omissa piireissään... henkeä"... Tuollainen asiaan suhtautuminen on läpeensä virkavaltaista. Kysymys on nimittäin muka

vain siitä, millaista ”henkeä” Tomski ja Lozovski lietsovat ”omissa piireissään”, eikä lainkaan joukkojen, miljoonien ihmisten kehitystasosta ja elinoloista.

Kolmanneksi. Vahingossa tov. Trotski paljasti tässä koko kiistan *olemuksen,* jota hän samoin kuin ”puskurilaisetkin”, Buharin ja kumpp., ovat niin visusti kiertäneet ja hämäröittäneet.

Onko kiistan olemuksen ja taistelun alkusyynä se, että monet ammattiliittomiehet yrittävät karttaa uusia tehtäviä ja menetelmiä lietsoen omissa piireissään ynseyttä uusia työntekijöitä kohtaan?

Vai se, että ammatillisesti järjestäytyneet työläisjoukot protestoivat oikeutetusti ja pakostakin osoittavat olevansa valmiita heittämään yli laidan sellaiset uudet työntekijät, jotka eivät halua tehdä loppua tarpeettomista ja vahingollisista virkavaltaisuuden äärimmäisyyksistä?

Onko kiistan olemuksena se, että joku ei halua käsittää ”uusia tehtäviä ja menetelmiä”?

Vai se, että joku yrittää uusista tehtävistä ja menetelmistä puhumalla turhaan puolustella vaivihkaa eräitä tarpeettomia ja vahingollisia virkavaltaisuuden äärimmäisyyksiä?

Painakoon lukija mieleensä tämän koko kiistan *olemuksen.*

Muodollinen demokraattisuus ja vallankumouksellinen tarkoituksenmukaisuus

”Työväendemokratia ei tunne fetiššejä”, kirjoittaa tov. Trotski teeseissään, jotka ovat ”yhteistyön tulos”. ”Se tuntee vain vallankumouksellisen tarkoituksenmukaisuuden” (23. teesi).

Näille tov. Trotskin teeseille on käynyt nolosti. Se mikä niissä on oikeaa, ei ole suinkaan uutta ja kääntyy sitä paitsi Trotskia *vastaan.* Mutta se, mikä niissä on uutta, on läpeensä virheellistä.

. . .

Muodollisen demokraattisuuden kannalta katsoen Trotskilla *oli oikeus* esiintyä ryhmäkuntaisin ohjelmin, vaikka koko keskuskomitea olisi ollut vastaan. Se on kiistatonta. Kiistatonta on myös, että KK on varmistanut tuon mahdollisen oikeuden joulukuun 24. pnä 1920 tekemällään väittelyvapautta koskevalla päätöksellä.

. . .

Entä vallankumouksellinen tarkoituksenmukaisuus?

Onkohan ainoatakaan vakavaa ihmistä — sellaista nimittäin, jota ”tsektranilais”- tai ”puskuri”-ryhmän ryhmäkuntainen itserakkaus ei ole sokaissut — joka terveellä ja täydellisellä ymmärryksellä pitäisi *vallankumouksen kannalta tarkoituksenmukaisena* *n i i n* arvovaltaisen johtajan kuin Trotskin *t u o l l a i s t a* esiintymistä ammatillisen liikkeen kysymyksissä?

Voidaanko kieltää, että vaikka Trotski ”uusia tehtäviä ja menetelmiä” osoittaessaan olisikin ollut siinä määrin oikeassa kuin hän tosiasiallisesti oli väärässä (siitä alempana), niin siinäkin tapauksessa Trotski olisi jo yksin tällaisella suhtautumisellaan asiaan aiheuttanut vahinkoa sekä itselleen että puolueelle, ammatilliselle liikkeelle, miljoonien ammattiliiton jäsenten kasvatukselle ja tasavallalle?

Pehmeäluontoinen Buharin ja hänen ryhmänsä nimittävätkin itseään ”puskurilaisiksi” luultavasti sen vuoksi, että he ovat lujasti päättäneet *olla ajattelematta,* mitä velvollisuuksia tämä nimitys heille asettaa.

Hajaannukset ammatillisessa liikkeessä ovat poliittisesti vaarallisia

Kaikki tietävät, että suuret erimielisyydet kasvavat toisinaan aivan pienistä — aluksi jopa vähäpätöisistäkin — mielipide-eroavuuksista. Kaikki tietävät, että vähäpätöinen haava, vieläpä naarmukin, joita itse kukin on saanut elämänsä varrella kymmeniä, saattaa johtaa hyvinkin

vaaralliseen, jopa ehdottomasti kuolettavaankin tautiin, *jos* haava on alkanut märkiä, *jos* saa verenmyrkytyksen. Niin käy kaikissa, jopa puhtaasti henkilökohtaisissakin selkkauksissa. Niin käy myös politiikassa.

Jokainen vieläpä vähäpätöinenkin mielipide-eroavuus voi muuttua poliittisesti vaaralliseksi, jos se saattaa paisua hajaannukseksi ja nimenomaan sen laatuiseksi hajaannukseksi, joka on omiaan järkyttämään koko valtiorakennusta ja hajottamaan sen, johtamaan — tov. Buharinin vertauskuvin puhuen — junan suistumiseen raiteilta.

On selvää, että maassa, joka elää proletariaatin diktatuurin kautta, proletariaatin keskuudessa tai proletaarisen puolueen ja proletaarijoukkojen kesken tapahtuva hajaannus ei ole ainoastaan vaarallinen, vaan se on jo mitä vaarallisin, varsinkin kun proletariaatti käsittää tämän maan väestöstä pienen vähemmistön. Ammatillisessa liikkeessä (joka on miltei kauttaaltaan ammatillisesti järjestyneen proletariaatin liikettä, niin kuin yritin kaikin voimin korostaa puheessani joulukuun 30. pnä 1920) tapahtuvat hajaannukset merkitsevät hajaannusta nimenomaan proletaarijoukkojen keskuudessa.

Juuri siitä syystä päättelin heti, kun 2—6. marraskuuta 1920 pidetyssä Ammattiliittojen V yleisvenäläisessä konferenssissa alkoi "metakka" (ja se alkoi nimenomaan siinä) ja kun tov. Tomski tuli heti tämän konferenssin jälkeen... eipähän, erehdyn, tämän konferenssin *aikana* tavattoman kiihtyneenä Poliittiseen toimikuntaan ja ryhtyi tov. Rudzutakin, äärimmäisen tasaluontoisen miehen, täydellisesti kannattamana kertomaan, miten tov. Trotski oli puhunut konferenssissa ammattiliittojen "ravistelemisesta" ja miten hän, Tomski, oli polemisoinut sitä vastaan — kun tämä oli tapahtunut, päättelin heti ja lopullisesti, että kiistan ydin on nimenomaan politiikassa (ts. ammattiliittojen suhteen harjoitettavassa puolueen politiikassa) ja että tov. Trotski, joka esiintyy "ravistelu"-politiikkoineen Tomskia vastaan, on tässä kiistassa perin pohjin väärässä. Näin on siksi, että "ravistelu"-politiikka, *vieläpä siinäkin tapauksessa, että* "uudet tehtävät ja menetelmät" (Trotskin 12. teesi) *tekisivät sen osittain oikeutetuksi*, on tällä haavaa ja tässä tilanteessa kerrassaan luvatonta politiikkaa, joka uhkaa johtaa hajaannukseen.

Tov. Trotskista näyttää nyt siltä, että "ylhäältä käsin ravistelemisen" politiikan paneminen hänen kontolleen "on ilmeistä pilkantekoa" (L. Trotski "Vastaus pietarilaisille tovereille", "Pravda N:o 9, tammikuun 15. pnä 1921). Sana "ravistelu" on kuitenkin todella "siivekäs sana", ja sellainen se ei ole ainoastaan siinä mielessä, että se on niin sanoakseni "kiertänyt" jo sekä puolueen että ammattiliitot sen jälkeen, kun Trotski käytti sitä Ammattiliittojen V yleisvenäläisessä konferenssissa. Ei. Valitettavasti se pitää yhä vieläkin paikkansa paljon syvällisemmässä mielessä. Nimittäin: yksistään se ilmaisee mitä lyhimmässä muodossa kannanottoja esittelevän "Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät" -kirjasen *koko hengen, koko tendenssin.* Tämä tov. Trotskin kannanottoja esittelevä kirjanen on alusta loppuun saakka, läpeensä juuri tuon "ylhäältä käsin ravistelemisen" politiikan hengen kyllästämä. Riittää kun muistaa, miten tov. Tomskia tai "monia ammattiliittomiehiä" on syytetty sellaisesta, että he "lietsovat omissa piireissään ynseyttä uusia työntekijöitä kohtaan"!

...

Periaatteellisista erimielisyyksistä

Mutta jos on oleellisia ja syvällisiä periaatteellisia erimielisyyksiä, saatetaan meille sanoa, niin eivätkö ne tee oikeutetuksi yksinpä jyrkimpiäkin esiintymisiä ja ryhmäkuntienkin esiintymisiä? Jos on sanottava jotain sellaista, mikä on uutta ja mitä ei ole tajuttu, eikö se toisinaan tee oikeutetuksi yksinpä hajaannustakin?

Tietenkin tekee oikeutetuksi, jos erimielisyydet ovat todella tavattoman syvällisiä ja ellei puolueen tai työväenluokan politiikan virheellistä suuntaa voida oikaista muulla tavalla.

Mutta siinähän vika onkin, ettei sellaisia erimielisyyksiä ole. Tov. Trotski yritti osoittaa niitä, mutta ei voinut. Ja jos *ennen* hänen kirjasensa ilmestymistä (joulukuun 25 pnä) voitiin — ja täytyi — puhua varauksin tai sovittelevasti ("kysymykseen ei saa suhtautua tuolla tavalla siinäkään tapauksessa, ettei ole tajuttu uusia tehtäviä, että on erimielisyyksiä"), niin tämän kirjasen ilmestymisen *jälkeen* piti sanoa: siinä, mikä tov. Trotskilla on uutta, hän on asiallisesti väärässä.

Tämän havaitsee selvimmin kun vertaa tov. Trotskin teesejä Rudzutakin teeseihin[12].

. . .

Tarkastelkaamme aluksi paljon puhuttua "tuotannollista demokratiaa", jonka tov. Buharin kiirehti sisällyttämään KK:n joulukuun 7. pnä hyväksymään päätöslauselmaan. Olisi tietenkin naurettavaa takertua tuohon kömpelöön ja hienostelevan teennäiseen ("konstikkaaseen") sanontaan, jos sitä olisi käytetty puheessa tai artikkelissa. Mutta nimenomaan Trotski ja Buharin ovat saattaneet itsensä siihen naurettavaan asemaan, että he *pitävät teeseissä lujasti kiinni* juuri tästä sanonnasta, jonka vuoksi heidän "ryhmäohjelmansa" eroavat ammattiliittojen hyväksymistä Rudzutakin teeseistä!

Tämä sanonta on teoreettisesti virheellinen. Mikä tahansa demokratia, kuten yleensä mikä tahansa poliittinen päällysrakennelma (joka on kiertämätön niin kauan kuin luokkia ei ole hävitetty lopullisesti, niin kauan kuin ei ole luotu luokatonta yhteiskuntaa) palvelee tuotantoa ja sen määräävät pohjimmiltaan kyseisen yhteiskunnan tuotantosuhteet. Sen vuoksi "tuotannollisen demokratian" erottaminen kaikesta muusta demokratiasta ei sano mitään. Se on sekasotkua ja joutavaa puhetta. Tämä ensiksi.

Toiseksi. Katsokaa, miten Buharin itse selittää tämän sanonnan kirjoittamassaan KK:n joulukuun 7. pn täysistunnon päätöslauselmassa. Buharin kirjoitti siinä:

---

[12] Vrt. alaviite 10, s. 174.

"Sen vuoksi työväendemokratian metodien pitää olla tuotannollisen demokratian metodeja. Se merkitsee" — kiinnittäkää huomio tähän: "se merkitsee"! Joukkoihin vedotessaan Buharin käyttää heti alussa niin ylen viisasta sanontaa, että sitä pitää *erikoisesti selittää;* minun nähdäkseni se on demokraattisuuden kannalta katsoen *epädemokraattista;* joukoille tulee kirjoittaa käyttämättä sellaisia uusia sanontoja, jotka kaipaavat erikoisselitystä, "tuotannolliselta" kannalta se on vahingollista, koska se pakottaa haaskaamaan aikaa tarpeettoman sanonnan selittämiseen — "se merkitsee, että kaikissa vaaleissa, ehdokkaita asetettaessa, heitä kannatettaessa jne. on pidettävä lähtökohtana paitsi heidän poliittista johdonmukaisuuttaan myös sitä, onko heillä talousmiehen taipumuksia, kuinka kauan he ovat olleet hallinnollisessa työssä, onko heillä organisatorisia kykyjä ja ovatko he käytännössä todella huolehtineet työtätekevien joukkojen aineellisista ja henkisistä eduista."

Selitys on ilmeisesti keksimällä keksitty ja väärä. Demokratia ei merkitse vain "vaaleja, ehdokkaiden asettamista, heidän kannattamistaan jne.". Tämä toisaalta. Ja toisaalta ei kaikissa vaaleissa tarvitse pitää lähtökohtana poliittista johdonmukaisuutta ja talousmiehen taipumuksia. Vastoin Trotskin käsitystä pitää miljoonaisessa järjestössä olla myös tietty prosenttimäärä asianajajia, virkailijoita (ilman hyviä virkailijoita emme tule toimeen vielä moniin vuosiin). Mutta me emme silti puhu "asianajajien" tai "virkailijoiden" demokratiasta.

Kolmanneksi. On väärin kiinnittää huomiota vain niihin, joita valitaan, vain organisaattoreihin, hallintomiehiin yms. Nämä etevät henkilöt muodostavat kuitenkin vähemmistön. On kiinnitettävä huomio rivimiehiin, joukkoihin. Rudzutak on ilmaissut tämän yksinkertaisemmin, ymmärrettävämmin ja myös teoreettisesti oikeammin (6. teesi):

"... on välttämätöntä, että jokainen tuotantoon osallistuja käsittää suoritettavanaan olevat tuotannolliset tehtävät välttämättömiksi ja tarkoituksenmukaisiksi; että jo-

kainen tuotannon työntekijä osallistuu paitsi ylhäältä saamiensa tehtävien suorittamiseen myös kaikkien tuotannossa esiintyvien, sekä teknillisten että organisatoristen, epäkohtien poistamiseen tietoisesti."

Neljänneksi. Sanontaa "tuotannollinen demokratia" saatetaan tulkita väärin. Se voidaan käsittää siten, ettei tunnusteta diktatuuria eikä yksilöllistä johtovaltaa. Se voidaan tulkita siten, että lykätään tavallisen demokratian voimaansaattamista tai yritetään kuitata asia pelkillä puheilla. Kumpikin näistä tulkinnoista on vahingollinen, ja tällaisten tulkintojen välttämiseksi on pakko turvautua pitkiin erikoisselityksiin.

Rudzutak on esittänyt samat ajatukset yksinkertaisesti ja oikeammin, ja siten on vältetty kaikki nuo epämukavuudet. Eikä Trotskikaan tammikuun 11. pnä "Pravdassa" julkaistussa artikkelissaan "Tuotannollinen demokratia" kiellä noita virheitä eikä epämukavuuksia (hän kiertää koko kysymyksen, ei vertaa omia teesejään Rudzutakin teeseihin), vaan päinvastoin myöntää välillisesti sanontansa epämukavaksi ja vääräksi nimenomaan esittämällä sen rinnakkaismuodoksi "sotilaallisen demokratian". Onneksi emme ole muistaakseni koskaan käyneet ryhmäkiistoja tämän sanonnan vuoksi.

Vieläkin epäonnistuneempi on Trotskin sanonta "tuotannollinen ilmapiiri". Zinovjev teki aivan aiheellista pilkkaa siitä. Trotski suuttui hirveästi ja väitti vastaan: "Sotilaallinen ilmapiiri meillä on ollut... Nyt pitää työväenjoukoissa, sen syvissä riveissä eikä vain pinnalla luoda tuotannollinen ilmapiiri, ts. on saatava aikaan samanlainen jännitys, asiallinen kiinnostus, kiinnitettävä tuotantoon samanlainen huomio kuin kiinnitettiin rintamiin..." Siitähän kysymys onkin, että "työväenjoukoille, sen syville riveille" pitää puhua niin kuin puhutaan Rudzutakin teeseissä eikä käyttämällä sellaisia sanoja kuin "tuotannollinen ilmapiiri", jotka saattavat ymmälle tai hymyilyttävät. Käyttäessään sanontaa "tuotannollinen ilmapiiri" tov. Trotski ilmaisee oikeastaan saman ajatuksen, minkä käsite tuotantopropaganda ilmaisee. Mutta

nimenomaan työväenjoukoissa, työväen syvissä riveissä tuotantopropagandaa on harjoitettava niin, että vältetään tuontapaiset sanonnat. Tämä sanonta sopii esimerkiksi siitä, miten *ei* pidä harjoittaa tuotantopropagandaa joukkojen keskuudessa.

Politiikka ja talouselämä, dialektiikka ja eklektisismi

On kummallista, että joudutaan taas asettamaan näin elementaarinen, alkeellinen kysymys. Valitettavasti Trotski ja Buharin pakottavat niin tekemään. Kumpikin moittii minua siitä, että "vaihdan" kysymyksen eli otan sen "poliittisesti", he sen sijaan "taloudellisesti". Buharin liitti tämän teeseihinsäkin ja yritti "kohota" kummankin kiistelijän "yläpuolelle": hän muka yhdistää sekä tämän että tuon.

Se on huutava teoreettinen virhe. Politiikka on talouselämän keskittynyttä ilmenemistä, toistin puheessani, sillä olin jo aikaisemmin kuullut tuon kerrassaan mahdottoman ja marxilaisen sanomaksi kerrassaan luvattoman moitteen, että suhtaudun asiaan "poliittisesti". Politiikka ei voi olla olematta ensisijaista talouselämään verrattuna. Toisin ajatteleminen on marxilaisuuden aakkosten unohtamista.

Ehkä esittämäni poliittinen arvio on väärä? Sanokaa ja todistakaa se. Mutta jos sanotaan (tai vain oletetaankin välillisesti), että poliittinen suhtautuminen on samanarvoista kuin "taloudellinen", että voidaan ottaa "toinen sekä toinen", se on marxilaisuuden aakkosten unohtamista.

Toisin sanoen. Poliittinen suhtautuminen merkitsee seuraavaa: jos ammattiliittoihin suhtaudutaan väärin, se saattaa tuhoon neuvostovallan, proletariaatin diktatuurin. (Puolueen ja ammattiliittojen välien rikkoutuminen syystä, että puolue on väärässä, veisi varmasti neuvostovallan kukistumiseen sellaisessa talonpoikaismaassa kuin

Venäjällä.) Tämä väite voidaan (ja pitää) tarkastaa asiallisesti, ts. eritellä, tutkia, päättää, onko kyseinen suhtautuminen oikeaa vai väärää. Kun sen sijaan sanotaan: "pidän arvossa" teidän poliittista suhtautumistanne, *"mutta"* se on vain poliittista, mehän tarvitsemme *"myös* taloudellista", se on samaa kuin sanottaisiin: "pidän arvossa" väitettänne, että ottamalla sen ja sen askeleen te taitatte niskanne, *mutta* punnitkaa myös sitä, että on parempi olla kylläinen ja pukeissa kuin nälkäinen ja alaston.

Propagoimalla poliittisen *ja* taloudellisen suhtautumisen yhdistämistä Buharin luisui teoriassa *eklektisismiin.*

Trotski ja Buharin kuvailevat asian sellaiseksi, että he muka huolehtivat tuotannon kohottamisesta, mutta me vain muodollisesta demokratiasta. Tuollainen kuvailu ei pidä paikkaansa, sillä kysymys on (ja marxilaisuuden kannalta katsoen *voi* olla) *vain* siitä, että suhtautumatta poliittisesti oikealla tavalla asiaan kyseessä oleva luokka ei voi säilyttää valtaansa eikä *siis* ratkaista myöskään *tuotannollista tehtäväänsä.*

Konkreettisemmin. Zinovjev sanoo: "Te teette poliittisen virheen aiheuttaessanne ammattiliitoissa hajaannusta. Tuotannon kasvusta taas puhuin ja kirjoitin jo tammikuussa 1920 ja otin esimerkiksi saunan rakentamisen." Trotski vastaa: "On sekin muka konsti (s. 29), että kirjoittaa kirjasen ottamalla esimerkiksi saunan, mutta tehän ette sano 'sanaakaan', 'ainoatakaan sanaa' (s. 22) siitä, mitä ammattiliittojen on tehtävä."

Se ei pidä paikkaansa. Suokaa anteeksi sanaleikki, mutta sauna-esimerkki on kymmenen "tuotannollisen ilmapiirin" ynnä muutamien "tuotannollisten demokratioiden" arvoinen. Sauna-esimerkki sanoo selvästi, yksinkertaisesti, nimenomaan joukoille, nimenomaan "syville riveille", mitä ammattiliittojen on tehtävä, kun taas "tuotannolliset ilmapiirit" ja "demokratiat" ovat roskaa, joka sokaisee työväestön ja *vaikeuttaa* ymmärtämistä.

Tov. Trotski moitti myös minua, että "Lenin ei sanonut sanaakaan" (s. 66) siitä, "mikä merkitys on ja pitää olla

vipusimilla, joita sanotaan ammattiliittokoneistoksi".

Anteeksi, tov. Trotski: lukemalla Rudzutakin teesit kokonaan ja asettumalla niiden kannalle minä sanoin tästä asiasta *enemmän, täydellisemmin, oikeammin, yksinkertaisemmin ja selvemmin* kuin kaikki teidän teesinne ja koko selostuksenne eli apuselostuksenne ynnä loppulausuntonne, sillä, toistan, luontoispalkinnot ja kurinpidolliset toverioikeudet merkitsevät sata kertaa enemmän kuin aivan abstraktiset (ja siitä syystä tyhjät) sanat "tuotannollisesta demokratiasta", "yhdistämisestä" yms. siltä kannalta, että opitaan hoitamaan taloutta, johtamaan teollisuutta ja suurennetaan ammattiliittojen esittämää osaa tuotannossa.

Sen varjolla, että on esitetty "tuotannollinen" näkökanta (Trotski) tai pyritty voittamaan poliittisen suhtautumisen yksipuolisuus ja yhdistämään tämä suhtautuminen taloudellisen kanssa (Buharin), on yritetty

1) unohtaa marxilaisuus, mikä on ilmennyt siinä, että politiikan suhde talouselämään on määritelty teoreettisesti väärin, eklektisesti;

2) puolustella tai salata sitä poliittista virhettä, joka ilmenee ravistelupolitiikkana, mikä on Trotskin *koko* ryhmäohjelmakirjasen läpinäkyvänä ajatuksena. Ja tämä virhe, ellei sitä tajuta eikä oikaista, *vie* proletariaatin diktatuurin kukistumiseen;

3) ottaa askel taaksepäin puhtaasti tuotannollisissa, taloudellisissa kysymyksissä, tuotannon lisäämistä koskevissa kysymyksissä; nimenomaan askel taaksepäin Rudzutakin *asiallisista* teeseistä, joissa asetetaan konkreettisia, käytännöllisiä, päivänpolttavia, elintärkeitä tehtäviä (kehittäkää tuotantopropagandaa, oppikaa jakamaan oikein luontoispalkinnot ja soveltamaan oikeammalla tavalla pakotusta kurinpidollisten toverioikeuksien muodossa), abstraktisiin, ajatusperäisiin, "tyhjiin", teoreettisesti vääriin, periaatteettomasti muotoiltuihin yleisiin *teeseihin,* joissa *unohdetaan* kaikkein asiallisin ja käytännöllisin.

Tällainen on tosiasiallisesti toisaalta Zinovjevin ja minun ja toisaalta Trotskin ja Buharinin suhde politiikkaa

ja talouselämää koskevassa kysymyksessä.

Sen vuoksi en voinut hymyilemättä lukea vastaväitettä, jonka tov. Trotski saattoi julkisuuteen joulukuun 30. pnä: "loppupuheenvuorossaan, jonka tov. Lenin alustajana käytti Neuvostojen VIII edustajakokouksessa nykytilannettamme koskevasta kysymyksestä, hän sanoi, että me tarvitsemme vähemmän politiikkaa ja enemmän taloudellista toimintaa, mutta ammattiliittokysymyksessä hän asetti ensi sijalle asian poliittisen puolen" (s. 65). Nämä sanat tuntuivat tov. Trotskista "tavattoman osuvilta". Tosiasiallisesti ne kuvastavat mitä toivottominta käsitteiden sotkemista, suorastaan tavatonta "aatteellista sekasotkua". Olen tietenkin aina esittänyt, esitän ja tulen vastedeskin esittämään toivomuksen, että askartelisimme enemmän talouselämän kuin politiikan piirissä. On helppo käsittää, että näiden toivomusten toteuttaminen edellyttää, ettei ole poliittisia vaaroja *eikä poliittisia virheitä*. Tov. Trotskin tekemät ja tov. Buharinin syventämät ja pahentamat poliittiset virheet *kääntävät* puolueen huomion *pois* taloudellisista tehtävistä, "tuotannollisesta" työstä, *pakottavat meidät valitettavasti hukkaamaan aikaa* näiden virheiden oikomiseen, väittelyihin syndikalistisen (proletariaatin diktatuurin kukistumiseen vievän) poikkeaman kanssa, kiistämään väärää ammattiyhdistysliikkeeseen suhtautumista vastaan (sellaista suhtautumista vastaan, joka vie neuvostovallan kukistumiseen), väittelemään yleisistä "teeseistä" sen sijaan, että väittelisimme asiallisesti, käytännöllisesti, "taloudellisesti" siitä, ketkä, saratovilaiset myllyteollisuustyöläisetkö, Donbassin hiilenkaivajatko vai Pietarin metallimiehetkö jne. ovat antaneet paremmin ja onnistuneemmin luontoispalkintoja, järjestäneet oikeusistuimia, ryhtyneet yhdistämään niiden Rudzutakin teesien pohjalla, jotka 2—6. marraskuuta pidetty Ammattiliittojen V yleisvenäläinen konferenssi hyväksyi.

Ottakaapa tarkasteltavaksi kysymys "laajan väittelyn" hyödyllisyydestä. Tässäkin havaitsemme, miten poliittiset virheet kääntävät huomion pois taloudellisista tehtävistä. Minä olin niin sanottua "laajaa" väittelyä vastaan ja pidin ja pidän yhä tov. Trotskin virheenä, poliittisena virheenä sitä, että hän pani hajalle ammattiliittovaliokunnan, jossa asiallisen väittelyn olisi pitänyt tapahtua. Pidän Buharinin johtaman puskuriryhmän poliittisena virheenä sitä, että he eivät ole käsittäneet puskurin tehtäviä (tässäkin vaihtoivat dialektiikan eklektisismiin); nimenomaan "puskurin" kannalta heidän olisi pitänyt vastustaa tavattoman tarmokkaasti laajaa väittelyä ja kannattaa väittelyn käymistä ammattiliittovaliokunnassa. Katsokaa, mitä siitä seurasi.

Joulukuun 30. pnä Buharin meni niin pitkälle, että sanoi: "me olemme julistaneet uudeksi pyhäksi tunnukseksi työväendemokratian, joka edellyttää, ettei kysymyksiä käsitellä suppeissa kollegioissa, pikkukokouksissa eikä omissa korporaatioissa, vaan kaikki kysymykset asetetaan laajojen kokousten käsiteltäviksi. Ja siksi väitän, että asettaessamme kysymyksen ammattiliittojen merkityksestä näin suuren kokouksen käsiteltäväksi kuin on tämänpäiväinen kokous me otamme askeleen eteen- emmekä taaksepäin" (s. 45). Ja tämä mies syytti Zinovjevia suunsoitosta ja demokratian yliarvioinnista! Tämä on pelkkää suunsoittoa ja "loruamista", ei ymmärretä lainkaan sitä, että muodollisen demokraattisuuden on oltava alistettu vallankumoukselliselle tarkoituksenmukaisuudelle!

Trotski ei sano yhtään paremmin. Hän esittää syytöksen: "Lenin tahtoo hinnalla millä hyvänsä rauentaa, estää kysymyksen olemusta koskevan väittelyn" (s. 65). Hän sanoo: "Sanoin KK:ssa selvästi, miksi en ryhtynyt valiokunnan jäseneksi: niin kauan kuin minulle ei anneta lupaa käsitellä tasavertaisena kaikkien muiden tovereiden kanssa näitä kysymyksiä koko laajuudessaan puoluelehdistössä, niin kauan pidän niiden munkkimaista, suppeassa piirissä tapahtuvaa käsittelyä ja niin muodoin myös valiokunnan toimintaa hyödyttömänä" (s. 69).

Mikä on tulos? Ei ole kulunut kuukauttakaan siitä, kun Trotski joulukuun 25. pnä aloitti "laajan väittelyn",

ja tuskinpa 100 vastuunalaisen puoluetyöntekijän joukossa on yhtäkään, joka ei tuntisi saaneensa kylliksi tuosta väittelystä, ei tajuaisi sitä hyödyttömäksi (ellei pahemmaksikin). Trotski on näet kuluttanut puolueen aikaa sanoja, huonoja teesejä koskevaan väittelyyn moittimalla "munkkimaiseksi" käsittelyksi juuri *asiallista*, taloudellista käsittelyä valiokunnassa, joka olisi ottanut tehtäväkseen tutkia ja tarkastaa käytännön antamia kokemuksia, jotta näistä kokemuksista oppia ottaen voitaisiin *mennä eteenpäin* todellisessa "tuotannollisessa" työssä *eikä* peräännyttäisi *taaksepäin*, pois elävästä työstä kaikenlaisten "tuotannollisten ilmapiirien" kuolleeseen skolastiikkaan.

Ottakaapa tarkasteltavaksi paljon puhuttu "yhdistäminen". Joulukuun 30. pnä kehotin olemaan puhumatta siitä, sillä me *emme ole tutkineet* omaa käytännöllistä kokemustamme, ja ellei sitä tehdä, kiistely yhdistämisestä muuttuu ehdottomasti suunsoitoksi, tarpeettomaksi puolueen voimien vieroittamiseksi *pois* taloudellisesta työstä. Nimitin byrokraattiseksi haihatteluksi Trotskin teesejä tätä asiaa koskevan kohdan osalta, jossa kehotetaan ottamaan kansantalousneuvostojen kokoonpanoon $1/3$—$1/2$ ja $1/2$—$2/3$ ammattiliittojen edustajia.

Siitä minulle suuttui hirveästi Buharin, joka, niin kuin näen selosteen 49. sivulta, todisteli minulle perusteellisesti ja yksityiskohtaisesti, "että kun ihmiset kokoontuvat yhteen ja puhuvat jostain, niin heidän ei pidä tekeytyä kuuromykiksi" (mainitulla sivulla on sanottu kirjaimelleen näin!). Myös Trotski suuttui ja huudahti:

"Pyydän teitä kaikkia kirjoittamaan muistioonne, että tov. Lenin nimitti tätä sinä ja sinä päivänä byrokratismiksi, mutta minä rohkenen ennustaa, että muutaman kuukauden kuluttua tämä otetaan varteen ja ohjeeksi, että Yleisvenäläisessä ammattiliittojen keskusneuvostossa ja Korkeimmassa kansantalousneuvostossa, metallimiesten KK:ssa ja metalliteollisuusosastossa jne. olisi yhteisiä työntekijöitä yhdestä kolmasosasta aina puoleen ..." (s. 68).

Tämän luettuani pyysin tov. Miljutinia (Korkeimman kansantalousneuvoston varapuheenjohtajaa) lähettämään

minulle yhdistämistä valaisevat *julkaistut* selostukset. Ajattelin itsekseni: alanpa vaikka vähin erin *tutkia käytännöllistä kokemustamme*, sillä on sietämättömän ikävää osallistua "yleiseen puoluejutusteluun" (sanonta on Buharinin, s. 47, siitä taitaa tulla yhtä "siivekäs sanonta" kuin paljon puhutusta "ravistelusta") — ilman asiaa, aineistoa ja tosiasioita, keksiskelemällä erimielisyyksiä, määritelmiä, "tuotannollisia demokratioita".

Tov. Miljutin lähetti minulle muutamia kirjoja, mm. "Korkeimman kansantalousneuvoston selostuksen Neuvostojen VIII yleisvenäläiselle edustajakokoukselle" (Moskova 1920, esipuhe päivätty vuoden 1920 joulukuun 19. pnä). Sen 14. sivulla on julkaistu taulukko, joka osoittaa, kuinka laajasti työläiset osallistuvat hallinnollisten elinten työhön. Esitän tämän taulukon (se käsittää vain osan kuvernementtien kansantalousneuvostoista ja tuotantolaitoksista):

Hallintokoneisto	Yhteensä	Siitä Työläisiä	%	Spesialisteja	%	Toimihenkil. y.m.	%
Korkeimman kansantalousneuvoston ja kuvernem. kansantalousneuvostojen puhemiehistö	187	107	57,2	22	11,8	58	31,0
Päähallintojen, osastojen, keskushallintojen ja pääkomiteoiden kollegiot	140	72	51,4	31	22,2	37	26,4
Kollegioiden ja yhden henkilön johtamat tehdashallinnot	1143	726	63,5	398	34,8	19	1,7
Kaikkiaan	1470	905	61,6	451	30,7	114	7,7

Siis työläisiä osallistuu jo nyt keskimäärin 61,6 %, mikä on lähempänä $2/3$ kuin puolta! *On tullut jo todistetuksi*, että se, mitä tov. Trotski kirjoitti tästä teeseissään,

on byrokraattista haihattelua. Puhuminen, kiisteleminen, sellaisten ryhmäohjelmien kirjoittaminen, joissa on ”1/3—1/2” tai ”½—2/3”, on jonninjoutavaa ”yleistä puoluejutustelua”, voimien, varojen ja ajan haaskaamista ja huomion kääntämistä muuhun kuin *tuotannolliseen* työhön, silkkaa politikointia, josta puuttuu vakava sisältö. Mutta sen sijaan valiokunnassa, jossa olisi kokeneita miehiä ja jossa ei suostuttaisi laatimaan teesejä tosiasioita tutkimatta, voitaisiin asiaa hyödyttävällä tavalla ryhtyä tarkastamaan kokemuksia esim. haastattelemalla pariakymmentä henkilöä (tuhannesta ”yhteisestä työntekijästä”), vertaamalla heidän vaikutelmiaan ja johtopäätöksiään objektiivisiin tilastotietoihin, pyrkimällä määrittelemään asialliset, käytännölliset ohjeet vastaisuuden varalta: kun kokemuksen tulokset ovat sellaiset ja sellaiset, pitääkö hiukan muuttaa ja nimenomaan miten muuttaa suuntaa, keinoja, suhtautumista vai pitääkö asian etuja silmällä pitäen pysähtyä, tarkistaa yhä uudelleen kokemuksia, muuttaa ehkä jotakin jne. jne.

Oikea ”talousmies”, toverit (sallikaa toki minunkin harjoittaa hiukan ”tuotantopropagandaa”!), tietää, että kehittyneimmissäkin maissa kapitalistit ja trustien järjestäjät ovat vuosikausia, toisinaan jopa kymmenen vuotta ja kauemminkin tutkiskelleet ja tarkistaneet omaa (ja vierasta) käytännöllistä kokemustaan, tehneet korjauksia ja muutoksia aloittamaansa, ottaen taka-askelia, korjanneet monia kertoja saadakseen aikaan kyseiseen alaan täysin sopivan hallintojärjestelmän, ylimpien ja alempien hallintomiesten valikointi- jne. järjestelmän. Niin on ollut kapitalismin vallitessa, joka kaikkialla sivistysmaailmassa on nojannut taloudellisessa toiminnassaan *vuosisataisiin kokemuksiin ja tottumuksiin.* Mutta me rakennamme uudella maaperällä, mikä vaatii erittäin pitkällistä, sitkeää ja kärsivällistä kasvatustyötä niiden tottumusten muuttamiseksi, jotka kapitalismi on jättänyt meille perinnöksi ja jotka voidaan muuttaa vain hyvin verkalleen. On peräti virheellistä suhtautua tähän kysymykseen niin kuin Trotski suhtautuu. ”Onko”, hän huudahti puheessaan joulukuun 30. pnä, ”onko työläisillämme, puolueen ja ammattiliittojen työntekijöillä tuotannollista kasvatusta? onko vai ei? Vastaan: ei ole” (s. 29). On naurettavaa suhtautua tällaiseen kysymykseen sillä tavalla. On niin kuin olisitte kysyneet: onko kyseisessä divisioonassa riittävästi huopikkaita? onko vai ei?

Ilmeisesti meidän pitää kymmenenkin vuoden kuluttua sanoa, ettei kaikilla puolueen ja ammattiliittojen työntekijöillä ole riittävää tuotannollista kasvatusta. Samoin kuin 10 vuoden kuluttua ei kaikilla puolueen, ammattiliittojen ja sotalaitoksen työntekijöillä ole riittävää sotilaallistakaan kasvatusta. Mutta tuotannollisen kasvatuksen olemme panneet *alulle* sillä, että noin tuhat työläistä, ammattiliittojen jäsentä ja edustajaa, osallistuu johtotyöhön ja johtaa tuotantolaitoksia, pääkomiteoita ja ylempiäkin elimiä. ”Tuotannollisen kasvatuksen”, *meidän itsemme* — entisten maanalaisten työntekijäin ja ammattilehtimiesten — kasvatuksen tärkeimpänä periaatteena on, että ryhdymme itse tutkimaan ja opetamme toisiakin tutkimaan mitä huolellisimmin ja yksityiskohtaisimmin käytännöllisiä kokemuksiamme pitäen sääntönä: ”mittaa seitsemän kertaa, leikkaa kerran”. Tulee tarkastaa sitkeästi, kiirehtimättä, hienovaraisesti, asiallisesti, vakavasti, mitä nuo tuhat työntekijää ovat tehneet, oikaista vieläkin hienovaraisemmin ja asiallisemmin heidän työtään ja jatkaa eteenpäinmenoa vasta sitten kun on tullut täysin todistetuksi, että kyseinen menettelytapa, kyseinen johtojärjestelmä, kyseinen suhdeluku, kyseinen henkilövalinta jne. on tuottanut hyötyä. Juuri se on ”tuotannollisen kasvatuksen” tärkein, oleellisin, ehdoton sääntö, ja tov. Trotski rikkoo nimenomaan tätä sääntöä vastaan kaikilla teeseillään, koko kannanotollaan tässä kysymyksessä. Tov. Trotskin kaikki teesit ja hänen ryhmäohjelmakirjasensa ovat juuri sellaisia, että ne ovat virheillään kääntäneet puolueen huomion ja voimat asiallisesta ”tuotannollisesta” työstä asiattomiin, sisällyksettömiin sanakiistoihin.

Dialektiikka ja eklektisismi. "Koulu" ja "koneisto"

Tov. Buharinilla on monien muiden mitä parhaimpien ominaisuuksiensa ohella teoreetikon kykyä ja intoa kaivaa esiin kaikissa kysymyksissä niiden teoreettiset juuret. Se on erittäin arvokas ominaisuus, sillä mistään virheestä, mm. poliittisesta, ei saa täyttä selvyyttä, ellei virheen tekijältä löydä virheen teoreettista alkujuurta, pitämällä lähtökohtana tiettyjä, hänen tietoisesti hyväksymiään johtoaatteita.

Pyrkien tapansa mukaan syventämään kysymystä teoreettisesti tov. Buharin ryhtyi joulukuun 30. pn väittelystä alkaen, ellei jo ennemminkin, siirtämään kiistaa nimenomaan tälle mainitulle alalle.

"Pidän ehdottoman välttämättömänä", tov. Buharin sanoi joulukuun 30. pnä, "— sitä on teoreettiselta olemukseltaan se, jota täällä sanotaan 'puskuriryhmäksi' tai sen ideologiaksi — ja minusta tuntuu aivan kiistattomalta, ettei saa jättää ottamatta huomioon tätä poliittista eikä liioin tätä taloudellista seikkaa"... (s. 47).

Teoreettiselta olemukseltaan se virhe, minkä tov. Buharin tässä tekee, on sitä, että hän asettaa politiikan ja talouden dialektisen keskinäissuhteen (mitä marxilaisuus meille opettaa) tilalle elektisismin. "Sekä se että tämä", "puolelta ja toiselta" — juuri tällainen on Buharinin teoreettinen asenne. Se onkin eklektisismiä. Dialektiikka vaatii ottamaan kaikinpuolisesti lukuun keskinäissuhteet niiden konkreettisessa kehityksessä eikä salli, että otetaan irrallinen osa yhdestä ja toinen toisesta. Olen valaissut sitä jo politiikkaa ja talouselämää koskevalla esimerkillä.

"Puskurin" tapauksessa se on yhtä epäilemätöntä. Puskuri on hyödyllinen ja tarpeellinen, jos puoluejunalla on taipumusta suistua raiteilta. Se on kiistatonta. Buharin on asettanut "puskuri"-tehtävän eklektisesti ottaen pikku osan Zinovjevilta ja toisen Trotskilta. "Puskurilaisena" Buharinin olisi pitänyt määritellä itsenäisesti, missä ja milloin tämä tai tuo, nämä tai nuo ovat tehneet virheen ja minkä virheen, ovatko he tehneet teoreettisen virheen vai onko virheenä poliittinen tahdittomuus tai ryhmäkuntaisuus tai liioittelu jne., ja käydä *koko voimallaan jokaisen* tällaisen virheen kimppuun. Buharin ei ole käsittänyt tätä "puskurin" tehtäväänsä. Tässä yksi havainnollinen todiste siitä:

Tsektranin (rautatie- ja vesiliikennetyöläisten liiton keskuskomitea) Pietarin-toimikunnan kommunistiryhmä, järjestö, joka on Trotskin kannalla ja on ilmoittanut suoraan, että sen mielestä "tovereiden Trotskin ja Buharinin katsantokannat peruskysymyksessä, ammattiliittojen osuudesta tuotannossa, ovat saman katsantokannan eri muunnoksia", julkaisi Pietarissa kirjasena tov. Buharinin apuselostuksen, jonka hän teki Pietarissa tammikuun 3. pnä 1921 (N. Buharin, "Ammattiliittojen tehtävistä", Pietari 1921). Tässä apuselostuksessa sanotaan:

"Alussa tov. Trotski kaavaili siihen tapaan, että on vaihdettava ammattiliittojen johtajisto, valikoitava vastaavat toverit ym., ja vielä aikaisemmin hän oli jopa "ravistelunkin" kannalla, mistä hän on nyt luopunut, ja sen vuoksi on kerrassaan typerää esittää "ravistelua" todistusperusteeksi tov. Trotskia vastaan" (s. 5).

En pysähdy tarkastelemaan tämän lausuman lukuisia tosiasiallisia epätarkkuuksia. (Trotski käytti "ravistelu"-sanaa Ammattiliittojen V yleisvenäläisessä konferenssissa, 2—6. marraskuuta. "Johtohenkilöstön valinnasta" Trotski puhui teesiensä 5. §:ssä; teesinsä hän esitti KK:lle marraskuun 8. pnä, ja joku Trotskin kannattajista on muuten julkaissut ne painettuna lehtisenä. Trotskin koko kirjanen "Ammattiliittojen merkitys ja tehtävät" joulukuun 25. pltä on samojen ajatusten ja saman hengen läpitunkema, joista olen maininnut jo aikaisemmin. On täysin tietämätöntä, milloin ja missä "luopuminen" on ilmennyt.) Aiheeni on nyt toinen. Jos "puskuri" on eklektinen, se on vaiti yksistä virheistä ja mainitsee toisista; on vaiti vuoden 1920 joulukuun 30. päivän virheistä, jotka tehtiin Moskovassa tuhansien, koko Venäjää edustaneiden VKP:n

työntekijäin edessä, ja puhuu virheistä, jotka tehtiin vuoden 1921 tammikuun 3. pnä Pietarissa. Jos "puskuri" on dialektinen, se käy koko voimallaan jokaisen virheen kimppuun, jonka se havaitsee kummallakin asianomaisella tai kaikilla asianomaisilla. Juuri tätä Buharin ei teekään. Hän ei edes yritä eritellä Trotskin kirjasta ravistelupolitiikan kannalta. *Hän on yksinkertaisesti vaiti siitä.* Eipä ihme, että kun puskuri täyttää tehtävänsä tuolla tavalla, se naurattaa kaikkia.

Edelleen. Samassa, Buharinin Pietarissa pitämässä puheessa, s. 7, sanotaan:

"Tov. Trotskin virhe on siinä, että hän ei puolla kylliksi kommunismin-koulu-momenttia."

Joulukuun 30. pn väittelyssä Buharin päätteli näin:

"Tov. Zinovjev sanoi, että ammattiliitot ovat kommunismin koulu, Trotski taas sanoi, että ne ovat tuotannon hallinnollis-tekninen johtokoneisto. En näe loogisia perusteita, jotka todistaisivat, ettei edellinen eikä jälkimmäinenkään ole oikea: kumpikin näistä väittämistä sekä kummankin väittämän yhdistelmä on oikea" (s. 48).

Sama ajatus on Buharinin ja hänen "ryhmänsä" eli "fraktionsa" 6. teesissä: ... "toisaalta ne (ammattiliitot) ovat kommunismin koulu, ... toisaalta ne ovat — ja vieläpä yhä suuremmassa määrässä — talouskoneiston ja yleensä valtiovallan koneiston rakenneosa" .. ("Pravda", tammikuun 16. pnä).

Juuri tähän sisältyykin tov. Buharinin teoreettinen perusvirhe, marxilaisuuden dialektiikan vaihtaminen eklektisismiin (joka on erittäin laajalle levinnyttä erilaisia "muotiin tulleita" ja taantumuksellisia filosofisia oppijärjestelmiä edustavien kirjoittajien keskuudessa).

Tov. Buharin puhuu "loogisista" perusteista. Koko hänen ajatusrakennelmansa osoittaa, että hän on — ehkä tietämättään — tässä muodollisen eli skolastisen logiikan eikä dialektisen eli marxilaisen logiikan kannalla. Selittääkseni tätä aloitan tov. Buharinin itsensä esittämästä aivan yksinkertaisesta esimerkistä. Joulukuun 30. päivän väittelyssä hän sanoi:

"Toverit, täällä käydyt väittelyt tekevät moniin teistä suunnilleen tällaisen vaikutuksen: kaksi henkilöä tapaa toisensa ja kumpikin kysyy toiselta, mikä on puhujakorokkeella oleva lasi. Toinen sanoo: "Se on lasinen lieriö, ja julistettakoon pannaan se, joka väittää asian olevan toisin". Toinen sanoo: "Lasi on juomaväline, ja julistettakoon pannaan se, joka väittää asian olevan toisin" (s. 46).

Tämän esimerkin avulla Buharin halusi, niin kuin lukija huomaa, selittää minulle helppotajuisesti yksipuolisuuden vahingollisuutta. Otan kiitollisena vastaan tämän selityksen ja todistaakseni kiitollisuuteni teolla vastaan selittämällä helppotajuisesti, mitä on eklektisismi erotukseksi dialektiikasta.

Lasi on kieltämättä sekä lasinen lieriö että juomaväline. Mutta paitsi näitä kahta piirrettä eli ominaisuutta eli puolta lasilla on vielä loputon määrä muitakin piirteitä, ominaisuuksia, puolia sekä keskinäissuhteita ja "kosketuskohtia" muuhun maailmaan. Lasi on painava esine, jota voidaan käyttää heittoaseena. Lasi voi olla painimena, pyydystetyn perhosen pitopaikkana, lasi voi olla arvoesine, jos siinä on taiteellisia kaiverruksia tai maalaus, riippumatta lainkaan siitä, kelpaako se juoma-astiaksi, onko se valmistettu lasista, onko se lieriön muotoinen vai ei aivan ja niin edelleen ja niin poispäin.

Edelleen. Jos tarvitsen nyt heti lasia juomavälineeksi, minun ei ole lainkaan tärkeää tietää, onko se täysin lieriön muotoinen ja onko se todella valmistettu lasista, mutta sen sijaan on tärkeää, ettei pohja olisi rikki ja etten tätä lasia käyttäessäni saisi haavaa huuleeni jne. Mikäli en tarvitse lasia juomiseen, vaan sellaiseen tarkoitukseen, johon kelpaa mikä lasinen lieriö hyvänsä, minulle kelpaa säröpohjainenkin tai vieläpä pohjatonkin lasi jne.

Muodollinen logiikka, johon kouluissa rajoitutaan (ja täytyy rajoittua — oikaisuin — koulun alaluokilla), esittää muodolliset määritelmänsä pitäen ohjeenaan sitä, mi-

kä on tavanomaisinta tai mikä eniten pistää silmään, ja rajoittuu siihen. Jos tällöin otetaan kaksi tai useampia erilaisia määritelmiä ja yhdistetään ne toisiinsa aivan sattumanvaraisesti (sekä lasinen lieriö että juomaväline), saadaan eklektinen määritelmä, joka viittaa esineen erinäisiin puoliin eikä muuta.

Dialektinen logiikka vaatii meitä menemään pitemmälle. Jotta esine todella tunnettaisiin, on otettava huomioon ja tutkittava sen kaikki puolet, kaikki suoranaiset ja välilliset yhteydet. Emme pääse siihen koskaan täydellisesti, mutta kaikinpuolisuuden vaatimus varjelee meitä virheiltä ja näivettymiseltä. Tämä ensinnäkin. Toiseksi dialektinen logiikka vaatii, että esine on otettava sen kehityksessä, "itseliikkuvana" (niin kuin Hegel toisinaan sanoo), muuttuvana. Juomalasin suhteen tämä ei ole ilman muuta selvää, mutta lasikaan ei pysy muuttumattomana, erityisesti lasin käyttötarkoitus muuttuu, sen käyttö, sen *yhteys* ympäröivään maailmaan. Kolmanneksi esineen täydelliseen "määrittelyyn" tulee sisältyä koko inhimillinen käytäntö, joka on totuuden kriteeri ja osoittaa käytännössä, mikä yhteys esineellä on ihmisen tarpeisiin. Neljänneksi dialektinen logiikka opettaa, että "abstraktista totuutta ei ole olemassa, totuus on aina konkreettinen", kuten Plehanov-vainaja tapasi sanoa Hegeliä seuraten. (Nähdäkseni on paikallaan huomauttaa sulkeissa nuorille puolueen jäsenille, että *ei voida* tulla tietoiseksi, *oikeaksi* kommunistiksi, ellei *tutkita* — nimenomaan *tutkita* — kaikkea sitä, mitä Plehanov on kirjoittanut filosofiasta, sillä se on parasta kansainvälisessä marxilaisessa kirjallisuudessa.)

En tietenkään selittänyt tässä tyhjentävästi dialektinenlogiikka-käsitettä. Mutta toistaiseksi riittää tämäkin. Voimme nyt siirtyä juomalasi-kysymyksestä ammattiliittoihin ja Trotskin ryhmäohjelmaan.

"Yhtäältä koulu ja toisaalta koneisto", Buharin sanoo ja kirjoittaa teeseissään. Trotskin virheenä on se, että hän "ei puolla kylliksi koulu-momenttia", Zinovjevin puutteena on se, ettei hän puolla koneisto-"momenttia".

Miksi tämä Buharinin päätelmä on kuollutta ja sisällyksetöntä eklektisismiä? Siksi että Buharin ei edes yritä eritellä itsenäisesti, omalta näkökannaltaan tämän kiistan kaikkia vaiheita (marxilaisuus, *toisin sanoen* dialektinen logiikka, vaatii sitä ehdottomasti) enempää kuin sitäkään, miten tätä kysymystä käsitellään, miten se yleensä asetetaan — tai jos niin haluatte, mihin suuntaan se pyritään asettamaan — nykyään, tietyissä konkreettisissa oloissa. Buharin ei edes yritä tehdä sitä! Hän käy käsiksi asiaan tutkimatta lainkaan sitä konkreettisesti, esittää pelkkiä abstraktioita ja ottaa palasen Zinovjevilta ja toisen Trotskilta. Se on eklektisismiä.

Selittääkseni tätä vieläkin havainnollisemmin esitän esimerkin. En tiedä yhtään mitään Etelä-Kiinan kapinallisista ja vallankumouksellisista (lukuunottamatta paria kolmea Sun Jat-senin artikkelia ja muutamia kirjoja ja lehtiartikkeleita, jotka olen lukenut monta vuotta sitten). Kun siellä on kerran kapinoita, siellä ilmeisesti myös kiistelevät keskenään kiinalainen N:o 1, joka sanoo, että kapina on mitä kärkevimmän ja koko kansakuntaa käsittävän luokkataistelun tuote, ja kiinalainen N:o 2, joka sanoo, että kapina on taitoa. Voin kirjoittaa Buharinin teesien kaltaiset teesit tietämättä mitään muuta: "Yhtäältä... ja toisaalta". Toinen ei ole kiinnittänyt kylliksi huomiota taito-"momenttiin", toinen "kärjistymis-momenttiin" jne. Tällainen on kuollutta ja sisällyksetöntä eklektisismiä, koska ei ole tutkittu *konkreettisesti kyseistä* kiistaa, puheena olevaa kysymystä, tiettyä kannanottoa tässä kysymyksessä jne.

Ammattiliitot ovat yhtäältä koulu; toisaalta ne ovat koneisto; kolmanneksi ne ovat työtätekevien järjestö; neljänneksi — miltei yksinomaan teollisuustyöläisten järjestö; viidenneksi — tuotantoaloittain rakentuva järjestö*

* Muuten Trotski on tehnyt tässäkin virheen. Hän luulee, että tuotannollinen liitto on sellainen liitto, jonka tulee hallita tuotantoa. Se ei pidä paikkaansa. Tuotannollinen liitto merkitsee työläisten järjestämistä tuotanto-

jne. jne. Buharin ei esitä alkuunkaan perusteluja, hän ei tee itsenäistä analyysia todistaakseen, miksi täytyy ottaa kysymyksen tai esineen ensimmäiset kaksi "puolta" eikä kolmatta, neljättä, viidettä jne. Sen vuoksi Buharinin ryhmän teesitkin ovat kauttaaltaan eklektistä pötyä. Buharin asettaa "koulun" ja "koneiston" keskinäissuhdetta koskevan kysymyksen perin juurin väärin, eklektisesti.

Jotta tämä kysymys asetettaisiin oikein, siirryttäköön sisällyksettömistä abstraktioista konkreettiseen, ts. kyseiseen kiistaan. Ottakaa tämä kiista millaisena haluatte, joko sellaisena kuin se puhkesi Ammattiliittojen V yleisvenäläisessä konferenssissa, tai sellaisena kuin Trotski itse sitä pohjusti ja *suuntasi* joulukuun 25. pnä kannanottojaan esittelevällä kirjasellaan, niin näette, että Trotskin *koko* kannanotto, hänen koko suuntansa on väärä. Hän ei ole käsittänyt, että ammattiliittoihin pitää ja voidaan suhtautua kuin kouluun sekä silloin, kun käsittelyn aiheena on "neuvosto-tradeunionismi", että silloin, kun puhutaan yleensä tuotantopropagandasta, samoin kuin silloinkin, kun kysymys "yhdistämisestä", ammattiliittojen osallistumisesta tuotannon johtamiseen asetetaan *niin* kuin Trotski asettaa. Ja tässä viimeisessä kysymyksessä, kun se asetetaan niin kuin Trotski on sen asettanut kannanottojaan esittelevässä kirjasessaan, tehdään se virhe, ettei ymmärretä, että ammattiliitot ovat *tuotannon hallinnollisteknisen johtamisen k o u l u.* Kyseisessä kiistassa, kun kysymys asetetaan niin kuin Trotski sen asettaa, *ammattiliitot* eivät ole "yhtäältä koulu ja toisaalta jotain muuta", vaan *kaikilta puolin koulu,* yhdistämiskoulu, solidaarisuuskoulu, omien etujen puolustamisen koulu, taloudenhoitokoulu, johtamiskoulu. Sen sijaan, että tov. Buharin olisi käsittänyt ja oikaissut tämän tov. Trotskin perusvirheen, hän teki naurettavan korjauksen: "Yhtäältä ja toisaalta".

---

aloittain, mikä tekniikan ja kulttuurin nykyisen tason vallitessa (niin Venäjällä kuin koko maailmassakin) on kiertämätöntä.

Käsitelkäämme kysymystä vieläkin konkreettisemmin. Katsokaamme, millaisia nykyiset ammattiliitot ovat tuotantoa johtavana "koneistona". Näemme, että vajavaisten tietojen mukaan lähes 900 työläistä, ammattiliittojen jäsentä ja edustajaa, johtaa tuotantoa. Suurentakaa, jos tahdotte, tämä luku vaikka kymmenkertaiseksi, vaikka satakertaiseksi — ja antaaksemme teille periksi ja selittääksemme perusvirheenne olettakaamme jopa niinkin, että lähiaikoina tapahtuu noin uskomattoman nopeaa "eteenpäinmenoa" — sittenkin saamme tulokseksi, että välittömästi *johtavat* työläiset muodostavat mitättömän pienen osan ammattiliittojen 6-miljoonaisesta jäsenjoukosta. Ja tästä nähdään vieläkin selvemmin, että tehdään erittäin paha virhe, kun koko huomio kiinnitetään "johtavaan kerrokseen", kuten Trotski tekee, ja kun puhutaan ammattiliittojen tuotannossa esittämästä osasta ja tuotannon johtamisesta ottamatta huomioon, että $98^1/_2$ % *opiskelee* (6.000.000—90.000 = 5.910.000 = $98^1/_2$ % kokonaismäärästä) *ja joutuu opiskelemaan kauan.* Ei koulu *ja* johtaminen, vaan *johtamis k o u l u.*

Väitellessään joulukuun 30. pnä Zinovjevin kanssa ja syyttäessään tätä aivan perusteettomasti ja väärin siitä, ettei Zinovjev hyväksy nimittämistä, ts. KK:n oikeutta ja velvollisuutta nimittää toimeen, tov. Trotski tuli vahingossa esittäneeksi erittäin kuvaavan rinnastuksen. Hän sanoi:

"... Zinovjev suhtautuu jokaiseen asialliseen käytännön kysymykseen liian propagandamaisesti unohtaen, ettei se ole aivan agitaatioaineistoa, vaan myös kysymys, joka on ratkaistava hallinnollisessa järjestyksessä" (s. 27).

Selitän heti seikkaperäisesti, millaista *olisi saattanut* olla hallinnollinen suhtautuminen tähän kysymykseen. Mutta tov. Trotskin perusvirhe onkin juuri siinä, että kannanottojaan esittelevässä kirjasessa *asettamiinsa kysymyksiin* hän on käynyt käsiksi (oikeammin rynnännyt niiden kimppuun) niin kuin *hallintomies,* vaikka hän oli-

si voinut ja hänen olisi pitänyt katsoa *noita* kysymyksiä *yksinomaan propagandistin kannalta*.

Tosiaankin, mitä hyvää Trotskilla on? Ei hänen teeseissään, vaan *puheissaan* — varsinkin silloin, kun hän unohtaa ammattiliittomiesten muka "konservatiivisen" siiven kanssa käymänsä epäonnistuneen väittelyn — epäilemättä hyvää ja hyödyllistä on *tuotantopropaganda*. Osallistumalla ammattiliittovaliokunnassa asialliseen "taloudelliseen" toimintaan sekä pitämällä puheita ja kirjoittamalla artikkeleja Yleisvenäläisen tuotantopropagandatoimiston jäsenenä ja työntekijänä tov. Trotski olisi epäilemättä auttanut (ja epäilemättä vielä auttaa) asiaa melkoisesti. "Kannanottoteesien" esittäminen oli virhe. Niiden punaisena lankana on hallintomiehen suhde ammattiliittojärjestön "kriisiin", ammattiliitoissa esiintyviin "kahteen tendenssiin", VKP:n ohjelman tulkitsemiseen, "neuvostotradeunionismiin", "tuotannolliseen kasvatukseen", "yhdistämiseen". Luettelin tässä kaikki Trotskin "kannanoton" pääteemat, ja juuri tällaisten teemojen oikea käsittely, Trotskin käytettävissä olevan aineiston pohjalta, voi nykyään olla yksinomaan propagandaluontoista.

Valtio on se ala, jossa käytetään pakotusta. Olisi mieletöntä luopua pakotuksesta, erityisesti proletariaatin diktatuurin kaudella. "Hallinnollinen määräily" ja hallintomiehelle ominainen asiaan suhtautuminen ovat tässä välttämättömiä. Puolue on välittömästi ohjaava proletariaatin etujoukko, se on johtaja. Puolueesta erottaminen eikä pakotus — tämä on erityisluontoinen vaikutuskeino, etujoukon puhdistus- ja karkaisukeino. Ammattiliitot ovat valtiovallan varanto, kommunismin koulu, taloudenhoitokoulu. Erityisluontoista ja tärkeintä tällä alalla *ei ole* johtotyö, *vaan* "valtiollisen keskusjohdon" (ja tietenkin myös paikallisen johdon) kansantalouden ja *laajojen* työtätekevien *joukkojen välinen "y h t e y s"* (niin kuin sanotaan puolueohjelmassamme, taloudellisia tehtäviä käsittelevän osan 5:nnessä, ammattiliittoja koskevassa pykälässä).

Trotskin kannanottoja esittelevän kirjasen punaisena lankana on se, että tämän kysymyksen asettelu on virheellistä eikä käsitetä tuota keskinäissuhdetta.

Olettakaa, että Trotski olisi käsitellyt tuota paljon puhuttua "yhdistämis"-kysymystä kannanottojaan esittelevän kirjasensa muihin aiheisiin yhdistettynä ja katsonut koko kysymystä toiselta kannalta. Olettakaa, että hänen kirjasensa ainoana tarkoituksena olisi ollut tutkia seikkaperäisesti esim. 90 tapausta 900 sellaisesta "yhdistämis"-tapauksesta, jolloin Korkeimman kansantalousneuvoston virkoihin teollisuuden johtamisen alalla ja ammattiliittojen valinnallisiin toimiin nimitetään samoja henkilöitä, ammattiliittojen jäseniä ja ammatillisen liikkeen vakinaisia työntekijöitä. Olettakaa, että näitä 90 tapausta olisi analysoitu tutustumalla samalla pistokokeisiin perustuvien tilastotieteellisten tutkimusten tuloksiin sekä työläis- ja talonpoikaisinspektion ja vastaavien kansankomissariaattien tarkastajien ja neuvojien selostuksiin ja tilikatsauksiin, ts. olisi analysoitu hallinnollisten laitosten tietojen perusteella, analysoitu yhteenvetojen ja työn tulosten, tuotannollisten saavutusten yms. kannalta. Sellainen suhtautuminen olisi ollut oikeaa hallinnollista suhtautumista asiaan, ja se olisi tehnyt täysin oikeutetuksi "ravistelu"-linjan, ts. huomion kiinnittämisen siihen, kenet on erotettava toimestaan, kenet on siirrettävä toiseen toimeen, kenet nimitettävä, mitä vaatimuksia "johtavalle kerrokselle" on heti asetettava. Kun Buharin sanoi tammikuun 3. pnä Pietarissa pitämässään ja tsektranilaisten julkaisemassa puheessaan, että Trotski oli ennen "ravistelun" kannalla, mutta nyt on luopunut siitä, niin Buharin luisui tässäkin käytännön kannalta naurettavaan ja teorian kannalta marxilaiselle kerrassaan luvattomaan eklektisismiin. Buharin ottaa kysymyksen abstraktisesti osaamatta (tai haluamatta) asettaa sitä konkreettisesti. Niin kauan kuin me, puolueen KK ja koko puolue, tulemme määräämään hallinnollisesti, ts. johtamaan valtiota, me emme milloinkaan luovu emmekä voi luopua "ravistelemasta", ts. panemasta pois toimes-

ta, siirtämästä toiseen toimeen, nimittämästä, erottamasta jne. Mutta Trotskin kannanottoja esittelevässä kirjasessa ei ole otettu käsiteltäväksi lainkaan tätä aineistoa, siinä ei ole asetettu lainkaan "asiallista käytännön kysymystä". Zinovjev ja Trotski ovat väitelleet, minä ja Buharin olemme väitelleet, koko puolue on väitellyt "ammattiyhdistysliikkeen alalla esiintyvistä *tendensseistä*" (Trotskin 4. teesin loppu) eikä "asiallisesta käytännön kysymyksestä".

Se on pohjimmaltaan poliittinen kysymys. Trotskin virhettä on itse asian olemuksen kannalta — tässä kyseisessä, konkreettisessa "asiassa" — mahdoton korjata eklektisillä pikkuoikaisuilla ja lisäyksillä niin kuin haluaa tehdä Buharin, jolla tietenkin on mitä humaanisimmat tunteet ja tarkoitukset.

Tässä voi tulla kysymykseen vain yksi ratkaisu.

On ratkaistava oikein poliittinen kysymys, joka koskee "ammattiyhdistysliikkeen alalla esiintyviä tendenssejä", luokkien keskinäissuhdetta, politiikan ja talouselämän keskinäissuhdetta, valtion, puolueen ja ammattiliittojen — "koulun" ja koneiston — erityistä merkitystä jne. Tämä ensinnäkin.

Toiseksi on oikeaan poliittiseen ratkaisuun pohjautuen harjoitettava, jatkuvasti harjoitettava pitkäaikaista, johdonmukaista, sitkeää, kärsivällistä, monitahoista, kertautuvaa tuotantopropagandaa, sitä on harjoitettava valtion mitassa, valtionlaitoksen nimissä ja johdolla.

Kolmanneksi "asiallisia käytännön kysymyksiä" ei saa sotkea tendensseistä käytyihin kiistoihin, jotka liittyvät oikeutetusti "yleiseen puoluejutusteluun" ja laajoihin väittelyihin, vaan ne on asetettava asiallisesti, asiallisissa valiokunnissa, kuulustelemalla todistajia, tutkimalla toiminta- ja muita selostuksia ja tilastotietoja, ja ainoastaan kaiken tämän perusteella — vain näillä ehdoin — vain vastaavan neuvosto- ja puolue-elimen tai näiden molempien elinten päätöksen nojalla sopii "ravistella".

Trotski ja Buharin sen sijaan keittivät sopan, jonka aineksina ovat poliittisesti virheelliset kannanotot, voimansiirtoyhteyden, käyttöhihnojen katkaiseminen, pyrkimys tai taipumus epäasialliseen ja tarpeettomaan "hallinnolliseen määräilyyn". Virheen "teoreettinen" alkulähde tiedetään — kun kerran Buharin herätti "lasillaan" kysymyksen teoreettisesta alkulähteestä. Buharinin teoreettisena — tässä tapauksessa tieto-opillisena — virheenä on dialektiikan vaihtaminen eklektisismiin. Asettamalla kysymyksen eklektisesti Buharin sotkeutui aivan kokonaan ja päätyi syndikalismiin. Trotskin virheitä ovat yksipuolisuus, intoilu, liioittelu, itsepäisyys. Trotskin kannan perusajatus on se, että lasi on juomaväline, vaikka kyseinen lasi on osoittautunut pohjattomaksi.

. . .

Tänään, tammikuun 25. pnä, tuli kuluneeksi tasan kuukausi tov. Trotskin ryhmäkuntaisesta esiintymisestä. Jo nyt näkee hyvin selvästi, että tuolla muodoltaan epätarkoituksenmukaisella ja sisällöltään virheellisellä esiintymisellä puolueen huomio käännettiin pois asiallisesta, käytännöllisestä, taloudellisesta, tuotannollisesta työstä, koska oli oikaistava poliittiset ja teoreettiset virheet. Mutta suottako vanha sananlasku sanoo: "ei niin pahaa, ettei jotain hyvääkin".

KK:n sisäisistä erimielisyyksistä puhuttiin kuulemma hirveitä. Opposition liepeillä oleili (ja epäilemättä oleilee nytkin) menševikkejä ja eserriä, jotka levittävät huhuja, lisäilevät niihin ennen kuulumattoman ilkeämielisiä sanontoja ja keksivät perättömiä juttuja mustatakseen kaiken, esittääkseen asiat huonossa valossa, kärjistääkseen selkkauksia, pilatakseen puolueen työn. Sellainen poliittinen menettelytapa on ominaista porvaristolle, muun muassa pikkuporvarillisille demokraateille, menševikeille ja eserrille, jotka vihaavat vimmatusti bolševikkeja eivätkä voi olla heitä vihaamatta liiankin hyvin ymmärrettävistä syistä. Jokainen luokkatietoinen puolueen jäsen tuntee tuon porvariston poliittisen menettelytavan ja tietää sen arvon.

Keskuskomiteassa syntyneet erimielisyydet pakottivat vetoamaan puolueeseen. Väittely osoitti havainnollisesti

näiden erimielisyyksien olemuksen ja laajuuden. Huhuista ja parjauksista on tehty loppu. Puolue oppii ja karaistuu taistellessaan uutta (siinä mielessä uutta, että Lokakuun kumouksen jälkeen olemme sen unohtaneet) tautia, ryhmäkuntaisuutta vastaan. Se on oikeastaan vanha tauti, joka uusiutunee väistämättömästi muutamien vuosien mittaan, mutta josta nyt voidaan ja täytyy toipua nopeammin ja vaivattomammin.

Puolue opettelee olemaan liioittelematta erimielisyyksiä. Tässä yhteydessä on paikallaan toistaa tov. Tomskille tarkoitettu tov. Trotskin oikea huomautus: "Tov. Tomskin kanssa käymieni kiivaimpienkin väittelyjen aikana olen aina sanonut olevani ehdottomasti selvillä siitä, että johtajinamme voivat ammattiliitoissa olla vain henkilöt, joilla on kokemusta ja arvovaltaa, niin kuin tov. Tomskilla on. Sanoin sen Ammattiliittojen V konferenssissa puolueryhmän kokouksessa, sanoin sen askettäin myös Ziminin teatterissa. Puolueen sisäinen aatteellinen taistelu ei merkitse sitä, että kumpikin puoli pyrkisi sysäämään sivuun toisen, vaan se merkitsee, että kumpikin vaikuttaa toiseen" (joulukuun 30. päivän väittelyä koskevan selosteen 34. sivu). On itsestään selvää, että puolue tulee soveltamaan tätä oikeaa ajatusta myös tov. Trotskiin.

Taipumusta syndikalismiin osoittivat väittelyn aikana varsinkin tov. Šljapnikov ja hänen ryhmänsä, niin sanottu "työläisoppositio". Koska tässä on kysymyksessä ilmeinen poikkeaminen puolueen linjalta, pois kommunismista, tähän poikkeamaan on kiinnitettävä erikoista huomiota ja puhuttava siitä aivan erikseen, on kiinnitettävä erityistä huomiota propagandatyöhön ja näiden katsomusten virheellisyyden ja tällaisen virheen vaarallisuuden selittämiseen.

. . .

Pietari, Moskova sekä koko joukko maaseutukaupunkeja ovat jo yhden kuukauden aikana osoittaneet, että puolue on reagoinut väittelyyn ja sen jäsenistön valtaenemmistö on torjunut tov. Trotskin virheellisen linjan. Jos kohta "huippukerroksen" keskuudessa ja "periferiassa",

nimittäin komiteoissa, virastoissa, onkin epäilemättä ollut horjuntaa, on puolueen rivijäsenistö, puolueen työläisjäsenistö nimenomaan valtaenemmistöltään sanonut vastustavansa tuota virheellistä linjaa.

Tov. Kamenev tiedotti minulle tov. Trotskin ilmoittaneen Moskovan Zamoskvoretšjen kaupunginosassa pidetyssä väittelytilaisuudessa tammikuun 23. pnä, että hän luopuu kannastaan ja yhtyy uuden ryhmäohjelman pohjalla Buharinin ryhmän kanssa. Valitettavasti en kuullut tammikuun 23. pnä enkä liioin tammikuun 24. pnä tästä mitään tov. Trotskilta, joka asettui vastustamaan minua vuorityöläisten edustajakokouksen kommunistiryhmän kokouksessa. En tiedä, onko tov. Trotski taas muuttanut aikomuksiaan ja kannanottojaan vai onko asia selitettävissä jollain muulla. Mutta joka tapauksessa tov. Trotskin tammikuun 23. pnä tekemä ilmoitus osoittaa, että puolue, ehtimättä vielä edes mobilisoida kaikkia voimiaan, ehdittyään tuoda ilmi vasta Pietarin, Moskovan ja vain muutamien maaseutukeskusten mielipiteen, sittenkin oikaisi heti paikalla, lujasti, päättäväisesti, nopeasti ja järkähtämättömästi tov. Trotskin virheen.

Puolueen viholliset riemuitsivat turhaan. He eivät ole voineet eivätkä voi käyttää puolueessa toisinaan väistämättömästi syntyviä erimielisyyksiä vahingoittaakseen puoluetta ja Venäjän proletariaatin diktatuuria.

Tammikuun 25. pnä 1921.

V. I. Lenin: Teokset, Moskova, 32. osa, ss. 53—93.

Sisältö

TYÖVÄENLIIKKEEN TIETOKIRJOJA • TASKUSARJA

Karl Marx · Friedrich Engels
KOMMUNISTISEN PUOLUEEN MANIFESTI

Friedrich Engels
SOSIALISMIN KEHITYS UTOPIASTA TIETEEKSI

Karl Marx
KANSANTALOUSTIETEEN ARVOSTELUA

Josef Schleifstein ·
Johannes von Heiseler
LENIN JA TROTSKI

Seuraava
Friedrich Engels
ANTI-DÜHRING

32. 4.